

ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับองค์การการประชุมอิสลาม 1969 - 2009

นางสาวอภิตา งามวงศ์สกุลเลิศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

MALAYSIA AND THE ORGANIZATION OF ISLAMIC CONFERENCE: 1969 - 2009

Miss Apirada Ngamwongsakollert

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับองค์การการประชุม
อิสลาม 1969 - 2009

โดย

นางสาวอภิรดา งามวงศ์สกุลเลิศ

สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.พวงทอง ภาวีครพันธ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะรัฐศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาษ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภมิตร ปิติพัฒน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.พวงทอง ภาวีครพันธ์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อภิรดา งามวงศ์สกุลเลิศ : ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับองค์การการประชุมอิสลาม 1969 - 2009. (MALAYSIA AND THE ORGANIZATION OF ISLAMIC CONFERENCE: 1969 - 2009) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร.พวงทอง ภาวีคร พันธุ์, 118 หน้า.

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียและองค์การการประชุมอิสลาม (โอไอซี) ในช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ. 1969-2009 โดยวิเคราะห์ถึงการใช้ศาสนาอิสลามเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิม รวมถึงการเข้าไปมีบทบาทในโอไอซี การศึกษานี้ได้ใช้กรอบความคิด Foreign Policy Tools เป็นกรอบในการวิเคราะห์ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงบทบาทของศาสนาต่อการกลายเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ใช้เป็นกลยุทธ์ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยงานวิจัยฉบับนี้มีสมมติฐานที่ว่ามาเลเซียได้ใช้อิสลามเป็นเครื่องมือในการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ของมาเลเซียกับโลกมุสลิม รวมถึงการเข้าไปมีบทบาทในโอไอซี ซึ่งก่อให้เกิดก่อให้เกิดผลทางด้านบวกแก่มาเลเซียเป็นอย่างมากโดยเฉพาะการได้รับการยอมรับจากเวทีระหว่างประเทศและผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจระหว่างมาเลเซียกับกลุ่มประเทศสมาชิกโอไอซีในหลายๆด้านไม่ว่าจะเป็นทางด้านการค้าและการลงทุน เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาควิชา   ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ   ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา   ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ   ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

ปีการศึกษา 2556

5380738324 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORDS: MALAYSIA / ORGANIZATION OF ISLAMIC CONFERENCE / ISLAM /
ECONOMIC INTERESTS

APIRADA NGAMWONGSAKOLLERT: MALAYSIA AND THE ORGANIZATION OF
ISLAMIC CONFERENCE: 1969 - 2009. ADVISOR: ASSOC. PROF.
PUANGTHONG PAWAKAPAN, Ph.D., 118 pp.

The main theme of this paper is to study on the relations between Malaysia and the Organization of Islamic Conference (OIC) from 1969 to 2009. To examine the role of Islam as a tool for building networks and relations between Malaysia and Muslim world. Employing the concept of foreign policy tools as a framework of analysis to indicate the using of religious to be mechanism in the international relations. The hypothesis of this paper is that Malaysia use Islam as a tool for creating connections and relations between Malaysia and Muslim World by attending in OIC . To have participation in OIC not only bring about the acceptance Malaysian status in international stage but also lead to economic interests in trade and investment for Malaysia.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Department: International Relations   Student's Signature .....

Field of Study: International Relations   Advisor's Signature .....

Academic Year: 2013

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความช่วยเหลือ แนะนำ และตรวจสอบแก้ไขเป็นอย่างดีของ รองศาสตราจารย์ ดร. พวงทอง ภาวีครพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างมาก และขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภมิตร ปิติพัฒน์ และ ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบ ซึ่งได้ช่วยตรวจสอบ ให้คำแนะนำ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ท้ายสุดนี้ขอขอบคุณบุคคลในครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่งของข้าพเจ้า ตลอดจนทุกๆท่านที่ไม่อาจกล่าวนามได้ทั้งหมด ณ ที่นี้ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจมาตลอดระยะเวลาการศึกษา

อภิรดา งามวงศ์สกุลเลิศ

6 เมษายน 2557

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 ทบทวนวรรณกรรม.....	3
1.2.1 งานเขียนเกี่ยวกับอิสลามกับการเมืองมาเลเซีย.....	3
1.2.2.งานเขียนเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศมาเลเซีย.....	5
1.2.3.งานเขียนเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศมาเลเซียในแต่ละสมัย.....	7
1.2.4.งานเขียนเกี่ยวกับองค์การการประชุมอิสลาม (Organization of Islamic Conference)....	9
1.2.5.งานศึกษาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับองค์การการประชุมแห่งชาติอิสลาม	11
1.3 สิ่งที่ได้จากทบทวนวรรณกรรม.....	12
1.4 คำถาม.....	12
1.5 โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษา คือ.....	12
1.6 สมมติฐาน.....	13
1.7 ขอบเขต.....	13
1.8 กรอบความคิดในการศึกษา.....	13
1.9 วิธีการศึกษา.....	14
1.10 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
บทที่ 2 ความสำคัญของอิสลามต่อการเมืองมาเลเซีย.....	16
2.1อิสลามกับการเมืองมาเลเซีย.....	16
2.2.อิสลามกับนโยบายต่างประเทศมาเลเซีย.....	24
2.2.1 อิสลามกับนโยบายต่างประเทศในช่วงแรก.....	25
2.2.2 อิสลามกับนโยบายต่างประเทศสมัย Mahathir Mohamad.....	31

2.2.3 อิสลามกับนโยบายต่างประเทศสมัย Abdullah Ahmad Badawi	36
บทที่ 3 ความสำคัญของโอไอซีในการเมืองโลก	45
3.1 ภูมิหลังและพัฒนาการของโอไอซี	45
3.2 อิทธิพลภายในโอไอซี	48
3.3 ความร่วมมือของโอไอซี	55
3.3.1 ความร่วมมือทางการเมือง	55
3.3.1.1 โอไอซีกับการยึดครองพื้นที่โดยกองกำลังต่างชาติ	55
3.3.1.2 โอไอซีกับมหาอำนาจต่างๆ	59
3.3.1.3 โอไอซีกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง	62
3.3.1.4 โอไอซีกับประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิม	64
3.3.2 ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ	66
3.3.2.1 โอไอซีกับศักยภาพทางเศรษฐกิจ	66
3.3.2.2 โอไอซีกับการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ	69
3.3.2.3 ผลจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจ	73
บทที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับองค์การการประชุมอิสลาม	81
ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอไอซี	81
4.1 ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างมาเลเซียกับโอไอซี	81
4.2 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างมาเลเซียกับโอไอซี	93
4.2.1 การค้าและการลงทุน	93
4.2.2 การท่องเที่ยว	100
4.2.3 อาหารฮาลาล (Halal)	102
4.2.4 การได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน	105
บทที่ 5 บทสรุป	109
รายการอ้างอิง	113
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	118

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ตารางแสดงสัดส่วนการบริจาของประเทศไทยไอไอซี	49
ตารางที่ 2	ตารางแสดงพัฒนาการการค้าระหว่างประเทศระหว่างปี ค.ศ.2005-2012	68
ตารางที่ 3	ตารางการแสดงความจนวน FDI ภายในประเทศไทยไอไอซี	78
ตารางที่ 4	ตารางแสดงการลงทุนในภาคส่วนการผลิตของกลุ่มประเทศ GCC	99
ตารางที่ 5	ตารางแสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังมาเลเซียตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001-2007	101

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญภาพ

รูปภาพที่ 1 กราฟแสดงอัตราการเจริญเติบโตการค้าของสมาชิกโอไอซี	74
รูปภาพที่ 2 กราฟแสดงอัตราการเติบโตการค้าระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซี	75
รูปภาพที่ 3 กราฟแสดงจำนวนการนำเข้าและส่งออกระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซี	76
รูปภาพที่ 4 กราฟแสดงจำนวน FDI ของประเทศสมาชิกโอไอซี (หน่วยพันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ)	77
รูปภาพที่ 5 กราฟแสดงอัตราการค้าระหว่างประเทศมาเลเซียกับกลุ่มประเทศ GCC.....	95
รูปภาพที่ 6 กราฟแสดงจำนวนการค้าระหว่างมาเลเซียกับประเทศสมาชิกโอไอซีในปี ค.ศ. 1998, 2003, 2005 และ 2006 (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	96
รูปภาพที่ 7 กราฟแสดงอัตราการเจริญเติบโตของการส่งออกผลิตภัณฑ์ฮาลาลของมาเลเซียในปี ค.ศ. 2009-2011 (หน่วยเป็นมาเลย์ริงกิต).....	104

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

มาเลเซียถือได้ว่าเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เข้าเป็นสมาชิกองค์การการประชุมอิสลาม¹ (Organization of Islamic Conference (OIC))² อีกทั้งยังเป็นหนึ่งในประเทศผู้ร่วมก่อตั้งโอไอซีซึ่งประกอบไปด้วย ซาอุดีอาระเบีย ปากีสถาน และมาเลเซีย ทั้งที่มาเลเซียไม่ใช่ประเทศที่มีจำนวนประชากรมุสลิมมากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่น่าสนใจในการทำความเข้าใจว่าเหตุใดมาเลเซียจึงตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกของโอไอซีรวมถึงบทบาทต่างๆที่มาเลเซียมีต่อองค์การนี้ องค์การการประชุมอิสลามถือได้ว่าเป็นองค์การระหว่างประเทศของโลกมุสลิมที่มีขนาดใหญ่ที่สุด เนื่องมาจากการมีประเทศสมาชิกมุสลิมเข้าร่วมถึง 57 ประเทศรวมทั้งปาเลสไตน์ ซึ่งประเทศสมาชิกขององค์การนี้มีครอบคลุมทุกภูมิภาคได้แก่ เอเชีย ยุโรป แอฟริกา และอเมริกาใต้ หากพิจารณาถึงในแง่ความสำคัญขององค์การจะเห็นได้ว่ามีความสำคัญในหลายระดับ ทั้งในระดับการเมืองระหว่างประเทศ และเป็นเวทีพหุภาคีที่สำคัญที่สุดของโลกมุสลิม เนื่องจากการที่มีจำนวนสมาชิกคิดเป็นประมาณ 1 ใน 3 ของสมาชิกสหประชาชาติ และมีองค์การระหว่างประเทศต่างๆเป็นผู้สังเกตการณ์มากกว่า 20 องค์การรวมทั้งองค์การสหประชาชาติด้วย³ ด้านศาสนา โอไอซีถือได้ว่าเป็นองค์การระหว่างรัฐบาลองค์การเดียวที่จัดตั้งบนพื้นฐานทางศาสนา (Islamic Solidarity)

¹ ประเทศสมาชิกองค์การการประชุมอิสลามประกอบไปด้วย ดังนี้ อัฟกานิสถาน อัลมาเนีย แอลจีเรีย อาเซอร์ไบจาน บังกลาเทศ เบนิน บรูไน บูร์กินาฟาโซ แคเมอรูน ชาด โคอโมโรส จิบูตี อียิปต์ กาบอง กатар แกมเบีย กินี กินีบิสเซา กียานา อินโดนีเซีย อิหร่าน อิรัก จอร์แดน คาซัคสถาน คูเวต คีร์กีสถาน เลบานอน ลิเบีย มาเลเซีย มัลดีฟส์ มาลี มอริเตเนีย โมร็อกโก โมซัมบิก ไนเจอร์ ไนจีเรีย โอมาน ปากีสถาน ปาเลสไตน์ ซาอุดีอาระเบีย เซเนกัล เซียร์ราลีโอน โซมาเลีย ซูดาน สุรินัม ซีเรีย ทาจิกิสถาน โตโก ตูนิเซีย ตุรกี เติร์กเมนิสถาน ยูกันดา สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ อุซเบกิสถาน เยเมน และโกตดิวัวร์ รวมทั้งปาเลสไตน์

² องค์การการประชุมอิสลาม(Organization of Islamic Conference) ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็น Organization of Islamic Cooperation ในวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 2011 เนื่องจากการมีมติเห็นชอบในที่ประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศโอไอซีครั้งที่ 38 ที่ประเทศคาซัคสถาน ในงานศึกษานี้ยังคงใช้ชื่อเดิมของโอไอซี เนื่องจากช่วงระยะเวลาในการศึกษาในงานวิจัยยังคงอยู่ในช่วงที่โอไอซียังคงใช้ชื่อเดิมคือ Organization of Islamic Conference

³ Department of South Asian, Middle East and African Affairs, *องค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC)* [ออนไลน์], 17 เมษายน 2555. แหล่งที่มา: <http://sameaf.mfa.go.th/th/organization/detail.php?ID=206>.

ทางด้านเศรษฐกิจ ในงานของ กุลลดา เกษบุญชู มีด⁴ มองว่าความสำคัญทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศที่เป็นสมาชิกองค์การโอไอซีค่อยๆเริ่มมีบทบาทมากขึ้นในช่วงหลังครึ่งทศวรรษ 1970 และตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา เนื่องจากเป็นผู้ควบคุมทรัพยากรพลังงานในระบบทุนนิยมโลกส่วนใหญ่ของหลายประเทศในองค์การโอไอซี จึงทำให้ประเทศเหล่านี้มีอิทธิพลเพิ่มขึ้นและมีผลต่อการเพิ่มความสำคัญของโอไอซีด้วย ไม่เพียงแต่เป็นผู้ควบคุมทรัพยากรพลังงานเท่านั้นแต่กลุ่มประเทศอิสลามเหล่านี้ยังเป็นตลาดแรงงานและตลาดการส่งออกที่สำคัญ ซึ่งในปัจจุบันก็มีความพยายามที่จะจัดตั้งตลาดร่วมอิสลามขึ้น (Islamic Common Market) เพื่อให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจขึ้นระหว่างโลกอิสลามด้วยกัน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอไอซีจะเห็นได้ว่ามาเลเซียได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียที่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นของอิสลามมาตลอด ไม่ว่าจะเป็นการเข้าไปมีบทบาทในฐานะผู้ร่วมก่อตั้งโอไอซีตั้งแต่กล่าวมาแล้วข้างต้น การผลักดันให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมุสลิมโดยนายกรัฐมนตรี Mahathir Mohamad การนำเสนออุดมการณ์ Islam Hadhari แก่โอไอซีภายหลังจากที่ Abdullah Ahmad Badawi ขึ้นรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อจาก Mahathir Mohamad การพยายามแสดงบทบาทนำในโอไอซีเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ให้กับชาวมุสลิมทั่วโลก เช่น การนำเสนอประเด็นปัญหาปาเลสไตน์เข้าสู่โต๊ะเจรจากรประชุมกับมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา⁵ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องยืนยันต่อการให้ความสนใจของมาเลเซียที่มีต่อโลกมุสลิม ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้มาเลเซียได้รับการยอมรับจากชาติอาหรับและโลกอิสลามมากยิ่งขึ้น ในทางกลับกันการเข้าไปเป็นสมาชิกโอไอซีก็ได้สร้างประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจให้กับมาเลเซียเป็นอย่างมาก โดยในงานของ กุลลดา เกษบุญชู มีด⁶ ได้กล่าวถึงผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่มาเลเซียได้รับว่า จากการเข้าไปเป็นสมาชิกและมีบทบาทในโอไอซีนั้นได้ช่วยเสริมบทบาทของมาเลเซียในการดึงดูดแหล่งเงินทุนอิสลามในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจากภายหลังจากเหตุการณ์วินาศกรรมในสหรัฐอเมริกาที่เกิดขึ้นหรือเหตุการณ์ 9/11 ชุมชนมุสลิมหลายประเทศตื่นตัวในอัตลักษณ์มุสลิมมากขึ้นกดดันให้รัฐส่งเสริมความเป็นอิสลามในมิติต่างๆ โดยต้องการนำเอาหลักการชารีอะห์มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เป็นเหตุให้เกิดการกระตุ้นการขยายตัวของการเงินอิสลามในระบบ

⁴ กุลลดา เกษบุญชู มีด, *มาเลเซียกับทุนนิยมอิสลาม: ผลกระทบต่อไทย* (เอกสารการวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2551), หน้า 88-91.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 96.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 96.

เศรษฐกิจโลกเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งมาตรการการกีดกันการลงทุนของประเทศตะวันออกกลางในสหรัฐทำให้กลุ่มประเทศเหล่านี้ต้องแสวงหาที่ลงทุนใหม่ๆที่ต้องสอดคล้องกับหลักการศาสนาของอิสลาม จึงทำให้มาเลเซียเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของนักลงทุนในตะวันออกกลางด้วยการมีระบบการเงินอิสลามไว้คอยรองรับประกอบกับการได้รับการยอมรับจากชาติอาหรับและโลกอิสลาม จึงทำให้เกิดการลงทุนทางการเงินจากประเทศตะวันออกกลางเป็นอย่างมากผ่านทั้งทางระบบธนาคารและตลาดหลักทรัพย์ของมาเลเซีย นอกจากนี้การที่มาเลเซียพยายามผลักดันให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซีก็ยังเป็นการเปิดโอกาสให้มาเลเซียทางการค้าภายในกับประเทศสมาชิกโอไอซีซึ่งมีมูลค่าเพิ่มขึ้นตลอดทุกปีซึ่งประเทศคู่ค้าที่สำคัญได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย ตุรกี อาหรับเอมิเรตส์ อินโดนีเซีย และอิหร่าน⁷ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่ามาเลเซียนั้นได้เลือกใช้โอไอซีเป็นสะพานสร้างความเป็นผู้นำโลกอิสลามและเป็นเสมือนช่องทางที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจกับมาเลเซียเป็นอย่างมาก ในงานศึกษานี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับองค์การการประชุมอิสลามทั้งในมิติการเมืองและเศรษฐกิจรวมถึงผลของความสัมพันธ์ดังกล่าวที่มีต่อมาเลเซียด้วย

1.2 ทบทวนวรรณกรรม

งานเขียนทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับองค์การการประชุมแห่งอิสลาม (Organization of Islamic Conference (OIC)) นั้นมักเป็นงานเขียนที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอไอซีโดยรวมยังไม่สามารถชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงทางด้านปัจจัยต่างๆและความสัมพันธ์ในมิติต่างๆได้อย่างชัดเจนทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ

โดยงานเขียนทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิมสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มต่างๆได้ดังนี้

1.2.1 งานเขียนเกี่ยวกับอิสลามกับการเมืองมาเลเซีย

งานเขียนกลุ่มนี้จะเป็นงานเขียนที่ชี้ให้เห็นถึงศาสนาอิสลามในการเมืองของมาเลเซียซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากต่อการเมืองของมาเลเซียทั้งต่อการเมืองภายในและการเมืองระหว่าง

⁷ Kelvin Fong, *Malaysia Aims To Be Among Top 5 Most Competitive Nations* [online]. 2013.

Available from: www.matrade.gov.my/.../129-malaysia-aims-to-be-among-top-5-mos [2012, April 12].

ประเทศ โดยในงานเขียนเหล่านี้จะกล่าวถึงลักษณะการเมืองอิสลามของมาเลเซียและการนำเอาอิสลามเข้ามาใช้ในทางการเมือง เช่น

ในหนังสือ *Islam in Malaysia Foreign Policy* ของ Shanti Nair⁸ ได้กล่าวถึงศาสนาว่าสามารถเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างกระบวนการสร้างชาติและการเมืองภายในกลุ่มโลกที่ 3 เช่นมาเลเซีย ที่ใช้ศาสนาในการสร้าง “อัตลักษณ์” ภายหลังจากการตกเป็นอาณานิคมของตะวันตก ซึ่งอิสลามเป็นสิ่งที่แสดงอัตลักษณ์ของชาวมาเลย์ในมาเลเซีย Shanti จึงเรียกรูปแบบการเมืองอย่างนี้ว่า “การเมืองแบบศาสนา” นอกจากนี้เขายังมองว่า มาเลเซียได้ใช้อิสลามมาเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่เรียกว่า วัฒนธรรมการเมืองแบบมาเลย์ ดังจะเห็นได้จากการนำเอาอิสลามเข้ามาใช้ในทางการเมืองของพรรคการเมือง เช่น พรรคอัมโน รวมไปถึงนโยบายต่างประเทศซึ่งส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับชาติอื่น

Joseph Chinyong Liow และ Greg Fealy⁹ ได้กล่าวถึงการเมืองของมาเลเซียว่าเป็นการเมืองที่ได้รับอิทธิพลมาจากภายนอกหรือความเป็นพลวัตจากภายนอกภายใต้กรอบการเมืองแบบมุสลิม ซึ่งในกรณีของมาเลเซียคือได้รับผลกระทบจากการฟื้นฟูของอิสลามในระดับโลก (Islamic Resurgence) ตั้งแต่ทศวรรษ 1970 รวมไปถึงการเกิดกระบวนการ Islamization ขึ้นในมาเลเซีย จึงทำให้การเมืองแบบอิสลามนี้มีบทบาทต่อการเมืองของมาเลเซียและการพัฒนาเศรษฐกิจตลอดจนนโยบายต่างประเทศมาจนถึงปัจจุบัน

จากการอ่านงานวิชาการประเภทนี้จึงทำให้เข้าใจถึงสภาพการเมืองของมาเลเซียมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการนำเอาศาสนาอิสลามเข้ามาเป็นกลไกอย่างหนึ่งและถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเมืองภายในของมาเลเซียที่อาจจะส่งผลไปถึงการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่นำไปสู่ความเชื่อมโยงระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิม

⁸ Shanti Nair, *Islam in Malaysia's Foreign Policy* (New York: Routledge, 1997), pp. 14-23.

⁹ Joseph Chinyong Liow, “Piety and Politics : Islamism,” in *Contemporary Malaysia*, (New York: Oxford University Press, 2009), pp. 23-45 และ Greg Fealy, “Islam in Southeast Asia: Domestic Pietism, Diplomacy and Security,” in *Contemporary Southeast Asia*, (New York: Palgrave Macmillan, 2004), pp. 136-155.

1.2.2.งานเขียนเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศมาเลเซีย

ภายใต้นโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย อิสลามได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการกำหนดรูปแบบการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิม Greg Fealy¹⁰ มองว่าอิสลามเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย เนื่องจากอิสลามถูกใช้เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งท่ามกลางกลุ่มชนชั้นกลางในสังคมมาเลเซียซึ่งถือได้ว่าเป็นภาคส่วนที่สำคัญเมื่อมีการเลือกตั้ง เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้จะเป็นส่วนที่จะสามารถกดดันรัฐบาลต่อประเด็นอิสลามในนโยบายต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม Greg Fealy มองว่าถึงแม้ว่าอิสลามจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อ การกำหนดนโยบายต่างประเทศ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ผลประโยชน์แห่งชาติ

ในบทความ Shaikh Mohd Saifuddeen and Shaikh Mohd Salleh¹¹ มองว่าภายหลังจากที่มาเลเซียได้รับเอกราช อิสลามได้กลายมาเป็นประเด็นสำคัญของนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ทั้งทางด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจทั้งในโลกมุสลิมและไม่ใช่โลกมุสลิม เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าอิสลามได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนต่อการกำหนดรูปแบบนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย นอกจากนี้อิสลามเองยังกลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มาเลเซียเข้าไปมีความสัมพันธ์กับโอไอซี ซึ่งเป็นองค์การที่มีลักษณะแบบพหุภาคีหรือแม้กระทั่งความสัมพันธ์แบบทวิภาคีกับประเทศโลกอาหรับ ซึ่งช่วยให้มาเลเซียได้รับประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ โดยการได้รับความช่วยเหลือและการลงทุนจากประเทศสมาชิกที่ร่ำรวยของโลกมุสลิม รวมถึงยังทำให้มาเลเซียได้รับการยอมรับท่ามกลางชาวมุสลิมด้วยกัน ในฐานะตัวอย่างของประเทศมุสลิมที่เป็นหัวก้าวหน้า

ส่วนในหนังสือ ของ Shanti Nair¹² พบว่า ในกรณีของประเทศมาเลเซียนั้นได้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ทางด้านศาสนากับนโยบายต่างประเทศขึ้น นอกจากนี้การได้รับอิทธิพลจากการเมืองระหว่างประเทศประกอบกับความต้องการให้เกิดความก้าวหน้าทันสมัยทางด้านเศรษฐกิจ อิสลามจึงกลายมาเป็นปัจจัยสำคัญในทางการเมืองและสังคมของมาเลเซียหลังจากที่

¹⁰ Greg Fealy, "Islam and diplomacy in Southeast Asia : Less than it seems," in *Religion Faith and Global Politic*, (Australia: Department of International Relations, 2006), pp. 19-25.

¹¹ Shaikh Mohd Saifuddeen and Shaikh Mohd Salleh, *Malaysia's Role in Revitalizing OIC* [online]. 2013. Available from: www.ikim.gov.my/v5/index.php?lg=1&pot=com_article&grp=2&sec=&key=4 [2012, February 12].

¹² Shanti Nair, *Islam in Malaysia Foreign Policy*, pp. 55-84.

มาเลเซียได้รับเอกราช ซึ่ง Ooi Kee Beng¹³ มองว่าผู้นำมาเลเซียได้นำเอาอิสลามเข้ามาปรับใช้กับการเมืองเพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสร้างความมั่นคงให้กับสังคมมาเลเซียรวมทั้งยังจะช่วยให้มาเลเซียสามารถเชื่อมโยงเข้ากับโลกมุสลิมได้อีกทางหนึ่ง ในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียจึงได้พยายามเรียกร้องให้เกิดความร่วมมือระหว่างชาวมุสลิมด้วยกันในหลายๆด้าน เช่น เศรษฐกิจและการศึกษา ผู้นำมาเลเซียจึงใช้ความเป็นรัฐอิสลามเป็นกลยุทธ์หนึ่งในนโยบายต่างประเทศ เช่นในกรณีของมาเลเซียภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี Mahathir Mohamad ที่ใช้ความเป็นประเทศมุสลิมดำเนินนโยบายความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมอีกทั้งให้ความสำคัญกับการดำเนินความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศมุสลิมเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มประเทศมุสลิมรอบอ่าว (Gulf States) โดยได้มีการเยือนประเทศเหล่านี้ได้แก่ บาห์เรน สหภาพอาหรับเอมิเรสต์ โอมาน และซาอุดีอาระเบีย จากการทำเนียบความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศเหล่านี้ส่งผลให้มาเลเซียได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจไม่น้อยจากกลุ่มประเทศเหล่านี้ จากการอ่านงานของ Karminder Singh Dhillon และ Ooi Kee Beng¹⁴ อาจกล่าวได้ว่าในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียประเด็นของโลกมุสลิมยังคงเป็นประเด็นที่มาเลเซียให้ความสำคัญอยู่เสมอโดยใช้อิสลามเป็นกลไกหนึ่งและช่องทางสำคัญที่จะช่วยให้มาเลเซียเข้าไปมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศและกรอบความร่วมมือต่างๆ ซึ่งไม่ว่ามาเลเซียจะมีการเปลี่ยนผู้นำไปกี่คนก็ตามผู้นำแต่ละคนที่ก้าวขึ้นมาต่างก็ยังคงยึดเอาประเด็นอิสลามเป็นประเด็นที่สำคัญในนโยบายต่างประเทศ ดังจะเห็นได้จากบทความของ James Chin¹⁵ ที่ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของประเด็นอิสลามในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับไอโอซีภายใต้การบริหารของรัฐบาล UMNO

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹³ Ooi Kee Beng, *Era of Transition Malaysia after Mahathir* (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 2006), pp. 42-68.

¹⁴ Karminder Singh Dhillon, *Malaysian Foreign Policy in the Mahathir Era 1981-2003* (Singapore: NUS Press, 2009), pp. 1-50. และ Ooi Kee Beng, “Mahathir as Muslim Leader,” *Southeast Asian Affairs* (2006): 172-180.

¹⁵ James Chin, “ Malaysia the Rise of Najib and 1 Malaysia,” *Southeast Asian Affairs* (2010): 164-179.

1.2.3.งานเขียนเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศมาเลเซียในแต่ละสมัย

งานเขียนในกลุ่มนี้จะชี้ให้เห็นถึงบทบาทของอิสลามที่มีต่อนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียในแต่ละสมัยโดยได้มีบทบาทมาตั้งแต่มาเลเซียได้รับเอกราชจวบจนปัจจุบันนี้

ใน Foreign Policy Overview ของ Ministry of Foreign Affairs Malaysia และ Islam in Malaysian Foreign Policy ของ Shanti Nair¹⁶ มองว่าลักษณะที่เด่นชัดของนโยบายต่างประเทศในยุคของ Tunku Adual Rahman นี้คือ การดำเนินนโยบายที่เป็นกลางและต่อต้านคอมมิวนิสต์ซึ่งสำหรับมาเลเซียได้นำเอาอิสลามเข้ามาเป็นตัวช่วย โดยการพยายามหันไปหามิตรใหม่ซึ่งนั่นก็คือ กลุ่มประเทศมุสลิม ประกอบกับการเกิดวิกฤตการณ์ขึ้นที่เรียกว่า Konfrontasi จึงทำให้มาเลเซียเข้าไปมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับโลกมุสลิมมากยิ่งขึ้นซึ่งนี่ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นและจุดเปลี่ยนที่มาเลเซียเข้าไปมีความสัมพันธ์กับโลกมุสลิม

สำหรับบทบาทของอิสลามในสมัยของ Tun Adul Razak นั้น Shanti มองว่าอิสลามได้มีส่วนอย่างมากที่ทำให้มาเลเซียได้เข้าไปมีส่วนร่วมในองค์การระหว่างประเทศต่างๆของชาวมุสลิมซึ่งนั่นก็คือ การลงนามในกฎบัตรโอไอซีในปี 1972 รวมไปถึง Islamic Development Bank (IDB) ซึ่งตรงจุดนี้เองที่ทำให้มาเลเซียได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมนี้เป็นอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศมุสลิมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างเช่น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมุสลิม การกู้ยืมเงินจากกลุ่มประเทศมุสลิมที่ร่ำรวยในตะวันออกกลาง เป็นต้น อิสลามจึงกลายเป็นปัจจัยที่ผู้นำมาเลเซียใช้พิจารณาควบคู่ไปในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ

นโยบายต่างประเทศภายใต้ Tun Hussein Onn อิสลามก็ยังคงเป็นประเด็นที่สำคัญที่อยู่เบื้องหลังกลยุทธ์ของรัฐบาล เนื่องจากมาเลเซียในขณะนั้นต้องการพัฒนาประเทศ ซึ่งถ้าหากมาเลเซียมีความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมที่เป็นกลุ่มประเทศที่มีอำนาจทางด้านน้ำมันก็จะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับมาเลเซียในการเป็นแหล่งเงินทุนให้มาเลเซียสามารถที่จะกู้ยืม เพราะฉะนั้นหากมาเลเซียเข้าไปมีส่วนร่วมในโอไอซีนั้นก็เท่ากับว่ามาเลเซียก็จะสามารถได้รับความช่วยเหลือจากโอไอซี ผ่าน The Islamic Development Bank (IDB)

จากการศึกษาของ Shanti นั้นนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียในสมัยนายกรัฐมนตรีมหาเธร์ จะพบว่าในนโยบายต่างประเทศนั้นได้มีการจัดลำดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศขึ้น แต่

¹⁶ Ministry of Foreign Affairs Malaysia, *Foreign Policy Overview* [online]. 2013. Available from: <http://www.kln.gov.my/web/guest/overview2>. [2012, February 3]. และ Shanti Nair, *Islam in Malaysia Foreign Policy*, pp. 55-84.

อย่างไรก็ตามอิสลามก็ยังเป็นประเด็นต้นๆที่มีส่วนต่อการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศมุสลิม ซึ่งในนโยบายของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในยุคนี้ดูเหมือนว่าผู้นำประเทศจะเริ่มหันมาให้ความสนใจกับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นซึ่งได้มีการจัดลำดับตามนี้ คือ 1. ASEAN 2.กลุ่มประเทศมุสลิม 3.กลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด 4. The Commonwealth เพราะฉะนั้นแล้วจะสังเกตได้ว่าถึงแม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนเล็กน้อยต่อการจัดลำดับความสัมพันธ์ แต่อิสลามก็ยังคงเป็นประเด็นที่มาเลเซียไม่สามารถที่ละเลยไปได้ในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย รวมไปถึงการอ้างตัวของพรรคอัมโนว่าเป็นพรรคมุสลิมที่ใหญ่เป็นอันดับสามของโลก และการใช้ความเป็นรัฐมุสลิมเข้าไปมีบทบาทต่อประเด็นอิสลามระหว่างประเทศ

ซึ่งถ้าหากพิจารณาจากการศึกษาบทความ Foreign Policy Overview ที่มองว่าลักษณะการดำเนินนโยบายต่างประเทศของ Mahathir นั้นมีลักษณะที่เน้นการเปิดประเทศเพื่อให้มองว่ามาเลเซียเริ่มที่จะก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนา และมุ่งเน้นไปทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับประเทศอื่นๆ ซึ่งก็คล้ายกับที่ Ooi Kee Beng¹⁷ มองว่าภายใต้นโยบาย Look Westward ของ Mahathir นั้นได้กลายเป็น model ให้กับกลุ่มประเทศมุสลิมโดยถูกมองว่าเป็นเหมือน Flying Geese model ของเอเชียตะวันออก มาเลเซียจึงพยายามแสดงออกถึงบทบาทต่างๆไม่ว่าจะเป็นการเรียกร้องอิสลามให้ตระหนักถึงปัญหาของอิสลาม การเข้าไปมีบทบาทใน IDB ซึ่งช่วยส่งเสริมให้มาเลเซียเชื่อมโยงเข้ากับโลกมุสลิมได้เป็นอย่างมากในวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ จากการศึกษางานทั้งสองก็จะพบว่าผู้นำมาเลเซียยังคงใช้อิสลามเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการสานความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศมุสลิมซึ่งทำให้มาเลเซียได้รับประโยชน์ในหลายๆด้านไม่ว่าจะเป็นการได้รับการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศมุสลิม เช่น การลงทุนจากกลุ่มประเทศมุสลิมที่ร่ำรวย เป็นต้น เพราะฉะนั้นอิสลามจึงกลายเป็นประเด็นที่ผู้นำมาเลเซียไม่สามารถที่จะละเลยไปได้ในนโยบายต่างประเทศ

ในบทความ Foreign Policy Overview และจากการศึกษาเอกสาร Third Extraordinary Session of the Islamic Summit Conference¹⁸ ยังชี้ให้เห็นว่าอิสลามกับนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียนั้นไม่ได้ลดบทบาทไปมากเท่าใดนักตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา อีกทั้งยังเป็นประเด็นที่ผู้นำของมาเลเซียทุกยุคทุกสมัยนำมาปรับใช้กับทั้งนโยบายต่างประเทศและการเมืองภายในประเทศเองได้เป็นอย่างดีจนส่งผลให้มาเลเซียสามารถก้าวเข้าไปมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศภายใต้บริบทของ

¹⁷Ooi Kee Beng, *Era of Transition Malaysia after Mahathir*, pp. 42-68.

¹⁸Islamic Conference, *Third Extraordinary Session of the Islamic Summit Conference* [online]. 2013. Available from: www.islamicsummit.org.sa/en/9-24.aspx [2012, February 4].

อิสลามได้อย่างดีเยี่ยม และดูเหมือนว่าจะมีพัฒนาการไปเรื่อยๆดังเช่น ในสมัยของ Abdullah Ahmad Badawi ที่พยายามเข้าไปมีบทบาทอย่างมากต่อโอไอซี โดยมุ่งหวังให้องค์การนี้หันมาให้ความสนใจต่อประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมุสลิมซึ่งจากเดิมดูเหมือนว่าจะเน้นไปทางมิติทางด้านการเมืองมากกว่า โดยมีการสนับสนุนหลักการที่เรียกว่า Islam Hadhari

จากการศึกษางานเขียนข้างต้นแสดงให้เห็นถึงบทบาทของอิสลามที่มีต่อการเมืองมาเลเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาอิสลามเข้ามาเป็นปัจจัยหนึ่งในนโยบายต่างประเทศเพื่อเปิดโอกาสให้มาเลเซียได้แสดงบทบาทในเวทีระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดีในฐานะผู้แทนของชาวมุสลิมทั่วโลก ในอีกด้านหนึ่งก็สร้างประโยชน์ให้กับมาเลเซียเป็นอย่างมากทั้งในระดับชาติและกลุ่มบุคคลนั้นก็คือนพรรค UMNO ซึ่งเป็นพรรคแกนนำรัฐบาล ในระดับชาติก็คือการได้รับการยอมรับจากนานาชาติถึงสถานะของมาเลเซียภายหลังจากที่ได้รับเอกราชและเป็นประเทศในกลุ่มโลกที่สาม รวมถึงผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่ตามมา

1.2.4.งานเขียนเกี่ยวกับองค์การการประชุมอิสลาม (Organization of Islamic Conference)

องค์การการประชุมอิสลาม (Organization of Islamic Conference) เป็นองค์การระหว่างประเทศของกลุ่มประเทศอิสลาม ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 57 ประเทศรวมทั้งปาเลสไตน์ องค์การนี้มีสมาชิกที่เป็นประเทศมุสลิมจากทุกภูมิภาคทั้งเอเชีย ยุโรป แอฟริกา และอเมริกาใต้ ถือได้ว่าเป็นองค์การระหว่างประเทศของโลกมุสลิมขนาดใหญ่ที่สุด¹⁹ การกำเนิดขึ้นของโอไอซีมีจุดเริ่มต้นมาจากความตระหนกต่อสงครามอาหรับอิสราเอล (Arab-Israel war) ความพ่ายแพ้อย่างอดสูของกองกำลังอาหรับและการสูญเสียดินแดนอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนครเยรูซาเล็ม ตามด้วยการโจมตีโดยผู้ก่อวินาศกรรมที่มัสยิด Al - Aqsa ในปี ค.ศ.1969 ซึ่งเป็นมัสยิดที่มีความสำคัญเป็นอันดับสามของโลกอิสลามตั้งอยู่ที่นครเยรูซาเล็ม²⁰ ด้วยเหตุนี้จึงนำไปสู่การริเริ่มที่จะก่อตั้งโอไอซีขึ้นในปี ค.ศ. 1969 ณ กรุงราบัต (Rabat) ประเทศโมร็อกโก โดยมี 3 ประเทศได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย ปากีสถาน และมาเลเซีย เป็นผู้นำในการจัดตั้ง สำหรับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโอไอซีเพื่อส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวของอิสลามทั่วโลก ปกป้องและคุ้มครองผลประโยชน์ร่วมกันของมุสลิม ต้องการช่วยเหลือชาวปาเลสไตน์ให้มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง ปกป้องสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา นอกจากนี้ยังมุ่ง

¹⁹Department of South Asian, Middle East and African Affairs, *องค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC)* [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา <http://sameaf.mfa.go.th/th/organization/detail.php?ID=206> [12 เมษายน 2555].

²⁰จรัญ มะลูลีม, *องค์การการประชุมอิสลาม* (เอกสารงานวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2550), หน้า 1-20.

ส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการค้าและเศรษฐกิจภายในรัฐอิสลามด้วยตนเองเพื่อนำไปสู่การบูรณาการทางด้านเศรษฐกิจจนนำไปสู่การจัดตั้งตลาดร่วมอิสลาม (Islamic Common Market)

ทางด้านเศรษฐกิจในงานของ กุลลดา เกษบุญชู มีด²¹ มองว่าความสำคัญทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศที่เป็นสมาชิกโอไอซีค่อยๆ เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในช่วงหลังครึ่งทศวรรษ 1970 และตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา เนื่องจากการเป็นผู้ควบคุมทรัพยากรพลังงานในระบบทุนนิยมโลกส่วนใหญ่ของหลายประเทศในโอไอซี จึงทำให้ประเทศเหล่านี้มีอิทธิพลเพิ่มขึ้นและมีผลต่อการเพิ่มสำคัญของโอไอซีด้วย ไม่เพียงแต่เป็นผู้ควบคุมทรัพยากรพลังงานเท่านั้นแต่กลุ่มประเทศอิสลามเหล่านี้ยังเป็นตลาดแรงงานและตลาดการส่งออกที่สำคัญ ซึ่งในปัจจุบันก็มีความพยายามที่จะจัดตั้งตลาดร่วมอิสลามขึ้น (Islamic Common Market) เพื่อให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจขึ้นระหว่างโลกอิสลามด้วยกัน

หากพิจารณาถึงประสิทธิภาพของโอไอซีจะเห็นได้ว่าไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควรทั้งที่เป็นองค์การที่นำเสนอตัวเองในฐานะที่เป็นเสียงให้กับโลกมุสลิมรวมทั้งคอยปกป้องผลประโยชน์ของโลกมุสลิม โดยในงานของ Shahram Akbarzadeh and Kylie Connor²² เห็นว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งองค์การมาจนถึงปัจจุบันนี้ในบางประเด็นปัญหาความขัดแย้งโอไอซียังไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาลุล่วงไปได้ เช่น กรณีของปาเลสไตน์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการเกิดขึ้นขององค์การ นอกจากนี้ยังมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐสมาชิกในตะวันออกกลางโดยเขามองว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้โอไอซีไม่ประสบความสำเร็จต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งก็คือ การที่แต่ละประเทศสมาชิกต่างคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลักก่อน จึงทำให้ไม่เกิดความเป็นเอกภาพของประเทศสมาชิก อีกประเด็นที่น่าสนใจที่ Shahram ได้นำเสนอไว้ในบทความคือ บทบาทของโอไอซีต่อสงครามที่เกิดขึ้นในอิรัก โดยโอไอซีพยายามที่จะเข้าไปต่อต้านสหรัฐอเมริกา โดยใช้มาตรการต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามดูเหมือนว่าจะไม่เป็นผล หรืออย่างน้อยในกรณีของอิสราเอลที่โอไอซีพยายามเรียกร้องให้ตัดความสัมพันธ์กับอิสราเอลเนื่องจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ แต่ก็ยังมีรัฐสมาชิกบางรัฐไม่ได้ความร่วมมือเนื่องมาจากผลประโยชน์ที่มีอยู่กับอิสราเอล จึงทำให้โอไอซีดูเหมือนว่าจะเป็นองค์การที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการที่จะจัดการและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นตามที่ได้กล่าวไว้ในหลักการ

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 88-93.

²² Shahram Akbarzadeh and Kylie Connor, "The Organization of the Islamic Conference : Sharing an Illusion," *Middle East Policy*, Vol.XII, No.2, (Summer 2005): 79-92.

1.2.5. งานศึกษาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับองค์การการประชุมแห่งชาติอิสลาม

ในงานของกุลลดา เกาบูญู มีดี²³ ได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของมาเลเซียที่มีต่อโลกอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเศรษฐกิจ โดยภายหลังจากสิ้นสุดสงครามเย็นในปลายทศวรรษที่ 1980 ได้เกิดกระแสต่อต้านโลกอิสลามขึ้นโดยมีงานชิ้นสำคัญที่นำเสนอคือ “การปะทะกันทางอารยธรรม” ของ Samuel Huntington ซึ่งแนวคิดนี้ได้จากงานชิ้นนี้ถูกต่อต้านจากโลกอิสลามโดยผู้ที่มีบทบาทมากคือ Mahathir Mohamad และ Anwar Ibrahim นายกรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรีของมาเลเซีย Mahathir ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งตลาดร่วมอิสลามเพื่อลดกำแพงภาษีในกลุ่มประเทศสมาชิก ซึ่งหากจัดตั้งสำเร็จตลาดร่วมอิสลามนี้จะกลายเป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลกด้วยมูลค่าราว 18,000 ล้านเหรียญสหรัฐ²⁴ ต่อมาเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจเอเชีย ในปี ค.ศ. 1997 นายกรัฐมนตรี Mahathir ได้แสดงบทบาทต่อการวิพากษ์ทุนนิยมตะวันตกเป็นอย่างมากเพื่อต้องการสร้างให้มาเลเซียกลายเป็นจุดสนใจในเวทีระหว่างประเทศโดยพยายามที่จะวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมสหรัฐเพื่อทำให้มาเลเซียได้รับการยอมรับจากประเทศโลกอิสลามชั้นนำทั้งหลาย และทำให้มาเลเซียได้เป็นตัวแทนและผู้นำในการเจรจาประเด็นปัญหาสำคัญต่างๆในโลกอิสลาม ยิ่งไปกว่านั้นก็คือการเข้าถึงแหล่งทุนอิสลามทั้งในตะวันออกกลางและแอฟริกา เนื่องมาจากมาเลเซียเองได้สร้างระบบการเงินอิสลามไว้รองรับเรียบร้อยแล้ว จึงพร้อมที่จะเติบโตไปกับกองทุนอิสลามที่มีความมั่นคง จึงอาจกล่าวได้ว่าการพยายามแสดงบทบาทการเป็นผู้นำโลกอิสลามของมาเลเซียนอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางการเมืองแก่มาเลเซียแล้ว ยังช่วยเสริมบทบาทของมาเลเซียในการดึงดูดแหล่งเงินทุนอิสลามในกลุ่มประเทศในตะวันออกกลางนำไปสู่การเสริมสร้างและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสถานภาพทางการเมืองของมาเลเซีย

จากเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการนานาชาติมาเลเซียหลังยุค Mahathir โดย ดร. คาคีจาร์ มูฮัมหมัด คาลิด²⁵ จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอไอซีทำให้สถานะทางการเมืองระหว่างประเทศของมาเลเซียขยายตัวมั่นคงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี Abdullah Ahmad Badawi ซึ่งเขามองว่าการเข้าไปมีบทบาทของมาเลเซียในโอไอซีก็เนื่องมาจากประเด็นต่างๆดังนี้

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 88-101.

²⁴ อนิรุทธ์ สมุทรโคจร, “Middle East ประตูดูความมั่นคง,” *กรุงเทพธุรกิจ BIZWEEK*, 10-16 พฤศจิกายน 2549, หน้า A2.

²⁵ คาคีจาร์ มูฮัมหมัด คาลิด, *ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโลกอิสลาม* (เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการนานาชาติมาเลเซียหลังยุคมหาเธร์, 2546), หน้า 59-61.

- การสำนึกเรื่องอัตลักษณ์ (sense of identity) ความเป็นภาคีภาพของความเป็นอิสลาม และแนวคิดเรื่อง ummah (muslim brotherhood) โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้บรรยากาศแห่งการกดขี่พี่น้องมุสลิมของสหรัฐ
- ช่วยส่งเสริมสถานะภาพของมาเลเซียในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ รวมถึงเพื่อต่อต้านการครอบงำของสหรัฐในยุคหลัง 9/11 เพื่อช่วยให้พรรค UMNO สามารถได้รับแรงสนับสนุนจากชาวมาเลเซียภายในประเทศมาเลเซีย
- เหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การดึงดูดการลงทุน การค้า แบบทวิภาคีภายในโอไอซีที่ยังไม่มีใครเจาะเข้าไปได้
- ส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่หลีกเลี่ยงการเดินทางไปยังสหรัฐอเมริกาและยุโรปหลังยุค 9/11
- เพื่อสนับสนุนนักศึกษาจากประเทศโอไอซีมาศึกษาต่อในมาเลเซียมากยิ่งขึ้น

1.3 สิ่งที่ได้จากทบทวนวรรณกรรม

ได้ตระหนักถึงองค์ความรู้ที่ขาดหายไปในความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอไอซี ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีงานศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอไอซีบ้างแล้ว แต่อย่างไรก็ตามงานเหล่านั้นเป็นงานศึกษาที่เน้นเพียงแต่มิติทางเศรษฐกิจ ในงานฉบับนี้จึงต้องการมุ่งไปที่ประเด็นที่ยังไม่ได้รับการศึกษาอย่างจริงจังนั่นคือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอไอซีทั้งในมิติการเมืองและเศรษฐกิจโดยเป็นการศึกษาในช่วงระยะเวลาตั้งแต่มาเลเซียเข้าไปเป็นสมาชิกของโอไอซีจนถึงสมัยของนายกรัฐมนตรี Abdullah Ahmad Badawi

- 1.4 คำถาม**
1. บทบาทของศาสนาอิสลามในการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างมาเลเซียกับโอไอซี
  2. อะไรคือผลประโยชน์ที่มาเลเซียได้รับจากการเป็นสมาชิกโอไอซี

1.5 โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาศาสนาอิสลามว่าถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจให้กับมาเลเซีย
2. เพื่อวิเคราะห์ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่มาเลเซียจะได้รับจากการเข้าไปมีบทบาทในโอไอซี

1.6 สมมติฐาน

มาเลเซียได้ใช้อิสลามเป็นเครื่องมือในการสร้างเครือข่ายและสร้างความสัมพันธ์ของมาเลเซียกับโลกมุสลิมรวมถึงการเข้าไปมีบทบาทในโอไอซี ซึ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแก่มาเลเซียเป็นอย่างมากภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอไอซี

1.7 ขอบเขต

จะศึกษาถึงความสัมพันธ์และบทบาทของมาเลเซียที่มีต่อโอไอซีโดยจะครอบคลุม 3 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงแรกคือช่วงเวลาตั้งแต่ที่มาเลเซียเข้าเป็นสมาชิกของโอไอซี ช่วงที่สองคือสมัยนายกรัฐมนตรี Mahathir Bin Mohamad และช่วงสุดท้ายคือ สมัยนายกรัฐมนตรี Abdullah Ahmad Badawi

1.8 กรอบความคิดในการศึกษา

ในงานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้กรอบความคิด Foreign Policy Tools ในการวิเคราะห์ถึงการใช้นโยบายอิสลามของมาเลเซียเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิมรวมถึงการเข้าไปมีบทบาทในโอไอซีใน 3 ช่วงเวลาดังกล่าวคือ ช่วงเวลาที่มาเลเซียเข้าเป็นสมาชิกของโอไอซี ช่วงที่สองคือสมัยนายกรัฐมนตรี Mahathir Bin Mohamad และช่วงสุดท้ายคือ สมัยนายกรัฐมนตรี Abdullah Ahmad Badawi

จากบทความเรื่อง Instruments of State Power : Towards an Analytical Framework ของ Terry L. Deibel²⁶ ได้อธิบายถึงการใช้อำนาจของรัฐแต่ละรัฐในนโยบายต่างประเทศโดยได้มีการจัดกลุ่มให้กับเครื่องมือต่างๆเหล่านี้โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกันคือ 1. เครื่องมือทางการเมือง เช่น การเจรจาต่อรอง การทูต และองค์การระหว่างประเทศ 2. ทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน นโยบายการค้า การคว่ำบาตร 3. ทางด้านทหาร เช่น การทำสงคราม ซึ่งรัฐก็จะใช้เครื่องมือเหล่านี้เข้ามาช่วยเหลือเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากเครื่องมือกลุ่มต่างๆเหล่านี้ล้วนแต่สามารถส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐ ในการใช้เครื่องมือแต่ละเครื่องมือนี้สามารถให้ผลได้ 2 ทางคือ ผลทางบวก และผลทางลบ ขึ้นอยู่กับรัฐว่ารัฐใช้เครื่องมือเหล่านี้ภายใต้กลยุทธ์ใด โดยกลยุทธ์ในที่นี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ 1. Pure Persuasion เป็นกลยุทธ์ในลักษณะการโน้มน้าวใจหรือชักจูง เครื่องมือที่ใช้อาจใช้ การดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูต (Public Diplomacy) , การทำความตกลงร่วมกัน (Negotiation), องค์การระหว่างประเทศ (Organization) เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบาย

²⁶ Terry L. Deibel, *Instruments of State Power : Towards an Analytical Framework* [online]. 2012. Available from: <http://isanet.ccit.arizona.edu/noarchive/deible.html> [2012, June 10].

2.Cooperative Diplomacy (การทูตแบบความร่วมมือ) อาจจะใช้ความช่วยเหลือทางการต่างประเทศ ,นโยบายการค้า เป็นต้นในการเป็นเครื่องมือ 3.Coercive Diplomacy (การทูตแบบบีบบังคับ) เครื่องมือที่นำมาใช้ ได้แก่ การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ การตัดความช่วยเหลือ การบีบบังคับทางการทหาร และ 4.การใช้กำลัง โดยจะเห็นได้ว่าเครื่องมือในนโยบายต่างประเทศเหล่านี้สามารถที่จะนำมาใช้เพื่อก่อให้เกิดผลทางด้านบวกหรือลบได้ อีกทั้งยังสามารถนำมาปรับใช้เพื่อให้เหมาะสมกับกลยุทธ์ต่างๆ การเลือกใช้เครื่องมือให้เกิดประสิทธิภาพจึงต้องคำนึงถึงการเลือกใช้เครื่องมือให้ถูกต้องกับสภาพปัญหาและสถานการณ์รวมไปถึงวิธีการนำมาใช้ของรัฐซึ่งจะช่วยให้เกิดความสอดคล้องระหว่างกัน

การใช้ศาสนาอิสลามเป็นเครื่องมือในทางการเมืองของมาเลเซียเป็นไปในลักษณะของการพยายามนำเอาศาสนาอิสลามเข้ามาใช้ในการสร้างอัตลักษณ์ (Identity) ให้เกิดขึ้นในสังคม²⁷ โดยในลักษณะนี้ก็คือการพยายามปรับใช้อิสลามให้เข้ากับระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งสำหรับกลุ่มประเทศมุสลิมโดยมากก็จะนำเอาหลักการของศาสนาอิสลาม เช่น กฎชารีอะห์ (Sha-riah) เข้ามาปรับมาใช้ในรัฐซึ่งเป็นลักษณะของรัฐที่ประกาศตนเป็นรัฐอิสลาม (Islamic State)²⁸ การใช้อิสลามเป็นเครื่องมือทางการเมืองสามารถพบได้จากกรณีของรัฐเกิดใหม่ในยุโรปและเอเชียกลาง ที่พยายามแสดงตัวเอง (identify) ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของโลกอิสลาม โดยพยายามนำเอาหลักการของศาสนาอิสลามเข้ามาบังคับใช้ในชีวิตประจำวันของคนในสังคม เพื่อให้ได้รับการยอมรับและความช่วยเหลือจากประเทศมุสลิมอื่นๆ

1.9 วิธีการศึกษา

จะศึกษาโดยการศึกษาวิเคราะห์เชิงการวิจัยเอกสาร (documentary research) และเสนอรายงานแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจะใช้ข้อมูลปฐมภูมิ เช่น จากการรายงานการประชุม The Organization of the Islamic Conference (OIC), Islamic Summit และแถลงการณ์ของกระทรวงการต่างประเทศมาเลเซีย และข้อมูลทุติยภูมิจากหนังสือเชิงวิชาการ วารสาร หนังสือพิมพ์ บทความต่างๆจากห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

²⁷ Aleksei Malashenko. Islam and Politics in Central Asian States. *Journal of Central Asia & Central Caucasus* Press AB [online]. 2012. Available from : <http://www.ca-c.org/dataeng/02.malash.shtml> [2012, June 14].

²⁸ คือรัฐที่ถูกปกครองตามบทบัญญัติของอิสลามโดยสมบูรณ์ มีอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นรัฐธรรมนูญสูงสุดอำนาจอธิปไตย ขึ้นอยู่กับอัลเลาะห์ และเอกสิทธิ์ในการออกกฎหมายเป็นของพระองค์แต่เพียงผู้เดียว

1.10 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.สร้างความเข้าใจในเรื่องของมิติทางด้านศาสนาที่มีต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับองค์การการประชุมอิสลาม และผลประโยชน์จากการเข้าเป็นสมาชิกขององค์การ

2.เป็นแนวทางในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับองค์การการประชุมอิสลาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 2

ความสำคัญของอิสลามต่อการเมืองมาเลเซีย

2.1 อิสลามกับการเมืองมาเลเซีย

หากกล่าวถึงการเมืองของมาเลเซียเราคงไม่สามารถปฏิเสธบทบาทที่สำคัญของศาสนาอิสลามที่มีต่อการเมืองของมาเลเซียไปได้ เนื่องจากอิสลามถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศมาเลเซีย อีกทั้งยังมีส่วนผลักดันให้นำไปสู่การดำเนินนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียที่มีต่อโลกมุสลิม บทบาทของศาสนาอิสลามที่มีต่อการเมืองมาเลเซียนั้นเป็นไปในรูปแบบของการใช้ศาสนาอิสลามเป็นเครื่องมือหนึ่งในทางการเมืองเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ไปตามแต่ยุคสมัยและบริบททางการเมือง สำหรับประเทศที่เคยตกเป็นอาณานิคมอย่างมาเลเซีย ศาสนาจึงถูกนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความเป็นอัตลักษณ์ (Identity) ของชาติ²⁹ ในระยะแรกเริ่ม แต่เมื่อเวลาผ่านไปศาสนาอิสลามไม่ได้ถูกใช้เป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดความเป็นอัตลักษณ์ของชาติสำหรับรัฐที่เพิ่งได้รับเอกราชจากเจ้าอาณานิคมเท่านั้น แต่ได้ถูกพัฒนาให้กลายมาเป็นเครื่องมือของผู้นำทางการเมืองและพรรคการเมืองเพื่อใช้ในการสร้างฐานเสียงให้กับแต่ละฝ่าย จึงทำให้อิสลามกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมากต่อมิตการเมืองภายใน

การนำศาสนาอิสลามเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองเริ่มมาจากความพยายามของผู้นำมาเลเซียที่ต้องการสร้างเสถียรภาพให้กับมาเลเซียทั้งในแง่ของสังคม การเมือง รวมถึงสถานะของมาเลเซียในเวทีระหว่างประเทศ ศาสนาจึงถูกนำมาใช้เพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้แก่ประเทศชาติดังที่ Jonathan Fox และ Shmuel Sandler ได้เขียนไว้ในงานวิจัยว่า ศาสนา สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างอัตลักษณ์ได้ในทางการเมือง³⁰ โดยในกรณีของมาเลเซียก็คือ ความเป็นมาเลย์ (Malayness) ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาเลเซียในปี ค.ศ. 1970 จะพบว่านิยามองค์ประกอบของอัตลักษณ์ความเป็นชาวมลายู กำหนดว่า “เป็นบุคคลซึ่งนับถือศาสนาอิสลาม”³¹ ฉะนั้นความเป็นมาเลย์จึงถูก

²⁹ Shamsul A.B., “Identity Construction, Nation Formation, and Islamic Revivalism in Malaysia” p. 207 in Robert W. Hefner and Patricia Horvaich, eds., *Islam in an Era of nation-States: Politics and Religious in Muslim Southeast Asia* (Honolulu: Hawai’i University Press, 1997).

³⁰ Jonathan Fox and Shmuel Sandler, *Bringing Religion into International Relations*, (New York: Palgrave Macmillan, 2004). p.5.

³¹ Patrick Jory, “From “Patani Melayu” to Thai Muslim,” *ISIM Review* 18 (Autumn 2004): pp. 42-43.

เชื่อมโยงเข้าไว้กับอิสลามนับแต่นั้นเรื่อยมา และนำมาซึ่งกระบวนการอิสลามนุวัตร์ที่ก่อตัวขึ้นตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ 1960 ถึงต้นทศวรรษ 1970 โดยในงานของ Andres Ufen³² ได้กล่าวถึงการก่อตัวขึ้นของกระบวนการอิสลามนุวัตร์ ที่เนื่องมาจากการขยายตัวของการศึกษาที่ส่งผลให้นักศึกษาเคลื่อนตัวจากชนบทเข้าสู่มหาลัย ซึ่งกลายมาเป็นจุดเปลี่ยนต่อการสร้างอัตลักษณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะสังคมที่เคยตกเป็นอาณานิคมมาก่อนอย่างมาเลเซีย นักวิชาการบางท่านมองว่ากระบวนการอิสลามนุวัตร์สามารถเป็นกลยุทธ์ทางการเมืองที่สามารถนำไปใช้ในกรณีที่เกิดปัญหาทางชาติพันธุ์ขึ้นดังเช่นในกรณีของมาเลเซียที่กำหนดให้ชาติพันธุ์มาเลย์ จำเป็นที่จะต้องนับถือศาสนาอิสลาม ต้องพูดภาษามาเลย์ เพราะฉะนั้นความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์กับศาสนาจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกจากกันได้ อีกทั้งกระบวนการอิสลามนุวัตร์ยังส่งผลต่อมาเลเซียในทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

การนำเอาศาสนาเข้ามาใช้ในทางการเมืองของมาเลเซียไม่ได้มีเพียงผู้นำของมาเลเซียเท่านั้น แต่ยังรวมถึงพรรคการเมืองอื่นๆของมาเลเซียนั่นก็คือ พรรค PAS ที่ทำหน้าที่เป็นพรรคฝ่ายค้านมาโดยตลอดได้นำเอาศาสนาเข้ามาใช้เป็นกลยุทธ์ในการต่อสู้และตอบโต้กับรัฐบาลที่อยู่ภายใต้การนำของพรรค UMNO ซึ่งสิ่งนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของศาสนาอิสลามที่มีต่อการเมืองมาเลเซียในการเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อทิศทางการเมืองของมาเลเซีย จนกลายเป็นประเด็นที่ฝากรากลึกให้กับการเมืองของมาเลเซีย และกลายเป็นจุดที่ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของแนวคิดในสังคมของมาเลเซียที่มีต่อประเด็นอิสลามได้อย่างชัดเจนระหว่างทั้ง 2 ฝ่ายโดยสำหรับพรรค UMNO นั้นก็จะยึดเอาแนวคิดในเรื่องของอิสลามที่เป็นแบบอิสลามทางสายกลาง (moderate Islam) ส่วนพรรค PAS นั้นอิสลามจะเป็นไปในรูปแบบนิยมการทวนกลับไปสู่คำสอนดั้งเดิม (fundamentalism)³³

ในงานวิจัยศึกษาฉบับนี้ได้เห็นถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญๆของการใช้อิสลามในทางการเมืองของมาเลเซียอยู่ 2 ช่วงเวลาด้วยกันคือ ภายหลังจากการจลาจลทางชาติพันธุ์ในปี ค.ศ. 1969 และการเกิดเหตุการณ์วินาศกรรม 9/11 ที่สหรัฐอเมริกา โดยผู้เขียนมองว่าเหตุการณ์ทั้ง 2 เหตุการณ์นี้ได้ทำให้บริบทของการใช้อิสลามในทางการเมืองของมาเลเซียกลายเป็นสิ่งที่น่าสนใจและส่งผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียเป็นอย่างมาก รวมถึงบทบาทของอิสลามในนโยบายต่างประเทศ

³²Andreas Ufen, "Mobilising Political Islam: Indonesia and Malaysia Compared," *Commonwealth & Comparative Politics* 47, 3 (2009): p. 310.

³³Ahmad Fausi Abdul Hamid, "Islamist Conservatism and the Demise of Islam Hadhari in Malaysia," *The Eighth International Malaysian Studies Conference*, (9-11 December 2012).

ของมาเลเซียด้วย โดยสิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อสถานการณ์การเมืองและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของมาเลเซียเช่นกัน

เหตุการณ์เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ. 1969 ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของการเมืองมาเลเซียเป็นอย่างมากและถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ประเด็นอิสลามเข้ามามีความเกี่ยวข้องกับการเมืองมาเลเซีย เหตุการณ์นี้คือการจลาจลที่เกิดขึ้นที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ เป็นการจลาจลทางด้านชาติพันธุ์ระหว่างชาติพันธุ์ต่างๆในสังคมมาเลเซีย ที่มีความแตกต่างกันในเรื่องชาติพันธุ์และศาสนา แต่สาเหตุหลักของการจลาจลดังกล่าว เกิดจากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างชาติพันธุ์ต่างๆในสังคมมาเลเซียอันประกอบไปด้วย ชาติพันธุ์มาเลย์ จีน และอินเดีย โดยมีรากฐานมาจากการนโยบายการให้สิทธิพิเศษแก่ชาติพันธุ์มาเลย์ภายหลังจากที่มาเลเซียได้รับเอกราชจากเจ้าอาณานิคม โดยเป็นการให้สิทธิพิเศษในหลายๆด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ธุรกิจ การให้บริการทางสาธารณสุข เป็นต้น³⁴ ส่งผลให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ชาติพันธุ์อื่นที่มีต่อชาติพันธุ์มาเลย์ ดังนั้นภายหลังจากการเลือกตั้งสถานิติบัญญัติในปีค.ศ. 1969 และพรรคการเมืองของชาวจีนซึ่งเป็นคู่แข่งกับพรรคแนวร่วมของรัฐบาลได้รับตำแหน่งที่นั่งในสภา 2 ใน 3 จากทั้งหมด จึงนำไปสู่การจลาจลขึ้นในกรุงกัวลาลัมเปอร์ในวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ. 1969³⁵

จากเหตุการณ์ในครั้งนี้ได้ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องมีมาตรการเข้ามารองรับเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งเช่นนี้อีก เพื่อยกสถานะของภูมิบุตรา (ลูกของแผ่นดิน)³⁶ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้รัฐบาลสามารถรักษาฐานเสียงของตนไว้ได้ ซึ่งมาตรการนั้นคือ นโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy-NEP) ที่เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1971 โดยนโยบายนี้ให้อภิสิทธิ์แก่ชาวมมาเลย์เป็นอย่างมากดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จนกลายเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ท่ามกลางสังคมมาเลเซีย

แต่อย่างไรก็ตามเพื่อดำรงไว้ซึ่งความมีเสถียรภาพให้กับสังคมมาเลเซียพร้อมทั้งต้องการการสนับสนุนจากฐานเสียงของชาติพันธุ์มาเลย์ ส่งผลให้เกิดการพยายามแข่งขันกันระหว่างรัฐบาลภายใต้การนำของพรรคอัมโนกับขบวนการฟื้นฟูศาสนาในการนิยาม *ความเป็นมาเลย์* ให้กับสังคมมาเลเซีย

³⁴ M. Shamsul Haque, "The Role of the State in Managing Ethnic Tension in Malaysia," *American Behavioral Scientist*, 2003, Vol.47 (3), pp. 245.

³⁵ Ahmad Fauzi Abdul Hamid, "The Formative Years of the Dakwah Movement : Origins , Causes and Manifestations of Islamic Resurgence in Malaysia," *IKIM Journal*, 2002 Vol.10 (2), pp. 88-89.

³⁶ ภูมิบุตรา แต่เดิมนั้นหมายถึง ชาวมมาเลย์ดั้งเดิมของซาบาร์ และซาราวัก แต่ในปัจจุบันนี้หมายถึง ชาวมมาเลย์ที่นับถือศาสนาอิสลาม

ซึ่งทำให้อิสลามกับความเป็นชาวมาเลย์กลายเป็นสิ่งที่ไม่อาจแยกจากกันได้ อีกทั้งยังเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้อิสลามได้เข้าไปมีส่วนต่อการกำหนดความเป็นไปในหลายๆด้าน เช่น การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม หรือแม้แต่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ในช่วงกลางถึงปลายทศวรรษที่ 1970 ขบวนการฟื้นฟูศาสนาอิสลาม หรือที่เรียกว่า ขบวนการ Dakwah ได้เกิดขึ้นในสังคมมาเลเซีย ขบวนการนี้เป็นขบวนการที่มุ่งเผยแพร่ศาสนาอิสลาม โดยในงานวิจัยของ Shamsul ได้มองว่าการเกิดขึ้นของขบวนการฟื้นฟูศาสนาอิสลามนี้เกิดขึ้นจาก แรกผลักดัน 6 ประการ³⁷ อันประกอบด้วย

1. เพื่อตอบโต้และรับมือกับกระแสของความทันสมัย (Modernization) ในมาเลเซีย
2. เพื่อต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยม (Imperialist) หรือลัทธิครอบความเป็นเจ้าของตะวันตก
3. เพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูทางจิตวิญญาณ
4. เพื่อเคลื่อนไหวต่อต้านกับกระบวนการสร้างเหตุผลทางสังคมของโลกสมัยใหม่ที่ท้าทายต่อโลกทัศน์ทางศาสนา และปรัชญาแบบเดิม
5. เพื่อแสวงหาหนทางที่จะอยู่ในโลกที่เต็มไปด้วยการตั้งคำถาม หรือความไม่เชื่ออย่างถอนรากถอนโคน (radical doubt) ไม่ว่าจะเป็นต่อสถาบัน ค่านิยม และศีลธรรมที่ดำรงอยู่ในสังคมเพื่อสร้างจารีตอันใหม่ ซึ่งจะเปิดโอกาสให้สามารถนิยามหรือผลักดันอัตลักษณ์ใหม่ทางชาติพันธุ์ – ศาสนาในสังคมที่มีความหลากหลายได้

อาจกล่าวได้ว่าภายหลังจากเหตุการณ์การจลาจลที่เกิดขึ้น ได้นำมาซึ่งกระแสของการฟื้นฟูอิสลามท่ามกลางสังคมมาเลเซีย โดยมีขบวนการ Dakwah เป็นขบวนการที่ขับเคลื่อนการฟื้นฟูอิสลามนี้ ซึ่งเริ่มมาจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนที่เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย แต่อย่างไรก็ตามขบวนการ Dakwah ในมาเลเซียเป็นขบวนการที่มีความหลากหลาย และเป้าหมายของแต่ละองค์กรก็แตกต่างกันไป แต่สิ่งที่มีร่วมกันนั้นคือ ต้องการให้ศาสนาอิสลามในท้องถิ่น และชุมชนในท้องถิ่นมีความตื่นตัวมากขึ้น ด้วยการยึดมั่นในคำสอนตามคัมภีร์อัลกุรอานและฮาดิซ (the Hadith)

ถึงแม้ว่าขบวนการ Dakwah จะมีหลากหลายในมาเลเซีย แต่ขบวนการที่สำคัญๆในมาเลเซีย อาจกล่าวได้ว่ามีอยู่ 3 กลุ่มหลัก คือ 1. Darul Arqam เป็นองค์กรที่ยึดหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียงแบบคอมมูน ตามแบบอย่างของพระมะหะหมัด 2. กลุ่ม ABIM (Angkatan Belia Islam Malaysia, the Malaysian Islamic Youth Organization) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เติบโตมากจากการรวมกลุ่มของ

³⁷ Shamsul A.B., "Identity Construction, Nation Formation, and Islamic Revivalism in Malaysia," in *Islam in and Era of Nation-States : Politics and Religious Renewal in Muslim Southeast Asia*, p. 211.

นักศึกษาในมหาวิทยาลัย เป็นกลุ่มที่เน้นการศึกษาแบบทางการ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก มีผู้นำคนสำคัญคือ Anwar Ibrahim ต่อมาได้ถูกดึงเข้าไปรวมกันพรรคอัมโน ซึ่งเป็นพรรคแกนนำรัฐบาลของมาเลเซีย อีกทั้งกลุ่มนี้ยังพยายามเคลื่อนไหวภายใต้สโลแกนที่ว่า การสร้างสังคมมาเลเซียจะต้องอยู่บนหลักการของอิสลาม³⁸ 3. PERKIM เป็นองค์กรการกุศลที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล เน้นทางสายกลาง³⁹

นอกจากขบวนการ Dakwah เหล่านี้แล้ว พรรค PAS (Parti Islam Semalaysia :PAS) เองก็เป็นพรรคการเมืองที่มุ่งเน้นการเผยแพร่ศาสนาอิสลาม โดยมีความต้องการให้มาเลเซียกลายเป็นรัฐอิสลาม⁴⁰ พรรค PAS มีหลักการดังนี้

1. เพื่อต่อสู้และจัดตั้งสังคมมุสลิมที่อยู่ภายใต้กฎหมายและค่านิยมของอิสลามในมาเลเซีย
2. เพื่อปกป้องคำสอนที่แท้จริงของอิสลาม เอกราช และอำนาจอธิปไตยของประเทศ
3. เพื่อเรียกร้องมวลมนุษยชาติให้ปฏิบัติตามคำสอนของอัลเลาะห์ และผู้นำสารของพระองค์
4. เพื่อรักษาไว้ซึ่งวิถีชีวิตแห่งอิสลาม ประกอบด้วย เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการศึกษา
5. เพื่อธำรงไว้ซึ่งความเป็นพี่น้องมุสลิม และสนับสนุนความเป็นหนึ่งเดียวกันของพี่น้องมุสลิม เพื่อความมีเสถียรภาพทางการเมือง
6. เพื่อปรับปรุงโครงสร้างทางสังคม เพื่อนำความยุติธรรมมาสู่สังคม
7. เพื่อทำงานร่วมกับสถาบัน องค์กร และขบวนการเคลื่อนไหว โดยยึดวัตถุประสงค์ตาม PAS ภายใต้กฎหมายของประเทศ
8. เพื่อเผยแพร่คำสอนตามคัมภีร์อัลกุรอาน และปกป้องภาษามาเลย์ในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ
9. ต่อสู้เพื่อสร้างวัฒนธรรมของชาติ และขนบธรรมเนียมของมาเลเซียตามหลักคำสอนของอิสลาม

³⁸Ibid., p. 216.

³⁹Ibid., p. 172.

⁴⁰Michael G. Peletz, “ Ordinary Muslims and Muslim Resurgents in Contemporary Malaysia: Notes on an Ambivalent Relationship,” p. 235.

10. เพื่อทำงานร่วมกับสหประชาชาติ และองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ นำมาซึ่งสันติภาพ และการรับรองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และกำจัดการเป็นเผด็จการทุกชนิดในสังคม เพื่อสร้างความ เป็นหนึ่งเดียวท่ามกลางความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในประเทศ

11. ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญของมาเลเซีย และกฎหมายประเทศ เพื่อนำไปสู่การบรรลุ เป้าหมายของพรรค PAS⁴¹

ซึ่งพรรค PAS นี้ภายหลังก็ได้เป็นพรรคฝ่ายค้านของมาเลเซียด้วย ดังนั้นจากขบวนการ Dakwah ที่กล่าวมาจะเห็นได้ถึงความแตกต่างของแนวอุดมการณ์ที่ว่า ถึงแม้ว่าจะเป็นขบวนการฟื้นฟู อิสลามเช่นเดียวกัน แต่จะสังเกตเห็นถึงความเข้มข้นในการให้ความสำคัญกับอิสลามที่แตกต่างกันไป โดยบางกลุ่มก็เป็นมุสลิมที่เน้นทางสายกลาง บางกลุ่มก็ต้องการให้เอาหลักคัมภีร์ทางศาสนา คือ คัมภีร์อัลกุรอานมาใช้เป็นหลักของรัฐ ดังเช่น พรรค PAS เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าขบวนการฟื้นฟูทาง ศาสนาเหล่านี้ได้ทำให้ประเด็นอิสลามกลายมาเป็นประเด็นที่รัฐบาลจะต้องตระหนักเป็นอย่างมาก เนื่องจากรัฐบาลเองก็ตกเป็นเป้าโจมตีของกลุ่มและขบวนการเหล่านี้ ดังนั้นรัฐบาลเองก็จำเป็นที่ จะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเองโดยการพยายามช่วงชิงการกำหนดนิยามของอิสลามและมุสลิม ที่แท้ ซึ่งนั่นก็ทำให้พรรคฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลต่างได้นำเอาอิสลามเข้ามาใช้ในทางการเมือง

นอกจากขบวนการฟื้นฟูศาสนาอิสลามแล้ว การได้รับอิทธิพลจากการเมืองโลกมุสลิมด้วย เช่นกันที่มีส่วนต่อการผลักดันให้ประเด็นอิสลามเข้ามามีบทบาทสำคัญในทางสังคมและการเมือง มาเลเซียนั่นคือ การปฏิวัติอิหร่านในปี ค.ศ. 1979 ที่นำโดย Ayatollah Khomeini ซึ่งเหตุการณ์นี้ได้ กลายเป็นจุดเปลี่ยนในโลกมุสลิม เนื่องจากการปฏิวัติในครั้งนี้เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของความสำเร็จ ของขบวนการเคลื่อนไหวอิสลาม⁴² การเมืองของมาเลเซียเช่นเดียวกันเนื่องจากขบวนการ ABIM ที่นำ โดย Anwar Ibrahim ได้สนับสนุนการปฏิวัติที่เกิดขึ้นในอิหร่าน เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าทั้งอิทธิพลจาก โลกมุสลิมคือ การปฏิวัติอิหร่าน และขบวนการฟื้นฟูอิสลามที่เกิดขึ้นในมาเลเซีย ได้ส่งผลให้อิสลามมี อิทธิพลต่อการเมืองมาเลเซียเป็นอย่างมาก ซึ่งทำให้ผู้นำมาเลเซียไม่อาจที่จะเพิกเฉยได้

เมื่อ Mahathir Mohamad ก้าวขึ้นมาดำรงตำแหน่งผู้นำมาเลเซียในปี ค.ศ. 1981 สิ่งที่ได้ เฝงใจอยู่ก็คือ ความท้าทายจากกระแสการฟื้นฟูอิสลามที่เกิดขึ้นท่ามกลางสังคมมาเลเซีย ซึ่งด้านหนึ่ง

⁴¹Saodah Abd. Rahman and Abu Sadat Nurullah, "Islamic Awakening and Its Role in Islamic Solidarity in Malaysia," *The American Journal of Islamic Social Sciences*, 29: 1, pp. 107-108.

⁴²Farish A. Noor, "Blood, Sweat and Jihad: The Radicalization of the Political Discourse of the Pan-Malaysian Islamic Party (PAS) from 1982 Onwards" *Contemporary Southeast Asia*, 25:2 (August 2003), p. 204.

ก็สั่นคลอนต่ออำนาจของพรรค UMNO ซึ่งเป็นพรรคแกนนำหลักของคณะรัฐบาล รวมถึงแนวทางอิสลามที่พรรค UMNO ได้ยึดมั่นมาโดยตลอดนั่นคือ อิสลามทางสายกลาง (moderate Islam) ดังนั้นสิ่งที่ Mahathir พยายามทำในขณะนั้นก็คือ การพยายามชะลอกระแสอิสลามในแบบการหวนกลับไปสู่คำสอนแบบดั้งเดิม (fundamentalism)⁴³ เหตุนี้จึงเป็นที่มาของกระบวนการอิสลามนุวัต (Islamization) ที่เกิดขึ้นในมาเลเซียประกอบกับการแข่งขันกันระหว่างรัฐบาลมาเลเซียภายใต้การนำของพรรค UMNO กับขบวนการฟื้นฟูศาสนาอื่นๆในมาเลเซียเพื่อแย่งฐานมวลชนด้วยการแข่งขันช่วงชิงการให้นิยามแก่ “อิสลามที่แท้” ที่เหมาะสมกับสังคมมาเลเซีย รวมทั้งการนำเสนอตนเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมสถานะอิสลามในสังคมมาเลเซียควบคู่ไปกับการส่งเสริมสิทธิและฐานะของชาวมุสลิมหรือ “ภูมิบุตร” (ลูกของแผ่นดิน)⁴⁴ ส่งผลให้ประเด็นอิสลามเข้าไปมีบทบาทสำคัญต่อภาคส่วนต่างๆของประเทศ เช่น การเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นผ่านทางวิถีชีวิตของชาวมุสลิมที่มีความเคร่งครัดในการปฏิบัติศาสนกิจที่เข้มข้นมากขึ้น และการส่งเสริมการศึกษาด้านศาสนาอิสลาม ตลอดจนการขยายตัวขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามอย่างมากมาย เช่น มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ ธนาคารอิสลาม⁴⁵ การจัดการประชุมนานาชาติ สถาบันวิจัย รายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับอิสลาม การนำเสนอถึงความมั่นคงของอิสลามผ่านทางระบบประกันภัย⁴⁶ ในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การนำเอาระบบการเงินอิสลามเข้ามาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังเหตุการณ์การจลาจลทางด้านชาติพันธุ์ในปี ค.ศ.1969 ดังที่กล่าวมาแล้ว ส่งผลให้พรรคอัมโนที่เป็นพรรคการเมืองที่ปกครองมาเลเซียมานับแต่ได้รับเอกราชตระหนักว่าหากไม่ต้องการให้เหตุการณ์ทำนองเดียวกับที่เกิดขึ้นในปี 1969 อุบัติขึ้นอีกครั้งหนึ่ง รัฐบาลจำเป็นต้องมีมาตรการในการยกสถานะของภูมิบุตรทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้สูงขึ้น และให้เข้ามามีส่วนร่วมในภาคอุตสาหกรรมและการค้ามากขึ้น นำไปสู่การออกนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy-NEP) ซึ่งเอื้อสิทธิประโยชน์ให้กับคนมาเลย์

⁴³ Ahmad Fausi Abdul Hamid, “Islamist Conservatism and the Demise of Islam Hadhari in Malaysia,” *The Eighth International Malaysian Studies Conference*, (9-11 December 2012).

⁴⁴ พวงทอง ภวัครพันธุ์, “มาเลเซียกับสามจังหวัดชายแดน พิณปัญหาจากกรอบอิสลามานุวัต,” *ฟ้าเดียวกัน* 5,1 (2550): หน้า 170-171.

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 170.

⁴⁶ Lukman Thaib, “Muslim Politics in Malaysia and the Democratization Process,” *International Journal of Islamic Thought* 3 (June 2013): p. 49.

เป็นอย่างมากในหลายๆด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การให้โควตาและสิทธิแก่คนมาเลย์ ก่อน เป็นต้น⁴⁷

ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการ อิสลามนุวัต (Islamization) ที่เกิดขึ้นส่งผลให้อิสลามได้เข้าไปมีบทบาทในทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นในชีวิตประจำวันจนถึงการกำหนดนโยบายของรัฐ การจัดตั้งสถาบันการศึกษาที่วางอยู่บนหลักศาสนา สถาบันการเงินอิสลาม พร้อมกันนั้นก็พยายามแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้ปกป้องหลักอิสลามและชาติพันธุ์มาเลย์ โดยอิสลามภายใต้การนำเสนองของพรรค UMNO นั่นคือ อิสลามแบบสายกลางแตกต่างจากอิสลามในแบบของพรรค PAS ที่พยายามที่จะทำให้มาเลเซียกลายเป็นรัฐอิสลาม (Islamic State) ที่จะนำเอากฎหมายศาสนาเข้ามาใช้เป็นกฎหมายของประเทศ เพราะพรรค PAS เชื่อว่าหากรัฐได้นำเอากฎหมายศาสนาเข้ามาเป็นกฎในการควบคุมก็จะทำให้สังคมนั้นเกิดความเกรงกลัว เนื่องจากความเชื่อถือและศรัทธาตามหลักคำสอนของศาสนา (laws of Allah)⁴⁸ ดังเช่น ที่พบเห็นอยู่ในรัฐกลันตัน (Kelantan) ของมาเลเซีย ซึ่งเป็นรัฐที่พรรค PAS มีอิทธิพลอยู่มาก โดยพรรค PAS พยายามที่จะประยุกต์เอากฎหมายศาสนาเข้ามาใช้ในวิถีชีวิตประจำวันของผู้คนในรัฐนี้เพื่อที่จะนำไปสู่การกลายเป็นรัฐอิสลาม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมจะกระทบต่อหลายส่วนทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นอำนาจทางการเมืองของผู้นำประเทศรวมถึงรัฐธรรมนูญของประเทศด้วย ซึ่งนี่ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ผู้นำประเทศภายใต้แกนนำของพรรค UMNO มีความกลัวเกรง

ดังนั้น Mahathir เองจึงจำเป็นที่จะต้องชี้ให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับประเด็นอิสลามที่พรรค UMNO มีต่อชาวมมาเลย์ แต่กระนั้นก็ตามต้องเป็นไปตามวิถีทางของพรรค UMNO ที่ผู้นำมาเลเซียมองว่าเป็นวิถีทางที่เหมาะสมกับมาเลเซียคือ ต้องการให้อิสลามสามารถควบคุมไปกับความทันสมัยและการพัฒนาเศรษฐกิจได้ และด้วยการขับเคลื่อนกระบวนการอิสลามนุวัตในมาเลเซียจึงทำให้อิสลามได้กลายมาเป็นส่วนสำคัญในภาคส่วนต่างๆไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ และมีส่วนทำให้มาเลเซียเข้าไปมีส่วนเชื่อมโยงกับชุมชนมุสลิมทั่วโลก ดังนั้นจะเห็นว่าจากเหตุการณ์การจลาจล ค.ศ. 1969 ประกอบกับการได้รับอิทธิพลจากโลกมุสลิมอันนำมาสู่กระแสการฟื้นฟูอิสลาม ทำให้อิสลามกลายมาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในทางการเมืองของมาเลเซีย ที่กลุ่มการเมืองต่างๆของมาเลเซียนำมาใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับฝ่ายของตน เพื่อไปสู่การได้รับการสนับสนุนจากชาวมมาเลย์ ผู้ซึ่งเป็นประชากรที่มีจำนวนมากที่สุดในสังคม ซึ่งผลจากการนำเอาอิสลามมาเป็นเครื่องมือไม่เพียงแต่จะส่งผลต่อการเมืองภายในเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเมืองระหว่างประเทศด้วย ดังจะเห็นได้จาก

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า171.

⁴⁸ Muhammad Syukri Salleh, "Establishing an Islamic State: Ideals and Realities in the State of Kelantan, Malaysia," *Southeast Asian Studies* 37, 2 (September 1999): p. 241.

นโยบายต่างประเทศของมาเลเซียที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับประเด็นของอิสลามตั้งแต่ภายหลังจากที่ มาเลเซียได้รับเอกราชเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยพยายามที่จะพัฒนาความสัมพันธ์กับโลกมุสลิม ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอิสลาม การมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกขององค์การการประชุมอิสลาม การให้การสนับสนุนสถาบันต่างๆของอิสลาม การตัดสินใจลงนามเซ็นสัญญาในกฎบัตรของโอไอซีในปี ค.ศ. 1972

ฉะนั้นอิสลามจึงกลายเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยเปิดโอกาสให้มาเลเซียสามารถสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมได้ เช่น การเข้าไปมีบทบาทต่างๆของผู้นำมาเลเซียในฐานะตัวแทนของโลกมุสลิมต่อประเด็นต่างๆที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาปาเลสไตน์ โดยเฉพาะภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์ 9/11 ก็ยิ่งทำให้มาเลเซียมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในฐานะตัวแทนของชาวมุสลิมทั่วโลกภายใต้การนำ Mahathir Mohamad ซึ่งรับตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีขณะนั้น อีกทั้งจากเหตุการณ์ 9/11 ยังเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญต่อท่าทีของการใช้อิสลามในทางการเมืองของผู้นำมาเลเซียดังจะเห็นได้ในรายละเอียดของอิสลามในนโยบายต่างประเทศมาเลเซีย

2.2.อิสลามกับนโยบายต่างประเทศมาเลเซีย

ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศนั้นการคำนึงถึงปัจจัยภายในและภายนอกนั้นเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงได้ทั้งสองส่วนนี้ต่างมีความสัมพันธ์อย่างไม้อ่างที่จะแยกออกได้ ดังที่ Rauhollah Ramazani⁴⁹ ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า การศึกษานโยบายต่างประเทศจำเป็นที่จะต้องเชื่อมโยงเข้ากับการศึกษาพัฒนาการของการเมืองภายใน เนื่องจากนโยบายต่างประเทศสามารถเป็นปัจจัยที่เอื้อประโยชน์ให้กับการเมืองภายในได้⁵⁰ โดยในกรณีของมาเลเซียด้วยการที่เป็นประเทศเกิดใหม่ (new state) ภายหลังจากการได้รับเอกราชจากเจ้าอาณานิคม สถานการณ์ทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกจึงสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันเป็นอย่างมาก ทั้งนี้สำหรับประเทศเกิดใหม่การสร้างควมมีเสถียรภาพทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากไม่เพียงแต่การสร้างควมมั่นคงให้กับรัฐในหลายๆด้านเท่านั้นแต่ยังรวมถึงสถานะของประเทศในเวทีระหว่างประเทศด้วย ดังนั้นจึงทำให้อิสลามกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญของมาเลเซียต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศถึงแม้ว่าอาจจะไม่ใช่ทั้งหมด แต่ก็ยังเป็นปัจจัยที่ผู้นำประเทศไม่อาจที่จะละเลยไปได้ จึงทำให้อิสลามได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในกลยุทธ์ของผู้นำประเทศที่มีต่อการดำเนินความสัมพันธ์กับโลกมุสลิม ซึ่งด้านหนึ่งความสัมพันธ์นี้จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงให้กับตัวผู้นำเองทางการเมืองภายใน แต่อีกด้านหนึ่งการใช้อิสลามเป็นกลยุทธ์

⁴⁹ Rauhollah K. Ramazani, *Iran's Foreign Policy 1941-1973 : A Study of Foreign Policy in Modernizing Nations*, Charlottesville, Virginia: University Press of Virginia, 1975, pp. 3-5.

⁵⁰ Nair, *Islam in Malaysian Foreign Policy*, p. 6.

ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศได้เอื้อประโยชน์ให้มาเลเซียสามารถสร้างความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมได้เป็นอย่างดีผ่านการเข้าร่วมองค์การต่างๆ โดยเฉพาะองค์การการประชุมอิสลามอันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่มาเลเซียเป็นอย่างมาก จึงทำให้อิสลามได้กลายมาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลอย่างมากในกระบวนการกำหนดนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย

2.2.1 อิสลามกับนโยบายต่างประเทศในช่วงแรก

อิสลามกับนโยบายต่างประเทศมาเลเซียในช่วงแรกนั้นจะประกอบไปด้วย 3 ยุคด้วยกันคือ 1. สมัยนายกรัฐมนตรี Tunku Abdul Rahman 2. สมัยของนายกรัฐมนตรี Tun Abdul Razak 3. สมัยนายกรัฐมนตรี Tun Hussein Onn ซึ่งนโยบายต่างประเทศทั้งสามสมัยนี้จะเห็นได้ว่านโยบายช่วงแรกจะค่อนข้างเน้นการดำเนินนโยบายความเป็นกลางถึงแม้ว่าจะมีบางกลุ่มให้การสนับสนุนชาติตะวันตก เช่น ในนโยบายต่างประเทศสมัย Tun Abdul Rahman แต่อย่างไรก็ตามจากการที่มาเลเซียดำเนินนโยบายเป็นกลางนี้ได้ส่งผลดีต่อมาเลเซียเป็นอย่างมากนั่นคือการเปิดโอกาสให้มาเลเซียสามารถที่จะติดต่อกับกลุ่มประเทศอิสลามทั้งหลายได้

นโยบายต่างประเทศสมัย Tunku Abdul Rahman เป็นช่วงที่มาเลเซียเพิ่งได้รับเอกราชจากเจ้าอาณานิคมคือในปี ค.ศ.1957 โดย Tunku Abdul Rahman ได้เข้ามารับตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของมาเลเซียโดยมีระยะเวลาในการบริหารตั้งแต่ปี ค.ศ.1957-1969 ซึ่งนโยบายต่างประเทศในสมัยนี้หันไปให้ความสำคัญกับตะวันตกเป็นอย่างมาก มุ่งต่อต้านคอมมิวนิสต์ แต่อย่างไรก็ตามดูเหมือนว่าผู้นำของมาเลเซียเองก็พยายามที่จะสร้างความสัมพันธ์พิเศษกับกลุ่มประเทศมุสลิมอื่นๆ ด้วย เนื่องจากสภาพแวดล้อมในขณะนั้นที่เกิดภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ที่เกิดจากชาวจีนในมาเลเซีย จึงทำให้ผู้นำมาเลเซียพยายามที่จะใช้อิสลามเข้ามาช่วยเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ โดยนำมาใช้ทั้งในบริบทของการเมืองภายในและภายนอก สำหรับการเมืองภายนอกมาเลเซียได้ใช้อิสลามเพื่อแสวงหาพันธมิตรที่จะช่วยสนับสนุนมาเลเซียซึ่งมีสถานะเป็นประเทศเกิดใหม่ในขณะนั้น จึงเกิดนโยบาย Pro Arab ในตะวันออกกลาง โดยสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดนโยบายนี้ขึ้นมาจากกลุ่มผู้นำรุ่นที่สองของพรรคอัมโน เช่น Dr. Mahathir Mohamad เป็นเสมือนตัวแทนของนักชาตินิยมเชื้อสายมาเลย์ให้การสนับสนุนในเรื่องนี้โดยต้องการให้มาเลเซียหันไปมีความสัมพันธ์กับโลกมุสลิม เพราะฉะนั้นในการดำเนินนโยบายเป็นกลางของมาเลเซียได้เปิดโอกาสให้มาเลเซียหันไปมีความสัมพันธ์กับรัฐอิสลามต่างๆ และทำให้ประเด็นอิสลามเข้ามามีบทบาทสำคัญในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียด้วยเช่นกัน

การเข้าไปมีบทบาทสำคัญของมาเลเซียในประเด็นต่างๆของโลกมุสลิมเริ่มมาจากการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอลและประเด็นอื่นๆ เช่น ประเด็นของอินเดียในปีค.ศ. 1962 มาเลเซียได้เป็นฝ่ายสนับสนุนอินเดียต่อประเด็นความขัดแย้งระหว่างอินเดียนกับปากีสถานที่เกิดขึ้นโดยมาเลเซียให้การสนับสนุนอินเดียต่อประเด็นแคชเมียร์ แต่อย่างไรก็ตามในขณะนั้นมาเลเซียยังคงพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่ามาเลเซียเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์เท่านั้นมากกว่าที่จะให้ผู้อื่นมองว่ามาเลเซียอยู่ในสถานะของชาติมุสลิม โดยจุดเปลี่ยนที่สำคัญของความสัมพันธ์ของมาเลเซียที่มีต่อมุสลิมนั้นก็คือ การเกิดวิกฤตการณ์ Konfrontasi ขึ้นโดยเป็นข้อพิพาทระหว่างมาเลเซียกับอินโดนีเซียถือได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์หรือนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย⁵¹ เนื่องจากก่อนหน้านี้ในนโยบายต่างประเทศของ Tunku Abdul Rahman โดยมากจะให้การสนับสนุนตะวันตก (Pro Western) แต่เมื่อเกิดวิกฤตการณ์นี้จึงทำให้มาเลเซียต้องเปลี่ยนทิศทางนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย

ในช่วงปี 1963-1966 อาจกล่าวได้ว่าอินโดนีเซียกลายเป็นภัยคุกคามของมาเลเซีย เพราะอินโดนีเซียในเวลานั้นได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มประเทศมุสลิม เช่น อียิปต์ ซาอุดีอาระเบีย และกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ในขณะนั้นกลุ่มประเทศเหล่านี้ค่อนข้างที่จะมีอิทธิพลในการเมืองระหว่างประเทศรวมไปถึงประเด็นอื่นๆที่ก่อดันมาเลเซีย เช่น การอ้างสิทธิ์ของฟิลิปปินส์ที่มีต่อรัฐซาบา (Sabah)⁵² ดังนั้นผู้นำมาเลเซียจึงได้เล็งเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับตะวันตกไม่สามารถที่จะสนับสนุนมาเลเซียได้เพียงพอหรือได้ดีเทียบเท่ากับการได้รับการสนับสนุนจากโลกมุสลิมต่อประเด็นที่เกิดขึ้น จึงทำให้มาเลเซียเริ่มที่จะดำเนินความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศมุสลิมต่างๆในตะวันออกกลางรวมถึงแอฟริกา ซึ่งมาเลเซียเองก็ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากต่อการได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มประเทศต่างๆทั้งหลายเหล่านี้ 28 ประเทศ และได้ร่วมประชุมกับกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ส่งผลให้มาเลเซียประสบความสำเร็จจากวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในปีค.ศ. 1966 การดำเนินความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมส่งผลดีต่อมาเลเซียอย่างมากต่อวิกฤตการณ์ครั้งนี้ เพราะฉะนั้นถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้มาเลเซียต้องมาทบทวนใหม่ถึงความสำคัญของประเด็น อิสลามในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าทั้งในการกำหนดนโยบายต่างประเทศทั้งปัจจัยภายในและภายนอกต่างมีส่วนสัมพันธ์กันต่อกันนโยบายที่เกิดขึ้น ในกรณีของมาเลเซียก็เช่นเดียวกันนอกจากปัจจัย

⁵¹ Ibid., p. 57.

⁵² Johan Saravanamuttu, *The Dilemma of Independence : Two Decades of Malaysia's Foreign Policy* (Penang: Universiti Sains Malaysia, 1983), p. 70.

ภายนอกที่ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศ แต่ปัจจัยภายในของมาเลเซียคือการเมืองภายในที่มีส่วนผลักดันให้ประเด็นอิสลามเข้าไปมีความสำคัญในนโยบายต่างประเทศ โดยเฉพาะการแข่งขันกันของพรรคการเมืองในมาเลเซีย ซึ่งเป็นการแข่งขันกันระหว่างพรรคอัมโนกับพรรค PAS ซึ่งพรรค UMNO ก็คือพรรคแกนนำรัฐบาล ส่วนพรรค PAS ก็คือพรรคฝ่ายค้าน จึงทำให้นโยบายต่างประเทศของมาเลเซียส่งผลและมีบทบาทสำคัญต่อนโยบายการเลือกตั้งของมาเลเซียทั้งในปีค.ศ. 1959, 1964 และ 1969 เนื่องจากต่างฝ่ายต่างต้องการใช้ประเด็นของอิสลามดึงเอาฐานเสียงจากชาติพันธุ์ชาวมาเลย์ในการเลือกตั้งจึงทำให้พรรค UMNO ผลักดันประเด็นอิสลามเข้าไปในนโยบายต่างประเทศ ดังจะเห็นได้จากความพยายามของมาเลเซียต่อการเป็นเจ้าภาพการจัดการประชุมอิสลามที่สำคัญๆ ระหว่างประเทศอยู่เสมอโดยเฉพาะในช่วงที่มีการเลือกตั้งของมาเลเซีย

ในการประชุมอิสลามในระดับระหว่างประเทศผู้นำของมาเลเซียบ่อยครั้งที่ได้อภิปรายถึงประเด็นเกี่ยวกับศาสนาซึ่งหากพิจารณาแล้วถือเป็นประโยชน์อย่างมากต่อกลยุทธ์ของพรรค UMNO รวมถึงการพยายามเข้าไปมีบทบาทในโลกอิสลามของมาเลเซีย เช่น วิกฤตการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลาง เพราะแสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนของมาเลเซียที่มีต่อความเป็นหนึ่งเดียวของอิสลาม (Islamic Solidarity) ทั้งที่มาเลเซียก็เป็นประเทศที่อยู่ห่างไกลจากกลุ่มประเทศอิสลามเหล่านั้น แต่มาเลเซียก็พยายามเข้าไปมีบทบาทต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ประเด็นของปาเลสไตน์ เป็นต้น ในปีค.ศ. 1967 ได้เกิดสงครามอาหรับ-อิสราเอลขึ้น ส่งผลให้ในปีค.ศ. 1969 เกิดการเผาฝัง Al-Aqsa ในนครเยรูซาเล็มซึ่งเป็นหนึ่งในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของโลกมุสลิม ส่งผลต่อความรู้สึกของชาวมุสลิมทั่วโลกเป็นอย่างมาก และยังส่งผลต่อความคิดเห็นของชาวมุสลิมทั่วโลกจึงนำไปสู่การจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศขึ้นมาที่มีชื่อว่า Organization of Islamic Conference (OIC) ขึ้นโดยมีการจัดการประชุมครั้งแรกในกรุง Rabat ปี ค.ศ. 1969 มาเลเซียเองก็เป็นหนึ่งในประเทศที่ได้เข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ และมาเลเซียก็ให้การสนับสนุนปาเลสไตน์ด้วยเช่นกัน

จากเหตุการณ์ครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่ามาเลเซียเองพยายามที่จะใช้โอกาสนี้แสดงให้เห็นถึงจุดยืนของมาเลเซียต่อการสนับสนุนตะวันออกกลางเป็นอย่างมาก ดังนั้นนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียในขณะนั้นจึงค่อนข้างที่จะ pro-Arab โดยดูได้จากสุนทรพจน์ของผู้นำมาเลเซียในขณะนั้น Tunku Abdul Rahman ที่มีต่อสหประชาชาติในเดือนตุลาคม ปีค.ศ. 1969 ให้ความคิดเห็นว่าอิสลามเป็นประเด็นที่สำคัญในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย⁵³ เพราะตนเองก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเลขาธิการขององค์การโอไอซีภายหลังจากการลาออกจากราชการตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของมาเลเซีย ภายลักษณะของตนจึงถูกมองว่าเป็นผู้นำที่คอยดูแลประเด็นของมุสลิมทั่วโลก ในนโยบาย

⁵³ Nair, *Islam in Malaysian Foreign Policy*, p. 59.

ต่างประเทศสมัย Tunku Abdul Rahman ประเด็นศาสนาเริ่มมีความชัดเจนมากขึ้น สะท้อนให้เห็นทิศทางของนโยบายต่างประเทศที่ค่อยๆเปลี่ยนไปจากแต่เดิมโดยคำนึงถึงประเด็นของชาติพันธุ์ชาวมาเลย์ จึงต้องการที่จะยกเอาประเด็นของศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง ส่งผลให้นโยบายต่างประเทศของมาเลเซียในยุคนี้เริ่มมีทิศทางที่เปลี่ยนไปโดยการหันไปหากลุ่มประเทศโลกมุสลิมมากขึ้นผ่านทางการใช้อิสลามเป็นกลไกอย่างหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์

ในสมัยของ Tun Abdul Razak เป็นช่วงหลังจากที่เกิดวิกฤตการณ์ 1969 ขึ้นในมาเลเซีย วิกฤตการณ์นี้เป็นการจลาจลที่เกิดจากความขัดแย้งทางด้านชาติพันธุ์ระหว่างชาติพันธุ์ชาวมาเลย์กับชาติพันธุ์ที่ไม่ใช่ชาวมาเลย์ซึ่งประกอบไปด้วยชาวจีนและชาวอินเดียที่มีสาเหตุมาจากความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจ บทบาทของ Tun Abdul Razak ถือว่าเป็นผู้สืบทอดจาก Tun Abdul Rahman เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1974-1977 การเกิดวิกฤตการณ์จึงส่งผลต่อนโยบายต่างประเทศมาเลเซียเป็นอย่างมาก เนื่องจากความเชื่อมโยงระหว่างการเมืองภายในของมาเลเซียที่มีต่อนโยบายต่างประเทศ ส่งผลให้ผู้นำประเทศต้องพิจารณาใหม่ถึงประเด็นภายในที่จะกระทบต่อนโยบายต่างประเทศโดยเฉพาะการสร้างเชื่อมั่นในเวทีระดับประเทศของมาเลเซียภายใต้รัฐที่มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ จึงทำให้พรรค UMNO และพรรคร่วมรัฐบาลหันมาทบทวนนโยบายต่างๆใหม่ของมาเลเซีย สำหรับกรณีของมาเลเซีย การเมืองภายในเป็นปัจจัยที่ส่งผลอย่างมากต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศ กล่าวคือ ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงลักษณะของสภาพสังคมของมาเลเซียเป็นหลักเนื่องจากมาเลเซียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์อันเป็นเงื่อนไขหนึ่งทางการเมืองที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายต่างๆไม่เว้นแม้แต่นโยบายต่างประเทศ ซึ่งภายใต้สภาพสังคมที่มีความหลากหลายนี้กลุ่มชาติพันธุ์มาเลย์กลายเป็นกลุ่มที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดและนั่นหมายถึงการเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของคะแนนเสียงทางการเมืองด้วยเช่นกัน

ดังนั้นการนำเอาศาสนาเข้ามาใช้ในทางการเมืองจึงทำให้ประเด็นอิสลามมีความเกี่ยวพันกับทั้งการเมืองภายในและการเมืองระหว่างประเทศ เช่น การที่รัฐบาลพยายามที่จะให้การสนับสนุนต่อประเด็นปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิมเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่มาเลเซีย ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์การจลาจลในปี ค.ศ. 1969 ขึ้นจึงไม่เพียงแต่เป็นปัญหาการเมืองภายในของมาเลเซียเท่านั้น นโยบายต่างประเทศของมาเลเซียในช่วงนั้นจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การพยายามเข้าไปพัฒนาความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมโดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอิสลามภายหลังจากปีค.ศ. 1969 ส่งผลให้นโยบายต่างประเทศในช่วงนั้นเน้นบทบาทของมุสลิมมากขึ้น ควบคู่ไปกับการรักษาสถาปัตยกรรมให้กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นด้วย นอกจากนี้การเข้าร่วมโอไอซีประกอบกับการเป็นผู้นำโอไอซีของ Tunku Abdul Rahman ทำให้มาเลเซียสามารถมีส่วนร่วมในเวทีระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังให้การสนับสนุนสถาบันต่างๆของอิสลาม การให้ความช่วยเหลือในการ

จัดตั้งองค์การต่างๆ เช่น Islamic Development Bank (IDB) รวมถึง International Islamic News Agency การตัดสินใจลงนามเซ็นสัญญาในกฎบัตรของโอไอซีในปี ค.ศ. 1972⁵⁴ เห็นได้ว่า มาเลเซียต้องการสร้างความมั่นคงให้กับรัฐภายหลังจากที่เกิดเหตุการณ์การจลาจลขึ้นในปี ค.ศ. 1969 รวมถึงภาพลักษณ์ของประเทศในสายตาของนานาชาติ การได้ร่วมลงนามในกฎบัตรครั้งนั้นจึงเป็นประโยชน์ต่อมาเลเซียอย่างมากต่อการสร้างเสถียรภาพให้แก่รัฐจากสถานการณ์ภายในที่วุ่นวายในขณะนั้น

ด้วยสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศในขณะนั้นประกอบกับการพยายามรักษาเสถียรภาพของประเทศ เนื่องจากมาเลเซียเพิ่งได้รับเอกราชจากเจ้าอาณานิคมถือได้ว่าเป็นรัฐใหม่ นโยบายต่างประเทศที่ผ่านมาโดยรวมของมาเลเซียจึงอยู่ในสถานะการดำเนินนโยบายที่เป็นกลางและเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (non-alignment) โดยพยายามดำเนินความสัมพันธ์ทางด้านการทูตกับประเทศมุสลิมต่างๆ ในตะวันออกกลางเพื่อที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่กระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิมและการเข้าไปเป็นสมาชิกของโอไอซีซึ่งถือได้ว่าเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย มีความพยายามต่อการเข้าไปเพิ่มปฏิสัมพันธ์ในระดับเวทีระหว่างประเทศซึ่งมาเลเซียค่อนข้างที่จะมีบทบาทสำคัญในโอไอซีโดยในปี ค.ศ. 1975 มาเลเซียเป็นหนึ่งใน 32 ประเทศที่ลี้ภัยบ่อนการสหประชาชาติเพื่อที่จะให้โอไอซีได้สถานะผู้สังเกตการณ์ในองค์การสหประชาชาติ⁵⁵

จากการที่มาเลเซียเข้าไปมีความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมก็ทำให้มาเลเซียได้รับผลประโยชน์ในหลายๆด้าน เช่น เศรษฐกิจ การเมือง หรือการที่มาเลเซียไม่ถูกตัดออกจากรายชื่อการส่งออกน้ำมันของกลุ่มประเทศตะวันออกกลางในปี ค.ศ.1973 ที่เนื่องมาจากการเกิดวิกฤตการณ์พลังงานโลก การได้รับเงินกู้ยืมจาก IDB (Islamic Development Bank) มาพัฒนาโครงการต่างๆ การค้าทวิภาคีกับกลุ่มประเทศในตะวันออกกลางซึ่งช่วยให้มาเลเซียสามารถสร้างรายได้จาก 172 ล้านมาเลเซียริงกิตในปี ค.ศ.1969 ถึง 654 ล้านมาเลเซียริงกิตในปี ค.ศ.1974⁵⁶ เกิดความร่วมมือทางด้านอื่นๆ เช่น ความตกลงทางด้านวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เป็นต้น ด้วยผลประโยชน์เหล่านี้ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่มาเลเซียพยายามที่จะเข้าไปมีความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมโดยเฉพาะกับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง หากพิจารณาแล้วการเข้าไปเป็นสมาชิกโอไอซีของมาเลเซียส่งผลให้เกิดความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าทางการเมือง นอกจากนี้ Tunku Abdul Razak เองก็พยายามสนับสนุนให้อิสลาม

⁵⁴ Ibid., p. 60.

⁵⁵ Ibid., p. 61.

⁵⁶ Ibid., p.62

กลายเป็นศาสนาที่ทันสมัย มีความก้าวหน้า เช่น การสนับสนุนและจัดตั้งความร่วมมือทางด้านเทคนิค เศรษฐกิจร่วมกัน การขยายการค้าและการลงทุน การกู้ยืมจากกองทุน IDB (Islamic Development Bank) ภายในกลุ่มประเทศโลกมุสลิมด้วยกัน การพัฒนาระบบการศึกษาอิสลามให้ทันสมัยขึ้น ภายใต้บริบทเหล่านี้อิสลามจึงกลายเป็นประเด็นที่มีบทบาทมากในนโยบายต่างประเทศมาเลเซีย

ในสมัยนายกรัฐมนตรี Tun Hussin Onn เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ.1976-1981 นโยบายต่างประเทศยังคงดำเนินนโยบายความเป็นกลางต่อจากเดิม กลยุทธ์ของรัฐบาลโดยทั่วไปก็ดำเนินต่อจาก Tun Abdul Razak ซึ่งเน้นไปที่ความสำคัญของประเด็นอิสลามในฐานะที่เป็นแรงผลักดันอยู่เบื้องหลัง (binding force) รวมถึงในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียด้วย เพราะการที่มาเลเซียมีความสัมพันธ์กับกลุ่มมหาอำนาจทางด้านน้ำมันนั้นเป็นประโยชน์ต่อมาเลเซียเป็นอย่างมาก กลุ่มประเทศพวกนี้เป็นแหล่งการกู้ยืมและลงทุนต่อมาเลเซีย ซึ่งนายกรัฐมนตรีมาเลเซียเองเชื่อว่าการใช้อิสลามเป็นเครื่องมือจะสามารถช่วยให้มาเลเซียสามารถพัฒนาความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศเหล่านี้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นช่วยให้มาเลเซียได้รับเงินทุนสำหรับการนำไปพัฒนาแผนการของมาเลเซียที่เรียกว่า Third Malaysian Plan⁵⁷ ขึ้นมา เพราะจากข้อตกลงต่างๆที่ได้ลงนามไว้กับประเทศลิเบีย ซาอุดีอาระเบีย อิรัก รวมถึงการเข้าร่วมองค์การโอไอซีส่งผลดีต่อมาเลเซียในการได้รับความช่วยเหลือจาก IDB ผ่านการเป็นสมาชิกของโอไอซี อีกทั้งเสริมสร้างศักยภาพการลงทุนจากภาคเอกชนรวมถึงนักลงทุนจากสถาบันต่างๆจากประเทศสมาชิกเอเชียตะวันตก ซึ่งรัฐที่ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศเหล่านี้ได้แก่ ตรังกานู กลันตัน⁵⁸ ทำให้มาเลเซียสามารถนำเงินเหล่านี้ไปพัฒนาโครงการต่างๆ สาเหตุที่มาเลเซียได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากประเทศเหล่านี้เนื่องจากบรรยากาศการลงทุนของมาเลเซียซึ่งมาจากความมีเสถียรภาพทางการเมือง

ผลประโยชน์ที่มาเลเซียได้รับไม่ใช่เพียงแต่ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องชาวมุสลิมด้วยกัน แต่รวมถึงมาเลเซียได้รับความช่วยเหลือจากประเทศที่ร่ำรวยมาพัฒนาโครงการที่เกี่ยวข้องกับอิสลาม โดยเฉพาะเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับทางด้านศาสนา เช่น มัสยิด การขยายการศึกษาทางด้านศาสนา เป็นต้น มาเลเซียได้รับการช่วยเหลือจากกลุ่มประเทศรอบอ่าวและซาอุดีอาระเบียซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่ร่ำรวย ด้วยเหตุนี้มาเลเซียจึงพยายามให้การให้การสนับสนุนต่อประเด็นของอิสลามระหว่างประเทศ เช่น การสนับสนุนต่อประเด็นปาเลสไตน์ นอกจากนี้ประเด็นภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ที่มาเลเซียต้องเผชิญในขณะนั้น ทำให้ผู้นำมาเลเซียได้ใช้อิสลามเข้ามาต่อสู้กับแนวคิดคอมมิวนิสต์ และพยายามที่จะสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในโลกมุสลิมด้วยพามาเลเซียเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆต่อประเด็นอิสลามโลกด้วย เช่น มีบทบาทต่อประเด็นของชนกลุ่มน้อยมุสลิมไม่ว่าจะเป็นในตะวันออกกลางเอง รวมถึงเพื่อนบ้านอย่างชนกลุ่มน้อยมุสลิมในฟิลิปปินส์ ในการประชุมโอไอซีครั้งที่ 5 ที่กัวลาลัมเปอร์ในปีค.ศ.1974 ได้มีการกล่าวถึงปัญหาชนกลุ่มน้อยใน

⁵⁷ เป็นแผนการพัฒนาของมาเลเซียช่วงปี ค.ศ.1976-1980

⁵⁸ Ibid., p. 56.

ฟิลิปปินส์⁵⁹ ในช่วงเวลานี้จึงเป็นช่วงเวลาที่มาเลเซียเองก็พยายามสร้างความมั่นคงให้กับประเทศทั้งความมั่นคงภายในและภายนอกรวมถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้าน โดยการเน้นเอาประเด็นอิสลามเข้าไปไว้ในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าภายใต้การดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ผ่านมานายกรัฐมนตรีมาเลเซียทั้งสามคน ถึงแม้ว่านโยบายต่างประเทศของมาเลเซียจะดำเนินนโยบายเป็นกลางรวมถึงเข้าร่วมในกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดแต่ว่าเบื้องหลังของนโยบายต่างประเทศมาเลเซีย อิสลามถือได้ว่าเป็นเครื่องมือและประเด็นที่สำคัญที่มีบทบาทต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากการเกิดวิกฤตการณ์ 1969 ก็ได้มีการหันมาให้การสนับสนุนต่อประเด็นชาติพันธุ์ชาวมลายูมากขึ้น ส่งผลให้เกิดแนวคิดที่พยายามที่จะสนับสนุนชาติพันธุ์ชาวมลายูมากขึ้น เนื่องจากเกิดกระแสชาตินิยมชาวมลายูขึ้นมา รวมถึงขบวนการฟื้นฟูทางศาสนาที่มีส่วนกระตุ้นให้กระแสอิสลามเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองมากยิ่งขึ้น และกลายเป็นจุดเปลี่ยนทางการเมืองของมาเลเซีย ซึ่งผู้นำประเทศจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศโดยมุ่งให้ความสำคัญกับประเด็นของอิสลามมากขึ้นในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย จากเดิมที่ให้การสนับสนุนตะวันตก (Pro Western) ประกอบกับการแข่งขันกันของพรรคการเมืองในมาเลเซียระหว่างฝ่ายค้านกับฝ่ายรัฐบาลคือ พรรค UMNO กับพรรค PAS ที่ต่างใช้ประเด็นของอิสลามในการโต้ตอบอีกฝ่าย ทำให้ทั้งสองฝ่ายต่างใช้ประเด็นอิสลามเข้ามาเป็นเครื่องมือเพื่อหาฐานเสียงสนับสนุนให้กับแต่ละฝ่ายเอง จึงทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างความเป็นชาติพันธุ์มลายูกับอิสลามเข้าไว้ด้วยกัน ส่งผลให้ประเด็นอิสลามเข้าไปมีบทบาทสำคัญในนโยบายต่างประเทศนำไปสู่การพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อโลกมุสลิม ซึ่งช่วยให้มาเลเซียได้รับประโยชน์จากความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็น การได้รับเงินช่วยเหลือจาก IDB เพื่อนำไปพัฒนาโครงการต่างๆ อีกทั้งการเข้าร่วมเป็นสมาชิกโอไอซียังเปิดโอกาสให้มาเลเซียได้มีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศและเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่มาเลเซียต่อโลกมุสลิมและนานาชาติเป็นอย่างมาก อิสลามจึงกลายเป็นประเด็นต้นๆที่ผู้นำประเทศมาเลเซียให้ความสนใจเป็นอย่างมากในนโยบายต่างประเทศมาเลเซีย

2.2.2 อิสลามกับนโยบายต่างประเทศสมัย Mahathir Mohamad

ภายใต้การบริหารของนายกรัฐมนตรี Mahathir Mohamad เป็นที่น่าสังเกตว่าลักษณะของนโยบายต่างประเทศในสมัยนี้ได้มีลักษณะที่แตกต่างไปจากแต่เดิมนั้นคือมีความทันสมัยมากขึ้น คือการมุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่จะนำไปสู่การค้าและเศรษฐกิจ จากเดิมที่นโยบายต่างประเทศของมาเลเซียเป็นไปในลักษณะที่มุ่งเน้นประเด็นของความมั่นคงและการป้องกันประเทศ การเปลี่ยนแปลงในนโยบายต่างประเทศที่เกิดขึ้นเป็นเพราะปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบาย

⁵⁹ Ibid., p. 64.

ต่างประเทศได้เปลี่ยนแปลงไป ในงานของ Dhillon⁶⁰ ได้กล่าวไว้ว่า ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายอย่างซึ่งจะกลายเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศนั้นๆ ในกรณีของมาเลเซียก็เช่นเดียวกันปัจจัยต่างๆล้วนแต่ส่งผลต่อการเกิดขึ้นของนโยบายต่างประเทศ ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ 1.The Idiosyncratic Factor (ปัจจัยเฉพาะ) คือ ลักษณะเฉพาะของนายกรัฐมนตรีหรือผู้นำ 2. Domestic Factors (ปัจจัยภายใน) คือ ปัจจัยต่างๆ ทางด้าน การเมือง สังคม เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์ 3.The External Variables (ตัวแปรภายนอก) คือ สภาพแวดล้อมการเมืองระหว่างประเทศ เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในโลก

อิสลามยังคงเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียเพียงแต่ถูกนำมาจัดลำดับความสำคัญใหม่ภายใต้การนำของ Mahathir Mohamad ผู้ซึ่งขึ้นมำดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตั้งแต่ปีค.ศ. 1981-2003 ตามลำดับความสำคัญในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย นายกรัฐมนตรี Mahathir ได้ยกให้อาเซียนมีลำดับความสำคัญมาเป็นอันดับแรก ตามมาด้วยกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Non-Aligned Movement -NAM) และสุดท้ายคือกลุ่มประเทศในเครือจักรภพ⁶¹ ซึ่งเคยมีความสำคัญในนโยบายต่างประเทศแต่ได้ถูกลดลำดับความสำคัญไปเป็นอันดับสุดท้าย อีกทั้งยังถูกลดระดับความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับชาติตะวันตก ตลอดระยะเวลาทศวรรษ 1980 มาเลเซียพยายามเพิ่มบทบาทของประเทศในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชาวมุสลิมในฐานะผู้แทนของชุมชนมุสลิมทั่วโลก ทั้งรัฐบาลและพรรคอัมโนต่างพยายามอ้างถึงความเป็นรัฐอิสลามและพรรคการเมืองอิสลามที่ใหญ่เป็นอันดับสามของโลก⁶² สำหรับนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียที่ผ่านมานั้นปัจจัยภายในมีบทบาทอย่างมากต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ซึ่งสำหรับบทบาทของอิสลามในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียถึงแม้ว่าอิสลามจะไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อนโยบายต่างประเทศ แต่ในทางกลับกันอิสลามถูกใช้เป็นเครื่องมือในนโยบายต่างประเทศเพื่อให้รัฐบรรลุเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นการส่งผลต่อการเมืองภายในหรือระหว่างประเทศ โดย Ruhanas Harun⁶³ ได้ให้ความคิดเห็นว่อิสลามเป็นปัจจัยเบื้องหลังในความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโลกอาหรับที่หลายๆประเทศไม่สามารถที่จะมีได้

⁶⁰Dhillon, *Malaysian Foreign Policy in the Mahathir Era 1981-2003*, pp. 11-13.

⁶¹Shanti Nair, *Islam in Malaysian Foreign Policy*, p. 172.

⁶²Ibid., p. 80.

⁶³Ruhanas Halrun, "In Pursuit of National Interest : Change and Continuity in Malaysia's Foreign Policy Towards the Middle East," *International Journal of West Asian Studies* 1 (2009): p. 30.

นอกจากนี้แนวคิดของผู้นำประเทศที่มีส่วนอย่างยิ่งต่อการกำหนดทิศทางของนโยบายต่างประเทศก็เป็นอีกหนึ่งแรงผลักดันที่ทำให้อิสลามได้เข้ามาอยู่ในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย การให้ความสำคัญต่อประเด็นต่างๆของผู้นำประเทศที่แตกต่างกันไปส่งผลให้วัตถุประสงค์ของการดำเนินนโยบายต่างประเทศในแต่ละยุคสมัยไม่เหมือนกันเห็นได้จากนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียที่แตกต่างกันไปตามยุคสมัยของผู้นำทั้งหลายดังที่ Shanti Nair ได้กล่าวไว้ว่านโยบายต่างประเทศนั้นย่อมแตกต่างกันไปตามยุคสมัยและรูปแบบของผู้นำประเทศ⁶⁴ ในกรณีของมาเลเซียผู้นำมีส่วนอย่างมากที่ทำให้ประเด็นอิสลามเข้าไปมีความสำคัญในนโยบายต่างประเทศนอกเหนือไปจากปัจจัยต่างๆที่มีส่วนกำหนด ดังเช่น ในสมัยของนายกรัฐมนตรี Mahathir Mohamad เนื่องจากตัวผู้นำของมาเลเซียมีวิสัยทัศน์ที่ว่าด้วยเงื่อนไขสภาพสังคมมาเลเซียที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และอาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์จากความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจได้ดังเช่นที่เคยปรากฏมาแล้วในอดีต ซึ่งก็ยังคงปรากฏในสังคม ดังนั้นสิ่งที่จะทำให้มาเลเซียมีเสถียรภาพนั้นคือ การนำเอาศาสนาเข้ามาใช้เพื่อเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความมีเสถียรภาพเกิดขึ้นในสังคมมาเลเซีย⁶⁵ ซึ่งไม่เพียงแต่จะทำให้สังคมมีเสถียรภาพแต่ยังรวมถึงสถานะของมาเลเซีย เพราะฉะนั้นอิสลามจึงกลายมาเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจ

ในสมัยนายกรัฐมนตรี Mahathir ได้ใช้อิสลามเข้ามาพัฒนาประเทศชาติและการคงไว้ซึ่งอำนาจทางการเมืองซึ่งประกอบไปด้วยหลายวิธีการ เช่น ความร่วมมือ (co-optation) , การเผชิญหน้า (confrontation) และพยายามสนับสนุนภาพลักษณ์ของอิสลามที่ก้าวหน้า (progressive) เน้นทางสายกลาง (moderate) อาจเรียกได้ว่าเป็นอิสลามในรูปแบบของ Mahathir (Mahathir's Islam) อีกทั้งยังเชื่อมโยงนโยบายต่างประเทศเข้ากับอิสลาม ทำให้นโยบายต่างประเทศของมาเลเซียมีส่วนสนับสนุนให้ Mahathir ได้รับการยอมรับในฐานะตัวแทนของมุสลิมทั่วโลก และยังสามารถใช้ในการเมืองภายในเพื่อตัดถอนอำนาจของพรรค PAS ซึ่งเป็นแกนนำของพรรคฝ่ายค้านเพื่อที่จะสนับสนุนอิสลามในมาเลเซีย ดังนั้นเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากโลกมุสลิม Mahathir ได้วางนโยบายต่างประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับโลกมุสลิม Mahathir ได้กล่าวถึงความเป็นหนึ่งเดียวของอิสลาม เรียกร้องให้โอซีเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพ เป็นกระบอกเสียงในการนำเสนอความไม่ยุติธรรมที่เกิดขึ้นซึ่งมีสาเหตุมาจากตะวันตก และยังเรียกร้องให้ชาติมุสลิมยอมรับถึงผลประโยชน์ของวิทยาศาสตร์ และความทันสมัย ซึ่งมาเลเซียภายใต้การนำของ Mahathir ก็พยายามนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ในการพัฒนาประเทศ

⁶⁴Nair, *Islam in Malaysian Foreign Policy*, p. 81.

⁶⁵Ibid., p. 92.

ตลอดการดำรงตำแหน่งทางการเมือง Mahathir ให้การสนับสนุนและเอาใจใส่ต่อประเด็นอิสลามอยู่เรื่อยมา ถึงแม้ว่าโลกมุสลิมจะถูกจัดให้อยู่ในลำดับที่สองในนโยบายต่างประเทศก็ตาม แต่มาเลเซียก็มีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศในกลุ่มมุสลิมเนื่องจากการส่งเสริมหลักการว่าด้วยมุสลิมต่างก็เป็นพี่น้องกัน (Muslim Brotherhood)⁶⁶ โดยในการประชุม International Muslim Unity Conference ครั้งที่ 2 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ผู้นำมาเลเซียได้กล่าวถึง ความเป็นหนึ่งเดียวของมุสลิม โดยกล่าวว่า สิ่งที่ชาวมุสลิมมีร่วมกันนั่นคือ การนับถือศาสนาเดียวกันคือ อิสลาม ซึ่งสิ่งที่มีร่วมกันนี้จะนำไปสู่ความใกล้ชิดระหว่างชาวมุสลิม และการมีผลประโยชน์ร่วมกัน ความเป็นพี่น้องมุสลิมนี้จะช่วยส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของมุสลิมทุกคน ดังนั้นเราจึงจำเป็นต้องปกป้องซึ่งกันและกันเพื่อให้ความเป็น ummah นั้นแข็งแกร่ง⁶⁷

Mahathir พยายามชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนของโลกมุสลิมนั่นคือ การขาดซึ่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวมุสลิม โดยพยายามยกเอากรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิมที่เกี่ยวกับการต่อสู้ระหว่างชาวมุสลิมด้วยกันเอง เช่น กรณีของปากีสถาน ที่ชาวมุสลิมโจมตีกันเอง ฆ่ากัน เพื่อแสดงความโกรธที่มีต่อกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ประเทศเกิดความไม่มีเสถียรภาพ และเมื่อประเทศไม่มั่นคงก็ยากที่จะนำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจรวมทั้งประเทศด้วย ท้ายที่สุดประเทศก็จะยากจน ดังนั้นหากเราเป็นชาวมุสลิมที่แท้จริงเราก็ควรที่จะยึดเอาหลักการต่างเป็นพี่น้องมุสลิม เพื่อที่จะนำไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกันของชาวมุสลิมที่ไม่มีการแบ่งแยกระหว่างกัน⁶⁸

ดังนั้นเมื่อใดก็ตามที่ประเทศมุสลิมทั้งหลายเหล่านี้ถูกเอาเปรียบหรือได้รับความเดือดร้อน มาเลเซียก็จะออกมาแสดงท่าทีต่อต้านทันที แต่ในกรณีที่ประเทศในโลกมุสลิมเป็นฝ่ายผิด มาเลเซียก็จะพยายามไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือแสดงความคิดเห็นใดๆต่อปัญหานั้นๆ เนื่องจากไม่ต้องการให้กระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับประเทศนั้นรวมทั้งโลกมุสลิมด้วย เช่น กรณีการอพยพของชาวมุสลิม Rohingya ของพม่าเข้าไปยังบังคลาเทศ เนื่องมาจากการปราบปรามกบฏมุสลิมอาราขานของทหารพม่า โดยมาเลเซียเห็นว่าสิ่งนี้ไม่เป็นธรรมต่อชาวมุสลิมจึงเรียกร้องให้รัฐบาลพม่ายอมให้มุสลิม Rohingya สามารถกลับคืนภูมิลำเนาเดิมได้

⁶⁶ Muslim Brotherhood ในที่นี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับขบวนการภราดรภาพมุสลิม (Muslim Brotherhood) ที่เกิดขึ้นในอียิปต์ ในที่นี้หมายถึงหลักการว่าด้วยมุสลิมต่างก็เป็นพี่น้องกันที่ Mahathir ให้การเน้นย้ำในฐานะที่เป็นชาวมุสลิมด้วยกัน

⁶⁷ Mahathir Mohamad, Speech at The Second International Muslim Unity Convention, Kuala Lumpur, December 15, 2009.

⁶⁸ Ibid.

นอกจากนี้ยังมีประเด็นปาเลสไตน์ การยึดครองของโซเวียตต่ออัฟกานิสถาน สงครามอิรัก อิหร่าน การบุกรุกอัฟกานิสถานของสหรัฐอเมริกา การก่อการร้ายของชาวมุสลิม ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงแล้วมาเลเซียไม่ใช่ประเทศที่มีทรัพยากรและอิทธิพลในการที่จะเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิม แต่จะเห็นว่าในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียประเด็นอิสลามยังคงมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันเป็นอย่างมากจนกลายเป็นกรอบในการดำเนินนโยบายที่ Mahathir ค่อนข้างให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งเสริมสถานะมาเลเซียในเวทีระหว่างประเทศแต่ถือได้ว่าประสบความสำเร็จมากต่อมิตติการเมืองภายในประเทศด้วย เพราะการที่มาเลเซียได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับประเด็นอิสลามในโลกมุสลิมเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ส่งผลให้การบริหารภายใต้การนำของ Mahathir ได้รับการสนับสนุนจากชาติพันธมิตรมาเลย์ เนื่องจากปัญหาต่างๆในโลกมุสลิมเปรียบเสมือนตัวอย่างที่สะท้อนให้ชาวมาเลย์ได้ตระหนักถึงความสามัคคีในแง่ที่ว่าหากพวกเขาเหล่านั้นขาดความสามัคคีก็อาจกลายเป็นดังเช่นสิ่งที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิม อีกทั้งยังเป็นการสร้างฐานเสียงให้แก่พรรค UMNO ซึ่งเป็นพรรคแกนนำรัฐบาลไม่ให้ชาวมาเลย์หันไปสนับสนุนพรรค PAS

ดังนั้นจะเห็นว่าอิสลามได้กลายเป็นประเด็นที่มีความเชื่อมโยงต่อทั้งการเมืองภายในและภายนอกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันเป็นเพราะลักษณะของสังคมมาเลเซียที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ที่เคยนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจระหว่างชาติพันธุ์ และนำไปสู่การเกิดขึ้นของขบวนการฟื้นฟูศาสนาที่ขับเคลื่อนให้อิสลามกลายเป็นประเด็นสำคัญในสังคมมาเลเซีย จนกลายเป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้นำประเทศตัดสินใจที่จะใช้อิสลามเป็นเครื่องมือสร้างความมีเสถียรภาพให้กับมาเลเซียในแง่ต่างๆไม่ว่าจะเป็นสังคม การเมือง จนทำให้อิสลามกลายมาเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญในนโยบายต่างประเทศที่ส่งผลบวกในทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้กับมาเลเซียโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับโลกมุสลิม เนื่องจากเป็นเสมือนเครื่องมือที่ช่วยให้มาเลเซียมีความสัมพันธ์ทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคีกับกลุ่มประเทศมุสลิมทั้งหลาย ซึ่งในระดับพหุภาคีก็คือการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโอไอซี และเมื่อ Mahathir ได้ขึ้นมาดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีมาเลเซียก็ยิ่งเพิ่มบทบาทให้กับมาเลเซียในประเด็นต่างๆทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจต่อมุสลิมทั่วโลกเป็นอย่างมาก อีกทั้งพยายามชี้ให้เห็นว่าอิสลามไม่ใช่ศาสนาที่ตายตัว ตรงกันข้ามเป็นศาสนาที่เน้นการปฏิบัติและมีความยืดหยุ่น (a pragmatic and flexible religion)⁶⁹ และหากยึดถืออย่างเหมาะสมก็จะทำให้มาเลเซียพัฒนาไปได้อย่างก้าวไกล ดังนั้นอิสลามในทัศนคติของ Mahathir จึงเปรียบเสมือนปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดประโยชน์แก่มาเลเซียเป็นอย่างดี

⁶⁹ Nair, *Islam in Malaysian Foreign Policy*, p. 92.

2.2.3 อิสลามกับนโยบายต่างประเทศสมัย Abdullah Ahmad Badawi

ภายหลังจากการลาออกของนายกรัฐมนตรี Mahathir Mohamad ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งมานานกว่า 20 ปี Abdullah Badawi ได้ก้าวขึ้นมาดำรงตำแหน่งสืบทอดจาก Mahathir เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2003 นักวิชาการทั่วไปมองว่าการก้าวขึ้นมารับตำแหน่งของเขาเปรียบเสมือนผู้สืบทอดที่ Mahathir ได้เลือกไว้แล้ว แต่อย่างไรก็ตามดูเหมือนว่าเขาพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่าลักษณะการเป็นผู้นำของเขานั้นแตกต่างไปจาก Mahathir ดังนั้นการก้าวขึ้นมาดำรงตำแหน่งของเขาจึงได้มาพร้อมกับการชูนโยบายที่ต้องการที่จะต่อต้านการคอร์รัปชัน ซึ่งปัญหาการคอร์รัปชันนั้นเป็นปัญหาที่สังคมมาเลเซียให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ณ ขณะนั้น และนี่ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่เขาได้รับเลือกให้ขึ้นมาดำรงตำแหน่ง นอกจากนี้ยังต้องการที่จะปฏิรูปโครงสร้างของรัฐบาลและภาพลักษณ์ของพรรค UMNO ด้วยในฐานะพรรคการเมืองที่จะเป็นผู้ดูแลรักษาผลประโยชน์ให้กับชาวมาเลย์

ดังนั้นจะเห็นว่าการเมืองของมาเลเซียในช่วงเวลานั้นก็ยังให้ความสำคัญกับการพยายามที่จะรักษาผลประโยชน์ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์มาเลย์ซึ่งมีจำนวนประชากรประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์จากจำนวนประชากรทั้งหมด⁷⁰ ส่งผลให้ประเด็นอิสลามยังคงเป็นประเด็นที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการเมืองมาเลเซีย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าอิสลามไม่ใช่ปัจจัยใหม่ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการเมืองมาเลเซีย ตรงกันข้ามกลับเป็นประเด็นที่ยังคงมีอิทธิพลต่อการเมืองของมาเลเซียทุกยุคทุกสมัย และมีพัฒนาทางการเมืองอยู่เรื่อยๆมาขึ้นอยู่กับการบริหารและสภาพแวดล้อมทางการเมืองขณะนั้น แม้แต่สมัยของนายกรัฐมนตรี Abdullah Ahmad Badawi ก็เช่นเดียวกันอิสลามจึงยังคงเป็นปัจจัยที่ถูกให้ความสำคัญต่อทั้งมิติการเมืองภายในและภายนอก

ภายหลังจากการเข้ามารับตำแหน่งสิ่งหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในนโยบายที่เขาได้นำเสนอต่อประชาชนมาเลเซียก็คือ แนวคิด Islam Hadhari หรือที่เรียกว่า อารยธรรมอิสลาม (Civilizational Islam) เป็นแนวคิดทางอารยธรรมที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนามาเลเซียให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในปี ค.ศ.2020 ในปาฐกถาในงาน Asia Society of Australia ที่ซิดนีย์ เดือนเมษายน 2005 นายกรัฐมนตรี Abdullah Ahmad Badawi ได้กล่าวถึงหลักการ 10 ประการของ Islam Hadhari ว่าหลักการนี้ผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมก็สามารถรับนำไปใช้ได้ เนื่องจาก Islam Hadhari ได้ส่งเสริมให้มีการศึกษาที่สูงพร้อมกับพัฒนาความรู้ ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นี้จะกลายเป็นกุญแจสำคัญใน

⁷⁰Osman Barkar, *Islam and Politics in the Post-Mahathir Era* [online]. 2014. Available from: www.ciaonet.org/pbei/csis/isp/isp200404/isp200404f.pdf [2014, January 5].

การจัดปัญหาความยากจน อีกทั้งแนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับประชาธิปไตยและประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมอย่างประเทศมาเลเซีย⁷¹

ในงานของจรัญ มะลูลีมได้กล่าวไว้ว่าแนวคิดนี้มุ่งที่จะพัฒนามนุษย์ สังคมที่มีลักษณะเป็นองค์รวม วางอยู่บนพื้นฐานอันกว้างขวางของอารยธรรมอิสลาม เพื่อที่จะสร้างสังคมของปัจเจกและสังคมของอิสลามที่มีความมั่นคงทางจิตวิญญาณ ปัญญา และพลังทางวัตถุ มีความสามารถที่จะแข่งขัน คำนึงถึงอนาคต คิดค้นใหม่ และมีความสามารถในการจัดการกับการท้าทายร่วมสมัยโดยใช้วิทย์ ปัญญา ความมีเหตุผล จุดหมายและปฏิบัติได้⁷²

หลักการของ Islam Hadhari ประกอบไปด้วย 10 ประการดังนี้

- 1.ความเชื่อในพระเจ้าและเป็นเจ้าและมีสติสำนึกต่อพระองค์
- 2.เป็นรัฐบาลที่ยุติธรรมและโปร่งใส
- 3.เป็นผู้คนที่มีจิตวิญญาณอิสระ
- 4.เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านความรู้
- 5.การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สมดุลและครอบคลุม
- 6.คุณภาพชีวิต
- 7.ให้ความสนใจต่อชนกลุ่มน้อยและสตรี
- 8.มีความเข้มแข็งในทางศีลธรรมและวัฒนธรรม
- 9.สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
- 10.ความเข้มแข็งในการป้องกัน⁷³

⁷¹Datuk Seri Abdullah Admad Badawi, *Islam Hadhari in a Multi-Racial Society* [online]. 2013. Available from: <http://asiasociety.org/countries/religions-philosophies/islam-hadhari-multi-racial-society> [2012, December 12].

⁷²จรัญ มะลูลีม, *OIC องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม*. หน้า 271.

⁷³เรื่องเดียวกัน., หน้า 272.

จากหลักการข้างต้นจะเห็นว่า Islam Hadhari เปรียบเสมือนหลักการที่ใช้เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นให้เกิดความเรียบร้อยของสังคมพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจดังที่ผู้นำมาเลเซียได้กล่าว เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ.2005 ว่า Islam Hadhari ไม่ใช่แนวคิดใหม่ของอิสลาม (school of thought) แต่เป็นแนวทางในการพัฒนาสำหรับประเทศมุสลิม Islam Hadhari เป็นอิสลามที่มีแนวทางแบบสายกลาง (moderate) และมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยี และการมีสังคมที่ยุติธรรม ซึ่งมาเลเซียเองก็พยายามที่จะใช้หลักการนี้ในการต่อสู้กับมุสลิมที่เน้นความรุนแรง (Islamic extremism) ที่มีอยู่ในประเทศ⁷⁴ แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่อาจกล่าวได้ว่าหลักการ Islam Hadhari ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนในสังคมของมาเลเซีย ดังจะเห็นได้จากพรรค PAS ที่เเยาะเย้ยต่อหลักการ Islam Hadhari นี้และได้กล่าวประณามว่าเป็นแนวคิดที่นอกกริต เป็นหลักการที่ล้มเหลว มองว่าเป็นหลักการที่เป็นจุดขายให้กับกลุ่มที่ไม่ใช่มุสลิม ซึ่งมีมุมมองที่เป็นเชิงบวกต่อหลักการนี้⁷⁵ ดังนั้นจะเห็นว่าสังคมของมาเลเซียก็ยังเป็นสังคมที่มีความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ทางศาสนาซึ่งขึ้นอยู่กับว่าใครจะช่วงชิงโอกาสในการสร้างความชอบธรรมให้กับฝ่ายตนเอง

อาจกล่าวได้พัฒนาการของอิสลามกับการเมืองในสมัยของ Abdullah Badawi นั้นได้มีการใช้อิสลามในบริบทที่แตกต่างไปจากในยุคแรกๆ ที่มุ่งเน้นถึงการอ้างไว้ซึ่งความมีเสถียรภาพของสังคมมาเลเซีย ณ ขณะนั้นและการใช้อิสลามเพื่อเป็นสะพานในการได้รับความช่วยเหลือจากประเทศมุสลิมเพื่อนำมาใช้ภายใต้กระบวนการสร้างชาติของมาเลเซียในฐานะที่เป็นประเทศเกิดใหม่ สืบต่อจนกระทั่งในสมัยของ Mahathir Mohamad ก็ตามภายใต้การบริหารตลอดเวลา 20 ปีซึ่งเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน พัฒนาการของอิสลามกับการเมืองของมาเลเซียก็ค่อยๆ เปลี่ยนรูปแบบไป ซึ่งถึงแม้ว่าด้านหนึ่งยังคงใช้เพื่อรักษาฐานเสียงของชาวมุสลิมมาเลย์ภายในประเทศ การต่อต้านกับกระแสการฟื้นฟูอิสลามที่มาจากภาคส่วนต่างๆ ของสังคม เช่น ขบวนการฟื้นฟูจากกลุ่มนักศึกษาพรรคฝ่ายค้าน (PAS) เป็นต้น แต่อีกด้านหนึ่งอิสลามก็ถูกนำมาใช้เพื่อการพัฒนาประเทศในหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นการเมืองหรือเศรษฐกิจ การสร้างสถานะทางการเมืองระหว่างประเทศ การดึงเอามาเลเซียเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการเมืองโลก สิ่งเหล่านี้ได้ชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการของอิสลามทางการเมืองของมาเลเซียที่แปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ภายนอกประเทศด้วยเช่นกัน ซึ่งผู้นำของมาเลเซียก็ได้ใช้โอกาสเหล่านี้ในการปรับใช้อิสลามให้เข้ากับการเมืองภายในของมาเลเซียเช่นกัน

⁷⁴Siraj Wahab, Model Malaysian Plan a Hit [online]. 2014. Available from: <http://www.arabnews.com/node/277160> [2005, December 9].

⁷⁵Carl W. Ernst, "The Perils of Civilizational Islam in Malaysia," pp. 266-280 in Carl W. Ernst and Richard C. Matin, eds., *Rethinking Islamic Studies: from Orientalism to Cosmopolitanism*, (Columbia: University of South Carolina Press, 2012).

ในสมัยของ Abdullah Badawi เช่นกันได้ใช้โอกาสจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการเมืองโลก เข้ามาเอื้อประโยชน์ให้กับสถานการณ์การเมืองภายในของมาเลเซีย นั่นคือ เหตุการณ์วินาศกรรม 9/11 โดยเหตุการณ์นี้ได้เปิดโอกาสให้เขาโจมตีพรรค PAS เกี่ยวกับวิถีทางอิสลามที่พรรค PAS ดำเนินอยู่ และได้ใช้โอกาสนี้ในการแสดงให้ประชาชนชาวมาเลย์เห็นถึงการนำเสนออิสลามที่ถูกต้องของพรรค UMNO นั่นคือ Islam Hadhari รวมถึงการสร้างโอกาสให้กับมาเลเซียในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ รัฐบาลต้องการที่จะใช้สโลแกนนี้เพื่ออ้างถึงอำนาจอันชอบธรรมของอิสลามของรัฐบาล และปฏิเสธแนวทางแบบหวงกลับไปหาคำสอนดั้งเดิม (fundamentalist) ของฝ่ายตรงข้าม

แนวคิด Islam Hadhari เป็นแนวคิดที่ Abdullah Ahmad Badawi ไม่ได้ใช้เพียงแต่บริบทของการเมืองภายในเท่านั้น แต่เขายังได้นำเสนอแนวคิดนี้แก่ทั่วโลกด้วยโดยเฉพาะต่อโลกมุสลิมโดยได้นำเสนอหลักการนี้ต่อผู้นำประเทศต่างๆในโอไอซี เพื่อให้พิจารณาหลักการนี้ในฐานะแนวทางที่จะช่วยให้เกิดการเจริญเติบโตในหลายๆด้านของประเทศ เพื่อให้ประเทศสมาชิกทั้ง 57 ประเทศได้เกิดการปฏิรูป และสามารถให้แต่ละประเทศสมาชิกสามารถแสดงบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพในเวทีโลก⁷⁶ เพราะฉะนั้นผู้วิจัยมองว่าที่มาเลเซียนำเสนอ หลักการ Islam Hadhari เป็นเพียงหลักการที่เป็นแนวทางในการพัฒนาให้กับประเทศมุสลิมอาจเนื่องมาจากประเทศมุสลิมเหล่านี้ต่างก็มีแนวคิดในเรื่องอิสลามที่แตกต่างกันไปตามแต่ละแนวทางของประเทศนั้นๆอยู่แล้ว อย่างเช่น ซาอุดีอาระเบีย อียิปต์ เป็นต้น เพียงแต่หลักการที่ผู้นำมาเลเซียได้นำเสนอนี้สามารถกลายเป็นแนวทางที่สามารถยึดถือร่วมกันภายใต้ความร่วมมือในโอไอซี เนื่องจากหลักการนี้มุ่งไปที่ประเด็นทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเทคโนโลยี ซึ่งก็สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโอไอซีที่ต้องการส่งเสริมประเด็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน

ดังนั้นนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียประเด็นอิสลามจึงยังปรากฏอยู่อย่างชัดเจนและเข้มข้นมากขึ้นซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้นำได้ให้ความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากในสมัยของ Abdullah Ahmad Badawi นั้นมาเลเซียได้รับโอกาสให้ดำรงตำแหน่งประธานของโอไอซีและกลุ่มประเทศ Non-aligned Movement ซึ่งเป็นกลุ่มที่ประเทศสมาชิกโอไอซีเป็นสมาชิกด้วย จึงกลายเป็นโอกาสให้มาเลเซียได้แสดงบทบาทนำแก่มุสลิม เพราะฉะนั้นประเด็นอิสลามในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียจึงมุ่งไปสู่ 3 ประการหลักคือ 1.การนำเสนอหลักการ Islam Hadhari แก่ทั่วโลก 2.การเป็นตัวแทนของชาวมุสลิมทั่วโลก 3.การต่อต้านการก่อการร้าย

⁷⁶Ibid.

การนำเสนอหลักการ Islam Hadhari ให้แก่ทั่วโลกนั้นเป็นความประสงค์ของมาเลเซียที่ต้องการจะทำลายอคติของโลกตะวันตกที่มีต่อโลกมุสลิม กล่าวคือ ในยุคหลังสงครามเย็น ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอารยธรรมกลายเป็นหัวข้อที่มีการถกเถียงกันมากในระบบโลก เป็นผลมาจากแนวคิด “การปะทะกันทางอารยธรรม” (The Clash of Civilizations) ที่นำเสนอโดยSamuel Huntington⁷⁷ ได้นำไปสู่การถกเถียงถึงความสัมพันธ์ระหว่างอิสลามกับตะวันตก ในบทความของเขาที่เขียนไว้ในวารสาร Foreign Affairs มีเนื้อหาสาระสำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงความขัดแย้งในโลกใหม่จะไม่ได้มาจากอุดมการณ์หรือเศรษฐกิจเป็นเบื้องต้น การแบ่งแยกที่ใหญ่หลวงของมนุษยชาติและสาเหตุสำคัญของความขัดแย้งนั้นเป็นเรื่องของอารยธรรม ชาติยังคงเป็นตัวแสดงหลักในกิจการของโลก แต่ความขัดแย้งที่สำคัญของการเมืองโลกจะปรากฏขึ้นระหว่างรัฐชาติและกลุ่มของอารยธรรมที่แตกต่างกัน การปะทะกันทางอารยธรรมจะมีอำนาจเหนือการเมืองโลก แนวคิดที่แตกต่างกันระหว่างอารยธรรมจะกลายเป็นแนวรบในอนาคต⁷⁸

บทความนี้ได้รับการพูดถึงอย่างกว้างขวางประกอบกับการเกิดเหตุการณ์ 9/11 ขึ้นจึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจต่อมุมมองของโลกตะวันตกที่มองโลกมุสลิมไปในทางลบ ซึ่งได้กลายมาเป็นปัญหาให้กับโลกมุสลิมที่ต้องการที่จะแก้ไขอคติที่โลกตะวันตกมีแก่โลกมุสลิมที่ถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามต่อตะวันตกหลังจากการล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์ และนี่ก็เป็นหนึ่งในภารกิจสำหรับผู้ผู้นำของมาเลเซียที่ต้องการนำเสนอ Islam Hadhari ซึ่งเป็นอิสลามที่ไม่เน้นความรุนแรงเพื่อใช้แก้ไขภาพลักษณ์ให้กับโลกมุสลิม ดังที่รัฐมนตรีต่างประเทศของมาเลเซียได้กล่าวไว้ว่า Islam Hadhari จะช่วยให้ประเทศมุสลิมและประเทศที่ไม่ใช่มุสลิมเข้าใจกันได้มากขึ้น อีกทั้งยังจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการปะทะกันทางอารยธรรม⁷⁹

แนวคิด Islam Hadhari ที่นายกรัฐมนตรี Abdullah Ahmad Badawi ได้นำเสนอนั้นได้รับการยอมรับจากประเทศมุสลิมต่างๆรวมถึงโอไอซีด้วยซึ่งเปรียบเสมือนองค์การที่เป็นผู้แทนของโลกมุสลิม การที่ประเทศมุสลิมให้การยอมรับหลักการ Islam Hadhari นี้ในแง่หนึ่งอาจมองว่าเหตุการณ์การก่อการร้ายที่เกิดขึ้นนั้นได้สร้างภาพลบให้แก่ประเทศมุสลิมทั้งหลายเป็นอย่างมาก ซึ่งอิสลามถูกมองว่ามีส่วนเชื่อมโยงเข้ากับการก่อการร้าย และจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็ทำให้สหรัฐอเมริกาได้ออก

⁷⁷ Samuel Huntington เป็นศาสตราจารย์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด บทความของเขาเรื่องการปะทะกันทางอารยธรรม ตีพิมพ์ในวารสาร Foreign Affairs ใน ค.ศ. 1993

⁷⁸ Samuel Huntington, *The Clash of Civilization?* [online]. 2014. Available from: <http://www.foreignaffairs.com/articles/48950/samuel-p-huntington/the-clash-of-civilizations> [2014, January 10].

⁷⁹ Ioannis Gatsiounis, “Islam Hadhari in Malaysia”, *Current trends in Islamist Ideology* 3 (February 2006): p. 86.

นโยบายต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งในอีกด้านหนึ่งย่อมจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมุสลิมที่มีต่อสหรัฐอเมริกาด้วยเช่นกัน การยอมรับหลักการ Islam Hadhari จึงอาจเป็นสิ่งที่พยายามแสดงให้เห็นว่าประเทศมุสลิมทั้งหลายไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายที่เกิดขึ้น มีเพียงแต่มุสลิมบางกลุ่มเท่านั้นที่เป็นต้นเหตุของการก่อการร้ายในครั้งนั้น การยอมรับการเสนอหลักการ Islam Hadhari ของประเทศมุสลิมในโอไอซีจึงอาจเปรียบเสมือนเครื่องยืนยันต่อความสัมพันธ์ที่ยังคงมีต่อกันระหว่างโลกมุสลิมและโลกตะวันตก ดังเช่น ความสัมพันธ์ระหว่างซาอุดีอาระเบียกับสหรัฐอเมริกา หรือความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับสหรัฐอเมริกา และความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐกับประเทศมุสลิมอื่น เช่น บาห์เรน จอร์แดน คูเวต เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่มีความสัมพันธ์ที่มีมาอย่างยาวนานทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ และยังเป็นความสัมพันธ์ที่นำไปสู่การมีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ โดยการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับซาอุดีอาระเบียที่มีมูลค่าสูงถึง 48 พันล้านเหรียญสหรัฐในปี ค.ศ. 2010 เป็นต้น⁸⁰

โดยโอไอซีเชื่อว่า Islam Hadhari จะสามารถแก้ไขภาพลักษณ์ของอิสลามทั่วโลกได้ นอกจากนี้สหรัฐอเมริกาก็มองว่า Islam Hadhari จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการต่อสู้กับกลุ่มอิสลามที่เน้นความรุนแรงได้⁸¹ การที่แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางนั้นอีกด้านหนึ่งอาจเป็นเพราะความมีเสถียรภาพของมาเลเซียทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองจนกลายเป็นตัวอย่างให้กับประเทศโลกมุสลิมต่างๆ จึงส่งผลให้มาเลเซียกลายเป็นประเทศที่ได้รับการสนับสนุนจากทั้งสองฝ่ายภายใต้การเป็นตัวอย่างของประเทศที่สามารถใช้อิสลามควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศ Islam Hadhari จึงไม่เพียงแต่ใช้ในบริบทการเมืองภายในของมาเลเซียเท่านั้น แต่สามารถที่จะใช้ในนโยบายต่างประเทศได้เป็นอย่างดีต่อการเป็นเครื่องมือสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับโลกมุสลิมซึ่งส่งผลให้มาเลเซียได้รับการยอมรับจากโลกมุสลิมและทั่วโลก อาจกล่าวได้ว่า

ประการต่อมา การเป็นตัวแทนของมุสลิมทั่วโลก ในประเด็นนี้จะกล่าวถึงมาเลเซียในฐานะประธานของโอไอซีซึ่งได้เปิดโอกาสให้มาเลเซียได้มีส่วนร่วมต่อประเด็นต่างๆที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิม มาเลเซียได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานของโอไอซีและเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 10 (Islamic Summit Conference) จัดขึ้นที่ปูตราจายา เดือนตุลาคม ค.ศ. 2003 ซึ่งเป็นช่วงที่นายกรัฐมนตรี Abdullah Ahmad Badawi เข้ามารับตำแหน่งต่อจาก Mahathir เขาได้ทำหน้าที่ในการเป็นกระบอกเสียงให้กับโลกมุสลิมโดยในวันที่ 27 มกราคม ค.ศ. 2005 Abdullah Ahmad Badawi ในฐานะนายกรัฐมนตรีได้กล่าวเปิดการประชุมซึ่งพูดถึงประเด็นเรื่อง “การเสวนา

⁸⁰United States Trade Representative, *US-Saudi Arabia Trade Facts* [online]. 2014. Available from: <http://www.ustr.gov/countries-regions/europe-middle-east/middle-east/north-africa/saudi-arabia> [2014, April 30].

⁸¹ Ibid., p. 86.

ทางอารยธรรม” เป็นหนึ่งในวิธีการสำคัญที่จะช่วยลดอคติและความไม่เข้าใจที่ปรากฏอยู่ระหว่างชาวมุสลิมกับโลกตะวันตก คือการเสวนาระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ โอไอซีจะต้องเรียกความเชื่อและความมั่นใจมาจากผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมในโลกที่ครอบงำด้วยสโลแกนที่ว่าด้วย “การปะทะกันทางอารยธรรม” นำไปสู่การเกลียดกลัวอิสลาม

อีกทั้งยังมองว่าโอไอซีจะเป็นเวทีที่ดีที่สุดในการเปลี่ยนความเข้าใจอิสลามที่ผิดให้ถูกต้องให้แก่โลกที่ไม่ใช่อิสลาม⁸² สี่เดือนถัดมาในเดือนพฤษภาคมปี 2005 ณ กรุงเบอร์ลิน เขาได้รับเชิญให้เข้าร่วมงานขององค์กร The Bertelsmann Foundation และได้กล่าวถึงประเด็นของอิสลามภายใต้หัวข้อ “Islam, International Peace and Security” ซึ่ง Abdullah Ahmad Badawi ในฐานะประธานโอไอซีก็ยังเน้นย้ำถึงการนำเสนอเรื่องของ “การเสวนาทางอารยธรรม” โดยเน้นย้ำว่าโลกตะวันตกไม่ควรที่จะเพิกเฉยต่อความสำคัญของโลกมุสลิมซึ่งมีประชากรจำนวน 1.4 พันล้านคนในโลก อีกทั้งกลุ่มประเทศสมาชิกโอไอซีก็เป็นกลุ่มประเทศที่เป็นแหล่งพลังงานของโลกถึง 70 เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องตระหนักถึงการสร้างความมั่นคงและสันติภาพให้แก่โลกมุสลิมและชาวมุสลิมทั่วโลก⁸³

มาเลเซียจึงพยายามที่นำเสนอตัวเองในฐานะที่เป็นตัวอย่างของประเทศมุสลิมและในฐานะผู้นำของโลกมุสลิม โดยการนำเสนออุดมการณ์ Islam Hadhari แก่ชาวมุสลิมทั่วโลกเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยมาเลเซียได้ยกตัวอย่างว่า ถึงแม้มาเลเซียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ และเป็นประเทศมุสลิม ก็สามารถเป็นประเทศมุสลิมที่มีความทันสมัย มีประชาธิปไตย และสามารถที่จะแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจได้ มาเลเซียพยายามที่จะเน้นย้ำว่าอิสลามไม่ใช่ศาสนาที่สอนให้เราหันหลังให้กับทุกสิ่งทุกอย่าง และไม่ได้เป็นศาสนาที่สอนให้ใช้ความรุนแรง ในทางกลับกันอิสลามเป็นศาสนาที่สอนให้มุสลิมใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในหลายๆด้าน เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การมีองค์ความรู้⁸⁴

Islam Hadhari จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยต่อสู้กับการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นวิธีการที่นุ่มนวลและเป็นที่ยอมรับทั้งในโลกมุสลิมและโลกตะวันตก โดยในกรณีของอิรัก สหรัฐอเมริกาเองก็เห็นชอบกับแนวทางนี้ของมาเลเซียโดยสหรัฐอเมริกาได้กล่าวว่า Islam Hadhari นี้สามารถนำมาปรับใช้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอิรักได้ และยังคงกล่าวว่าการบริหารของพรรครัฐบาล

⁸² จรัญ มะลูลีม, *OIC องค์กรมุสลิมโลกในโลกมุสลิม*. หน้า 181.

⁸³ Johan Saravanamuttu, *Malaysia's Foreign Policy : The First Fifty Years, Alignment, Neutralism, Islamism*, (Singapore: ISEAS Publishing, 2010). p. 242.

⁸⁴ *Ibid.*, p. 244.

ของมาเลเซียจะเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่การบริหารของอิรัก⁸⁵ ในกรณีของฟิลิปปินส์ก็เช่นเดียวกัน Islam Hadhari ก็ถูกนำไปใช้เพื่อต่อสู้กับกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงที่มินดาเนา โดยมาเลเซียพยายามที่ใช้ตัวอย่างจากการจัดการบริหารแบบรัฐบาลของ Abdullah Ahmad Badawi เป็นแนวทางให้กับผู้นำท้องถิ่นและตัวแทนจากรัฐบาล นอกจากนี้ผู้นำมาเลเซียยังได้รับเชิญจากประเทศมุสลิมต่างๆ ในตะวันออกกลางให้ไปกล่าวเกี่ยวกับอุดมการณ์นี้ส่งผลให้มาเลเซียได้รับการยอมรับเป็นอย่างมาก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามาเลเซียได้ใช้อุดมการณ์ทางศาสนาเป็นเครื่องมือหนึ่งทางการเมืองในการจัดการปัญหาการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นผ่านการนำเสนอการเป็นแบบอย่างของประเทศมุสลิมที่มีการพัฒนาทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ โดยพิสูจน์ให้เห็นว่าการเป็นประเทศมุสลิมนั้นสามารถที่จะควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ การมีประชาธิปไตย และระบบการบริหารที่ดีได้ ดังที่มาเลเซียพยายามที่จะปรับใช้หลักการ Islam Hadhari ในสังคมมาเลเซียเพราะหากมาเลเซียจะเข้ามามีบทบาทในฐานะที่จะช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในเวทีระดับโลก มาเลเซียก็ย่อมจะต้องแสดงให้เห็นนาประเทศได้ถึงความสามารถในการที่จะจัดการแก้ไขปัญหาภายในประเทศของตนก่อนเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ประเทศต่างๆ เพราะฉะนั้นการออกมาเป็นตัวแทนชาวมุสลิมในการต่อต้านการก่อการร้ายโดยการนำเสนอหลักการ Islam Hadhari ให้กลายเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้สอดคล้องกับนโยบายการต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกา จึงทำให้มาเลเซียได้รับผลประโยชน์ทั้ง 2 ด้านคือ การเมืองภายใน ที่สามารถตอบโต้กับพรรค PAS ได้โดยการแสดงให้เห็นว่าอิสลามตามวิถีทางของรัฐบาลนั้นได้รับการยอมรับและเป็นสิ่งที่ถูกต้อง รวมทั้งยังได้กระแสนับที่ตีจากกลุ่มคนที่ไม่ใช่ชาวมุสลิมในมาเลเซีย ส่วนการเมืองภายนอกคือ ส่งผลให้มาเลเซียมีบทบาทอย่างมากต่อการเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการต่อต้านการก่อการร้ายและได้รับการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ

โดยรวมอิสลามในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียสมัยนายกรัฐมนตรี Abdullah Ahmad Badawi ได้พัฒนาไปตามบริบทและการเมืองระหว่างประเทศ โดยอิสลามได้ถูกนำมาใช้เพื่อเครื่องมือทางการเมืองภายใต้โอกาสที่มาเลเซียได้รับจากเหตุการณ์ 9/11 ที่เกิดขึ้น ซึ่งช่วยให้ผู้นำมาเลเซียได้ใช้โอกาสนี้ในการนำเสนอหลักการ Islam Hadhari ให้แก่โลกมุสลิม ซึ่งต่างก็ให้การยอมรับเพราะหวังว่าการยึดถือหลักการนี้ร่วมกันจะช่วยให้โลกมุสลิมก้าวพ้นจากอคติที่มีอยู่ระหว่างโลกมุสลิมกับโลกตะวันตก รวมถึงยังสามารถรักษาความสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างประเทศมุสลิมกับสหรัฐอเมริกา ภายใต้ต้นนโยบายการต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกา ซึ่งด้วยพัฒนาการของอิสลามในเมืองมาเลเซียนี้จึงทำให้มิติการเมืองภายในและภายนอกของมาเลเซียมีการสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้น จากแต่เดิมที่อาจมุ่งหวังแค่การสร้างภาพลักษณ์ให้กับประเทศมาเลเซียการใช้ศาสนาเพื่อเป็น

⁸⁵ "Malaysia a model Muslim Nation, says Zoellick", *New Strait Times*, 10 May 2005.

บันไดในการไปสู่ผลประโยชน์เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ แต่เมื่อเวลาผ่านไปอิสลามได้กลายมาเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ทำให้มาเลเซียสามารถปรับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ทางการเมืองโลกได้เป็นอย่างดีจนทำให้มาเลเซียสามารถก้าวเข้าไปมีบทบาทในโลกมุสลิมในฐานะผู้นำของโลกมุสลิม อีกทั้งยังนำไปสู่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้อย่างดีเยี่ยม

สรุป

เนื่องด้วยอิสลามได้กลายมามีส่วนสำคัญต่อการเมืองมาเลเซียในหลายมิติ ซึ่งรวมถึงการเมืองระหว่างประเทศ โดยการนำเสนออิสลามในลักษณะของมาเลเซียเองนั่นคือ อิสลามทางสายกลาง (Progressive Islam) ที่ควบคู่ไปกับความทันสมัย ไม่ปฏิเสธความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ สามารถควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งยังอยู่ร่วมกับคนต่างศาสนา วัฒนธรรม ภายใต้การนำเสนอของนายกรัฐมนตรี Mahathir Mohamad นอกจากนี้ยังเน้นย้ำถึงหลักการ Muslim Brotherhood ที่จะช่วยให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวมุสลิมทั่วโลก ซึ่งจะทำให้นำไปสู่การรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน ภายหลังจากเหตุการณ์ 9/11 การก้าวขึ้นมาเป็นตัวแทนของโลกมุสลิมในการที่จะปกป้องผลประโยชน์ให้แก่ชาวมุสลิมทั่วโลกโดยนายกรัฐมนตรี Mahathir Mohamad และนายกรัฐมนตรี Abdullah Ahmad Badawi ซึ่งได้รับตำแหน่งต่อจาก Mahathir ได้ช่วยเสริมสร้างสถานะของมาเลเซียทั้งในโลกมุสลิมและเวทีระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก อีกทั้งการนำเสนออุดมการณ์ Islam Hadhari ให้แก่โลกมุสลิมโดยยึดเอามาเลเซียเป็นแบบอย่างก็แสดงให้เห็นว่ามาเลเซียสามารถเป็นประเทศมุสลิมที่ควบคู่ไปพร้อมกับการพัฒนาประเทศ การพยายามลบล้างอคติเดมิๆที่มีต่อศาสนาอิสลามของโลกตะวันตกที่เกิดจากแนวคิดการปะทะทางอารยธรรม (The Clash of Civilization) ของ Samuel Huntington ทำให้มาเลเซียได้รับการชื่นชมและยอมรับจากโลกมุสลิมเป็นอย่างมากส่งผลให้มาเลเซียกลายเป็นประเทศที่มีบทบาทนำอย่างมากในโอไอซี

บทที่ 3

ความสำคัญของโอไอซีในการเมืองโลก

ในบทนี้จะกล่าวถึงโอไอซีซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศของโลกอิสลามที่มีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศมาอย่างยาวนาน โดยจะเริ่มศึกษาจากความเป็นมาและพัฒนาการของโอไอซีเพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของโอไอซีซึ่งเป็นองค์การที่มีบทบาทสำคัญทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจในการเมืองโลก อันส่งผลให้มาเลเซียไม่อาจที่จะปฏิเสธการสร้างความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมนี้ได้ผ่านการเข้าเป็นสมาชิกของโอไอซี

3.1 ภูมิหลังและพัฒนาการของโอไอซี

องค์การการประชุมอิสลามหรือโอไอซี (Organization of Islamic Conference-OIC) เป็นองค์การที่ใหญ่ที่สุดของโลกมุสลิมก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน ค.ศ. 1969 ณ กรุงราบัต ประเทศโมร็อกโก ประกอบด้วยรัฐมุสลิม 57 รัฐจาก 4 ทวีป ได้แก่ ทวีปเอเชีย ทวีปแอฟริกา ทวีปยุโรป และทวีปอเมริกาใต้ โอไอซีเป็นองค์การที่เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของชาวมุสลิมทั่วโลกทั้งหมด 1.5 พันล้านคน นอกจากประเทศสมาชิกทั้ง 57 ประเทศแล้วโอไอซียังมีประเทศสังเกตการณ์ 5 ประเทศ ตามวัตถุประสงค์ของโอไอซีได้ระบุไว้ว่าโอไอซีเป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นโดยต้องการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันท่ามกลางกลุ่มประเทศสมาชิก เพื่อพิทักษ์และส่งเสริมผลประโยชน์ของชาวมุสลิม และเกิดความร่วมมือในหลายๆด้าน คือ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์⁸⁶

อาจกล่าวได้ว่าโอไอซีเป็นองค์การที่มีรากฐานมาจากแนวคิดการผนิกกำลังอิสลาม (Pan-Islamic Ideology) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในช่วงใกล้สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 1 แนวคิดการผนิกกำลังอิสลามนี้เป็นแนวคิดที่มุ่งหวังให้เกิดการเป็นหนึ่งเดียวกันของชาวมุสลิม ซึ่งเริ่มต้นมาจากการเปลี่ยนแปลงในโลกมุสลิมในช่วงศตวรรษที่ 20 ที่สังคมมุสลิมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งปรากฏจากการที่เกิดรัฐมุสลิมสมัยใหม่หลายรัฐในเวลาเดียวกัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชาวมุสลิมต่างเกรงว่าลัทธิชาตินิยมจะทำลายอัตลักษณ์ข้ามชาติและความเป็น

⁸⁶ OIC, *Permanent Mission of the Organization of the Islamic Conference* [online]. 2013. Available from: http://www.oic-un.org/about_oic.asp [2013, October 10].

Ummah (ประชาชาติอิสลาม)⁸⁷ จึงแสดงความหวังใยกออกมาทั้งโดยผ่านสถาบันและอุดมการณ์ นำไปสู่ความพยายามที่จะร่วมกันสร้างองค์การอิสลาม (Islamic Organization) ขึ้นมา

ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 โลกอาหรับก็ได้เผชิญกับความท้าทายนั่นคือ การแพร่ของระบอบสังคมนิยมนำโดยประเทศอียิปต์ เยเมน อิรัก และซีเรีย จึงทำให้กษัตริย์ Faisal แห่งซาอุดีอาระเบียคิดว่าภารกิจที่จะต่อสู้กับภัยคุกคามนี้ก็คือ การใช้อิสลามเข้าช่วยโดยการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวให้กับชาวมุสลิม (Muslim Unity) ภายใต้อุดมการณ์ของความเป็น Ummah โดยจัดให้มีการประชุม International Islamic Conference ขึ้นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1962 ที่ Mecca เพื่อหาทางต่อสู้กับระบอบสังคมนิยมดังกล่าวในโลกอาหรับและโลกมุสลิม⁸⁸ อีกทั้งพระองค์ยังเดินทางไปยังประเทศต่างๆ เช่น อิหร่าน จอร์แดน ซูดาน ปากีสถาน ตุรกี โมร็อกโก มาลีเพื่อผลักดันให้ประเทศทั้งหลายให้การสนับสนุนแนวคิดร่วมกับพระองค์นำไปสู่การเรียกร้องให้เกิดการจัดประชุมเพื่อที่จะอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาที่ชาวมุสลิมได้เผชิญอยู่ อาจกล่าวได้ว่าพระองค์ได้มีบทบาทอย่างมากต่อการผลักดันให้เกิดการประชุมของโลกอิสลามภายใต้การยึดเอาแนวคิดการผนึกกำลังอิสลาม

ไม่เพียงแต่โลกอาหรับเท่านั้นที่เกิดการตื่นตัวต่อแนวคิดนี้ ผู้นำมาเลเซียเองก็ได้สนับสนุนแนวคิดนี้ด้วยเช่นกัน โดย Tunku Abdul Rahman นายกรัฐมนตรีมาเลเซียขณะนั้นก็ได้สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว⁸⁹ ประกอบกับเกิดเหตุการณ์ที่สำคัญขึ้นซึ่งถือได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่กระตุ้นให้รัฐมุสลิมต่างๆหันมาให้ความสนใจต่อการรวมตัวกันของกลุ่มประเทศมุสลิมนั่นคือ การพ่ายแพ้ต่อสงคราม 6 วันของอียิปต์ต่ออิสราเอล การพ่ายแพ้สงครามในครั้งนี้ทำให้อิสราเอลได้ยึดพื้นที่ต่างๆของโลกอาหรับ

⁸⁷ คำว่า Ummah (ประชาชาติ) นั้นไม่มีคำแปลในภาษาอังกฤษ ไม่ได้เหมือนแต่คำว่า “nation” (ชาติ) ในภาษาอังกฤษ หรือคำว่า “la nation” ของฝรั่งเศสหลังการปฏิวัติและ “ลัทธิชาตินิยม” ของอังกฤษเท่านั้น เพราะนอกจากจะมีความหมายของลานาซ็อง (la nation) ซึ่งมีความหมายไปทางลัทธิถือผลประโยชน์และการใช้การได้อย่างจริงจัง และความหมายไปทางอุดมคติที่มีเหตุผลแล้วยังมีความหมายเพิ่มเติมด้วยในทางที่หมายถึงความจริงนิรันดร์ในด้านที่เกี่ยวกับจักรวาล และหมายถึงรากฐานอันมีอยู่จริง ๆ ของความประสงค์แห่งพระเจ้าในด้านศาสนาบวกความจริงที่ไม่ต้องพิสูจน์ ดู ศาสตาคมฮัมหมัด มหามุรุษแห่งอิสลาม ภาค 1 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3 สุซัยน์ ฮัยกัลป์เขียน กิติมา อมรทัต อุ่น หมันทวิ จรัญ มะลูลีม แปลและเรียบเรียง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อิสลามิก อะเคเดมี, 1997), หน้า 14. และ Faruq I.R., “On Arabism,” *Urabah and Region* (Amsterdam: Djambatan, 1962), p. 15.

⁸⁸ Abdullahil Ahsan, “Muslim Society in Crisis: a Case Study of the Organization of the Islamic Conference,” (Dissertation for the Degree of Doctor of Philosophy the University of Michigan, 1985), pp. 49-50.

⁸⁹ See Tunku Abdul Rahman’s Interview with *the Impact International Fortnightly*. (2-15 November 1971), pp. 4-5.

ไว้ได้หลายพื้นที่ หนึ่งในนั้นคือการยึดครองนครเยรูซาเล็มซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และสำคัญทางศาสนาอันดับสามของโลกมุสลิมคือ มัสยิด Al- Aqsa หรือ Al-Quds

ในวันที่ 21 สิงหาคม ค.ศ. 1969 ได้เกิดโศกนาฏกรรม Al- Quds (Al-Quds Tragedy) มัสยิด Al- Aqsa ได้ถูกลอบวางเพลิง รัฐบาลอิสราเอลได้ปฏิเสธว่าไม่ได้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กษัตริย์ซาอุดีอาระเบียจึงเรียกร้องให้มัสยิดเกิดการผนึกกำลังอิสลามเพื่อปลดปล่อยนครเยรูซาเล็มจากผู้ที่ยุคราน เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาของโลกมุสลิมทั้งหมดไม่ใช่ปัญหาเฉพาะโลกอาหรับเท่านั้น จึงนำไปสู่การการตัดสินใจที่จะจัดการประชุมสุดยอดอิสลามขึ้นที่ Rabat ประเทศโมร็อกโก ภายใต้การสนับสนุนของซาอุดีอาระเบียและโมร็อกโกโดยมีจำนวนประเทศที่เข้าร่วมทั้งหมด 24 ประเทศ

นับตั้งแต่การก่อตั้งโอไอซีมาจนถึงปัจจุบันโอไอซีได้พัฒนาจำนวนประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมจาก 24 ประเทศมาเป็น 45 ประเทศในปีค.ศ. 1984 และปัจจุบันมีประเทศสมาชิกทั้งหมด 57 ประเทศ ที่ประกอบไปด้วยความหลากหลายทางภูมิภาค ระบอบการปกครอง สถานะทางเศรษฐกิจ อันนำไปสู่การเกิดช่องว่างระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน และส่งผลต่อความร่วมมือและกลไกขององค์การ รวมถึงประสิทธิภาพของโอไอซีด้วยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขประเด็นปัญหาต่างๆของ รัฐสมาชิกที่มีทั้งประสบผลสำเร็จและล้มเหลว

กลไกที่สำคัญของโอไอซีประกอบไปด้วย 4 ส่วนหลักๆคือ 1.การประชุมสุดยอดอิสลาม (Islamic Summit) ส่วนนี้จะเป็นการประชุมที่กษัตริย์และผู้นำประเทศอิสลามทั้งหลายจะมาเข้าร่วมประชุมซึ่งจะมีการจัดประชุมขึ้นทุกๆ 3 ปี ถึงแม้ว่าในส่วนนี้จะเป็นกลไกที่มีส่วนต่อการกำหนดนโยบายต่างๆของโอไอซี แต่อย่างไรก็ตามส่วนที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดคือ 2.การประชุมอิสลามในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ (The Islamic Conference of Foreign Minister) เนื่องจากการประชุมในระดับนี้จะจัดขึ้นทุกปี สามารถจัดขึ้นเมื่อต้องการปรึกษาหารืออย่างเร่งด่วน อีกทั้งในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่สามารถที่จะทำการตัดสินใจต่อการดำเนินนโยบายต่างๆได้⁹⁰

ในส่วนที่ 3 คือ การประชุมอื่นๆในระดับรัฐมนตรีหรือผู้ชำนาญการ จะเป็นการประชุมที่รวมทั้งการประชุมรัฐมนตรีข่าวสาร (information ministers) และรัฐมนตรีคลัง เป็นต้น และในส่วนที่ 4 คือ สำนักเลขาธิการ จะมีเลขาธิการเป็นผู้ดูแล ส่วนนี้จะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารให้กับองค์การ รับผิดชอบและติดตามแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการประชุมในระดับรัฐมนตรี

⁹⁰League of Islamic World, *The Organization of the Islamic Conference (OIC): Overview and Analysis* [online]. 2013. Available from : http://fimforum.org/en/library/OIC_Overview_and_Analysis.pdf [2013, September 21].

นอกจากนี้โอไอซียังประกอบด้วยภาคส่วนต่างๆอีก ได้แก่ คณะกรรมการ และสถาบันต่างๆ เช่น The Islamic Development Bank (IDB), The Islamic Educational Scientific and Cultural Organization (ISESCO) เป็นต้น⁹¹

ถึงแม้ว่าโอไอซีจะมีกลไกเหล่านี้เป็นหลักในการกำหนดและดำเนินนโยบายให้กับองค์กร แต่กระนั้นก็ตามภายใต้กลไกเหล่านี้ได้แฝงไปด้วยอิทธิพลของประเทศสมาชิกบางประเทศที่มีบทบาทนำภายในโอไอซี ส่งผลให้ประเทศเหล่านี้กลายเป็นประเทศสมาชิกที่มีบทบาทอย่างมากต่อการกำหนดทิศทางให้กับโอไอซี

3.2 อิทธิพลภายในโอไอซี

การเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่มีจำนวนสมาชิกมากถึง 57 ประเทศ ครอบคลุมถึง 4 ทวีป ส่งผลให้โอไอซีกลายเป็นองค์กรที่ประกอบไปด้วยประเทศสมาชิกที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านการเมือง และระบอบการปกครอง ความแตกต่างทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจ การเกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างประเทศสมาชิก อันทำให้ประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจได้เข้ามามีบทบาทนำให้กับองค์กร ประเทศเหล่านี้ ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย อิหร่าน ปากีสถาน ตุรกี และมาเลเซีย โดยประเทศเหล่านี้ได้กลายเป็นประเทศที่มีอำนาจและอิทธิพลต่อการกำหนดความเป็นไปขององค์กรเนื่องจากข้อได้เปรียบในหลายด้าน เช่น สถานะทางเศรษฐกิจ การมีเสถียรภาพทางการเมืองที่ส่งผลให้ประเทศสามารถพัฒนาไปได้อย่างไม่จำกัด ข้อได้เปรียบต่างๆเหล่านี้ได้ทำให้ประเทศสมาชิกอื่นๆที่ยังอยู่ในฐานะที่ด้อยกว่าไม่สามารถที่จะก้าวขึ้นมามีบทบาทนำได้ในองค์กร

ซาอุดีอาระเบียเป็นประเทศที่มีบทบาทและอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อโอไอซีนับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งองค์กรขึ้นมา การเป็นผู้นำในการนำเสนอแนวคิดการพัฒนิกำลังของอิสลาม อันเป็นรากฐานที่นำไปสู่การจัดตั้งองค์กร ซึ่งถึงแม้ว่าแรกเริ่มซาอุดีอาระเบียต้องการที่จะใช้แนวคิดนี้เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการที่จะใช้อิสลามเข้ามาต่อต้านกับการแพร่ขยายของระบอบสังคมนิยมในโลกอาหรับขณะนั้น แต่ท้ายที่สุดแล้วภายใต้แนวคิดนี้ก็ได้นำไปสู่การเกิดขึ้นของโอไอซีที่เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่เป็นตัวแทนของชาวมุสลิม อีกทั้งยังพยายามที่จะชักชวนประเทศมุสลิมต่างๆให้มีความคิดเห็นคล้ายตามด้วยเพื่อที่จะเข้าเป็นสมาชิกขององค์กร แต่เหนือสิ่งอื่นใดโอไอซีเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ต้องอาศัยงบประมาณในการดำเนินกิจการต่างๆ ซึ่งงบประมาณเหล่านี้ได้มาจากการบริจาคของประเทศ

⁹¹Ibid.

สมาชิกทั้งหลาย และเป็นที่น่าสังเกตว่าบางประเทศสมาชิกก็ไม่ได้ให้ความร่วมมือกับการบริจาคเงิน เพื่อนำไปเป็นงบประมาณขององค์การ⁹²

ด้วยสถานะทางการเงินที่มั่นคงของซาอุดีอาระเบียจนกล่าวได้ว่าเป็นประเทศที่ร่ำรวย ทำให้ซาอุดีอาระเบียกลายเป็นผู้บริจาครายใหญ่ให้กับโอไอซี เช่น ในปี ค.ศ. 2000 ซาอุดีอาระเบียได้บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกองทุนให้ความช่วยเหลือชาวปาเลสไตน์ที่มีชื่อว่า The Al-Aqsa Fund เป็นจำนวนเงิน 4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ⁹³ และในปีค.ศ. 2006 ซาอุดีอาระเบียประเทศเดียวได้บริจาคเงินให้กับกองทุน IDB's Poverty Alleviation เป็นจำนวนเงินถึง 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ⁹⁴ ซึ่งเมื่อมีงบประมาณที่เพียงพอจึงส่งผลให้การผลักดันโครงการความช่วยเหลือต่างๆขององค์การเป็นไปได้อย่างดี และทำให้ซาอุดีอาระเบียเองกลายเป็นประเทศสมาชิกที่มีบทบาทในโอไอซีเป็นอย่างมาก เพราะหากโอไอซีเป็นองค์การที่ดำเนินไปได้ด้วยงบประมาณ ซาอุดีอาระเบียก็เป็นประเทศที่มีสถานะสำคัญต่อการกลายเป็นแหล่งเงินทุนให้กับโอไอซี ดังจะเห็นได้จากตารางการแสดงการบริจาคของประเทศสมาชิก

ตารางที่ 1 ตารางแสดงสัดส่วนการบริจาคของประเทศสมาชิกโอไอซี

Mandatory Contributions of Member States by percentage for 2006/7 Financial Year ⁹⁵	
0.5%	Afghanistan, Albania, Benin, Burkina Faso, Chad, Comoros, Cameroon, Djibouti, Gambia, Guinea Bissau, Guyana, Kyrgyzstan, Maldives, Mali, Mauritania, Mozambique, Niger, Sierra Leone, Somalia, Suriname, Tajikistan, Togo, Uganda, Yemen

⁹²Abdullahil Ahsan, "Muslim Society in Crisis: A Case Study of the Organization of Islamic Conference," p.72.

⁹³Steven Stalinsky, *Palestinian Foreign Aid : Saudi Financial Aid* [online]. 2014. Available from: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsourc/arabs/saudipal.html> [2014, January 21].

⁹⁴Toni Johnson, *The Organization of the Islamic Conference* [online]. 2014. Available from: <http://www.cfr.org/religion/organization-islamic-conference/p22563> [2014, January 20].

⁹⁵OIC, *Resolution No.3/33-AF on the New Scale of Member States' Mandatory Contributions to Annual Budgets of the General Secretariat and its Subsidiary Organs, 2006/7* [online]. 2013. Available from: http://www.oic-oci.org/baku2006/english/33-icfm-AF_en.htm # resolution %20No.%203/33-AF [2014, February 23].

1.0%	Azerbaijan, Bahrain, Bangladesh, Gabon, Ivory Coast, Jordan, Kazakhstan, Lebanon, Senegal, Sudan, Turkmenistan, Uzbekistan
1.5%	Nigeria, Syria, Tunisia
2.0%	Egypt, Iraq, Morocco, Oman, Pakistan
3.0%	Algeria
3.5%	Brunei, Indonesia, Qatar
5.0%	Malaysia, Turkey
5.5%	Iran
6.0%	Libya
7.0%	United Arab Emirates
9.0%	Kuwait
10.0%	Saudi Arabia
Exempt	Palestine

จากตารางการแสดงผลการบริจาคจะเห็นว่าซาอุดีอาระเบียเป็นประเทศที่มีการให้บริจาคมากที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและในหมู่สมาชิกของโอไอซี ซึ่งนั่นส่งผลให้สถานะของซาอุดีอาระเบียในโอไอซีมีอิทธิพลอย่างมาก ประกอบกับซาอุดีอาระเบียยังเป็นประเทศที่เป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญทางศาสนาอิสลามคือ Mecca และ Medina ซึ่งจุดนี้ก็มีส่วนทำให้ซาอุดีอาระเบียเข้ามา มีบทบาทกับโลกมุสลิมเรื่อยมารวมถึงพยายามที่จะเป็นประเทศที่มีบทบาทนำในการปกป้องผลประโยชน์ให้กับชาวมุสลิม

เมื่อเงินบริจาคกลายเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญของการดำเนินกิจกรรมต่างๆของโอไอซี สำหรับโอไอซีซึ่งเปรียบเสมือนเงินทุนเพราะฉะนั้นหากประเทศสมาชิกใดที่สามารถสนับสนุนโอไอซีได้อย่างเต็มที่ก็จะส่งผลให้ประเทศนั้นสามารถมีบทบาทนำเป็นอย่างมากภายในองค์การดังที่ได้มีงานนำเสนอว่า นอกเหนือจากซาอุดีอาระเบียที่เป็นผู้บริจาคหลักรายใหญ่แล้ว อิหร่านก็เป็นอีกหนึ่ง

ประเทศที่ให้การบริจาคต่อองค์กรไม่น้อยเช่นกัน ซึ่งนั่นทำให้ทั้ง 2 ประเทศกลายเป็นเสียงหลักให้กับโอไอซี ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วมีประชากรที่เป็นชาวมุสลิมอาศัยอยู่ในภูมิภาคเอเชียใต้และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากกว่าในตะวันออกกลาง แต่เขาเหล่านั้นกลับกลายเป็นคนชายขอบ⁹⁶ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้อิหร่านและซาอุดีอาระเบียมีสถานะที่มั่นคงเป็นอย่างมากในโอไอซีจากการเป็นแหล่งเงินทุนหลักให้กับองค์กร

อีกหนึ่งประเทศที่ไม่อาจจะเพิกเฉยได้คือ ประเทศตุรกี ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ตุรกีได้กลายเป็นประเทศที่ได้มีการปฏิรูปทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ จนทำให้ตุรกีกลายเป็นประเทศที่ก้าวขึ้นมาอยู่ลำดับต้นๆของโลกอาหรับและเป็นที่น่าจับตามองของประเทศเพื่อนบ้านเป็นอย่างมาก การพยายามที่แสดงให้เห็นว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นสามารถที่จะควบคู่ไปกับวัฒนธรรมอิสลามทำให้ตุรกีกลายเป็นตัวอย่างให้กับหลายๆประเทศในโลกมุสลิม และด้วยการที่ตุรกีประสบความสำเร็จทั้งในการพัฒนาทั้งสังคมและเศรษฐกิจ ส่งผลให้ตุรกีเป็นประเทศที่ได้รับความน่าเชื่อถือในหมู่ประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาก อีกทั้งการมีเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็วทำให้ตุรกีสามารถให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่โลกมุสลิมได้เป็นอย่างดีในการบริจาค นอกจากนี้ตุรกีเองก็ใช้กลยุทธ์ในการเป็นมือที่ 3 หรือ ตัวกลาง ในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคตะวันออกกลางซึ่งสร้างความโดดเด่นให้กับตุรกีเป็นอย่างดี

ในงานของ Meliha Benli Altunisik⁹⁷ ได้กล่าวถึงการดำเนินนโยบายต่างประเทศของตุรกีในระยะหลังว่าได้มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากแต่เดิมที่มักจะไม่ก้าวกายต่อประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในภูมิภาค แต่ภายหลังจากนี้ตุรกีได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการเป็นคนกลางที่จะช่วยไกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น บทบาทของตุรกีในกรณีของอิสราเอล-ซีเรีย , อิสราเอล-ปาเลสไตน์ และความขัดแย้งระหว่างชาวปาเลสไตน์กับชาวเลบานอน เป็นต้น ตุรกีได้ให้ความช่วยเหลือแก่ปาเลสไตน์ในหลายๆด้าน เช่น การพัฒนาสิทธิมนุษยชน ให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงินเป็นจำนวนเงิน 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นความช่วยเหลือที่ให้มาอย่างต่อเนื่อง ทำให้สถานะของตุรกีในภูมิภาคตะวันออกกลางจึงเปรียบเสมือนผู้ไกล่เกลี่ย (mediator) ของโลกมุสลิมและมีส่วนช่วยเหลือโอไอซีเป็นอย่างมาก

⁹⁶European Parliament, *The Organization of Islamic Cooperation: Defined- for Better and Worse- by its Religious Dimension* [online]. 2014. Available from: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/join/2013/491520/EXPOAFET_SP\(2013\)491520_EN](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/join/2013/491520/EXPOAFET_SP(2013)491520_EN) [2010, January 30].

⁹⁷Meliha Benli Altunisik, "The Possibilities and Limits of Turkey's Soft Power in the Middle East," *Insight Turkey*, 10(2), pp. 41-54.

ผู้นำของตุรกีใช้เวลาหลายปีในการดำเนินนโยบายที่เรียกว่า zero problems with neighbor⁹⁸ อันเป็นการส่งเสริมให้ตุรกีมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้านอย่าง อิรัก และ บัลแกเรีย ประกอบกับบทบาทของตุรกีในการเป็นตัวกลางที่ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในภูมิภาค ความมีเสถียรภาพของการเมืองและอำนาจทางเศรษฐกิจทำให้ตุรกีกลายเป็นตัวอย่างให้แก่ประเทศมุสลิม และก้าวขึ้นมามีอิทธิพลในโลกมุสลิมที่ละน้อย จนกระทั่งปัจจุบันนี้ตุรกีได้กลายเป็นประเทศที่มีบทบาทนำในโลกมุสลิมอย่างเด่นชัด รวมทั้งการที่ ศ.ดร.เอ็กมิเล็ดติน อิห์ชานอกู ผู้แทนจากประเทศตุรกีได้เคยดำรงตำแหน่งเลขาธิการโอไอซี ซึ่งเท่ากับเป็นการเน้นย้ำถึงการให้ความสำคัญกับการแสดงบทบาทนำในโลกมุสลิมของตุรกีเป็นอย่างดี อีกทั้งตุรกีเองก็เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างโลกตะวันออกและตะวันตกเนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์อันเป็นข้อได้เปรียบของตุรกี ส่งผลให้ตุรกีสามารถเป็นช่องทางหนึ่งต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโลกมุสลิมกับยุโรป

ปากีสถานเป็นอีกหนึ่งประเทศสมาชิกที่มีบทบาทอย่างมากในโลกมุสลิมตั้งแต่ก่อนที่จะมีการจัดตั้งโอไอซีขึ้นมา ปากีสถานมีความพยายามที่จะสนับสนุนการรวมกลุ่มกันของประเทศอิสลาม (Islamic States) และการจัดตั้งองค์การอิสลามระหว่างประเทศ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าการนำเสนอความคิดดังกล่าวไม่เป็นผลสำเร็จ ภายหลังจากการจัดตั้งโอไอซีแล้วปากีสถานก็ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีทั้งการให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้นโดยโอไอซี ได้เป็นประธานคณะกรรมการวิชาการในหลายด้าน เช่น Chairman of the OIC Standing Committee on Scientific and Technological Cooperation (COMSTECH) ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ Islamabad , Chairman of the Council the Executive Committee of the Parliamentary Union the OIC Member States ในปี ค.ศ. 1985-1988 ปากีสถานได้รับเกียรติให้เป็นเลขาธิการของโอไอซีโดยการเข้ามารับตำแหน่งของนาย Syed Sharifuffin Pirzada⁹⁹

อาจกล่าวได้ว่าโอไอซีเปรียบเสมือนเวทีที่ปากีสถานใช้เพื่อการดำเนินนโยบายในการต่อสู้กับอินเดีย เนื่องจากกรณีความขัดแย้งเรื่องแคชเมียร์ ปากีสถานต้องการใช้เวทีโอไอซีเป็นช่องทางหนึ่งในการสนับสนุนให้กับปากีสถาน ซึ่งก็ดูเหมือนจะได้ผลอย่างดีเห็นได้จากเมื่อครั้งประชุมสุดยอดอิสลามที่ Rabat ประเทศโมร็อกโก ปีค.ศ. 1969 อินเดียถูกคัดค้านให้เข้าร่วมในการประชุม ตลอดจนการประชุม

⁹⁸Stephen Kinzer, *Turkey Leads the Muslim World* [online]. 2013. Available from: <http://www.theguardian.com/commentisfree/2009/oct/27/turkey-muslim-world-leader-israel> [2014, February 2014].

⁹⁹จรัญ มะลูลีม, *OIC องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม*, หน้า 8.

18 ครั้งในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ และการประชุมสุดยอดอิสลามอีก 4 ครั้ง ปากีสถานได้ผลักดันให้ประเด็นแคชเมียร์กลายเป็นวาระ (agenda) ให้กับในที่ประชุม OIC Summit¹⁰⁰ เพราะฉะนั้นการที่ปากีสถานได้ให้ความสำคัญโอไอซีและเข้าร่วมเป็นสมาชิกนั้นก็เพื่อที่จะใช้โอไอซีเป็นเวทีในการปกป้องผลประโยชน์ให้กับตัวเองจากประเทศที่มีจำนวนประชากรมุสลิมมากเป็นอันดับสามของโลกอย่างอินเดีย¹⁰¹

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศสมาชิกที่มีอิทธิพลต่อโอไอซีทั้งหลายล้วนแต่ตั้งอยู่ในภูมิภาคตะวันออกกลางทั้งนั้น ซึ่งด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ได้มีส่วนทำให้ประเทศเหล่านั้นสามารถเข้าไปมีบทบาทต่อหลายประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในภูมิภาคตะวันออกกลางได้เป็นอย่างดี แต่สำหรับมาเลเซียแล้วถึงแม้ว่าจะอยู่ห่างไกลจากเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิม แต่นั่นก็ไม่ได้ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเข้าไปมีบทบาทในโลกมุสลิมแต่อย่างไร ตรงกันข้ามมาเลเซียสามารถเป็นประตูที่เชื่อมระหว่างโลกมุสลิมกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เป็นอย่างดี

มาเลเซียเป็นประเทศที่มีบทบาทต่อการก่อตั้งโอไอซีมาตั้งแต่แรกเริ่มถึงแม้ว่ามาเลเซียจะไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และสำคัญทางศาสนาอิสลาม อย่างไรก็ตามผู้นำของมาเลเซียในขณะนั้นคือ Tunku Abdul Rahman ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับ pan-Islamism เช่นเดียวกับกษัตริย์ของซาอุดีอาระเบียในขณะนั้นส่งผลให้มาเลเซียไม่ปฏิเสธต่อการเข้าร่วมการเป็นสมาชิกของโอไอซี ยิ่งไปกว่านั้น Tunku Abdul Rahman ยังได้ลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อเข้ารับตำแหน่งเลขาธิการคนแรกของโอไอซี ซึ่งเท่ากับเป็นการย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของโอไอซีที่มีต่อมาเลเซียอย่างเด่นชัด

มาเลเซียเป็นสมาชิกที่มีความตื่นตัวกับการเข้าร่วมหลายๆกิจกรรมของโอไอซีเป็นอย่างมาก เช่น การเป็นสมาชิกกลุ่มติดตามของโอไอซีถึง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มติดตามของโอไอซีว่าด้วยปาเลสไตน์ (OIC Contact Groups on Palestine) กลุ่มติดตามของโอไอซีว่าด้วยบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา (OIC Contact Groups on Bosnia and Herzegovina) กลุ่มติดตามของโอไอซีว่าด้วยซีราลีโอน (OIC Contact Groups on Sierra Leone) กลุ่มติดตามของโอไอซีว่าด้วยโซมาเลีย (OIC Contact

¹⁰⁰Zafar Imam, "OIC and the Kashmir Issue : Options for India," *International Studies*, 2002 (39), pp. 191-194.

¹⁰¹Toni Johnson, *The Organization of the Islamic Conference* [online]. 2014. Available from: <http://www.cfr.org/religion/organization-islamic-conference/p22563> [2014, January 20].

Groups on Somalia) นอกจากนี้ยังได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานและสมาชิกของกลุ่ม 13 ซึ่งก็คือสมาชิกปลายเปิดที่ติดตามเรื่องของการก่อการร้าย¹⁰²

อาจกล่าวได้ว่าการเข้าไปมีบทบาทในหลายๆด้านของมาเลเซียส่งผลให้ภาพลักษณ์ของมาเลเซียเปรียบเสมือน *นักกิจกรรม* ขององค์การที่มีส่วนต่อกรให้ความช่วยเหลือองค์การอยู่เรื่อยมา มาเลเซียเป็นเจ้าภาพการพบปะและประชุมที่สำคัญของโอไอซีหลายครั้งในหลายระดับ เช่น การประชุมวาระพิเศษของรัฐมนตรีต่างประเทศ (Extraordinary Session of Islamic Conference of Foreign Ministers) ระหว่างวันที่ 1-3 เมษายน ค.ศ. 2002 การประชุมกลุ่มติดตามว่าด้วยซีราลีโอน ระหว่างวันที่ 13-14 กรกฎาคม ค.ศ.2002 การติดตามการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสของรัฐมนตรีการท่องเที่ยวอิสลาม (the Follow-Up Meeting of Senior Officials of the Islamic Ministers of Tourism) ระหว่างวันที่ 5-7 กันยายน ค.ศ. 2002 และการประชุมครั้งที่ 7 ของรัฐมนตรีที่ดินอุทิศและกิจการอิสลาม (Minister of Endowment and Islamic Affairs) ระหว่างวันที่ 6-10 พฤษภาคม ค.ศ. 2002

ไม่เพียงแต่ในประเด็นการเมืองเท่านั้น ในทางเศรษฐกิจมาเลเซียได้ให้ความช่วยเหลือโดยมอบเงินให้กับธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (Islamic Development Bank-IDB) เป็นจำนวนเงิน 215.79 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อส่งเสริมโครงการพัฒนาด้านสาธารณสุขปโภคของประเทศสมาชิกโอไอซี¹⁰³ เพราะฉะนั้นจะเห็นว่ามาเลเซียได้ใช้โอไอซีเป็นเวทีในการที่จะแสดงศักยภาพและบทบาทของมาเลเซียที่มีต่อโลกมุสลิม เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ประเทศซึ่งส่งผลดีให้แก่มาเลเซียในหลายมิติทั้งการเมืองภายในและการเมืองระหว่างประเทศ

ภาพรวมจะเห็นว่าการที่โอไอซีประกอบไปด้วยประเทศสมาชิกที่มีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ อันนำไปสู่การเกิดช่องว่างระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันเอง ส่งผลให้ประเทศสมาชิกที่มีเสถียรภาพมากกว่าในทางการเมืองและเศรษฐกิจได้มีโอกาสเข้ามาแสดงบทบาทนำในองค์การ อีกทั้งภายในโอไอซียังมีระบบต่างตอบแทน (reciprocity) ระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน โดยเมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับประเทศสมาชิกใด ประเทศสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันก็จะช่วยสนับสนุนเพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหา เช่น ประเทศซาอุดีอาระเบียและตุรกีมักจะให้การ

¹⁰² จรัญ มะลูลีม, *OIC องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม*, หน้า 154.

¹⁰³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 154.

สนับสนุนปาเกีสถานดังเช่นในกรณีแคว้นแคชเมียร์¹⁰⁴ สิ่งเหล่านี้ทำให้อโไอซีกลายเป็นเวทีที่แต่ละประเทศสมาชิกสามารถใช้เพื่อรักษาผลประโยชน์ให้กับประเทศของตนเอง

3.3 ความร่วมมือของโอไอซี

โอไอซีเป็นองค์การระหว่างประเทศที่ถือกำเนิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชนมุสลิม (Muslim Solidarity) และต้องการที่จะพิทักษ์และส่งเสริมผลประโยชน์ของชาวมุสลิม จึงทำให้เกิดความร่วมมือในหลายๆด้าน ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์ แต่ในงานวิจัยฉบับนี้จะมุ่งเน้นความร่วมมือ 2 ด้านหลักๆ คือ ความร่วมมือทางการเมือง และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยจะชี้ให้เห็นถึงบทบาทของโอไอซีที่มีต่อประเด็นต่างๆในความร่วมมือทั้ง 2 ด้านนี้

3.3.1 ความร่วมมือทางการเมือง

หากพิจารณาจากความเป็นมาของโอไอซีจะเห็นว่าความร่วมมือทางการเมืองเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนจากการถือกำเนิดขึ้นของโอไอซี เนื่องจากขณะนั้นมีความต้องการที่จะเรียกร้องพื้นที่ของชาวมุสลิมที่ถูกยึดครองไปกลับคืนมานั้นคือ นครเยรูซาเล็มและดินแดนที่ถูกยึดครองจากเหตุการณ์การโจมตีของอิสราเอล และความต้องการที่จะปลดปล่อยชาวปาเลสไตน์ เพื่อให้พวกเขาได้มีดินแดนของตนเอง และเป็นอิสระจากการยึดครองของอิสราเอล สิ่งต่างๆเหล่านี้ได้กลายเป็นตัวเร่งให้เกิดความร่วมมือนี้ขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาโอไอซีได้เผชิญกับปัญหาทางการเมืองหลากหลายประเด็นส่งผลให้อโอไอซีได้เข้าไปมีส่วนร่วมต่อการพยายามที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันเอง ปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิม การเป็นตัวแทนของชาวมุสลิมในการที่จะปกป้องผลประโยชน์ ซึ่งก็มีทั้งประสบผลสำเร็จบ้างล้มเหลวบ้างผ่านความร่วมมือทางการเมืองของเหล่าประเทศสมาชิก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

3.3.1.1 โอไอซีกับการยึดครองพื้นที่โดยกองกำลังต่างชาติ

ภายหลังจากการยึดครองพื้นที่ของชาวปาเลสไตน์โดยอิสราเอลโอไอซีได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการสนับสนุนการต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์เพื่อเรียกร้องดินแดนที่สูญเสียไปให้กลับคืนมารวมถึงปลดการปลดปล่อยชาวปาเลสไตน์เพื่อให้เป็นอิสระ โดยในการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งแรก (The First Islamic Summit Conference) โอไอซีได้เรียกร้องต่อการโจมตีของอิสราเอลที่เกิดขึ้นที่

¹⁰⁴Zafar Imam, "OIC and the Kashmir Issue : Options for India," , pp. 191-194.

มัสยิด Al-Aqsa ในนครเยรูซาเล็ม ซึ่งในสายตาของโอไอซีเหตุการณ์การโจมตีที่เกิดขึ้นยังคงเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องดินแดนคืนของชาวปาเลสไตน์

ในการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งแรก (The First Islamic Summit Conference) โอไอซีได้พยายามเรียกร้องถึงการโจมตีที่เกิดขึ้นที่มัสยิด Al-Aqsa ในนครเยรูซาเล็ม โดยโอไอซีให้การสนับสนุนชาวปาเลสไตน์ภายใต้แกนนำองค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ (Palestine Liberation Organization-PLO) ที่พยายามต่อสู้เพื่อรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยของปาเลสไตน์¹⁰⁵ นอกจากนี้โอไอซียังมีความร่วมมือทางทหารกับขบวนการ PLO อาจกล่าวได้ว่าการที่โอไอซีให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหานี้เป็นอย่างมากเนื่องจากปัญหานี้ได้กลายเป็นประเด็นหลักของความขัดแย้งระหว่างอาหรับ-อิสราเอล และทางออกของปัญหานี้คือ การถอนกำลังออกของอิสราเอลต่อพื้นที่ของปาเลสไตน์ การถอนกำลังออกของอิสราเอลจะช่วยให้ชาวปาเลสไตน์ได้มาซึ่งสิทธิต่างๆที่พึงจะได้รับ เช่น การมีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของตน มีสิทธิที่จะปกครองตนเองได้อย่างอิสระ โดยมานครเยรูซาเล็ม (Jerusalem) เป็นเมืองหลวง แต่อย่างไรก็ตามความคาดหวังที่จะให้อิสราเอลถอนกำลังทางทหารออกไปยังคงเป็นเรื่องที่ยากยิ่ง และโอไอซีก็ยังคงพยายามหาทางออกอยู่เรื่อยมา

นอกจากการประชุมดังกล่าวโอไอซีก็พยายามใช้มาตรการอื่นเข้าช่วยเพื่อแก้ไขปัญหาซึ่งหนึ่งในนั้นคือ มาตรการการคว่ำบาตรทางการค้าต่ออิสราเอลในปี ค.ศ. 1982 นำโดยประเทศซีเรียและอิหร่าน โดยได้จัดตั้งสำนักงานอิสลามเพื่อการคว่ำบาตรอิสราเอล โดยหวังว่าหากกลุ่มประเทศสมาชิกโอไอซีให้ความร่วมมือก็จะกลายเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่สามารถใช้เพื่อจัดการกับอิสราเอลได้ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือการแสดงให้เห็นให้อิสราเอลรับรู้ถึงการไม่เห็นด้วยต่อการกระทำของอิสราเอลที่มีต่อชาวปาเลสไตน์ และการยึดครองพื้นที่ที่เกิดขึ้น

ในมุมมองของโอไอซีนั้นอาจกล่าวได้ว่าอิสราเอลถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของชาวมุสลิม เนื่องจากเหตุการณ์ที่ผ่านมามีอิสราเอลได้กระทำการที่เป็นที่น่าตระหนกให้แก่ชาวมุสลิมเป็นอันมาก เช่น เหตุการณ์การยิงนาย Shaikh Ahmad Yassin ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้นำขบวนการ Hamas ของปาเลสไตน์จากเฮลิคอปเตอร์ของอิสราเอลในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2004 เหตุการณ์นี้ได้ทำให้เลขาธิการของโอไอซีขณะนั้น คือ นาย Abdelouahed Beleziz¹⁰⁶ ได้กล่าวประณามต่อการกระทำดังกล่าว และเรียกร้องให้นานาชาติแซงก์ชันการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่มีต่อชาวปาเลสไตน์โดยอิสราเอล

¹⁰⁵ OIC, *Declaration of the Rabat Islamic Summit Conference* [online]. 2014. Available from: <http://www.oic-oci.org/english/conf/is/1/DecReport-1st%20IS.htm> [2014, January 10].

¹⁰⁶ H.E. Dr. Abdelouahed Belkkeziz จากประเทศโมร็อกโก ดำรงตำแหน่งเลขาธิการโอไอซีตั้งแต่ 2001-2004

นอกเหนือจากมาตรการคว่ำบาตรอิสราเอลแล้ว โอไอซียังจัดตั้งกองทุนความช่วยเหลือที่มีชื่อว่า Al-Quds ซึ่งเป็นกองทุนที่ให้เงินช่วยเหลือในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านทหาร การทูต และเศรษฐกิจ และได้สนับสนุนองค์การต่างๆให้ช่วยแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและแข่งกันระดมสิทธิมนุษยชนที่มีต่อชาวปาเลสไตน์โดยอิสราเอล เช่น การเรียกร้องให้สหประชาชาติส่งกองกำลังรักษาสันติภาพไปยังดินแดนต่างๆของชาวปาเลสไตน์เพื่อปกป้องพวกเขาและยื่นกรานในการก่อตั้งรัฐปาเลสไตน์¹⁰⁷

ถึงแม้ว่าโอไอซีจะพยายามหามาตรการต่างๆเข้ามารับมือกับประเด็นปัญหานี้เพื่อช่วยเหลือปาเลสไตน์แต่อย่างไรก็ตามโอไอซีก็ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาปาเลสไตน์ได้ดังที่อดีตนายกรัฐมนตรีของมาเลเซีย Mahathir ได้กล่าวไว้ในการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 10 เดือนตุลาคม 2003 ว่าโดยมีใจความสำคัญกล่าวถึงความล้มเหลวของการแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือชาวปาเลสไตน์ของโอไอซี ซึ่งปัญหานี้ยังคงดำรงอยู่มาอย่างยาวนาน¹⁰⁸

จากคำกล่าวนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าถึงแม้ว่าโอไอซีจะมีมาตรการต่างๆเข้ามารองรับ แต่ในหลายๆมาตรการที่โอไอซีได้นำมาใช้ต่างยังมีจุดอ่อนซึ่งทำให้ปัญหาของปาเลสไตน์ยังคงไม่สามารถคลี่คลายได้ เห็นได้จากในมาตรการการคว่ำบาตรอิสราเอลทางการค้าของกลุ่มประเทศสมาชิก จะเห็นว่ายังมีบางประเทศที่ไม่ได้สนใจต่อมาตรการดังกล่าว นั่นคืออียิปต์ ซึ่งยังคงมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับอิสราเอล ทำให้อียิปต์เป็นประเทศที่ถูกประณามจากประเทศสมาชิกอื่นๆ หรือแม้แต่ตุรกีเองก็ยังคงมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับอิสราเอลสิ่งที่บ่งชี้คือ การลงนามในข้อตกลงการค้าทางน้ำในปี ค.ศ. 2002¹⁰⁹

การเรียกร้องนานาชาติของโอไอซีให้แข่งกันระดมสิทธิมนุษยชนที่มีต่อชาวปาเลสไตน์โดยอิสราเอลก็เช่นเดียวกัน ได้แสดงให้เห็นว่าโอไอซีเป็นองค์การที่ยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งคือยังไม่สามารถที่จะหากลไกเข้ามาช่วยเหลือประเทศสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นเพราะแต่ละประเทศยังคงคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติตนเป็นหลัก

¹⁰⁷ จรัญ มะลูลีม, *OIC องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม*, หน้า 164.

¹⁰⁸ "Speech by the Prime Minister of Malaysia The Hon. Dato Seri Dr. Mahathir Mohamad at the Opening of the 10th Session of Islamic Summit Conference," 2003, <http://www.oicsummit2003.org>.

¹⁰⁹ Konuralp Pamukeu, "Water Trade between Israel and Turkey : A Start in the Middle East?" *Middle East Policy*, 10 (4), p. 83.

จึงเป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกส่งผลให้โอไอซีไม่สามารถเป็นองค์การที่ช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างแท้จริง

กรณีของอัฟกานิสถานก็เป็นอีกหนึ่งปัญหาของพื้นที่ของโลกมุสลิมที่ถูกรุกรานจากกองกำลังต่างชาติคือโซเวียต ซึ่งกรณีนี้ก็เช่นเดียวกันที่โอไอซีไม่สามารถที่จะให้ความช่วยเหลือและแก้ไขได้ จนท้ายที่สุดโซเวียตตัดสินใจที่จะถอนกองกำลังทหารออกไปเองในปี ค.ศ. 1988 ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1980 ภายหลังจากที่โซเวียตได้ส่งกองกำลังเข้ามาอัฟกานิสถาน โอไอซีได้จัดการประชุมในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศขึ้นเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งในที่ประชุมต่างกังวลกับประเด็นของประชาชนชาวอัฟกานิสถาน จึงได้เรียกร้องให้ทั่วโลกการช่วยเหลือชาวอัฟกานิสถานโดยให้ผู้อพยพชาวอัฟกานิสถานอพยพไปยังประเทศมุสลิมเพื่อนบ้าน ซึ่งในกรณีจะเห็นว่าแตกต่างจากในกรณีของปาเลสไตน์ที่โอไอซีได้ให้การสนับสนุนขบวนการ PLO ซึ่งเป็นกองกำลังที่ติดอาวุธ แต่ในกรณีของอัฟกานิสถานนั้นถึงแม้ว่าจะมีกลุ่ม Mujahidin ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต่อสู้กับโซเวียต แต่โอไอซีกลับไม่ให้ความช่วยเหลือแต่กลับมุ่งตรงไปที่ประเด็นเดียวคือ ประชาชนชาวอัฟกานิสถาน

สาเหตุที่โอไอซีไม่ให้การสนับสนุนเป็นเพราะการมีประเทศสมาชิกบางประเทศมีนโยบายที่ให้การสนับสนุนโซเวียต (Pro Soviet) ได้แก่ ประเทศซีเรีย ลิเบีย และเยเมน อีกประการหนึ่งคือการเกรงกลัวของประเทศสมาชิกต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อความสัมพันธ์กับโซเวียตทางการเมืองและเศรษฐกิจอย่างเช่น ปากีสถานที่ไม่สามารถที่จะปฏิเสธความสัมพันธ์ที่มีต่อโซเวียตได้ ซึ่งส่งผลให้โอไอซีไม่สามารถที่จะปฏิบัติการอย่างใดได้ต่อการรุกรานของโซเวียตที่มีต่ออัฟกานิสถาน

แต่อย่างไรก็ตามเชื่อว่าโอไอซีจะนิ่งเฉยต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โอไอซีพยายามที่จะหาวิธีในการเจรจาและต่อรอง โดยในปี ค.ศ. 1980 โอไอซีได้จัดตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยเลขาธิการโอไอซีและตัวแทนจากประเทศสมาชิก อันได้แก่ ประเทศกินี ตูนิเซีย อิหร่าน ปากีสถาน และเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ เพื่อหาทางแก้ไข แต่ท้ายที่สุดก็ไม่ประสบความสำเร็จ จนท้ายที่สุดโซเวียตได้ถอนกำลังทางทหารออกไปเองในปี ค.ศ. 1988¹¹⁰

โดยรวมอาจกล่าวได้ว่ากรณีที่โอไอซีประสบความล้มเหลวจากการช่วยเหลือประเทศสมาชิกจากการรุกรานของกองกำลังต่างชาติ รวมถึงการไม่สามารถปกป้องผลประโยชน์ให้กับชาวมุสลิมได้นั้น อาจเป็นเพราะการที่แต่ละประเทศสมาชิกคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติตนเป็นที่ตั้ง จนหลงลืมไปว่าโอไอซีเป็นองค์การที่มาพร้อมกับแนวคิด *Ummah* (ประชาชาติอิสลาม) ซึ่งสมควรที่จะต้องคำนึงถึง

¹¹⁰ Abdullahil Ahsan, "Muslim Society in Crisis: A Case Study of the Organization of Islamic Conference," p. 81.

ผลประโยชน์ของชาวมุสลิมเป็นหลัก ไอโอไอซีจึงกลายเป็นองค์การที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศสมาชิกได้ อีกทั้งยังขัดแย้งกับหลักการขององค์การเสียเอง

3.3.1.2 ไอโอไอซีกับมหาอำนาจต่างๆ

ความเกี่ยวพันระหว่างไอโอไอซีกับมหาอำนาจๆ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียต เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเข้ามามีบทบาทของทั้งสองประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งทั้งสองประเทศได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากทางการเมือง ซึ่งหลายๆประเทศสมาชิกของไอโอไอซี ต่างก็มีความสัมพันธ์กับทั้งสองประเทศมาอย่างยาวนาน ซึ่งนี่เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไอโอไอซีไม่สามารถที่จะจัดการกับอำนาจของทั้งสองประเทศนี้ได้ในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทั้งสองประเทศนี้

การเข้ามามีบทบาทของทั้งสองมหาอำนาจนี้ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้สะท้อนให้เห็นถึงการพยายามถ่วงดุลทางอำนาจของสองมหาอำนาจนี้ได้อย่างชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่การเมืองโลกได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ขั้ว คือ คอมมิวนิสต์และเสรีนิยม ดังจะเห็นว่าโซเวียตก็เป็นผู้นำของอุดมการณ์แบบคอมมิวนิสต์ สหรัฐอเมริกาก็เปรียบเสมือนตัวแทนของโลกเสรีแบบเสรีนิยม การเผชิญหน้ากันทางอุดมการณ์ของทั้งสองมหาอำนาจนี้จึงถูกถ่ายทอดผ่านทางภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้

บทบาทของโซเวียตในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้นั้นถือได้ว่ามีอิทธิพลอย่างมากซึ่งพิจารณาได้จากอำนาจทางทหาร การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ และการสนับสนุนทางการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างโซเวียตกับประเทศในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้นั้นเป็นไปในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือ ดังจะเห็นได้จาก การให้ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจแก่อียิปต์และซีเรีย การให้ความช่วยเหลือทั้งทางการทูตและการทหารในการที่จะต่อสู้กับอิสราเอล¹¹¹ และในขณะนั้นบางประเทศในโลกอาหรับก็ได้รับการเผยแพร่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ไปพร้อมกัน เช่น ประเทศเยเมนได้อันทำให้ประเทศเหล่านั้นมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับโซเวียตและได้รับความช่วยเหลือ

แต่อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ที่ทำให้โซเวียตเข้ามาเกี่ยวข้องกับไอโอไอซีอย่างมากรุนแรงนั้นคือการรุกรานของกองกำลังทหารโซเวียตในอัฟกานิสถาน โดยในปีค.ศ. 1989 กองกำลังทหารของโซเวียต ได้เข้ามารุกรานอัฟกานิสถาน ส่งผลให้ชาวอัฟกานิสถานกลุ่มหนึ่งลุกขึ้นมาต่อสู้ นั่นคือ กลุ่มMujahidin

¹¹¹ Robert O. Freedman, "Soviet Policy toward the Middle East," *Proceedings of the Academy of Political Science*, Vol.36 (4), p.177.

ซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยสหรัฐอเมริกาและซาอุดีอาระเบีย¹¹² การรุกรานของโซเวียตที่มีต่ออัฟกานิสถานนั้นได้รับการประณามจากโอไอซี และโอไอซีทำได้เพียงแค่เรียกร้องให้ทั่วโลกช่วยเหลือประชาชนชาวอัฟกานิสถานในฐานะผู้อพยพ แต่เหนือสิ่งอื่นใดได้สะท้อนให้เห็นถึงการที่โอไอซีไม่สามารถที่จะจัดการอิทธิพลที่โซเวียตมีในภูมิภาคตะวันออกกลางได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะความสัมพันธ์ระหว่างโซเวียตกับบางประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีมาอย่างยาวนานได้สนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยโซเวียตเองก็พยายามให้ความช่วยเหลือเมื่อประเทศเหล่านั้นประสบกับปัญหา ดังเช่นการให้ความช่วยเหลือทางทหารและเศรษฐกิจแก่ประเทศซีเรีย หรือในสงครามอิรัก-อิหร่าน ทำให้โซเวียตได้ปรับปรุงความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างโซเวียตกับอิหร่าน อีกทั้งโซเวียตเองก็พยายามที่จะดึงตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมต่อประเด็นปัญหาในภูมิภาคตะวันออกกลาง เพราะต้องการที่จะถ่วงดุลอำนาจกับสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคนี้ จึงทำให้บทบาทของโซเวียตควบคู่ไปกับบทบาทของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อภูมิภาคนี้

สหรัฐอเมริกาก้าวเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วยเหตุผล 2 ประการคือ 1.น้ำมัน 2.การจำกัดอำนาจของโซเวียต โดยในนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาดังแต่ปี ค.ศ. 1945 มีจุดประสงค์ที่จะป้องกันการขยายอำนาจของโซเวียตในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้¹¹³ สหรัฐอเมริกามองว่าพื้นที่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นพื้นที่ที่ควรได้รับการปกป้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการเข้าไปของโซเวียต ซึ่งแห่งหนึ่งถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อโลกตะวันตก

ในนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาจึงมุ่งไปที่กระบวนการสันติภาพ โดยสหรัฐอเมริกาจะเข้าไปมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับฝ่ายต่างๆเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้น แต่ในความเป็นจริงสิ่งที่สหรัฐอเมริกาปฏิบัติกลับไม่ได้เป็นไปเพื่อให้เกิดการนำมาซึ่งความสงบที่แท้จริงของโลกอาหรับ ดังจะเห็นได้จากการสนับสนุนอิสราเอลของสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

¹¹² Global Research, *Sleeping With the Devil: How U.S. and Saudi Backing of Al Qaeda Led to 9/11* [online]. 2013. Available at <http://www.globalresearch.ca/sleeping-with-the-devil-how-u-s-and-saudi-backing-of-al-qaeda-led-to-911/5303313> [2013, December 20].

¹¹³ John C. Campbell, "The Soviet Union and the United States in the Middle East," *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 401, p. 127.

ทางด้านอาวุธ ซึ่งส่งผลให้ปัญหาปาเลสไตน์ไม่สามารถที่จะได้รับการแก้ไขได้ จนทัศนคติที่โอไอซีมีต่อสหรัฐเป็นไปในทางลบดังจะเห็นได้จากแถลงการณ์ที่โอไอซีได้ประกาศไว้¹¹⁴

บทบาทของสหรัฐอเมริกาในโลกมุสลิมถูกมองว่าเป็นเป็นไปในรูปแบบของความสัมพันธ์เพื่อผลประโยชน์ทางด้านน้ำมัน สหรัฐอเมริกามีความสัมพันธ์กับซาอุดีอาระเบียมาหลายทศวรรษ เพราะซาอุดีอาระเบียเป็นผู้ครอบครองน้ำมัน 25 เปอร์เซ็นต์จากจำนวนน้ำมันทั้งหมดของโลก น้ำมันจึงกลายเป็นกลยุทธ์หนึ่งในทางการเมืองของกลุ่มประเทศอาหรับเหล่านี้¹¹⁵

จากการสนับสนุนอิสราเอลของสหรัฐอเมริกาจึงทำให้โอไอซีพยายามที่จะหามาตรการเข้ามาจัดการกับสหรัฐอเมริกาซึ่งก็คือ การจำกัดการส่งออกน้ำมันของกลุ่มประเทศที่ผลิตน้ำมันโดยมีแกนนำคือ ซาอุดีอาระเบีย จากมาตรการนี้ได้ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางน้ำมันขึ้นในปี ค.ศ. 1970 แต่อย่างไรก็ตามมาตรการนี้ไม่สามารถที่จะจัดการกับสหรัฐอเมริกาได้ต่อการสนับสนุนที่มีต่ออิสราเอล นอกจากนี้สหรัฐอเมริกายังเข้าไปมีบทบาทในสงครามอิรักซึ่งโอไอซีก็พยายามที่จะใช้มาตรการเดิมๆในการจัดการเพื่อให้สหรัฐอเมริกาเปลี่ยนทิศทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ซึ่งท้ายที่สุดก็ไม่ได้ส่งผลอะไรต่อสหรัฐอเมริกา

ในทางตรงกันข้ามโอไอซีกลับต้องเข้าไปกดดันผู้นำของอิรักในขณะนั้นคือ Saddam ให้ลาออกจากตำแหน่งเพื่อไม่ให้สงครามในอิรักกลายเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของภูมิภาคนำโดยสหภาพอาหรับเอมิเรต บาห์เรน และคูเวต ซึ่งได้สะท้อนไปถึงอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อโลกมุสลิมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับประเทศรอบอ่าวเหล่านี้ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกของโอไอซีด้วยเช่นกันที่ต่างก็ไม่อยากให้เกิดกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศซึ่งกันและกัน

ดังนั้นจะเห็นว่าการศึกษาอย่างสหรัฐอเมริกาและโซเวียตสามารถเข้ามามีอิทธิพลในโลกมุสลิมได้นั้นเป็นเพราะกลุ่มประเทศสมาชิกโอไอซีต่างคำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ส่วนตนมากเกินไป ซึ่งต่างก็เกรงว่าหากดำเนินมาตรการที่รุนแรงมากเกินไปอาจจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ที่ตนมีอยู่กับสองมหาอำนาจนี้ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความร่วมมือกัน จึงทำให้โอไอซีไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการที่จะดำเนินมาตรการต่างๆให้เป็นผลสำเร็จ

¹¹⁴ OIC: *Resolution 17/11-P* [online]. 2013. Available from: <http://www.oic-oci.org/english/conf/fm/17/11%20icfm-political-en.htm#RESOLUTION%20No.%2017/11-P> [2013, August 20].

¹¹⁵ Shahram Akbarzadeh and Kylie Connor, "The Organization of the Islamic Conference: Sharing an Illusion," *Middle East Policy*, Vol. 12(2), p. 83.

3.3.1.3 โอไอซีกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

แม้ว่าหนึ่งในหลักการดำเนินงานในกฎบัตรของโอไอซี¹¹⁶ จะกล่าวถึงการไม่แทรกแซงกิจการภายในระหว่างประเทศและระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน¹¹⁷ แต่อย่างไรก็ตามโอไอซีก็ยังคงพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐสมาชิกต่างๆ เนื่องจากพื้นที่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงเป็นพื้นที่ที่ไม่มีควมสงบ และเปรียบเสมือนบททดสอบแรกของโอไอซีต่อความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน

บททดสอบแรกสำหรับโอไอซีนั่นคือ ประเด็นความขัดแย้งระหว่างประเทศจอร์แดนกับขบวนการปลดปล่อยปาเลสไตน์ (Palestine Liberation Organization) ซึ่งขณะนั้นปาเลสไตน์ยังไม่ได้เป็นสมาชิกของโอไอซีอย่างเป็นทางการ เพราะฉะนั้นจึงทำให้การเคลื่อนไหวต่างๆของขบวนการ PLO ที่เกิดขึ้นในประเทศจอร์แดนถูกมองว่าเป็นการก่อการจลาจล และนำไปสู่การปราบปรามโดยกองทัพของจอร์แดน เกิดการต่อสู้กันระหว่างสองฝ่าย ทำให้ประเทศสมาชิกทั้ง 2 ของโอไอซี ได้แก่ อียิปต์ และซาอุดีอาระเบีย เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการประสานระหว่างทั้ง 2 ฝ่าย จนท้ายที่สุดขบวนการ PLO ก็ได้ออกจากประเทศจอร์แดน

ต่อมาในปีค.ศ. 1971 ประเทศปากีสถานได้เข้าสู่สภาวะสงครามกลางเมือง เนื่องจากปากีสถานตะวันออกต้องการได้รับเอกราช เลขาธิการของโอไอซีในขณะนั้นคือ Tunku Abdul Rahman จึงได้ไปเยือนปากีสถานทั้ง 2 ส่วน โดยมีความพยายามที่จะหาวิธีการแก้ไขปัญหาทางการเมือง ในขณะที่อีกด้านหนึ่งก็พยายามที่จะไม่เข้าไปแทรกแซงความขัดแย้งระหว่างประเทศสมาชิกมากนัก เนื่องจากการคำนึงถึงหลักการการไม่แทรกแซงกิจการภายในระหว่างประเทศซึ่งกันและกันดังที่ปรากฏอยู่ในกฎบัตร นอกจากนี้เลขาธิการพร้อมทั้งตัวแทนจากประเทศอิหร่าน และคูเวตยังตั้งใจที่จะไปเยือนอินเดียเพื่อพบปะกับตัวแทนของบังคลาเทศ แต่เป็นที่น่าเสียดายเนื่องจากอินเดียไม่ให้ความร่วมมือ เพราะผู้แทนของอินเดียได้เคยถูกโอไอซีไม่ให้เข้าร่วมการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งแรกในปี

¹¹⁶ หลักการดำเนินงานของโอไอซี จะยึดถือตามกฎบัตรดังนี้ 1. มีความเท่าเทียมกันท่ามกลางประเทศสมาชิก 2. ไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศสมาชิก 3. ยอมรับในอำนาจอธิปไตย เสรีภาพ เหนือเขตแดนของแต่ละรัฐ 4. การจัดการหรือการแก้ไขปัญหาใดๆที่อาจเกิดขึ้นท่ามกลางประเทศสมาชิกจะเป็นไปได้ด้วยสันติวิธี เช่น การเจรจาต่อรอง ไกลเกลี้ย และการตัดสินใจโดยคณะกรรมการกลาง 5. ต้องให้สัญญาท่ามกลางรัฐสมาชิกว่าจะไม่ใช้กำลังหรือคุกคามต่อความเป็นเอกภาพทางการเมืองต่อประเทศใดประเทศหนึ่งท่ามกลางรัฐสมาชิก

¹¹⁷ OIC, *Charter of the Organization of Islamic Conference* [online]. 2013. Available from: <http://www.oic-oci.org/is11/english/Charter-en> [2013, January 12].

ค.ศ. 1969 เนื่องจากการลอบบีของปากีสถานที่มีต่อโอไอซีในครั้งนั้นต่อการขัดขวางไม่ให้อินเดียเข้าร่วมประชุม จึงส่งผลให้ความสนใจของคณะโอไอซีในครั้งนั้นล้นเหลือไป¹¹⁸

ภายหลังจากการสถาปนาบังคลาเทศเป็นรัฐในปี ค.ศ. 1971 โอไอซีก็ได้พยายามอีกครั้งในการเข้าไปไกล่เกลี่ย โดยได้จัดประชุมในระดับรัฐมนตรีซึ่งประกอบไปด้วยประเทศสมาชิก 6 ประเทศ คือ อัลจีเรีย อิหร่าน มาเลเซีย โมร็อกโก ตุรกี และโซมาเลีย เพื่อหารือเกี่ยวกับการหาข้อตกลงเพื่อจัดการกับความขัดแย้งระหว่าง 2 ประเทศ ซึ่งท้ายที่สุดหลังจากปัญหาตุลึงโอไอซีได้เชิญให้บังคลาเทศเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในสมาชิกของโอไอซี อาจกล่าวได้ว่าโอไอซีมีความพยายามที่จะหาทางช่วยเหลือประเทศสมาชิกในการจัดการแก้ไขกับปัญหาความขัดแย้งเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การ แต่อย่างไรก็ตามก็พยายามที่จะรักษาไว้ซึ่งหลักการของการไม่แทรกแซงกิจการภายในระหว่างประเทศซึ่งในบางกรณีก็ส่งผลให้โอไอซีไม่สามารถที่จะเข้าไปช่วยเหลือประเทศสมาชิกในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความขัดแย้งระหว่างอียิปต์-ลิเบีย ความขัดแย้งระหว่างลิเบีย-ซูดาน และความขัดแย้งระหว่างอิรัก-อิหร่าน ได้กลายเป็นหลายๆกรณีทีโอไอซีไม่สามารถที่จะจัดการได้ ดังเช่นกรณีของอิหร่านที่โอไอซีได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาโดยเฉพาะที่เรียกว่า The Peace Committee เพื่อที่จะหาแนวทางในการยุติการรบ แต่ทั้งสองประเทศกลับไม่ให้ความสนใจต่อแนวทางที่โอไอซีพยายามนำเสนอ อาจเป็นเพราะความไม่วางใจในการเป็นตัวกลางของโอไอซีต่อการเจรจาเพื่อหาข้อยุติเพราะอิหร่านมองว่าประเทศสมาชิกที่มีบทบาทในโอไอซี ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย อียิปต์ จอร์แดน และตุรกี¹¹⁹ ค่อนข้างให้การสนับสนุนอิรักมากกว่า ซึ่งหากประเทศสมาชิกโอไอซียังคงมีความวิตกกังวลต่อจุดยืนของประเทศสมาชิกด้วยกันเองก็คงจะเป็นการยากที่จะทำให้โอไอซีจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการนั่นก็คือ การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของประเทศสมาชิก (Islamic Solidarity)

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าถึงแม้โอไอซีจะต้องการเป็นองค์การที่สามารถช่วยเหลือประเทศสมาชิกในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งต่างๆ แต่ด้วยหลักการของโอไอซีเองมีส่วนต่อการขัดขวางให้โอไอซีเข้าไปมีบทบาทในการช่วยเหลือ อันเนื่องมาจากการคำนึงถึงหลักการไม่แทรกแซงกิจการระหว่างประเทศมากเกินไป จึงทำให้โอไอซีไม่สามารถจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆได้ทั้งหมด มีเพียงบางกรณี

¹¹⁸ Abdullahil Ahsan, "Muslim Society in Crisis: A Case Study of the Organization of Islamic Conference," pp. 86-87.

¹¹⁹ Alpaslan Ozerdem, "The Contribution of the Organization of the Islamic Conference to the Peace Process in Mindanao," *Civil Wars*, 14(3), p. 397.

เท่านั้นอย่างเช่นกรณีของปากีสถานและบังคลาเทศ อีกทั้งความไม่ไว้วางใจกันของท่ามกลางหมู่ประเทศสมาชิกจึงเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโอไอซี

3.3.1.4 โอไอซีกับประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิม

แม้ว่าในกฎบัตรจะไม่ได้มีการแสดงหลักการใดๆ ต่อประเด็นการให้ความช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยมุสลิม (Muslim minorities) ในประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกโอไอซี แต่ถึงกระนั้นโอไอซีก็ไม่ได้เพิกเฉยต่อการให้ความช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยมุสลิมเหล่านี้ อีกทั้งยังมองว่าเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับโอไอซีและต้องเข้าไปช่วยเหลือ ถึงแม้ว่าชนกลุ่มน้อยเหล่านี้จะไม่ได้มีสถานะใดๆ ในกฎบัตรของโอไอซีก็ตาม

ประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรมุสลิมจำนวน 1.4 พันล้านคนได้อาศัยอยู่ในกลุ่มประเทศที่ไม่ได้เป็นประเทศมุสลิม (Non-Muslim States) ในฐานะชนกลุ่มน้อย ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลต่อการเข้าไปช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ เนื่องจากประเทศที่ชนกลุ่มน้อยอาศัยเหล่านี้ไม่ใช่ประเทศที่เป็นสมาชิกของโอไอซี แต่อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ. 1973 ประเด็นของชนกลุ่มน้อยมุสลิมได้ปรากฏอยู่ในวาระการประชุมของโอไอซี ยกตัวอย่างเช่น ชนกลุ่มน้อยมุสลิมในฟิลิปปินส์ ชนกลุ่มน้อยมุสลิมในแคชเมียร์ ชนกลุ่มน้อยมุสลิมในกัมพูชา เป็นต้น โดยปัญหาที่พบเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยมุสลิมเหล่านี้คือการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยรัฐนั้นๆ ต่อชาวมุสลิมในรัฐนั้น

ท่าทีของโอไอซีที่มีต่อประเด็นปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมคือ การจัดการประชุมในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศหลายครั้งอย่างต่อเนื่องเพื่อศึกษาสภาพของชนกลุ่มน้อยมุสลิมทั่วโลก ซึ่งการศึกษานี้เกิดขึ้นมาจากกรณีปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์ โอไอซีจึงอยากที่จะศึกษาสภาพของชนกลุ่มน้อยมุสลิมทั่วโลก ซึ่งประกอบไปด้วยเรื่องสิทธิทางศาสนา เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ซึ่งจากผลสำรวจก็ได้พบปัญหาที่เกิดขึ้นกับชนกลุ่มน้อยมุสลิม โอไอซีจึงพยายามเรียกร้องให้ประเทศกลุ่มมุสลิมทั้งหลายที่เป็นสมาชิกให้ความช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยเหล่านั้น ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศในปี ค.ศ. 1978 โอไอซีจึงได้จัดตั้ง Department of Muslim Communities ในประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของโอไอซี¹²⁰ พร้อมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศตุนิเซียและเซเนกัล ซึ่งคณะกรรมการนี้จะสามารถติดต่อรัฐบาลประเทศต่างๆ ที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่เพื่อให้ความช่วยเหลือต่อชาวมุสลิมในประเทศนั้นๆ

อาจกล่าวได้ว่าการจัดตั้งคณะกรรมการนี้ของโอไอซีเป็นไปเพราะต้องการที่จะปกป้องสิทธิ (right) ของชนกลุ่มน้อยมุสลิมอันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิของชนกลุ่มน้อยเหล่านี้โดยรัฐบาลของประเทศนั้นที่ชนกลุ่มน้อยมุสลิมเหล่านี้อาศัย ซึ่งประเทศเหล่านี้ไม่ได้เป็นสมาชิกของโอไอซีจึงทำให้ยากแก่โอไอซีในการที่จะเข้าไปจัดการกับปัญหาได้โดยตรง เพราะฉะนั้นการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาจึงเป็นกลไกอย่างหนึ่งของโอไอซีที่จะสามารถช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยมุสลิมเหล่านี้ได้ ดังจะเห็นได้จากกรณีตัวอย่างของชนกลุ่มน้อยมุสลิมในฟิลิปปินส์ ซึ่งมีส่วนต่อการกระตุ้นให้เกิดการนำไปสู่การ

¹²⁰ OIC : Resolution 23/11P [online]. 2013. Available from: <http://www.oicoci.org/english/conf/fm/11/11%20icfm-political-en.htm#RESOLUTION%20No.%2023/11-P> [2013, June 11].

จัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อดำเนินการช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกโอไอซี ในประเทศฟิลิปปินส์นั้นมีประชากรที่เป็นชาวมุสลิมอยู่ 12 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมดซึ่งโดยมากจะอาศัยอยู่ใน 13 จังหวัดทางตอนใต้ โดยมากที่สุดคือ เขต Mindanao ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้เป็นเขตการปกครองตนเอง ชาวมุสลิมเหล่านี้มีความรู้สึกที่ตนเองถูกปฏิบัติในฐานะพลเมืองชั้น 2 เนื่องจากประเทศฟิลิปปินส์ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์

ปัญหาเหล่านี้นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างชาวคริสเตียนและมุสลิมนำไปสู่การเกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดนมุสลิมภาคใต้ (Moro National Liberation Front -MNLF) กับรัฐบาลฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นปัญหาที่บั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาลเป็นอย่างมาก จนท้ายที่สุดได้เกิดการสู้รบระหว่างชาวมุสลิมและชาวคริสเตียน รัฐบาลจึงได้ประกาศกฎอัยการศึกในปี ค.ศ. 1972 โดยรัฐบาลได้สั่งจับและปรามปราบฝ่ายมุสลิม¹²¹

ในการประชุมในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศในปี ค.ศ. 1972 ที่ Jeddah ประเทศซาอุดีอาระเบีย โอไอซีได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยมุสลิมในฟิลิปปินส์ให้รอดพ้นจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของรัฐบาลฟิลิปปินส์ โอไอซีได้เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกคือ ประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย ในฐานะที่มีความสัมพันธ์กับฟิลิปปินส์ในกรอบความร่วมมืออาเซียนช่วยเหลือในการประสานงาน นอกจากนี้โอไอซียังจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือชาวมุสลิมในฟิลิปปินส์ และได้เสนอแนะรัฐบาลฟิลิปปินส์ให้เจรจาทำความตกลงกับหัวหน้ากลุ่ม MNLF

จากบทบาทของโอไอซีในการพยายามให้ความช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยมุสลิมในฟิลิปปินส์สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการช่วยเหลือในแง่สิทธิมนุษยชนโดยเกรงว่าชนกลุ่มน้อยมุสลิมในฟิลิปปินส์อาจจะถูกละเมิดสิทธิโดยรัฐบาลด้วยการประกาศใช้กฎอัยการศึกในการเข้าปราบปราม อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพของโอไอซีเนื่องจากกรณีของฟิลิปปินส์ถือเป็นกรณีแรกของโอไอซีต่อการเป็นองค์การระหว่างประเทศที่คำนึงถึงผลประโยชน์และเป็นตัวแทนของชาวมุสลิมโลกในการเข้ามามีบทบาทในประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศที่ไม่เป็นสมาชิกของโอไอซี

นอกจากกรณีชนกลุ่มน้อยมุสลิมในฟิลิปปินส์ก็ยังมีกรณีชนกลุ่มน้อยมุสลิมในอีกหลายกรณีที่รอให้โอไอซีได้เข้าไปช่วยเหลือ เช่น กรณีชนกลุ่มน้อยมุสลิมในพม่า ซึ่งก็ประสบปัญหาอย่างยาวนานและยังไม่สามารถที่จะแก้ไข ดังนั้นสิ่งนี้อาจจะเป็นสิ่งท้าทายสำหรับโอไอซีในการที่จะเป็นองค์การมุสลิมระหว่างประเทศที่จะสามารถช่วยเหลือและปกป้องผลประโยชน์ให้กับชาวมุสลิมทั่วโลกได้อย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าชาวมุสลิมเหล่านั้นจะไม่ได้อาศัยอยู่ในกลุ่มประเทศที่ได้ลงนามเป็นสมาชิก แต่ในฐานะชาวมุสลิมด้วยกันเองพวกเขาเหล่านั้นก็ไม่สมควรได้รับการเพิกเฉย ซึ่งหากโอไอซีสามารถเป็นองค์การที่ช่วยเหลือปัญหาเหล่านี้ได้ก็อาจเป็นที่ยอมรับจากทั่วโลกได้มากกว่านี้

โดยรวมนั้นจะเห็นว่าความร่วมมือทางการเมืองระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซีนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ในหลายปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง เช่น ปัญหาปาเลสไตน์ ซึ่งเป็นปัญหาที่โอไอซีให้ความสำคัญมาตั้งแต่ก่อตั้งองค์การ หรือในบางปัญหาที่เกิดขึ้นก็ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงความไม่ไว้วางใจระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันเอง เช่น ในกรณีสงครามอิรัก-อิหร่าน

¹²¹ สิดา สอนศรี, *รัฐกับสังคมมุสลิมในฟิลิปปินส์ จากความขัดแย้งสู่ความร่วมมือ* (กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์ คบไฟ, 2550), หน้า 55.

อันส่งผลให้ปัญหานั้นไอไอซีไม่สามารถที่จะเป็นกลไกในการช่วยคลี่คลายปัญหา และจุดอ่อนจากการยึดมั่นในหลักการของไอไอซี เช่น การไม่แทรกแซงกิจการภายในระหว่างกัน ก็เป็นอุปสรรคที่ทำให้ไอไอซีไม่สามารถเป็นองค์การที่ได้ขีดขาดในการช่วยประเทศสมาชิกจัดการกับปัญหา จึงดูเหมือนเป็นการย้อนแย้งในตัวขององค์การเองระหว่างหลักการกับวัตถุประสงค์ที่ไม่อาจทำให้ไอไอซีเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพดังที่ควรจะเป็น

หากพิจารณาจากจำนวนประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมย่อมถือได้ว่าเป็นองค์การที่มีสมาชิกเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังครอบคลุมถึงหลายทวีป ไอไอซีจึงน่าจะเป็นองค์การระหว่างประเทศที่น่าจับตามอง แต่อย่างไรก็ตามสิ่งนี้ไม่ได้เป็นปัจจัยที่นำไปสู่การร่วมแรงร่วมใจกันของไอไอซี ตรงกันข้ามแต่ละประเทศสมาชิกต่างคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้ง ส่งผลให้เมื่อมีมาตรการใดที่ออกมาเพื่อจะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นก็ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากประเทศสมาชิกทั้งหมด เช่น มาตรการการคว่ำบาตรอิสราเอลทางเศรษฐกิจ เพราะยังมีบางประเทศสมาชิกที่มีความสัมพันธ์กับอิสราเอลทางเศรษฐกิจก็ไม่อาจที่จะทำตามมติของไอไอซีได้ อีกทั้งไม่ได้เกรงกลัวใดๆเลยในการที่จะดำเนินความสัมพันธ์กับอิสราเอลต่อไป อาจเป็นเพราะไอไอซีไม่มีบทลงโทษที่เพียงพอต่อประเทศสมาชิกที่ไม่ปฏิบัติตาม ด้วยสาเหตุต่างๆเหล่านี้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ไอไอซีจะต้องพิจารณาหากไอไอซีต้องการที่จะเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพและสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในโลกมุสลิมดังที่ใฝ่มุ่งหวังไว้

3.3.2 ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเป็นประเด็นที่กลุ่มประเทศสมาชิกไอไอซีให้ความสำคัญและสนใจเป็นอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าเป็นประเด็นที่ได้ปรากฏอยู่ตั้งแต่แถลงการณ์ครั้งแรกของการประชุมสุดยอดอิสลาม ที่ระบุให้ผู้นำของประเทศต่างๆที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของไอไอซีตระหนักถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ไอไอซียังได้มีพัฒนาการทางความร่วมมือทางเศรษฐกิจมาเรื่อยๆ ซึ่งดูเหมือนว่าความร่วมมือทางเศรษฐกิจจะมีพัฒนาการที่เด่นชัดมากกว่าความร่วมมือทางการเมืองของประเทศสมาชิก เนื่องจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจเป็นประเด็นที่ทุกฝ่ายย่อมจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากทุกฝ่ายร่วมใจกันที่จะสนับสนุนยอมทำให้นำไปสู่การมีผลประโยชน์ร่วมกันได้ไม่ยาก

ในภาคส่วนของความร่วมมือทางเศรษฐกิจนี้จะนำเสนอออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ 1. ไอไอซีกับศักยภาพทางเศรษฐกิจ 2. ไอไอซีกับการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ 3. ผลจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

3.3.2.1 ไอไอซีกับศักยภาพทางเศรษฐกิจ

นอกจากการเป็นองค์การระหว่างประเทศที่ช่วยปกป้องรักษาผลประโยชน์ให้กับชาวมุสลิมทั่วโลกแล้ว ในแง่เศรษฐกิจไอไอซีถือเป็นการรวมกลุ่มที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมากเช่นกัน หากพิจารณาจากสภาพทางภูมิศาสตร์ไอไอซีเป็นองค์การระหว่างประเทศที่ประกอบไปด้วยประเทศสมาชิกที่มีความหลากหลายครอบคลุมทั้ง 4 ทวีป ได้แก่ ทวีปเอเชีย ทวีปยุโรป ทวีปอเมริกา และทวีปแอฟริกาใต้ มีจำนวนประเทศที่เข้าร่วมทั้งหมด 57 ประเทศ ในด้านขนาดจำนวนของประชากรมี

จำนวนประชากรประมาณ 1.5 พันล้านคนคิดเป็น 21 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนประชากรโลก โดยประชากรทั้งหมดเป็นชาวมุสลิม อาจกล่าวได้ว่าด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์และจำนวนของประชากร ส่งผลให้การรวมกลุ่มของประเทศสมาชิกเหล่านี้กลายเป็นตลาดทางเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่และน่าสนใจ นอกจากนี้การที่บางประเทศสมาชิกของโอไอซีมีความร่วมมือกับกรอบความร่วมมืออื่น เช่น มาเลเซีย และอินโดนีเซียที่เป็นสมาชิกของอาเซียน หรือตุรกีที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับยุโรป สิ่งเหล่านี้ยังเป็นการส่งเสริมให้โอไอซีกลายเป็นองค์การที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น เพราะหากประเทศสมาชิกเหล่านี้สามารถกลายเป็นสะพานเชื่อมระหว่างโลกอิสลามเข้ากับภูมิภาคอื่นๆก็จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการติดต่อทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น

จากกระแสของการรวมกลุ่มกันทางเศรษฐกิจในการเมืองโลก โลกมุสลิมเองก็เช่นเดียวกัน ประเทศมุสลิมในเอเชียและแอฟริกาเริ่มรวมกลุ่มกันทางเศรษฐกิจในราวต้นทศวรรษที่ 1970 และได้มีการก่อตั้งองค์การทางการค้าอิสลามขึ้นมาหลายองค์การด้วยกัน ซึ่งเมื่อประกอบกับความสำคัญในเชิงภูมิรัฐศาสตร์และประชากรดั่งที่กล่าวมาข้างต้น ประเทศสมาชิกทั้ง 57 ประเทศของโอไอซีจึงค่อยๆมีความสำคัญทางการเมืองและเศรษฐกิจมากขึ้นตามลำดับ ในช่วงหลังครึ่งทศวรรษ 1970 และตั้งแต่ทศวรรษ 1980 หลายประเทศในโอไอซีได้กลายเป็นผู้ควบคุมทรัพยากรพลังงานในระบบทุนนิยมโลก เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากประเทศมุสลิมเหล่านี้เป็นแหล่งพลังงานให้กับโลกถึง 70 เปอร์เซ็นต์ จึงทำให้ประเทศเหล่านี้มีอิทธิพลเพิ่มขึ้นและมีผลต่อการเพิ่มความสำคัญของโอไอซีด้วย¹²²

ศักยภาพทางเศรษฐกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่งโลกอิสลามนั่นคือ การเติบโตของการเงินอิสลามในเศรษฐกิจโลก ซึ่งการเงินอิสลามได้เข้ามามีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจโลกมากขึ้น หลังจากปี ค.ศ. 2002 เนื่องจากราคาน้ำมันปรับตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประเทศในตะวันออกจึงครอบครองเงินจำนวนมหาศาลและพร้อมที่จะนำเงินนี้ไปลงทุนต่อในเอเชียและที่อื่นๆหลากหลายรูปแบบ เช่น การซื้อทรัพย์สิน การซื้อกิจการ หรือการลงทุนในตลาดหุ้น ด้วยเหตุนี้เงินทุนอิสลามจึงกลายเป็นปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่ประเทศต่างๆจำเป็นต้องหันมาให้ความสนใจ

อาจกล่าวได้ว่าการเงินอิสลามได้มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและได้ปรากฏขึ้นทั้งในประเทศมุสลิมและประเทศที่ไม่ได้มีชาวมุสลิมเป็นประชากรหลัก (non-Muslim dominated communities) เช่น ในสิงคโปร์ ฮองกง และอังกฤษ การเติบโตที่วุ่นวายนี้ได้เกิดสถาบันทางการเงินอิสลามขึ้น เช่น ธนาคารอิสลาม (Islamic Banking) ซึ่งได้ให้บริการทางการเงินที่ดำเนินการสอดคล้องกับหลักชารีอะฮ์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการดำเนินการที่สอดคล้องกับหลักการทางศาสนาอิสลาม ด้วยอัตราการเติบโต 15-20 เปอร์เซ็นต์ต่อปีจึงทำให้การเงินอิสลามกลายเป็นภาคส่วนที่มีการเติบโตเร็วที่สุดในระบบการเงินระหว่างประเทศ¹²³ การเติบโตอย่างรวดเร็วนี้ได้ดึงดูดให้หลายประเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการเงินอิสลามโดยเฉพาะประเทศที่มีเศรษฐกิจแนวหน้า เช่น มาเลเซีย ซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น

¹²² กุลลดา เกษบุญชู มีดี, มาเลเซียกับทุนนิยมอิสลาม: ผลกระทบต่อไทย, หน้า 89.

¹²³ Zeti Akhtar Aziz, "Enhancing Interlinkages and Opportunities: The Role of Islamic Finance," *NBR Analysis*, 18(4), p. 7.

เพราะฉะนั้นตลาดการเงินอิสลามจึงกลายเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่มีศักยภาพและยังเป็นโอกาสใหม่ทางเศรษฐกิจทั้งต่อประเทศในโลกมุสลิมและประเทศอื่นๆได้เช่นกัน รวมถึงระหว่างภูมิภาคจากความเชื่อมโยงผ่านประเทศสมาชิกของโอไอซีเอง เช่น มาเลเซีย ที่สามารถกลายเป็นตัวกลางระหว่างภูมิภาคตะวันออกกลางกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งจะทำให้เกิดการเชื่อมโยงเศรษฐกิจระหว่างภูมิภาคได้ง่ายขึ้น

นอกเหนือจากศักยภาพทางการเงินอิสลามแล้ว ในด้านการค้าโอไอซีก็มีศักยภาพไม่แพ้เช่นเดียวกัน ด้วยความที่เป็นองค์กรที่มีการรวมกลุ่มของประเทศสมาชิกเป็นจำนวนมากจึงทำให้โอไอซีสามารถพัฒนาศักยภาพในด้านการค้าได้เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากตารางข้างล่าง โดยเป็นตารางแสดงพัฒนาการการค้าระหว่างประเทศซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงศักยภาพที่มีของโอไอซีทั้งในระดับโลกและระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกด้วยกันเอง

ตารางที่ 2 ตารางแสดงพัฒนาการการค้าระหว่างประเทศระหว่างปี ค.ศ.2005-2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Evaluation 2011/2012 in %
World Exports of the OIC									
Member States	930.73	1190.46	1395.31	1891.14	1329.35	1680.77	2122.48	2261.77	6.56%
Intra-OIC Export	134.34	162.45	200.2	265.38	207.93	257.71	325.41	326.1	11.28%
Share	13.70%	13.65%	14.35%	14.03%	15.64%	15.33%	15.33%	16.01%	4.42%
World Imports of the OIC									
Member States	795.38	948.86	1164.98	1489.6	1329.7	1501.35	1757.68	1864.24	6.06%
Intra-OIC Imports	137.11	170.91	220.4	285.65	218.83	281.29	356.17	389.58	9.38%
Share	17.24%	18.01%	18.92%	19.18%	16.64%	18.74%	20.26%	20.90%	3.13%
Global trade of OIC Member States	1776.11	2139.32	2560.29	3380.74	2659.05	3182.12	3880.16	4126.01	6.34%
Intra-OIC Trade Volume	271.45	333.36	420.6	551.03	426.76	539	681.58	751.68	10.29%
Intra-OIC Trade Share	15.47%	15.38%	16.63%	16.60%	16.05%	17.03%	17.80%	18.45%	3.69%
Net Intra-OIC Trade	135.73	166.68	210.3	275.52	213.38	269.5	340.79	375.84	10.29%

ที่มา : Islamic Centre for Development Trade, The Evolution of the OIC Foreign Trade between 2005 and 2012 [online]. 2013. Available from: http://www.icdt-oic.org/RS_67/Doc/Evolution_IntraOIC_Trade2005_2012NOV13_eng [2013, November 20].

ซึ่งจะเห็นได้ว่าอัตราการส่งออกและการนำเข้าของประเทศสมาชิกโอไอซีมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากภายในประเทศสมาชิกโอไอซีด้วยกันเองและระหว่างประเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีนโยบายที่สนับสนุนและส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าตระหนกคือโอไอซีเป็นตลาดการค้าที่มีขนาดใหญ่ เนื่องจากจำนวนประชากรของประเทศสมาชิกทั้ง 57 ประเทศ อีกทั้งข้อได้เปรียบได้เชิงภูมิศาสตร์ของที่ตั้งของประเทศสมาชิกบางประเทศที่มีส่วนเอื้ออำนวยให้เกิดความเชื่อมโยงกับภูมิภาคอื่นได้ เมื่อมีการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันย่อมก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดีในหลายๆด้าน เช่น การค้า และการลงทุน ซึ่งในอนาคตหากโอไอซีสามารถบรรลุเป้าหมายในการเป็นตลาดร่วมอิสลาม (Islamic

Common Market)¹²⁴ ตามที่ได้มีการวางแผนไว้ก็ยังส่งเสริมให้โอไอซีกลายเป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น และมีอำนาจในการที่จะต่อรองในเวทีระดับโลก

3.3.2.2 โอไอซีกับการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

ถึงแม้ว่าโอไอซีจะเป็นองค์การที่เริ่มมาจากระเบิดทางการเมือง แต่อย่างไรก็ตามความร่วมมือทางการเมืองที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นย่อมเกิดมาจากการที่ประเทศสมาชิกมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะโอไอซีที่เป็นองค์การที่ดำเนินไปได้ด้วยการได้รับเงินบริจาคจากประเทศสมาชิกซึ่งนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยทางด้านการเงินเป็นสิ่งที่ยึดมั่นอย่างมากสำหรับโอไอซี ดังนั้นทั้งการเมืองและเศรษฐกิจจึงเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินควบคู่กันไป เพื่อให้ความร่วมมือนั้นมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในแถลงการณ์ครั้งแรกของการประชุมสุดยอดอิสลามจึงพยายามชี้ให้เห็นว่า ผู้นำของประเทศต่างๆที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของโอไอซีจำเป็นต้องตระหนักถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจโดยได้มีการระบุไว้ในกฎบัตรของโอไอซี¹²⁵

ไม่เพียงเท่านั้นในการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1974 โอไอซีได้ประกาศในที่ประชุมว่า เป็นความจำเป็นสำหรับประเทศอิสลามทั้งหลายที่จะหันมาใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้เศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนของประเทศมีความมั่นคง¹²⁶ และในการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 3 ได้กล่าวถึงความร่วมมือเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกว่า การพัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้าและเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก เป็นก้าวแรกที่สำคัญต่อการนำไปสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการจัดเขตแดนทางการค้า เพื่อนำไปสู่การขยายความสัมพันธ์ทางการค้า¹²⁷ ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าประเด็นทางเศรษฐกิจได้กลายมาเป็นวาระ (agenda) ที่โอไอซีให้ความสำคัญควบคู่ไปกับความร่วมมือทางการเมือง และได้มีการผลักดันให้เกิดหน่วยงานและสถาบันต่างๆขึ้นมา เพื่อตอบสนองต่อการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซี

¹²⁴ ตลาดร่วมอิสลาม (Islamic Common Market) คือ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการเพิ่มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ ซึ่งการเป็นตลาดร่วมอิสลามนั้นมีหลักการคือ 1. สามารถเคลื่อนย้ายสินค้าและปัจจัยการผลิตได้อย่างอิสระ อันได้แก่ เงินทุน แรงงาน ผู้ประกอบการ เป็นต้น 2. ต้องยกเลิกการจัดเก็บภาษีส่งออกระหว่างกันในหมู่ประเทศสมาชิก

¹²⁵ OIC: *Resolution 8/3* [online]. 2013. Available from: <http://www.oic-oci.org/english/conf/fm/All%20Download/Frm.03.htm#RESOLUTION%20No.%208/3> [2013, August 20].

¹²⁶ OIC: *Resolution 3/2(IS)* [online]. 2013. Available from: <http://www.oic-oci.org/english/conf/is/2/2nd-is-sum.htm#3> [2013, August 20].

¹²⁷ OIC: *Resolution 1/3-E(IS)* [online]. 2013. Available from: [http://www.oic-oci.org/english/conf/is/3/3rd-is-sum\(economical\).htm#annex](http://www.oic-oci.org/english/conf/is/3/3rd-is-sum(economical).htm#annex) [2013, July 19].

ในการประชุมในระดับรัฐมนตรีการคลังโอไอซี ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1974 ได้ประกาศจัดตั้งธนาคารอิสลามเพื่อการพัฒนา (Islamic Development Bank- IDB) ขึ้น โดยไอดีบีเป็นสถาบันที่จะเข้ามาทำหน้าที่การพัฒนามนุษย์ มุ่งเน้นไปที่กลุ่มประเทศที่ยากจน เพื่อช่วยเหลือปรับปรุงด้านสุขภาพ การศึกษา และระบบการจัดการ ประเทศที่ได้จะได้รับการช่วยเหลือจากไอดีบีจะต้องเป็นสมาชิกของโอไอซี สำหรับไอดีบีจัดว่าเป็นธนาคารที่มีเงินจำนวนมหาศาล โดยเงินทุนได้มาจากกองทุนน้ำมันหรือเงินบริจาคโดยประเทศสมาชิก (Sakat) ไอดีบีถือเป็นสถาบันที่สำคัญของโอไอซี ที่คอยช่วยเหลือประเทศสมาชิกทั้งทางด้านการเงินและการค้า แต่จะต้องสอดคล้องกับหลักการทางศาสนา ไอดีบีจึงกลายเป็นสถาบันที่มีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนา และความร่วมมือทางเศรษฐกิจแก่กลุ่มประเทศสมาชิกโอไอซี

ไอดีบีเป็นธนาคารที่ประกอบไปด้วยหน่วยงานต่างๆ คือ Islamic Research and Training Institute (IRTI), Islamic Corporation for Development of Private Sector (ICD), Islamic Corporation for the Insurance of Investment and Export Credit (ICIEC) และ International Islamic Trade Finance Corporation (ITFC)¹²⁸ โดยหน่วยงานเหล่านี้จะช่วยให้ไอดีบีสามารถเป็นสถาบันที่ส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก ดังนั้นจะเห็นว่าแท้จริงแล้วไอดีบีเปรียบเสมือนเครื่องมือหนึ่งของโอไอซีเพื่อต้องการที่จะช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บรรเทาความยากจนของประเทศสมาชิกบางประเทศ ช่วยเหลือในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การผลักดันการเงินอิสลาม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญในทางเศรษฐกิจ ไอดีบีจึงเปรียบเสมือนสถาบันที่จะเตรียมความพร้อมให้กับประเทศมุสลิมที่กำลังพัฒนาหรือยากจน เพื่อที่จะได้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอยู่แล้วของโอไอซี โดยตัวอย่างประเทศที่ได้รับความช่วยเหลืออย่างเห็นได้ชัดก็คือ มาเลเซีย ซึ่งจะได้กล่าวถึงในภาคส่วนถัดไป

ไอดีบีได้ให้การสนับสนุนในหลายภาคส่วนทั้งการค้าและการลงทุน ซึ่งไอดีบีมองว่าหัวใจสำคัญที่จะนำไปสู่ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซีก็คือ การค้าภายในระหว่างประเทศกลุ่มประเทศสมาชิกด้วยตนเอง ไอดีบีจึงพยายามที่จะเน้นย้ำและสนับสนุนการค้าภายในระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันเอง โดยการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพราะไอดีบีมองว่าสิ่งนี้จะกลายเป็นหน้าต่างไปสู่การพัฒนาของแต่ละประเทศ ท้ายที่สุดก็จะนำไปสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้นระหว่างประเทศสมาชิกของโอไอซี

นอกจากนี้ไอดีบียังให้การสนับสนุนภาคส่วนการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (Foreign Direct Investment-FDI) การลงทุนในที่นี้คือการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันเอง โดยไอดีบีมองว่า FDI จะกลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาในระยะยาว มีส่วนช่วยอย่างมากในการสร้างการจ้างงาน การเพิ่มผลผลิต การดึงดูดเทคโนโลยีใหม่ๆ และการขยายความสามารถทางการค้าซึ่งจะกลายเป็นแหล่งเงินทุนต่างชาติที่ใหญ่ที่สุดในการพัฒนา

¹²⁸Islamic Development Bank, "39 Years in the Service of Development," *Jumada – II 1434H* (May 2013): p. 5.

ประเทศ¹²⁹ ดังนั้นการสนับสนุนการลงทุนลักษณะนี้ระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกด้วยกันจึงเป็นหนึ่ง
กลไกที่สำคัญต่อการนำไปสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ดี

ไอดีบีได้มีการจัดทำกิจกรรมขึ้นเพื่อสนับสนุน เช่น การจัดการประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อส่งเสริม
ความสามารถของตลาดการค้าทางด้านการเงิน เพื่อเป็นหนึ่งในมาตรการสนับสนุนการค้าระหว่าง
ประเทศกลุ่มประเทศสมาชิกให้มีระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งยังได้เชิญผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันทางการเงิน
ต่างๆ จากประเทศสมาชิกของไอดีบีมาอภิปราย หรือหาข้อสรุปเพื่อที่จะนำไปสู่มาตรการการส่งเสริม
ทางด้านตลาดการเงิน การพัฒนาความร่วมมือ และบทบาทของการเงินอิสลาม มีการจัดเตรียม
แผนการความร่วมมือทางเศรษฐกิจขึ้นที่เรียกว่า Plan of Action for Economic Cooperation
Among Islamic Countries หรือที่เรียกว่า Action Plan ซึ่งแผนการนี้ได้รับความเห็นชอบในการ
ประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 3 โดยให้มีความร่วมมือใน 10 ภาคส่วน

ความร่วมมือทั้ง 10 ภาคส่วน ประกอบด้วย 1. การค้า 2. อุตสาหกรรม 3. การเกษตร 4.
อาหาร 5. การขนส่ง 6. การสื่อสาร 7. การท่องเที่ยว 8. วิทยาศาสตร์ 9. เทคโนโลยี 10. พลังงาน¹³⁰ แต่
ต่อมาแผนปฏิบัติการนี้ได้ถูกพิจารณาให้ครอบคลุมด้านอื่นเพิ่มขึ้นจากการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่
7 ในปี ค.ศ. 1994 โดยเป็นแผนปฏิบัติการใหม่ แต่ยังคงแบ่งความร่วมมือออกเป็น 10 ภาคส่วน
ตามเดิม คือ 1.ความร่วมมือด้านอาหารการเกษตร 2.ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม 3.ความร่วมมือ
ด้านพลังงานและเหมืองแร่ 4.ด้านการค้าระหว่างประเทศ 5.ด้านการขนส่งและการสื่อสาร 6.ด้าน
การท่องเที่ยว 7.ด้านเงินตรา การเงิน และการเคลื่อนย้ายเงินทุน 8.ด้านเทคโนโลยี 9.ด้านทรัพยากร
มนุษย์ 10.ด้านสิ่งแวดล้อม¹³¹

อาจกล่าวได้ว่าไอดีบีได้กลายเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจของโอ
ไอซีเป็นอย่างมาก ภายใต้การเป็นสถาบันที่คอยให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงินให้แก่ประเทศ
สมาชิกที่ยังประสบปัญหา เพื่อที่จะได้ช่วยเหลือให้ประเทศสมาชิกเหล่านั้นสามารถก้าวขึ้นมาแข่งขัน
ในเศรษฐกิจโลกได้ และหากประเทศสมาชิกเหล่านั้นมีเศรษฐกิจที่เข้มแข็งพอก็จะสามารถเข้ามามีส่วน
ร่วมในเวทีเศรษฐกิจของโอไอซีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อีกหนึ่งกลไกที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจให้แก่โอไอซีได้แก่ The
Standing Committee for Economic and Commercial Cooperation of the Organization
of Islamic Conference-COMCEC เป็นคณะกรรมการเพื่อการความร่วมมือทางด้านการค้าและ
เศรษฐกิจ ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1981 มีการจัดการประชุมขึ้นทุกปี โดยมีประธานาธิบดีของ
ประเทศตุรกีเป็นประธาน COMCEC เกิดขึ้นมาเพื่อรับมือกับปัญหาที่ท้าทายต่อเศรษฐกิจของ

¹²⁹Islamic Development Bank, “Economic Cooperation among IDB Members Countries,” in *IDB Annual Report 1425H* (26 Apr 2005): p. 78.

¹³⁰OIC, *Resolution 1/3-E (IS)* [online]. 2013. Available from: [http://www.oic-oci.org/english/conf/is/3/3rd-is-sum\(economical\).htm#01](http://www.oic-oci.org/english/conf/is/3/3rd-is-sum(economical).htm#01) [2013, January 2013].

¹³¹COMCEC, *Cooperation Areas* [online]. 2013. Available from: <http://www.comcec.org/en/icerik.aspx?iid=113> [2013, July 19].

ประเทศสมาชิกโอไอซี และเป็นเวทีกลางที่ใช้ในการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รวมทั้งเป็นหน่วยงานที่ศึกษาแนวทางต่างๆที่จะนำไปสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซี

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากหน้าที่ของ COMCEC แล้วนั้นอาจกล่าวได้ว่า COMCEC เปรียบเสมือนภาคส่วนที่ทำหน้าที่ในการวางแผนยุทธศาสตร์ กรอบความร่วมมือให้กับประเทศสมาชิก โดยมุ่งเน้นไปในด้านการค้าและเศรษฐกิจ ในขณะที่ไอดีบีเป็นสถาบันที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุน ทั้งสองส่วนนี้จึงกลายเป็นกลไกที่สำคัญต่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจของโอไอซีเป็นอย่างมาก เพราะหากว่าประเทศสมาชิกไม่ได้รับเงินทุนจากไอดีบีในกรณีของประเทศสมาชิกที่ยังด้อยพัฒนา อันได้แก่ กลุ่มประเทศ LDC (Least Developed Countries) ซึ่งประกอบด้วย Afghanistan, Bangladesh, Benin, Burkina Faso, Chad, Comoros, Djibouti, Gambia, Guinea, Guinea-Bissau, Maldives, Mali, Mauritania, Mozambique, Niger, Sierra Leone, Somalia, Sudan, Togo, Uganda และ Yemen¹³² เพื่อที่จะนำมาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างที่จำเป็นในทางเศรษฐกิจ ก็จะทำให้กลุ่มประเทศเหล่านี้เกิดช่องว่างทางเศรษฐกิจกับประเทศสมาชิกที่มีเศรษฐกิจที่ดีกว่า เช่น กลุ่มประเทศร่ำรวย และอาจทำให้เกิดอุปสรรคทางการค้าระหว่างกัน โดยเฉพาะความต้องการของโอไอซีที่ต้องการให้เกิดการบูรณาการทางเศรษฐกิจ

เพื่อเป็นการช่วยให้โอไอซีสามารถบรรลุเป้าหมายทางการค้าภายในระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันเอง COMCEC จึงพยายามหามาตรการต่างๆเพื่อเป็นกลไกในการสนับสนุน เช่น กรอบความตกลงสิทธิพิเศษทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก Trade Preferential System among the Member States of the OIC (TRS-OIC) ซึ่งเกิดขึ้นจากการประชุม COMCEC ครั้งที่ 6 ประเทศตุรกี โดยหวังว่ากรอบสิทธิพิเศษทางการค้านี้จะสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน

อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุที่ทำให้โอไอซีหันมาให้ความสำคัญกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างจริงจัง เนื่องมาจากภายหลังจากการสิ้นสุดสงครามเย็นในช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 เกิดกระแสการต่อต้านโลกอิสลามขึ้นอย่างกว้างขวาง งานชิ้นหนึ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากคือ งานเรื่อง “การปะทะกันทางอารยธรรม” (The Clash of Civilization) ของ Samuel Huntington¹³³ ที่เสนอว่า ความขัดแย้งระหว่างประเทศในโลกหลังสงครามเย็นไม่ใช่เรื่องของความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองอีกต่อไป แต่มาจากระเด็นปัญหาความขัดแย้งเนื่องมาจากการปะทะกันทางอารยธรรมต่างๆในระบบโลก ชาติยังคงเป็นตัวแสดงหลักในกิจการของโลก แต่ความขัดแย้งที่สำคัญของการเมืองโลกจะปรากฏขึ้นระหว่างรัฐชาติและกลุ่มของอารยธรรมที่แตกต่างกัน การปะทะกันทางอารยธรรมจะมีอำนาจเหนือการเมืองโลก และความขัดแย้งตลอดจนความรุนแรงระหว่างประเทศนั้น จะเกิดจากการริเริ่มของฝ่ายอารยธรรมอิสลาม นั่นก็คืออิสลามจะกลายมาเป็นพลังทำลายของโลกตะวันตก

¹³² M.Kabir Hassan, *An Empirical Investigation of Economic Cooperation among the OIC Member Countries* (ERF Working Paper 0212, 1998), p. 8.

¹³³ Samuel Huntington, *The Clash of Civilization?* [online]. 2014. Available from: <http://www.foreignaffairs.com/articles/48950/samuel-p-huntington/the-clash-of-civilizations> [2014, January 10].

แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวถูกต้องด้านจากโลกอิสลาม และเกิดกระแสการเรียกร้องให้โอไอซีหันมามุ่งเน้นถึงความจำเป็นในความร่วมมือทางเศรษฐกิจในโลกอิสลาม จากแต่เดิมที่มุ่งเน้นถึงประเด็นความร่วมมือทางการเมืองมาโดยตลอด อีกทั้งยังเริ่มที่จะนำเสนอโครงสร้างวาระเศรษฐกิจสำหรับโลกอิสลาม เช่น การหาข้อตกลงเพื่อหาแนวทางจัดตั้งตลาดร่วมอิสลาม (Islamic Common Market) เพื่อลดกำแพงภาษีในกลุ่มประเทศสมาชิก ฉะนั้นจะเห็นว่าการหันมาให้ความสำคัญกับประเด็นทางเศรษฐกิจของโอไอซีนั้น ได้ทำให้เกิดกลไก สถาบัน และหน่วยงานเพื่อเข้ามารองรับและจัดการกับอุปสรรคต่างๆที่จะกีดกันความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิก

ไอดีบี และ COMCEC จึงกลายเป็นกลไกหลักที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการค้าระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน ซึ่งเป็นประเด็นที่โอไอซีให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะโอไอซีมองว่าการขยายความสามารถทางการค้าซึ่งจะกลายเป็นแหล่งเงินทุนต่างชาติที่ใหญ่ที่สุดที่ใช้ในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งการค้ายังนำไปสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ดีของกลุ่มประเทศสมาชิกโอไอซี

3.3.2.3 ผลจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

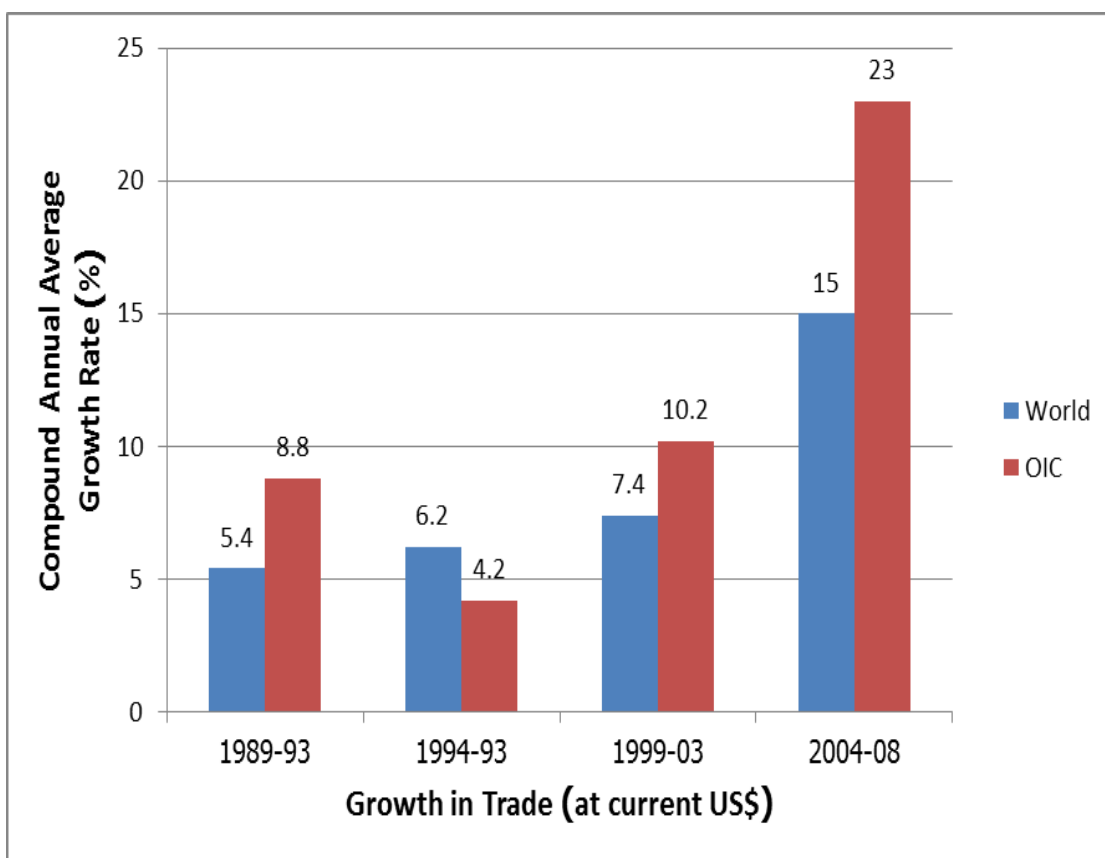
จากความพยายามผลักดันความร่วมมือทางเศรษฐกิจของโอไอซี ไม่ว่าจะเป็นการเกิดขึ้นของสถาบันหรือหน่วยงานต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการขยายตัวทางการค้าและเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกโอไอซี อาจกล่าวได้ว่าพัฒนาการประเด็นทางเศรษฐกิจของโอไอซีนั้นเป็นไปได้ดีกว่าประเด็นทางการเมือง ส่งผลให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซีเป็นไปได้ดีในหลายๆด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการค้า การลงทุน ซึ่งเป็นส่วนที่โอไอซีให้ความสำคัญในทางเศรษฐกิจ ประกอบกับสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศดังที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้โลกอิสลามหันมาให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมุสลิมด้วยกันเอง ส่งผลให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกโอไอซีเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการค้าและการลงทุน

ความร่วมมือทางด้านการค้าของประเทศสมาชิกโอไอซีถือได้ว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าอัตราการเจริญเติบโตทางการค้าอาจจะไม่ได้เติบโตเท่าเทียมกันทุกประเทศสมาชิก แต่ก็ได้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางการค้าของประเทศสมาชิกโดยเฉพาะการค้าภายในประเทศสมาชิกโอไอซีด้วยกันซึ่งเป็นเป้าหมายที่โอไอซีต้องการเน้นย้ำอยู่แล้ว ดังจะเห็นได้จากใน OIC Ten Year Program of Action¹³⁴ ที่ได้มีการตั้งเป้าหมายของการค้าระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซี โดยต้องการให้มีอัตราการเติบโตของการค้าระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันมากขึ้น 20 % ซึ่งจากการตั้งเป้าหมายนี้จึงทำให้เกิดการผลักดันหน่วยงานต่างๆให้หามาตรการเข้ามาสนับสนุนเพื่อให้โอไอซีบรรลุถึงเป้าหมาย เช่น COMCEC เพื่อเข้ามาเป็นกลไกให้บรรลุเป้าหมาย

¹³⁴ COMCEC, *OIC Ten Year Programme of Action – Economic Affairs* [online]. 2013. Available from: http://www.comcec.org/EN_YE/Yeti_Site_Dokumanlar/Basic_Documents/10_YEAR_PROGRAMME_OF_ACTION.pdf [2013, September 21].

อัตราการเจริญเติบโตทางการค้าของประเทศสมาชิกโอไอซีมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และได้บ่งชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างจากในอดีตเรื่อยมาโดยสามารถพิจารณาได้จากกราฟแสดงข้างล่างนี้

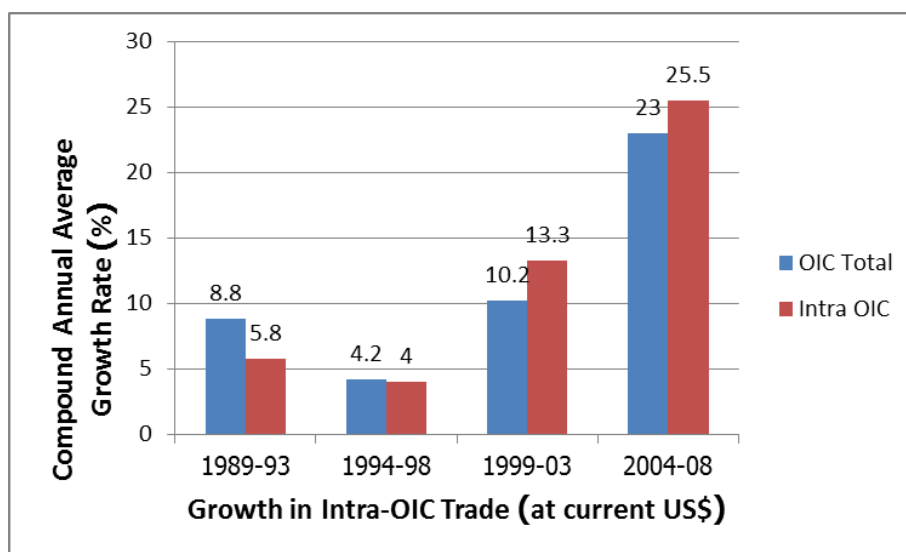
รูปภาพที่ 1 กราฟแสดงอัตราการเจริญเติบโตการค้าของสมาชิกโอไอซี

ที่มา: OIC, "An Overview of the Trade Among OIC Countries," *OIC Outlook* (April 2006): 2.

จากกราฟจะเห็นได้ว่าอัตราการเติบโตของการค้ากลุ่มประเทศสมาชิกโอไอซีนั้นมีการเติบโตขึ้นมาอย่างต่อเนื่องเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการค้าโลก ถึงแม้ว่าในช่วงปีค.ศ. 1994-1998 การเติบโตจะมีอัตราที่ลดน้อยลงไป แต่อย่างไรก็ตามก็สามารถกลับมาเติบโตได้อีกครั้งและมีอัตราที่สูง ฉะนั้นจะเห็นว่ากลุ่มประเทศสมาชิกโอไอซีได้ให้ความสนใจกับประเด็นการค้าเป็นอย่างมาก ในด้านการค้าระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซีก็เช่นเดียวกันก็ได้มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องพิจารณาได้จากกราฟในรูปภาพด้านล่าง

รูปภาพที่ 2 กราฟแสดงอัตราการเติบโตการค้าระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซี

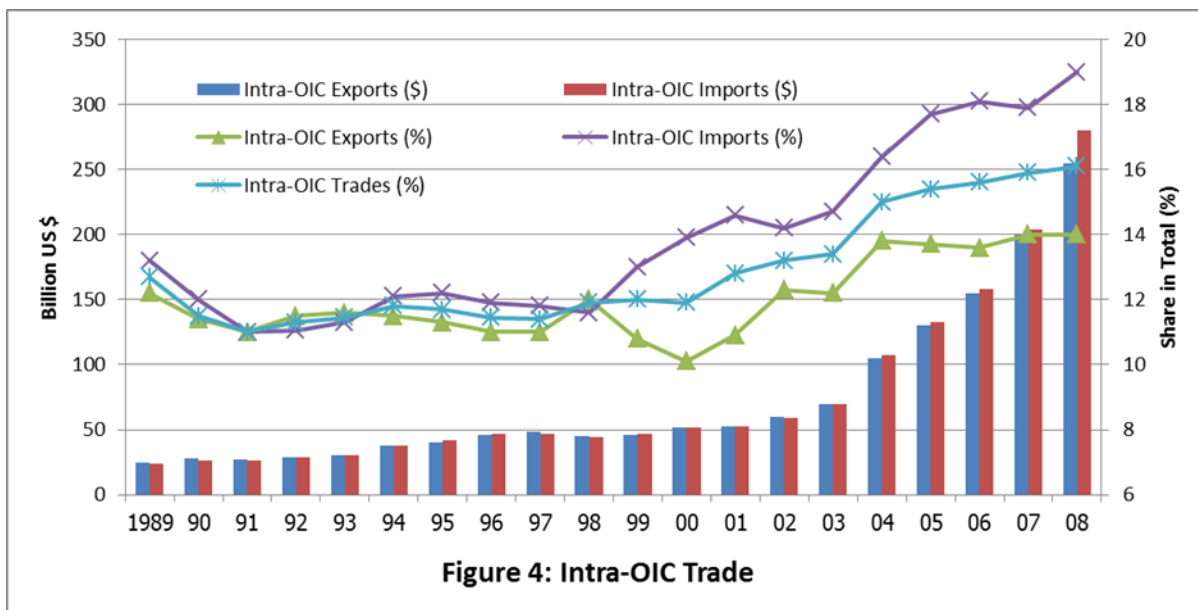

ที่มา : OIC, “An Overview of the Trade Among OIC Countries,” *OIC Outlook* (April 2006): 3.

เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการเจริญเติบโตทางการค้าของโอไอซีทั้งหมดกับอัตราการเจริญเติบโตทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซีด้วยกัน จะเห็นว่าในช่วงระยะแรกนั้นการค้าระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันเองยังไม่เป็นที่ประสบผลสำเร็จมากนักจึงทำให้ตัวเลขที่ปรากฏต่ำกว่าอาจเนื่องมาจากประเทศสมาชิกโอไอซีมีคู่ค้าที่ไม่ใช่ประเทศที่เป็นสมาชิกด้วยกัน จึงทำให้อัตราการเติบโตทางการค้าของโอไอซีทั้งหมดมีตัวเลขที่สูงกว่า

เมื่อเวลาผ่านไปประกอบกับสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลง กระแสของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ จึงทำให้กลุ่มประเทศสมาชิกโอไอซีหันมาให้ความสำคัญประเด็นของการค้าระหว่างประเทศสมาชิกมากขึ้น เพื่อที่จะเป็นประตูไปสู่การเปิดการค้าเสรีระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในการเป็นตลาดร่วมอิสลาม (Islamic Common Market) จึงทำให้เกิดกลไกต่างๆเข้ามาสนับสนุนหรือส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน ส่งผลให้อัตราการเจริญเติบโตทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซีด้วยกันมีตัวเลขที่สูงขึ้นจากแต่ก่อน ดังจะเห็นได้จากจำนวนการส่งออกและนำเข้าสินค้าระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซี

รูปภาพที่ 3 กราฟแสดงจำนวนการนำเข้าและส่งออกระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซี

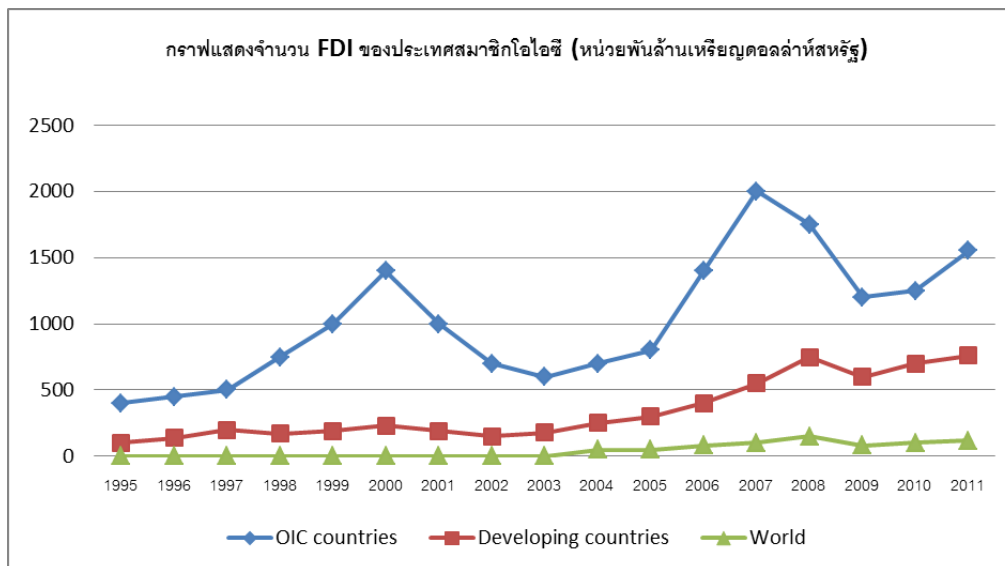

ที่มา : OIC, “An Overview of the Trade Among OIC Countries,” *OIC Outlook* (April 2006): 3.

พิจารณาจากกราฟจะเห็นว่ามูลค่าของการค้าภายในประเทศสมาชิกโอไอซีด้วยกันมีมูลค่าสูงมากถึง 3.42 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐในปีค.ศ. 2008 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอัตราการเจริญเติบโตของการนำเข้าและส่งออกระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซีสูงตามด้วยเช่นกัน เมื่อพิจารณาจากช่วงเวลาจะเห็นว่าอัตราการเจริญเติบโตทางการค้าภายในประเทศสมาชิกโอไอซีมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นหากจำนวนตัวเลขการค้าภายในประเทศสมาชิกโอไอซียังคงเติบโตต่อไปอย่างนี้เรื่อยๆ การที่โอไอซีจะบรรลุเป้าหมายใน Ten Year Action Plan ที่ต้องการให้มีอัตราการเจริญเติบโตของการค้ามากขึ้น 20% ภายในปี 2015 ก็คงไม่ใช่เรื่องยาก และสามารถทำได้หากพิจารณาจากศักยภาพในทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกโอไอซี

ด้วยความที่หลายประเทศสมาชิกของโอไอซียังคงเป็นประเทศกำลังพัฒนา เพราะฉะนั้น FDI จึงกลายเป็นแหล่งเงินทุนต่างชาติที่จะเข้ามาช่วยให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ของประเทศนั้นๆ ดังนั้นการให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้เกิดการกระตุ้นการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซีด้วยกันทำให้ประเด็นการลงทุนนี้กลายเป็นประเด็นต้นๆของความร่วมมือทางเศรษฐกิจของโอไอซี

รูปภาพที่ 4 กราฟแสดงจำนวน FDI ของประเทศสมาชิกโอไอซี (หน่วยพันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ)

ที่มา : UNCTAD, Strengthening the Links Between Intra-OIC FDI and Regional Integration [online]. 2013. Available from: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/webdiaeia2013d11_en.pdf [2013, November 18].

ซึ่งจะเห็นว่าจำนวนการลงทุน FDI ของประเทศสมาชิกโอไอซีตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 1995 เป็นต้นมาเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนการลงทุน FDI ทั้งโลกแล้วยังมีอัตราที่ต่ำอยู่มาก นั่นอาจเป็นเพราะประเทศสมาชิกของโอไอซีมีทั้งประเทศสมาชิกที่ร่ำรวยและยากจน เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่าจะมีจำนวนการลงทุน FDI ของประเทศสมาชิกที่ร่ำรวยสูง แต่เมื่อนำมาเฉลี่ยรวมจากจำนวนประเทศสมาชิกทั้งหมดของโอไอซีจึงทำให้จำนวน FDI ไม่สูงเท่าที่ควร ฉะนั้นนี่จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้โอไอซีพยายามที่จะสนับสนุนให้เกิดการลงทุน FDI ภายในประเทศสมาชิกด้วยกันเอง

โอไอซีจึงมีความต้องการที่จะขยายการลงทุน FDI ภายในประเทศสมาชิกด้วยกันด้วยการเปิดเสรีทางการลงทุนมากยิ่งขึ้น โดยพยายามที่จะหามาตรการเข้ามาช่วยเหลือโดยได้มีการจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการเงินอิสลามระหว่างประเทศ (International Islamic Financial Institution) จากประเทศสมาชิกเพื่อหารือถึงมาตรการที่จะใช้ส่งเสริม¹³⁵ สำหรับกลุ่มประเทศที่มีการตัวเลขการลงทุนมากที่สุดในโอไอซี ได้แก่ 10 ประเทศด้วยกันดังจะเห็นได้จากตารางข้างล่าง

¹³⁵ Islamic Development Bank, "Economic Cooperation among IDB Members Countries," in *IDB Annual Report 1425H* (26 Apr 2005): p. 84.

ตารางที่ 3 ตารางการแสดงจำนวน FDI ภายในประเทศสมาชิกโอไอซี

FDI NET FLOW IN OIC COUNTRIES, 2007 (US\$ Million)		
	Country	2007
Top 10	Saudi Arabia	24,318.4
	Turkey	22,029.0
	United Arab Emirates	13,253.1
	Nigeria	12,453.7
	Egypt	11,578.1
	Kazakhstan	10,259.4
	Malaysia	8,403.1
	Indonesia	6,928.0
	Pakistan	5,333.0
	Lebanon	2,844.6
Bottom 10	Sierra Leone	81.0
	Senegal	78.0
	Togo	69.0
	Gambia	63.7
	Benin	48.0
	Niger	27.0
	Palestine	20.9
	Maldives	15.0

	Guinea-Bissau	7.0
	Comoros	0.8

ที่มา: Areef Suleman, “Foster Intra- OIC FDI in the Agriculture Sector,” *Occasion Paper No.14* (May 2009): p. 19.

จากตารางยังแสดงให้เห็นถึงจำนวน 10 ประเทศสมาชิกของโอไอซีที่มีจำนวนการลงทุน FDI น้อยที่สุดในกลุ่มประเทศสมาชิกโอไอซีซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกเหล่านี้ อีกทั้งยังเห็นถึงช่องว่างทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของโอไอซี ซึ่งเป็นจุดที่โอไอซีเองก็พยายามที่จะแก้ไข

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าความร่วมมือทางด้านการลงทุนของโอไอซีนั้นยังเป็นภาคส่วนที่มีอุปสรรคอยู่บ้าง เนื่องจากการจำนวนการลงทุน FDI ยังจำกัดอยู่เพียงไม่กี่ประเทศสมาชิกของโอไอซี ซึ่งบางประเทศก็มีตัวเลขที่สูงบางประเทศก็มีตัวเลขที่ต่ำ โดยการที่จะทำให้เกิดการลงทุนมากขึ้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยหลายๆอย่างเข้ามาประกอบ เช่น การมีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีของประเทศที่จะรับเงินลงทุน (host) การมีนโยบายเข้ามาส่งเสริมการลงทุน เช่น การออกกฎหมายเพื่อปกป้องนักลงทุนต่างชาติ (legal protection to foreign investors) การมีภาคส่วนบริการทางการเงินเพื่ออำนวยความสะดวกให้การลงทุน เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่าประเด็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกโอไอซีได้กลายมาเป็นประเด็นที่โอไอซีให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ภายหลังจากที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมประเทศไม่ว่าจะเป็นกระแสของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค กระแสของการปะทะกันอารยธรรม ซึ่งทำให้ผู้นำในโลกมุสลิมหลายคนได้หันมาตระหนักถึงความสำคัญของการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกด้วยตนเอง นำมาซึ่งการเกิดขึ้นของกลไกต่างๆไม่ว่าจะเป็น ไอทีบี หรือ COMCEC เพื่อเข้ามารองรับกับจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดการขยายการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันและพัฒนาไปจนสู่การเป็นตลาดร่วมอิสลาม ซึ่งหากโอไอซีจะก้าวไปสู่จุดนั้นอาจจำเป็นต้องก้าวข้ามอุปสรรคต่างๆไปได้ก่อน ทั้งในเรื่องของช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิก การเชื่อมโยงกลุ่มประเทศสมาชิกเข้าไว้ด้วยกันเนื่องจากความหลากหลายของสภาพที่ตั้งภูมิศาสตร์ที่มีส่วนทำให้ประเทศสมาชิกที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันมีความใกล้ชิดมากกว่า และเอื้อต่อความร่วมมือระหว่างกันมากกว่า เพราะฉะนั้นโอไอซีอาจจำเป็นต้องทบทวนนโยบายส่งเสริมการลงทุนใหม่ที่จะต้องดึงดูดให้สมาชิกหันมาร่วมมือกันมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะกลายเป็นเวทีความร่วมมือทางเศรษฐกิจของโลกอิสลามอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุปนั้นโอไอซีเป็นองค์การระหว่างประเทศเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของโลกมุสลิม โดยการรวมตัวกันของกลุ่มประเทศมุสลิมเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ของชาวมุสลิม ซึ่งนำไปสู่ความร่วมมือทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อยกสถานะของโลกอิสลามในเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งนับตั้งแต่ก่อตั้งจะเห็นว่าโอไอซีพยายามขยายบทบาทของตนในการเมืองของโลกอิสลาม เช่น การพยายามเป็นองค์การที่ช่วยแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศสมาชิกด้วยตนเอง การแก้ไขปัญหาปาเลสไตน์ และการพิทักษ์ผลประโยชน์ให้กับชาวมุสลิมทั่วโลก ส่งผลให้โอไอซีกลายเป็นองค์การที่มีบทบาทที่โดดเด่น แม้ว่าในหลายกรณีจะไม่บรรลุเป้าหมายก็ตามดังเช่น กรณีปาเลสไตน์ แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าทางการเมืองอาจจะไม่ประสบผลสำเร็จ แต่ในทางเศรษฐกิจได้เกิดการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เช่น การจัดตั้งสถาบันทางการเงินอย่างไอดีบี ที่สามารถเป็นแหล่งเงินทุนช่วยเหลือประเทศมุสลิมที่เป็นสมาชิกในการพัฒนาประเทศและเศรษฐกิจ อันจะทำให้เกิดการลดช่องว่างระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันระหว่างประเทศสมาชิกที่ร่ำรวยกับยากจน อีกทั้งยังนำไปสู่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมดังเช่น ประเทศมาเลเซียที่ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจภายใต้ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิม

บทที่ 4

ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับองค์การการประชุมอิสลาม

ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอไอซี

มาเลเซียเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมมาอย่างช้านานทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ สืบเนื่องมาจากการให้ความสำคัญกับประเด็นของอิสลามของมาเลเซียทั้งมิติการเมืองภายในและการเมืองภายนอก โดยเริ่มตั้งแต่การเป็นหนึ่งในประเทศผู้ร่วมก่อตั้งโอไอซีในปี ค.ศ. 1969 การได้รับเลือกของผู้นำมาเลเซียให้เป็นเลขาธิการคนแรกของโอไอซีซึ่งก็คือ Tunku Abdul Rahman ในปีค.ศ. 1971 ไม่เพียงเท่านั้นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมามาเลเซียได้เข้าไปมีบทบาทต่างๆในหลายด้านของโอไอซี เช่น การแสดงความคิดเห็น การให้ความช่วยเหลือต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศสมาชิก การเป็นตัวแทนของชาวมุสลิมในเวทีระหว่างประเทศภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์ 9/11 เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงความพยายามของมาเลเซียต่อการมีส่วนร่วม และการให้ความสำคัญกับโลกมุสลิมเป็นอย่างมาก

ในส่วนนี้จึงขอกกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอไอซี 2 ด้าน คือ 1.ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างมาเลเซียกับโอไอซี 2.ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอไอซีทางเศรษฐกิจ

4.1 ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างมาเลเซียกับโอไอซี

ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหนึ่งในประเด็นที่ทุกประเทศมักจะคำนึงถึงมากที่สุดก็คือ ผลประโยชน์แห่งชาติ มาเลเซียก็เช่นเดียวกัน การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิมในช่วงแรกนั้นเป็นไปเพื่อต้องการสร้างความมีเสถียรภาพให้กับประเทศมาเลเซีย เนื่องจากมาเลเซียในขณะนั้นเพิ่งได้รับเอกราชจากเจ้าอาณานิคม การสร้างเสถียรภาพสำหรับประเทศเกิดใหม่จึงเป็นสิ่งที่ผู้นำประเทศให้ความสำคัญ ถึงแม้ว่านโยบายต่างประเทศของมาเลเซียในช่วงนั้นจะให้ความสำคัญกับตะวันตกเป็นอย่างมาก และมุ่งที่จะต่อต้านคอมมิวนิสต์ แต่อย่างไรก็ตามดูเหมือนว่าผู้นำมาเลเซียเองก็พยายามที่จะสร้างความสัมพันธ์พิเศษกับกลุ่มประเทศมุสลิม

นายกรัฐมนตรีของมาเลเซียในขณะนั้นคือ Tunku Abdul Rahman ได้นำเสนอแนวคิดในเรื่องเครือจักรภพของรัฐอิสลาม ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีความพยายามที่จะรวมประเทศมุสลิมเข้าไว้ด้วยกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของผู้นำของชาวดัตช์อาระเบียในขณะนั้นคือ แนวคิดการผนึกกำลังของอิสลาม ในปี ค.ศ. 1961 ท่านได้ขยายความคิดนี้ออกไปอย่างกว้างขวางในขณะที่พูดที่มัสยิด Shahjehan ใกล้กับกรุงลอนดอน และได้เขียนจดหมายถึงหัวหน้ารัฐมุสลิมเพื่อขอการสนับสนุน แต่

กลับได้รับการตอบกลับที่น่าผิดหวัง แต่อย่างไรก็ตามในปีค.ศ. 1968 ท่านได้ส่งรัฐมนตรีที่ดินและเหมืองแร่ Abd Rahman Quacub ไปยังประเทศมุสลิมหลายประเทศเพื่อนำข้อเสนอการประชุมระหว่างรัฐบาลอิสลามครั้งแรก¹³⁶

การนำเสนอการประชุมเพื่ออธิบายจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ต่างๆที่ท่านคิดขึ้นมา ส่งผลให้เกิดการจัดการประชุมขึ้นมาในวันที่ 21 เมษายน ค.ศ. 1969 โดยมีตัวแทนจากประเทศต่างๆ เข้าร่วมประชุมจำนวน 100 คน และผู้สังเกตการณ์จาก 20 ประเทศ ตัวแทนมุสลิมจากไทย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ถือได้ว่าเป็นการประชุมระหว่างรัฐบาลในเรื่องอิสลามครั้งแรก จากการประชุมในครั้งนี้ทำให้ได้มีการกล่าวถึงประเด็นด้านศาสนา กฎหมายครอบครัว ความร่วมมือทางการค้า การเรียกร้องให้มีหน่วยงานด้านการข่าว และเครือข่ายการแพร่ภาพ การส่งเสริมความร่วมมือทางการค้าในกลุ่มประเทศมุสลิม และได้มีการตัดสินใจให้จัดการประชุมเช่นนี้ทุกปีในรูปแบบของการประชุมสุดยอด จนท้ายที่สุดนำไปสู่การสถาปนาขององค์การการประชุมอิสลามในเดือนกันยายน ค.ศ. 1969¹³⁷

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่ามาเลเซียได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการก่อตั้งโอไอซีเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างโลกมุสลิมกับมาเลเซียได้เป็นอย่างดี ซึ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นได้ทำให้มาเลเซียก้าวเข้าเป็นส่วนหนึ่งของโลกมุสลิมทั้งที่มาเลเซียเองไม่ได้เผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิมอย่างโดยตรงดังเช่น กรณีปัญหาปาเลสไตน์ การถูกยึดครองพื้นที่ของชาวอาหรับ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดโอไอซีขึ้นมา ซึ่งการเข้าเป็นสมาชิกของโอไอซีจึงนับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับมาเลเซียเป็นอย่างมากในการสานความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิม

ไม่เพียงแต่การเป็นผู้ขยายแนวคิดของการรวมกลุ่มของประเทศมุสลิม Tunku Abdul Rahman ยังได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคนแรกของโอไอซีในปี ค.ศ. 1970¹³⁸ ซึ่งเท่ากับเป็นการชี้ให้เห็นถึงบทบาทของมาเลเซียที่มีต่อโอไอซี โดยท่านได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของมาเลเซียเพื่อเข้ารับตำแหน่ง นอกจากนี้ภายหลังจากที่เข้ารับตำแหน่ง Tunku ก็สามารถโน้มน้าวให้สมาชิกใหญ่แห่งสหประชาชาตินำประเด็นของปาเลสไตน์กลับมาไว้ในวาระที่ประชุมอีกครั้งหลังจากที่ได้มีการเลิกไปในปีค.ศ. 1952 รวมทั้งยังมีบทบาทในการยืนยันถึงสิทธิของชาวปาเลสไตน์ที่มีต่อดินแดนของตนเองและสิทธิในการที่จะปกครองตนเอง

¹³⁶ จริณ มะลูดีม, *OIC องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม*, หน้า 155.

¹³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 155.

¹³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 105.

นอกจากประเด็นของปาเลสไตน์ในด้านบทบาทการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐสมาชิกด้วยกัน มาเลเซียก็ได้มีส่วนร่วมด้านนี้อย่างมากเห็นได้จากกรณีปัญหาความขัดแย้งระหว่างบังคลาเทศ-ปากีสถาน ซึ่งเป็นปัญหากันมาตั้งแต่ปีค.ศ. 1947-1970 จนกระทั่งนำไปสู่ความต้องการที่จะแบ่งแยกดินแดนออกมาตั้งเป็นรัฐใหม่ ซึ่งนำไปสู่การเกิดสงครามกลางเมืองขึ้นในปีค.ศ. 1971 Tunku Abdul Rahman ในขณะนั้นได้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการโอไอซีก็ได้ไปเยือนปากีสถานทั้ง 2 ส่วน เพื่อที่จะหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งดังกล่าว¹³⁹ ความพยายามของมาเลเซีย เช่น การพยายามเป็นตัวแทนในการติดต่อกับอินเดียเพื่อหาทางเจรจากับผู้นำบังคลาเทศ เป็นต้น จนท้ายที่สุดบังคลาเทศก็ได้สถาปนาเป็นรัฐใหม่และได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโอไอซี

นอกจากนี้มาเลเซียยังมีส่วนสำคัญต่อการเกิดขึ้นของสถาบันทางการเงินที่สำคัญของโอไอซี นั่นคือ การจัดตั้งธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (Islamic Development Bank-IDB) โดยโอไอซีถือกำเนิดขึ้นเมื่อปีค.ศ. 1974 ภายหลังจากที่ได้มีการประชุมในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศที่โคโร ประเทศอียิปต์ ในปีค.ศ.1972 โดยได้แต่งตั้งให้ Tunku Abdul Rahman เป็นประธานที่มงานของคณะผู้เชี่ยวชาญจากมาเลเซียในการวางกรอบให้กับโอไอซี¹⁴⁰ ซึ่งโอไอซีเป็นธนาคารที่บทบาทอย่างมากต่อประเทศมุสลิม เนื่องจากจุดประสงค์ของการจัดตั้งธนาคารก็คือ การช่วยเหลือทางด้านเงินทุนแก่ประเทศอิสลามที่ยากไร้ โดยสามารถนำเงินทุนดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาประเทศได้ เช่น การสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆที่จำเป็น รวมทั้งโอไอซียังเป็นสถาบันที่ช่วยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจให้แก่ประเทศสมาชิกโอไอซี

ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าการเข้าไปมีความสัมพันธ์กับโอไอซีในช่วงแรกเริ่มนั้นเปรียบเสมือนการปูทางให้กับมาเลเซียในการที่จะใช้ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิมนี้ในการพัฒนาผลประโยชน์ในหลายๆด้านไม่ว่าจะเป็นการเมืองหรือเศรษฐกิจให้กับมาเลเซียในอนาคต เนื่องจากโลกมุสลิมถือได้ว่ามีบทบาทในทางการเมืองโลกอยู่ไม่น้อยโดยเฉพาะในแง่เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติที่ได้เปรียบในหลายๆประเทศ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ทำให้มาเลเซียไม่อาจที่จะมองข้ามความสำคัญและละเลยไปได้ ถึงแม้ว่าในแรกเริ่มอาจจะเพียงต้องการที่จะใช้การรวมกลุ่มของประเทศมุสลิมด้วยกันสร้างความมีเสถียรภาพในทางการเมืองให้แก่มาเลเซียเองในฐานะประเทศเกิดขึ้นใหม่

¹³⁹ Abdullahil Ahsan, "Muslim Society in Crisis: A Case Study of the Organization of Islamic Conference," p. 86.

¹⁴⁰ Fakhah Azahari, *Pioneering Efforts in Islamic Banking*, [online]. 2013. Available from: <http://198.101.238.229/itresury/html/download/Pioneering%20Efforts%20in%20Islamic%20Banking.pdf> [2013, September 19].

มาเลเซียยังคงมีความสัมพันธ์ทางการเมืองกับโอไอซีอย่างต่อเนื่องถึงแม้ว่าจะไม่ได้มีผู้นำคนใดของมาเลเซียได้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการโอไอซีอย่าง Tunku Abdul Rahman แต่นั่นก็ไม่ได้ทำให้มาเลเซียลดบทบาทของตนเองในโอไอซีลงไป ตรงกันข้ามมาเลเซียกลับยิ่งผลักดันให้ตนเองเข้าไปมีบทบาทในโอไอซีมากยิ่งขึ้นด้วยลักษณะการดำเนินนโยบายต่างประเทศของ Mahathir Mohamad ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของมาเลเซียในช่วงปี.ศ. 1981-2003 และ Abdullah Ahmad Badawi ผู้สืบทอดตำแหน่งต่อ

อาจกล่าวได้ว่าลักษณะความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างมาเลเซียกับโอไอซีในช่วงระยะหลังนั้นเป็นไปในลักษณะที่เข้มข้นมากกว่าเดิมนั้นคือ การมุ่งเดินหน้าเข้าไปมีส่วนร่วมในโอไอซีหลายๆด้าน กล่าวคือ มาเลเซียยังคงให้ความสำคัญกับการเข้าไปมีบทบาทในโลกมุสลิมในหลายๆด้าน เช่น การช่วยเหลือประเทศสมาชิกในการแก้ไขความขัดแย้ง การพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นต่างๆของโลกมุสลิม การนำเสนอตัวของมาเลเซียในการเป็นตัวแทนของชาวมุสลิมทั่วโลกเพื่อรักษาผลประโยชน์ให้กับชาวมุสลิม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของโลกมุสลิมในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียได้เป็นอย่างดี

การก้าวขึ้นมารับตำแหน่งของนายกรัฐมนตรี Mahathir Mohamad ส่งผลให้มาเลเซียถูกดึงเข้าไปมีบทบาทในการเมืองโลกมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความพยายามของ Mahathir ที่ต้องการจะให้มาเลเซียก้าวเข้าไปมีบทบาทและสถานะในการเมืองโลก ดังนั้นในความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอไอซีมาเลเซียจึงพยายามที่จะเข้าไปมีบทบาทในโอไอซีอย่างเห็นได้ชัด เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากโลกมุสลิมและรวมถึงนานาชาติด้วย ด้วยเหตุนี้ในหลายๆประเด็นของโลกมุสลิมจึงได้เห็นมาเลเซียได้เข้าไปมีส่วนร่วมทั้งในฐานะของการเป็นตัวแทนของชาวมุสลิมทั่วโลก การเป็นตัวอย่างของประเทศมุสลิมทางสายกลางให้แก่ประเทศมุสลิมทั้งหลาย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นของปาเลสไตน์ยังคงเป็นประเด็นที่มาเลเซียยังคงมีบทบาทมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ในช่วงแรกจนกระทั่งถึงในระยะหลัง ซึ่งเมื่อ Mahathir ก้าวขึ้นมาเป็นบทบาทและดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มาเลเซียก็ถือได้ว่าให้ความสำคัญกับประเด็นของอิสลามในนโยบายต่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยอิสลามได้ถูกจัดลำดับความสำคัญเป็นอันดับ 2 ในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย รองจากอาเซียนที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง¹⁴¹ ฉะนั้นจากการที่ Mahathir ให้ความสำคัญกับประเด็นของอิสลามในนโยบายต่างประเทศ จึงทำให้ความใกล้ชิดระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิมมีความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น โดยผ่านจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นต่างๆของโลกมุสลิม

¹⁴¹Nair, *Islam in Malaysian Foreign Policy*, p. 80.

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าถึงแม้ว่ามาเลเซียจะเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อโลกอิสลามเกิดปัญหา เกิดความขัดแย้ง หรือเกิดประเด็นต่อชาวมุสลิมทั่วโลก มาเลเซียเองในฐานะที่เป็นหนึ่งในสมาชิกของโอไอซีก็พยายามที่จะเข้าไปให้ความช่วยเหลือ เข้ามีบทบาท จนอาจกล่าวได้ว่ามาเลเซียเปรียบเสมือน *นักกิจกรรม* ที่ทำหน้าที่เป็นนักกิจกรรมของโลกมุสลิม เนื่องจากการพยายามเข้าไปมีบทบาทต่างๆ เช่น ในกรณีของปาเลสไตน์-อิสราเอล ก็จะเห็นว่ามาเลเซียก็ได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ทั้งที่พื้นที่ที่เกิดปัญหาเป็นพื้นที่ที่ห่างไกลจากมาเลเซีย และไม่ได้รับผลกระทบโดยตรง

ในช่วงที่ Mahathir Mohamad ก้าวขึ้นมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสิ่งที่ได้ทำในกรณีของปาเลสไตน์-อิสราเอลก็มีมากมาย เช่น การตัดสินใจที่จะให้การรับรองสถานะของปาเลสไตน์ในทางการทูตในปี ค.ศ. 1988 การสนับสนุนให้ปาเลสไตน์เข้าร่วมในการประชุมสุดยอดอิสลามของโอไอซี และให้การรับรองสิทธิของชาวปาเลสไตน์ อีกทั้งยังกล่าววิพากษ์วิจารณ์สหรัฐอเมริกาจากการเข้าร่วมประชุมขององค์การสหประชาชาติในนครนิวยอร์กในเดือนกันยายน ค.ศ. 1999 โดยได้กล่าวปราศรัยว่าโลกกำลังถูกยึดครองโดยชาติตะวันตกที่อาศัยกระแสโลกาภิวัตน์ กำหนดค่านิยมและวัฒนธรรม ทำให้ทุกสิ่งกลายเป็นค่านิยมสากลและดำเนินชาติตะวันตก จากการกล่าวครั้งนี้ในด้านหนึ่งก็ได้สร้างความโดดเด่นให้กับ Mahathir เป็นอย่างมาก จากความกล้าที่ก้าวขึ้นมาวิพากษ์วิจารณ์โลกตะวันตกนั้นคือสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจอันดับหนึ่งของโลก¹⁴²

การวิพากษ์วิจารณ์ในครั้งนี้ได้สร้างความประทับใจให้กับประธานาธิบดี ยัสเซอร์ อาราฟัตของปาเลสไตน์เป็นอย่างมาก โดยได้เดินทางมาหารือกับ Mahathir และหวังว่ามาเลเซียจะกลายเป็นตัวกลางและเป็นตัวแทนของโลกอิสลามในการเจรจาในปัญหาปาเลสไตน์กับสหรัฐอเมริกาและพันธมิตร จากสิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่าจากการที่มาเลเซียได้ดำเนินการมาทั้งหมดคือ การเข้าไปมีบทบาทในโลกมุสลิมมาตั้งแต่เริ่มต้นจากการเป็นหนึ่งในประเทศที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการก่อตั้งโอไอซี ทำให้มาเลเซียได้รับการยอมรับจากโลกมุสลิม รวมทั้งทำให้มาเลเซียมีสถานะที่มั่นคงในโลกมุสลิมทั้งที่มาเลเซียเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศหลายๆประเทศในโลกมุสลิม เช่น กลุ่มประเทศมุสลิมที่ร่ำรวย เช่น ซาอุดีอาระเบีย ก็จะเห็นว่ามาเลเซียเองก็ไม่ได้เป็นประเทศที่มีกำลังทางด้านการเงินหรือทางทหารมากกว่าประเทศเหล่านั้น ในทางตรงกันข้ามมาเลเซียกลับเป็นเพียงประเทศมุสลิมเล็กๆที่ก็ไม่ได้มีจำนวนประชากรที่มีชาวมุสลิมมากเท่าใดนัก เมื่อเทียบกับประเทศอินโดนีเซียที่มีจำนวนประชากร

¹⁴²Datuk Dr. Paddy Bowie, *Attribute Tun Dr. Mahathir Bin Mohamad* (Kuala Lumpur: Percentakan Osacor sdn Bhd, 2006) p. 110.

มุสลิมมากที่สุดของโลก แต่กระนั้นก็ตามมาเลเซียก็ได้เข้าไปมีความสัมพันธ์และบทบาทกับโลกมุสลิมมาอย่างยาวนาน และมีสถานะที่โดดเด่นท่ามกลางประเทศมุสลิมทั้งหลาย

ในประเด็นของปาเลสไตน์ Mahathir ได้ทำการประณามอิสราเอล การบุกรุกของอิสราเอลที่มีต่อปาเลสไตน์ รวมถึงให้การสนับสนุนนาย Yasser Arafat และเรียกร้องแทนชาวปาเลสไตน์เพื่อให้ได้รับสิทธิอันชอบธรรมที่มีเหนือดินแดน ซึ่ง Mahathir มองว่าสหรัฐอเมริกาและยุโรปเป็นฝ่ายให้การสนับสนุนอิสราเอลทั้งทางด้านอาวุธ และเงิน เพราะฉะนั้นสิ่งเดียวที่จะแก้ไขปัญหานี้คือ จะต้องสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ของปาเลสไตน์ จะเห็นว่ามาเลเซียก็ได้รับการไว้วางใจจากโลกมุสลิมในการเป็นตัวแทนและเป็นตัวกลางของโลกอิสลามในการเจรจาทางช่วยเหลือเมื่อเกิดประเด็นปัญหาความขัดแย้งขึ้นดังจะเห็นได้จากการเป็นประเทศตัวแทนในการนำเสนอประเด็นปัญหาปาเลสไตน์เข้าสู่โต๊ะเจรจการประชุมกับมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา

นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 2000 ได้มีการจัดประชุมระดับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของโอไอซี ครั้งที่ 27 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ซึ่งมีสมาชิกเข้าร่วมทั้งหมด 57 ประเทศ ในการนี้ได้มีประเด็นสำคัญคือ การจัดตั้งรัฐอิสระของอิสลาม อันประกอบไปด้วย ปาเลสไตน์ แคชเมียร์ เซเชเนียร์ และภาคใต้ของฟิลิปปินส์ จากความพยายามทั้งหมดของมาเลเซียที่มีต่อประเด็นปัญหาปาเลสไตน์ ส่งผลให้ท้ายที่สุดนำไปสู่การจัดตั้งรัฐอิสระปาเลสไตน์ได้อย่างสำเร็จในปี ค.ศ. 2000 ซึ่งทำให้มาเลเซียได้รับการยอมรับจากโลกอาหรับเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก¹⁴³

ไม่เพียงแต่ในกรณีของปัญหาปาเลสไตน์เท่านั้น ในกรณีการรุกรานของสหภาพโซเวียตที่มีต่ออัฟกานิสถานด้วยเช่นกันที่มาเลเซียได้เข้าไปมีบทบาท โดยอาจกล่าวได้ว่ามาเลเซียได้เป็นประเทศแรกต่อการประท้วงเมื่อประเทศอัฟกานิสถานถูกรุกรานโดยมหาอำนาจคือ สหภาพโซเวียต ซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกถาวรของคณะกรรมาธิการสมาคมความมั่นคงของสหประชาชาติ โดยการกระทำของสหภาพโซเวียตถือได้ว่าขัดต่อหลักการที่ได้ยึดถือไว้คือ การอ้างไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคง ดังนั้นสิ่งที่มหาเธร์ได้กระทำคือ กล่าวเตือนประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายให้เข้าร่วมกับมาเลเซียเพื่อเป็นการตอบโต้สิ่งที่สหภาพโซเวียตกระทำกับอัฟกานิสถาน เน้นย้ำถึงการไม่ยอมรับต่อการรุกรานของสหภาพโซเวียตต่ออัฟกานิสถาน¹⁴⁴ ซึ่งการรุกรานในครั้งนี้เป็นการกระทำต่อประเทศที่อ่อนแอกว่า นอกจากนี้ผู้นำของอัฟกานิสถานยังเรียกร้องให้มาเลเซียให้ความช่วยเหลือในด้านการศึกษาและการพัฒนาให้กับชาวมุสลิม

¹⁴³ กุลลดา เกษบุญชู มีดี, *มาเลเซียกับทุนนิยมอิสลาม: ผลกระทบต่อไทย*, หน้า 96.

¹⁴⁴ Datuk Dr. Paddy Bowie, *Attribute Tun Dr. Mahathir Bin Mohamad*, p. 117.

ฉากเช่นเดียวกันในกรณีการถูกรุกรานดินแดนของ Bosnia Herzegovina ก็เป็นสิ่งที่มาเลเซียไม่สามารถยอมรับได้ เนื่องจากในกรณีได้เกิดการฆ่าล้างทางชาติพันธุ์และการกระทำที่ทารุณต่อเด็กและสตรี มาเลเซียในฐานะที่มีบทบาทในการเมืองระหว่างประเทศรวมทั้งได้รับการยอมรับจากโลกมุสลิมจึงได้เรียกร้องให้ทั่วโลกให้การช่วยเหลือทางด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งมาเลเซียเองก็พร้อมให้การช่วยเหลืออย่างเต็มที่โดยมีการส่งคณะบุคคลและนักสิทธิมนุษยชนไปเยือนในพื้นที่ที่เกิดสงครามเพื่อให้ความช่วยเหลือ¹⁴⁵ จะเห็นว่าภายใต้การเป็นเสมือนนักกิจกรรมให้กับโอไอซีได้ทำให้มาเลเซียได้ก้าวเข้าไปมีบทบาทต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอๆ อันเนื่องมาจากการได้รับการยอมรับจากโลกมุสลิม ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของมาเลเซียในการเมืองระหว่างประเทศเป็นไปได้ด้วยดี และค่อนข้างที่จะประสบความสำเร็จในการผลักดันให้มาเลเซียได้ก้าวเข้าไปเป็นประเทศที่มีบทบาทในการเมืองโลก

นอกเหนือจากบทบาทของมาเลเซียที่มีต่อการถูกรุกรานดินแดนของประเทศสมาชิกโอไอซีแล้ว อีกหนึ่งบทบาทที่มาเลเซียมักได้รับอยู่เสมอก็คือ การเป็นตัวกลางในการเจรจาต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิม โดยที่เห็นเด่นชัดคือ ในกรณีฝ่ายเชิร์บบุกเข้าไปโจมตีชาวมุสลิมในบอสเนียในปี ค.ศ. 1995 และสหประชาชาติไม่สามารถบังคับให้ฝ่ายเชิร์บถอนทหารออกไปได้ มาเลเซียและประเทศมุสลิมอื่นๆ ร่วมกันออกแถลงการณ์เรียกร้องต่อฝ่ายเชิร์บ โดยต้องการให้สหประชาชาติเพิ่มกำลังทหารจากประเทศมุสลิม ขอให้สมาชิกของสหประชาชาติเปิดประชุมสมัยพิเศษขึ้นเพื่อหามาตรการที่เหมาะสมมาแก้ไขปัญหา และให้กลุ่มประสานงานเรื่องปัญหาบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาของฝ่ายตะวันตกและกลุ่มมุสลิมได้ร่วมกันหาข้อยุติด้วย¹⁴⁶

อีกหนึ่งกรณีคือ การเจรจาระหว่างรัฐบาลฟิลิปปินส์กับแนวร่วมปลดปล่อยโมโร (MILF) โดยในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1997-2000 เป็นผู้ไกล่เกลี่ยปัญหาภายในเกี่ยวกับการสู้รบระหว่างรัฐบาลเอสตราดากับ MILF ซึ่งเกิดการใช้นโยบายปราบปรามอย่างหนักเพื่อให้ MILF หดไปจากภาคใต้ แต่เหตุการณ์เข้าขั้นวิกฤต MILF จึงร้องเรียนไปที่โอไอซี โอไอซีจึงมอบหมายให้มาเลเซียในฐานะสมาชิกขององค์การเข้าไปไกล่เกลี่ย โดยมาเลเซียเป็นเพียงประเทศสมาชิกประเทศเดียวที่เข้าไปไกล่เกลี่ย ในปี ค.ศ. 2000 อีกเช่นเดียวกันมาเลเซียได้รับมอบหมายจากโอไอซีให้เป็นตัวกลางในการเจรจาระหว่างรัฐบาลฟิลิปปินส์กับ MILF มีหน้าที่คืออำนวยความสะดวกด้านสถานที่ในการเจรจา กำหนดประเด็นในการเจรจา แก้ปัญหาในระหว่างเจรจา สรุปประเด็นสำคัญในการเจรจารั้งต่อไป และเป็นพยานในข้อตกลงทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งในครั้งนี้มีประเทศสมาชิกอื่นๆ ในโอไอซีร่วมสังเกตการณ์ด้วย กล่าวได้ว่า

¹⁴⁵ Ibid., p. 119.

¹⁴⁶ นันทวรรณ ยอดพิจิตร, *ดร.มหาเธร์กับบทบาทในการพัฒนาประเทศ* (เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการนานาชาติมาเลเซียหลังยุคมหาเธร์), หน้า 8-26.

บทบาทในการเจรจาระหว่างรัฐบาลฟิลิปปินส์กับ MILF (Moro Islamic Liberation Front) หรือ แนวร่วมปลดปล่อยอิสลามิกโมโร Mahathir เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการเป็นตัวกลางหลักในการเจรจากระทั่งออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในปี ค.ศ.2003

โดยหน้าที่ที่มาเลเซียได้รับมอบหมายในครั้งนี้ได้ดำเนินมาจนกระทั่งถึงสมัยของ นายกรัฐมนตรี Abdullah Badawi ผู้ซึ่งสืบทอดเจตนารมณ์ต่อจากรัฐบาล Mahathir ซึ่งในแง่หนึ่งจากการได้รับมอบหมายหน้าที่ให้เป็นตัวกลางในการจัดการเจรจาระหว่างทั้ง 2 ฝ่าย แสดงให้เห็นถึงการให้การยอมรับ ไว้วางใจ และเชื่อมั่นของโอไอซีที่มีต่อประเทศมาเลเซียซึ่งเท่ากับว่ามาเลเซียได้ก้าวไปสู่การได้รับการยอมรับจากมุสลิมทั่วโลกให้ทำหน้าที่เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของชาวมุสลิมทั่วโลก ในอีกด้านหนึ่งมาเลเซียเองก็ได้รับผลประโยชน์จากการเจรจาในครั้งนี้อีกด้วย กล่าวคือ สำหรับมาเลเซียแล้วภาคใต้ของฟิลิปปินส์ถูกจัดเป็นส่วนหนึ่งของผลประโยชน์แห่งชาติมาเลเซีย ผลประโยชน์ที่ว่าก็คือ ความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนทั้ง 2 ฝ่าย เนื่องจากได้เกิดเหตุการณ์การลักพาตัวชาวต่างชาติ และชาวฟิลิปปินส์ไปที่เกาะซีปาดานโดยกลุ่มอาบูชายาฟซึ่งเป็นลูกหลานของกลุ่ม MILF ซึ่งมีการคาดการณ์ว่าทั้ง 2 กลุ่มนี้มีการเชื่อมโยงกัน¹⁴⁷

การกระทำของกลุ่มนี้ได้บั่นทอนเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวพอสมควร รวมถึงยังมีปัญหาที่ตามมาคือ ปัญหาสังคมเกี่ยวกับการอพยพ และแรงงานที่ผิดกฎหมายที่อพยพข้ามแดนมายังมาเลเซีย ฉะนั้นหากสามารถจัดการปัญหานี้ไปได้ดีจากการเจรจาของทั้งฝ่าย ก็จะส่งผลดีให้กับมาเลเซียทางด้านผลประโยชน์เศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการที่มาเลเซียเข้าไปมีบทบาทในโลกมุสลิมสามารถช่วยให้มาเลเซียสามารถรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของมาเลเซียได้ไม่มากนักน้อยทั้งมิติการเมืองภายใน และการเมืองระหว่างประเทศ สำหรับมิติการเมืองภายในคือการคงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้ฐานเสียงสนับสนุนจากชาวมุสลิมที่มีต่อรัฐบาล ในการเมืองระหว่างประเทศคือ การได้รับการยอมรับจากมุสลิมทั่วโลก การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและสถานะให้แก่มาเลเซีย อีกทั้งความสัมพันธ์ทางการเมืองนี้ยังนำไปสู่ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจได้เช่นกัน

ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2004 เป็นต้นมา มาเลเซียเป็นผู้นำทีมตรวจสอบ(International Monitoring Team-IMT) เข้าไปตรวจสอบการเจรจาหยุดยิงและดำเนินการเกี่ยวกับข้อตกลงเบื้องต้น นอกจากนี้โครงการความร่วมมือทางวิชาการของมาเลเซียยังได้ให้ความร่วมมือแก่หน่วยงานการพัฒนาบังซามูโร (BDA) ซึ่งประกอบด้วยองค์กรพัฒนาเอกชนที่จัดตั้งโดย MILF เพื่อพัฒนาพื้นที่และแก้ปัญหาในมินดาเนาตอนกลาง¹⁴⁸ ดังนั้นจะเห็นว่ามาเลเซียได้ให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่เป็น

¹⁴⁷ สิดา สอนศรี, *รัฐกับสังคมมุสลิมในฟิลิปปินส์ จากความขัดแย้งสู่ความร่วมมือ*, หน้า 79-80.

¹⁴⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 79.

ตัวแทนของชาวมุสลิมอย่างต่อเนื่องซึ่งส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของมาเลเซียในฐานะผู้แทนของโลกมุสลิมได้เป็นอย่างดี

ภายหลังจากเหตุการณ์ 9/11 อิสลามถูกมองว่าเป็นศาสนาแห่งการใช้ความรุนแรง ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของอิสลามเป็นไปในเชิงลบ และได้มีความพยายามสร้างภาพให้อิสลามเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงระหว่างประเทศ มาเลเซียในฐานะประธานองค์การโอไอซีในขณะนั้นก็พยายามที่จะทำให้ชุมชนระหว่างประเทศเข้าใจว่า อิสลามกับการก่อการร้ายมิได้เป็นอย่างเดียวกันและไม่เคยเป็นมาก่อน และจะไม่เป็นอย่างนั้นด้วย โดยในที่ประชุมวิสามัญรัฐมนตรีต่างประเทศขององค์การโอไอซีวาระพิเศษเกี่ยวกับการก่อการร้ายที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ในปี ค.ศ. 2002 ซึ่ง Mahathir ได้พยายามตอกย้ำประเทศสมาชิกช่วยกันประณามปราบปราม และต่อต้านการก่อการร้าย โดยก่อนหน้านี้มาเลเซียเองในประเด็นการต่อต้านการก่อการร้ายนั้นได้ร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาโดยได้มีการลงนามในปฏิญญาร่วมมือต่อต้านการก่อการร้ายในเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 2002¹⁴⁹ จากความร่วมมือนี้จึงเท่ากับเป็นการพยายามที่จะสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่โลกอิสลาม รวมทั้งยังพยายามแสดงให้เห็นว่าการก่อการร้ายนั้นเป็นสิ่งที่โลกอิสลามเองก็ไม่ต้องการดังจะเห็นได้จากการจัดการประชุมวาระพิเศษเพื่อหารือเกี่ยวกับประเด็นปัญหานี้โดยเฉพาะ

การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้อิสลามเป็นสิ่งที่รัฐบาลมาเลเซียในยุคหลังพยายามดำเนินการมาโดยตลอดในบริบทการเมืองระหว่างประเทศซึ่งเริ่มมาจากรัฐบาลของ Mahathir ที่พยายามยกเอา มาเลเซียเป็นตัวอย่างให้แก่ประเทศในโลกมุสลิมทั้งหลาย สิ่งที่มาเลเซียพยายามนำเสนอต่อสาธารณะชนก็คือ ภาพของประเทศมาเลเซียที่เป็นประเทศมุสลิมที่สามารถยึดเอาอิสลามควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศได้ และทำให้มาเลเซียกลายเป็นประเทศที่มีความมั่นคงทางการเมือง และมีเศรษฐกิจที่เจริญเติบโต¹⁵⁰ อีกนัยหนึ่งก็คือการเป็นประเทศมุสลิมทางสายกลางที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้นประเทศมุสลิมจึงสามารถที่จะพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการเป็นประเทศมุสลิมได้ ในที่นี้ Mahathir จึงเปรียบเสมือนผู้ที่จุดประกายให้กับโลกมุสลิมให้หันมาตระหนักถึงศักยภาพในตัวเอง และมองว่าหากประเทศเหล่านี้ได้รับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ดีก็จะช่วยลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโลกอิสลามได้

ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอไอซีตลอดระยะเวลาที่ Mahathir ดำรงตำแหน่งอยู่นั้นโดยรวมก็เป็นไปได้ด้วยดีภายใต้การเข้าไปมีส่วนร่วมในหลายด้านๆ เช่น การเป็น

¹⁴⁹ “Malaysia, USA Sign Anti-terror Declaration,” BBC Monitoring Service, May 15, 2002.

¹⁵⁰ Ruhanas Halrun, “In Pursuit of National Interest : Change and Continuity in Malaysia’s Foreign Policy Towards the Middle East,” , p. 29.

ตัวกลางในการเจรจาต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกมุสลิม การกล่าวประณามอิสราเอลต่อการกระทำที่เกิดขึ้นกับปาเลสไตน์ ถึงแม้ว่าในหลายครั้งที่ Mahathir มักจะตำหนิโอบามาว่าเป็นองค์การที่ล้มเหลวต่อการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวของพี่น้องมุสลิม ซึ่งมีสาเหตุมาจากการคำนึงถึงผลประโยชน์ของแต่ละประเทศเป็นที่ตั้ง จนละเลยหลักการที่แท้จริงของโอบามา¹⁵¹ แต่อย่างไรก็ตามการตำหนิของผู้นำมาเลเซียก็ไม่ได้กระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอบามาอย่างใด อาจเนื่องมาจากการชี้ให้เห็นความบกพร่องขององค์การก็เพื่อต้องการให้ได้รับการแก้ไข เพื่อที่โอบามาจะได้กลายมาเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพและทำงานเพื่อชาวมุสลิมอย่างแท้จริง

เมื่อนายกรัฐมนตรี Abdullah Badawi เข้ามารับตำแหน่งต่อจาก Mahathir ก็ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้มากยิ่งขึ้น ประกอบกับการที่มาเลเซียได้รับโอกาสให้ดำรงตำแหน่งประธานของโอบามาและกลุ่มประเทศ Non-aligned Movement จึงกลายเป็นโอกาสให้มาเลเซียได้แสดงบทบาทนำ โดยกลยุทธ์ที่มาเลเซียได้ใช้ในการสร้างภาพลักษณ์ที่ให้กับอิสลามนั้นคือ การนำเสนออุดมการณ์ Islam Hadhari แก่ทั่วโลก โดยมองว่าอุดมการณ์นี้จะช่วยแก้ไขภาพลักษณ์เชิงลบที่มีต่ออิสลามในขณะนั้นได้ เพราะอุดมการณ์ Islam Hadhari จะสามารถใช้เป็นอุดมการณ์ของรัฐที่จะเน้นการเป็นอิสลามที่เป็นสากล

การเป็นอิสลามสากลในที่นี้คือ การพยายามที่จะนำความเป็นอิสลามที่มีอยู่ผสมผสานกับความเป็นสมัยใหม่ โดยหลักการของ Islam Hadhari ที่นำเสนอประกอบไปด้วย ความเชื่อและยำเกรงต่อพระเจ้า เป็นรัฐบาลที่ยุติธรรมและโปร่งใส เป็นผู้คนที่มีความจิตวิญญาณอิสระ เป็นผู้ที่มีความเป็นเลิศด้านความรู้ มีการพัฒนาเศรษฐกิจที่สมดุลและครอบคลุม มีคุณภาพชีวิตที่ดี ให้ความสนใจต่อชนกลุ่มน้อยและสตรี มีความเข้มแข็งในทางศีลธรรมและวัฒนธรรม รักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ความเข้มแข็งในการป้องกัน ทั้งนี้จุดมุ่งหมายของ Islam Hadhari จะเน้นไปที่ การพัฒนาทางการศึกษา เศรษฐกิจ การจัดการ การบริหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเกษตร และกฎหมาย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผู้นำมาเลเซียหวังว่าการมุ่งพัฒนาในด้านต่างๆเหล่านี้ จะทำให้ประเทศมุสลิมทั้งหลายกลายเป็นประเทศที่พัฒนาและสอดคล้องไปกับหลักการอิสลาม

บทบาทที่ Abdullah Badawi ยังคงรับต่อมาจากรัฐบาลคณะก่อนก็คือ การต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งเป็นประเด็นที่มาเลเซียให้ความสนใจมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยของนายกรัฐมนตรี Mahathir โดยภายหลังจากเหตุการณ์ 9/11 มาเลเซียเองก็พยายามที่จะแสดงจุดยืนต่อการต่อต้านการก่อการร้ายที่เกิดขึ้น และพยายามที่จะรักษาภาพลักษณ์ของอิสลามของมาเลเซียให้แยกขาดจาก

¹⁵¹Florence A. Samy, *Dr. Mahathir Blasts OIC for Failing to Unite Muslims* [online]. 2014. Available from:<http://www.thestar.com.my/story.aspx/?file=%2f2009%2f12%2f15%2fnation%2f20091215164447&sec=nation> [2009, December 15].

อิสลามหัวรุนแรง ซึ่งนั่นก็เป็นจุดยืนของมาเลเซียที่มีมาตลอด โดยแนวทางการต่อต้านการก่อการร้ายของมาเลเซียได้นำอิสลามมาเป็นอุดมการณ์ซึ่งมาเลเซียได้สร้างขึ้นมาก็คือ Islam Hadhari เป็นเครื่องมือในการที่กำจัดการก่อการร้ายให้หมดไป ในงานวิจัยของ Andrew Humphreys ได้ชี้ให้เห็นว่าอุดมการณ์สามารถถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศชาติ¹⁵² โดยมาเลเซียได้ให้เหตุผลที่มาของการก่อการร้ายว่ามาจากปัญหาความยากจน และการปฏิเสธสิทธิมนุษยชน¹⁵³ เพราะฉะนั้นหากสามารถจัดปัญหาเหล่านี้หมดไปโดยการสร้างความเป็นประชาธิปไตย มีระบบการบริหารที่ดี ประชาชนพลเมืองมีการศึกษา การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ก็จะทำให้แนวคิดอิสลามแบบรุนแรงและการก่อการร้ายถูกทำลายไป

อีกหนึ่งความตั้งใจของการนำเสนออุดมการณ์นี้คือ การขจัดความหวาดกลัวจากภัยก่อการร้ายและโรคหวาดกลัวอิสลาม (Islamophobia) ภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์ 9/11 ซึ่งเป็นการสานต่อจากความตั้งใจของ Mahathir ที่ไม่ต้องการให้ประเทศมุสลิมถูกนำไปเชื่อมโยงกับการก่อการร้าย ดังนั้นนายกรัฐมนตรี Abdullah Ahmad Badawi ในฐานะประธานของโอไอซีจึงพยายามที่จะแก้ไขปัญหานี้ เพื่อลดความหวาดกลัวที่ชาวตะวันตกมีต่อโลกมุสลิม และมักจะกล่าวหาว่าเป็นผู้ก่อการร้าย ประกอบกับการนำเสนอทฤษฎีของ Samuel Huntington ที่กล่าวถึงการปะทะกันทางอารยธรรมระหว่างอารยธรรมอิสลามกับอารยธรรมตะวันตก

วิธีการที่มาเลเซียใช้ในการแก้ไขปัญหานี้คือ การจัดเสวนาทางอารยธรรมขึ้น เพื่อต้องการที่จะลดอคติและความไม่เข้าใจที่ปรากฏอยู่ระหว่างมุสลิมกับโลกตะวันตก โดยมีประเทศมุสลิมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เห็นด้วยได้แก่ มาเลเซียและอินโดนีเซีย โดยต่างก็เป็นสมาชิกของโอไอซี ผู้นำมาเลเซียจึงหวังว่าโอไอซีจะกลายเป็นเวทีที่แลกเปลี่ยนความเข้าใจผิดๆ ให้แก่ชาวโลกที่ไม่ใช่มุสลิมพร้อมกันนั้นยังได้เรียกร้องต่อสมาชิกโอไอซีว่าจะต้องเป็นผู้นำในการเข้าถึงสถาบัน และวิชาการ ความรู้ของตะวันตกทั้งทางโลกและทางศาสนา เพื่อที่จะสามารถเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับประเด็นปัญหาพื้นฐาน เช่น ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชน เป็นต้น

Islam Hadhari ยังกลายเป็นวิธีการที่นุ่มนวลและเป็นที่ยอมรับทั้งในโลกมุสลิมและโลกตะวันตก โดยการนำมาปรับใช้กับหลายกรณีที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย เช่น กรณีของฟิลิปปินส์ที่ได้มีการนำเอา Islam Hadhari ไปใช้เพื่อต่อสู้กับกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงที่มินดาเนา ผ่านการใช้ตัวอย่าง

¹⁵² Andrew Humphreys, "Malaysia's Post-9/11 Security Strategy : Winning "Hearts and Minds" or Legitimising the Political Status Quo?," *Kajian Malaysia* 28, 1 (2010): p. 22.

¹⁵³ Bruce Vaughn, *Terrorism in Southeast Asia* (Pennsylvania: Diane Publishing, 2009). p. 25.

จากการจัดการบริหารแบร์รัฐบาลของอับลูลลา บาดาวี เป็นแนวทางให้กับผู้นำท้องถิ่นและตัวแทนจากรัฐบาล นอกจากนี้สหรัฐอเมริกา ก็เห็นชอบถึงการนำเอาหลักการนี้มาใช้โดยเฉพาะในกรณีของอิรัก ที่จะนำเอาหลักการบริหารของพรรครัฐบาลของมาเลเซียมาเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่การบริหารของอิรัก¹⁵⁴

ทั้งนี้ผู้นำมาเลเซียยังได้รับเชิญจากประเทศมุสลิมต่างๆ ในตะวันออกกลาง เพื่อให้ไปเผยแพร่อุดมการณ์นี้ในฐานะที่เป็นผู้จุดประกายแนวคิดนี้ให้กับโลกมุสลิม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการยอมรับมาเลเซียได้อย่างชัดเจนถึงการนำเอาศาสนาเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในทางกรเมืองเพื่อจัดการกับปัญหาการก่อการร้าย อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่โลกอิสลามด้วย ดังนั้นจะเห็นว่ามาเลเซียได้มีความพยายามที่จะสร้างจุดเปลี่ยนให้กับประชาคมมุสลิมโลก ให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ควบคู่ไปกับแผนปฏิบัติการอิสลาม โดยการยึดเอานโยบาย Islam Hadhari มาใช้ปฏิบัติซึ่งจะส่งผลให้ประชาคมมุสลิมโลกสามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว

อาจกล่าวได้ว่าจากการที่มาเลเซียใช้อิสลามเข้ามาเป็นเครื่องมือทั้งในมิติการเมืองภายในและภายนอกประเทศ ได้ส่งผลให้อิสลามมีส่วนต่อการกำหนดทิศทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย ทำให้มาเลเซียเข้าไปมีความสัมพันธ์กับโลกมุสลิม ซึ่งจากความสัมพันธ์นี้เปิดโอกาสให้มาเลเซียได้แสดงบทบาทในหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็น การเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลาง การเป็นตัวแทนของชาวมุสลิมในการทำหน้าที่ให้กับโลกมุสลิมในการเมืองโลก การเป็นกระบอกเสียงให้กับโลกมุสลิม เป็นต้น โดยบทบาทต่างๆ เหล่านี้ได้ส่งผลให้มาเลเซียมีภาพลักษณ์ที่ดี และส่งเสริมต่อสถานะทางการเมืองระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก

ผลจากการเข้าไปมีความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมยังทำให้มาเลเซียสามารถรักษาผลประโยชน์ภายในประเทศได้อีกด้วยคือ การรักษาฐานเสียงที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ชาวมาเลย์ โดยในระยะแรกเริ่มการที่มาเลเซียหันไปมีความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมอาจเพียงเพราะต้องการพันธมิตรในการสร้างความมีเสถียรภาพให้กับประเทศ จากการเป็นประเทศเกิดใหม่และการมีเพื่อนบ้านอย่างอินโดนีเซีย แต่ต่อมามีมาเลเซียเริ่มตระหนักถึงผลประโยชน์จากการเข้าไปมีความสัมพันธ์กับข้อพิพาทกับประเทศประเทศต่างในโลกมุสลิม ที่มีส่วนเปิดโอกาสให้มาเลเซียได้ก้าวเข้าไปมีบทบาทในการเมืองระดับโลกซึ่งช่วยส่งเสริมสถานะทางการเมืองระหว่างประเทศให้แก่มาเลเซียได้เป็นอย่างดี การได้รับการยอมรับจากโลกมุสลิมในฐานะการเป็นตัวแทนของชาวมุสลิมโลก สิ่งที่น่าพอใจไปกว่านั้นคือความสัมพันธ์ทางการเมืองนี้ยังนำไปสู่ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิม ทำให้มาเลเซียได้รับผลประโยชน์ในหลายๆ ด้านซึ่งจะกล่าวในส่วนต่อไป

¹⁵⁴ “Malaysia a Model Muslim Nations, says Zoellick”, *New Strait Times*, 10 May 2005.

4.2 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างมาเลเซียกับโอไอซี

การที่อิสลามมีส่วนต่อการกำหนดทิศทางของนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียจนนำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิมผ่านการเข้าเป็นสมาชิกของโอไอซี นอกจากจะเสริมสร้างสถานะทางการเมืองให้กับมาเลเซียในการเมืองระหว่างประเทศแล้ว ยังส่งผลให้มาเลเซียเข้าไปมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับโลกอิสลามด้วยโดยเฉพาะในช่วงระยะหลังที่ผู้นำของมาเลเซียให้ความสนใจกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิมมากยิ่งขึ้น ก็ยิ่งทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับประเทศมุสลิมต่างๆ ทางด้านเศรษฐกิจมีมากขึ้น อีกทั้งการสนับสนุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจของโอไอซีที่มีต่อประเทศสมาชิกก็ยิ่งส่งผลให้มาเลเซียได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหลายด้านไม่ว่าจะเป็นการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ซึ่งในส่วนนี้จะขอล่าวออกเป็น 5 ประเด็นคือ 1.การค้าและการลงทุน 2.การท่องเที่ยว 3.อาหารฮาลาล 4.การได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน

4.2.1 การค้าและการลงทุน

ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี Mahathir Mohamad โอไอซีได้ถูกจัดลำดับความสำคัญในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียมาเป็นอันดับสองรองจากอาเซียนซึ่งเป็นลำดับแรก เนื่องมาจากการต้องการสร้างความนิยมในหมู่ชาติพันธมิตรชาวมุสลิมในสังคมมาเลเซีย ซึ่งทำให้มาเลเซียไม่ได้มีแต่ความสัมพันธ์ทางการเมืองกับโลกมุสลิมมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่มีมากขึ้นตามลำดับด้วย เพราะ Mahathir ก็ต้องการที่จะขยายความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศในโลกมุสลิม ซึ่งเท่ากับเป็นการแสวงหาพันธมิตรใหม่ในทางเศรษฐกิจโดยแต่เดิมนั้นคู่ค้าที่สำคัญๆ กับมาเลเซียก็คือ ญี่ปุ่น¹⁵⁵

ในปาฐกถาทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศผู้นำมาเลเซียพยายามที่จะเน้นย้ำถึงจุดอ่อนและปัญหาของประเทศมุสลิมทั้งหลายนั่นคือ การหมกมุ่นในการศึกษาทางศาสนาอิสลามมากเกินไปจนทำให้เกิดการละเลยในการศึกษาเรื่องทางโลกย์ในที่นี้ก็คือ ศาสตร์องค์ความรู้ต่างๆ ที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาของประเทศ เช่น วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ซึ่งการละเลยนี้จะกลายเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น Mahathir จึงได้กล่าวเตือนประเทศมุสลิมทั้งหลายให้หันมาให้ความสำคัญกับการศึกษาความรู้ในทางวิทยาศาสตร์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจที่จะนำไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจ โดยให้โอไอซีเป็นองค์การที่ให้การสนับสนุนโดยมาเลเซียเองก็พร้อมที่จะสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซี

¹⁵⁵Khadijah Md. Khalid, *Malaysia's Growing Economic Relations with the Muslim World* [online]. 2013. Available from: http://kyotoreview.cseas.kyoto-u.ac.jp/issue/issue4/article_362.html [2013, March 5].

ดังนั้นจะเห็นว่ามาเลเซียเองก็พร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งต่อการสนับสนุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่เกิดโดยเฉพาะการส่งเสริมทางการค้าภายในประเทศสมาชิกด้วยกัน ซึ่งมีนักวิชาการคือ Khadijah มองว่าการที่มาเลเซียพยายามที่จะยกเอาประเทศตัวเองเป็นตัวอย่างให้กับประเทศมุสลิมทั้งหลายในเรื่องของการเป็นประเทศมุสลิม ที่สามารถควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศได้สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับมาเลเซียเป็นอย่างมาก รวมทั้งยังเป็นการปูทางให้กับมาเลเซียให้ยังมีความใกล้ชิดในความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างมาเลเซียกับประเทศสมาชิกโอไอซีภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์ 9/11¹⁵⁶ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการชูดมการณ์ Islam Hadhari ของมาเลเซียที่กลายเป็นที่สนใจของประเทศมุสลิมทั้งหลายในการที่จะใช้ศาสนาควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและประเทศอย่างที่มาเลเซียประสบความสำเร็จ

มาเลเซียเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับการค้าเป็นอย่างมากดูได้จากการเป็นประเทศส่งออกอันดับที่ 17 และเป็นประเทศที่นำเข้าอันดับที่ 18 ของประเทศสมาชิกโอไอซีเนื่องจากมาเลเซียตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญของการค้าซึ่งเป็นภาคส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจของประเทศ และยังมีส่วนช่วยส่งเสริมต่อการพัฒนาด้านอื่นๆของประเทศอีกด้วย ดังนั้นเพื่อให้มาเลเซียสามารถเป็นประเทศที่แข่งขันในเศรษฐกิจระดับโลกได้ มาเลเซียจึงจำเป็นต้องขยายการค้าระหว่างประเทศโดยการมองหาตลาดใหม่ๆเพื่อรองรับกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าของมาเลเซีย

อาจกล่าวได้ว่าก่อนหน้าที่ Mahathir จะเข้ามารับตำแหน่งนั้นปริมาณการค้าระหว่างมาเลเซียกับกลุ่มประเทศมุสลิมยังคงมีปริมาณที่น้อยโดยเฉพาะกับกลุ่มประเทศอาหรับที่ร่ำรวย คือกลุ่มประเทศที่เป็นผู้ส่งออกน้ำมัน ซึ่งกลุ่มประเทศเหล่านี้จัดได้ว่าเป็นตลาดใหญ่ที่มีศักยภาพในทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก¹⁵⁷ แต่เมื่อ Mahathir เข้ามารับหน้าที่ในบริหารประเทศและดำเนินนโยบายการให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงมาเลเซียเข้ากับโลกมุสลิม จึงส่งผลให้ไม่เพียงแต่มาเลเซียจะมีความสัมพันธ์ทางการเมืองกับประเทศมุสลิมเหล่านี้ใกล้ชิดมากขึ้น แต่ยังทำให้มาเลเซียสามารถหาตลาดทางการค้าใหม่ได้อีกด้วย

ในการประชุมสุดยอดอิสลามในปีค.ศ. 2003 มาเลเซียได้รับหน้าที่ให้ดำรงตำแหน่งประธานของโอไอซีและจัดการประชุม ในการนี้ Mahathir ได้กล่าวเตือนให้โอไอซีให้การสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศสมาชิกมากยิ่งขึ้น หรือในการประชุมโอไอซีครั้งที่ 30 นายกรัฐมนตรี Abdullah

¹⁵⁶ Ibid.

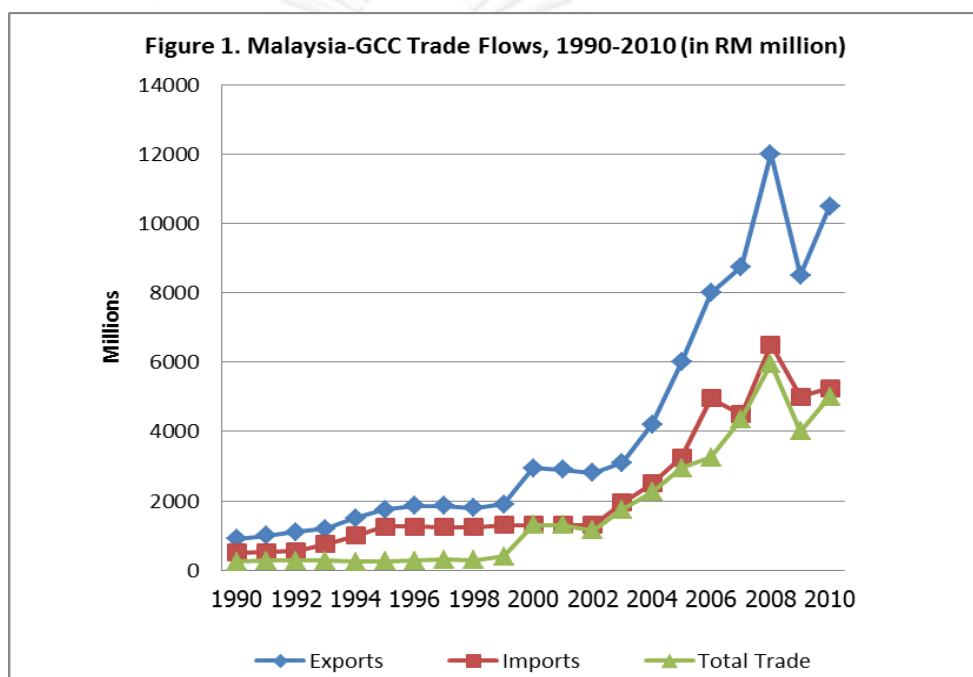
¹⁵⁷ Wayne Arnold, *Malaysia Works to Sell Islam on Trade Benefits* [online]. 2014. Available from: http://www.nytimes.com/2005/06/22/world/asia/22iht-islam.html?pagewanted=all&_r=0 [2014, March 23].

Badawi ก็ได้ผลักดันวาระให้โอไอซีมีบทบาทตรงในการสนับสนุนการรวมกลุ่มและพัฒนาเศรษฐกิจ โดย โดยหวังว่าหากประเทศสมาชิกโอไอซีมีเศรษฐกิจที่เข้มแข็งที่จะทำให้โอไอซีกลายเป็นองค์การที่มีอิทธิพลมากขึ้นในเวทีระหว่างประเทศ¹⁵⁸

ผลที่ได้จากการพยายามผลักดันให้เกิดการค้าร่วมกันของมาเลเซียที่มีต่อโอไอซี ทำให้ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างมาเลเซียกับประเทศสมาชิกโอไอซีมีจำนวนที่สูงขึ้นดังจะเห็นได้จากกราฟด้านล่าง

รูปภาพที่ 5 กราฟแสดงอัตราการค้าระหว่างประเทศมาเลเซียกับกลุ่มประเทศ GCC

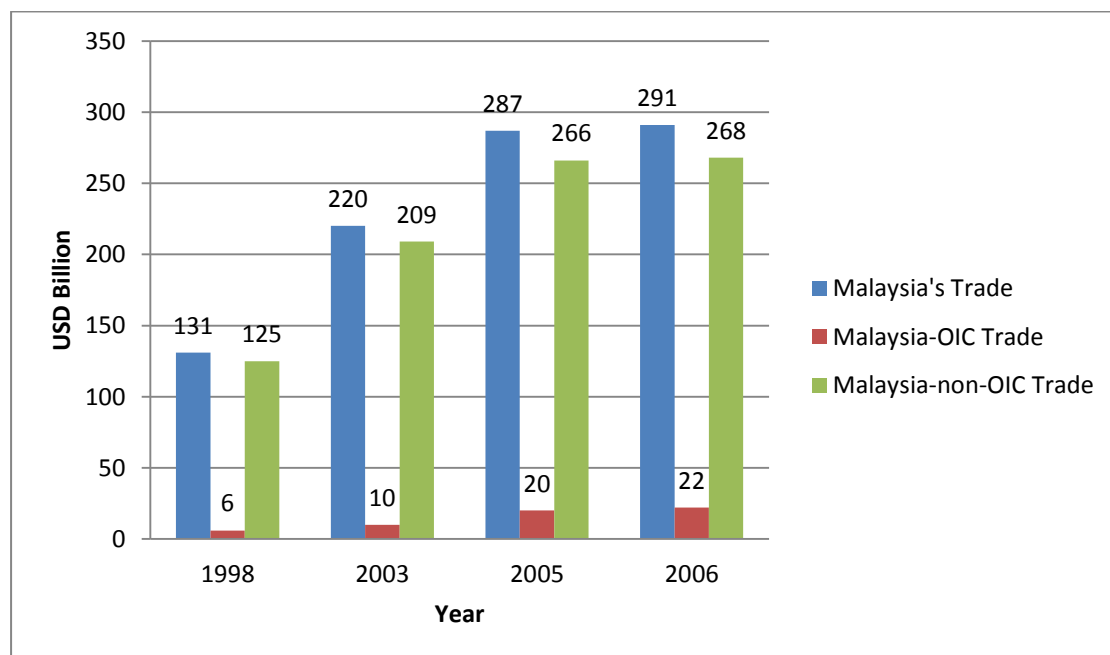
ที่มา: Evelyn S. Devadason, Malaysia: A Base for Growing Asia – Middle East Market [online]. 2013. Available from: <http://www.mei.edu/content/malaysia-base-growing-asia-middle-east-market> [2013, June 6].

จากกราฟเป็นการแสดงให้เห็นถึงตัวเลขของการนำเข้าและส่งออกระหว่างมาเลเซียกับกลุ่มประเทศ GCC โดยจะเห็นพัฒนาของจำนวนการค้าที่มีระหว่างกันตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990-2010 ซึ่งจำนวนการส่งออกระหว่างประเทศมาเลเซียกับกลุ่มประเทศ GCC มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องรวมทั้งการนำเข้าสินค้าจากกลุ่มประเทศ GCC มายังมาเลเซีย ซึ่งโดยรวมแล้วนับว่าการค้าของ

¹⁵⁸ Ibid., www.nytimes.com/2005/06/22/world/asia/22iht-islam.html?pagewanted=all&_r=0.

มาเลเซียกับกลุ่มประเทศเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งส่งผลต่อพัฒนาทางการค้าโดยรวมระหว่างประเทศ มาเลเซียกับประเทศสมาชิกของโอไอซี เมื่อเปรียบเทียบกับในระยะเริ่มแรกซึ่งดูได้จากพัฒนาการทางการค้าระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศสมาชิกโอไอซีด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 6 กราฟแสดงจำนวนการค้าระหว่างมาเลเซียกับประเทศสมาชิกโอไอซีในปี ค.ศ. 1998, 2003, 2005 และ 2006 (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ที่มา : Irwan Shah Zainal – Abidin, Mohd – Dan Jantan and Nor' Aznin Abu – Bakar, Analysis of Trade Pattern between Malaysia and the OIC Member countries : Gravity Model [online]. 2013. Available from: <http://www.carsicm.ir/icmro ot/public/Statistics/OIC-View.htm> [2013 October 2013].

ดังนั้นจะเห็นว่าภายใต้การดำเนินนโยบายต่างประเทศที่หันไปให้ความสำคัญกับโลกมุสลิมได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแก่มาเลเซียอย่างเห็นได้ชัด เห็นได้จากด้านการค้าที่ทำให้มาเลเซียมีตลาดทางการค้าใหม่นอกเหนือไปจากประเทศคู่ค้าอื่นๆของมาเลเซีย ประกอบกับการพยายามผลักดันของมาเลเซียที่มีในเวทีโอไอซีให้สนับสนุนการค้าระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซีด้วยกันเอง ส่งผลให้ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิมมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของมาเลเซียเป็นอย่างดี

ในงานวิชาการของ Har Wai Mun, Lam Zheng Ling and Liew Khai Yi¹⁵⁹ ได้กล่าวถึงการใช้ประโยชน์จากการมีเครือข่าย (networking) ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะช่วยให้เกิดการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยสำหรับในกรณีนี้เรียกว่า เครือข่าย Ummah (Ummah Network) ในทางเศรษฐกิจหมายถึง เครือทางการลงทุน หรือ เครือข่ายทางธุรกิจ ซึ่งเครือข่ายในลักษณะนี้จะช่วยให้เกิดผลประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่ายในการตัดสินใจในการลงทุน ในอีกนัยหนึ่งเครือข่าย Ummah ที่กล่าวมานี้ก็คือ ความเป็นพี่น้องชาวมุสลิม (Islamic brotherhood) ความเป็นพี่น้องนี้จะนำไปสู่การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศมุสลิมด้วยกัน

อาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับประเทศมุสลิมจึงเป็นความสัมพันธ์ผ่านทาง Islamic brotherhood และการเข้าเป็นสมาชิกโอไอซี ฉะนั้นเมื่อมาเลเซียเข้าเป็นส่วนหนึ่งของโอไอซีจึงเท่ากับมาเลเซียได้ใช้ผลประโยชน์จากจุดนี้ในทางเศรษฐกิจซึ่งก็คือ FDI อีกทั้งภายหลังจากเหตุการณ์ 9/11 ทำให้นักลงทุนจากประเทศมุสลิมบางประเทศหันมาลงทุนกับมาเลเซียในระยะยาว เนื่องจากบางประเทศก็เกรงว่าเงินที่มาจากประเทศมุสลิมจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย แต่สำหรับมาเลเซียแล้วเหตุการณ์ 9/11 ได้กลายเป็นจุดเปลี่ยนให้กับเศรษฐกิจของมาเลเซียทั้งทางด้านการค้าและการลงทุน ด้วยความที่มาเลเซียเองก็เป็นประเทศที่มีศักยภาพเศรษฐกิจที่จะรองรับการลงทุนจากกลุ่มประเทศมุสลิมเหล่านี้ได้

ตั้งแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา FDI ได้กลายมาเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของมาเลเซีย และได้เป็น ตัวขับเคลื่อนที่สำคัญของการเติบโตของเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันมาเลเซียเองก็พยายามเข้าไปมีส่วนในการลงทุนในประเทศอื่นๆด้วยโดยเฉพาะประเทศมุสลิม อาจกล่าวได้ว่า FDI ได้กลายมาเป็นสิ่งสำคัญในหลายๆโครงการใหญ่ของมาเลเซียในแง่ของการเปิดโอกาสให้กับการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งก็มีนักลงทุนจากภูมิภาคตะวันออกกลางให้ความสนใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มประเทศที่ร่ำรวย เช่น กลุ่มประเทศ GCC (Gulf Cooperation Council) ได้แก่ ประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต สหภาพอาหรับเอมิเรสต์ บาห์เรน โอมาน การ์ต้า กลุ่มประเทศเหล่านี้ได้หันมาให้ความสนใจกับมาเลเซียในฐานะจุดหมายปลายทางของการลงทุนและการทำธุรกิจภายหลังจากเหตุการณ์ 9/11 ที่เกิดขึ้น

ในปีค.ศ. 2007 มาเลเซียได้ประกาศโครงการขนาดใหญ่ที่มีชื่อว่า Malaysia's Iskandar Development Region (IDR) ซึ่งตั้งอยู่ที่ตอนใต้ของรัฐ Johore โดยโครงการนี้ต้องการการลงทุน

¹⁵⁹Har Wai Mun, Lam Zheng Ling and Liew Khai Yi, "Malaysia – West Asia Relations and Foreign Direct Investment: Proposal for an Ummah Network based on Social Capital Concept," *The Journal of International Research*, Vol. 2/6 (Winter 2009), p. 1.

อย่างสูง กลุ่มประเทศที่ให้การลงทุนโดยมากก็คือ กลุ่มประเทศ GCC ประกอบไปด้วยบริษัท Millennium Development Company (MDIC), Kuwait Finance House (KFH), และ Mudabala Development Company จากประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับเอมิเรสต์ได้ทำการตกลงที่จะลงทุนจำนวนเงิน 1.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐให้แก่โครงการใหม่นี้¹⁶⁰

นอกจากนี้มาเลเซียก็ยังมีการลงทุนขนาดใหญ่ในด้านอื่นอีก เช่น การลงทุนในอุตสาหกรรมทรัพย์สินและธนาคารอิสลาม (Property and Islamic Banking Industries) ,ด้านแก๊สและปิโตรเลียมของมาเลเซีย เป็นต้น ซึ่งมีมูลค่าถึง 1.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในการลงทุน FDI ในมาเลเซียโดยมากจะมาจากกลุ่มประเทศ GCC ไม่ว่าจะเป็น บริษัท General Insurance and Reinsurance Company (QGIR) , Gulf Petroleum ฉะนั้นจะเห็นได้ว่านักลงทุนที่มาจากประเทศเหล่านี้ได้ให้ความสนใจและหันเหการลงทุนมาสู่มาเลเซียเป็นอย่างมาก ซึ่งเน้นมาลงทุนในเขตเศรษฐกิจใหม่ของมาเลเซีย¹⁶¹

มาเลเซียได้กลายเป็นจุดหมายปลายทางสำหรับการลงทุนของกลุ่มประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางแทนประเทศในโลกตะวันตกดังที่เคยเป็นมา ในช่วง ค.ศ. 1990-2010 ได้มีโครงการการลงทุนทั้งหมด 31 โครงการ ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 4.7 พันล้านริงกิตมาเลย์ โดยโครงการเหล่านี้เป็นโครงการที่ได้รับการลงทุนมาจากกลุ่มประเทศ GCC ซึ่งก่อนหน้านี้มีเพียงประเทศซาอุดีอาระเบียเท่านั้นที่เข้ามาลงทุนในมาเลเซีย แต่ต่อมาสหรัฐอเมริกาได้รับเอมิเรสต์ได้กลายเป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีการลงทุนในมาเลเซียเป็นอันดับต้นๆ เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆในกลุ่มประเทศ GCC ซึ่งทำให้ในปัจจุบันนี้ 2 ประเทศนี้ได้กลายเป็นนักลงทุนชั้นนำในมาเลเซีย การลงทุนโดยมากจากสหภาพอาหรับเอมิเรสต์จะเน้นไปที่อุปกรณ์เครื่องจักร ปิโตรเลียม และอุตสาหกรรมเคมี¹⁶² ดังจะเห็นได้จากตารางแสดงการลงทุนในภาคส่วนของการผลิตในมาเลเซีย

¹⁶⁰ Asmak Binti Ab Rahman and Mohd Fauzi Bin Abu-Hussin, "GCC Economic Integration Challenge and Opportunity for Malaysian Economic," *The Journal of International Social Research*, Vol. 2/9 (Fall 2009), p. 51.

¹⁶¹ Mohd Fauzi Bin Abu Hassin, "Gulf Arab Foreign Direct Investment (FDI): ASEAN Targets of Opportunity," [online]. 2013. Available from: <http://www.mei.edu/content/gulf-arab-foreign-direct-investment-fdi-asean-targets-opportunity> [2013, March 20].

¹⁶² Evelyn S. Devadason, "Malaysia: A Base for the Growing Asia-Middle East Market?," [online]. 2013. Available from: <http://www.mei.edu/content/malaysia-base-growing-asia-middle-east-market> [2013, June 6].

ตารางที่ 4 ตารางแสดงการลงทุนในภาคส่วนการผลิตของกลุ่มประเทศ GCC

GCC Participation in Manufacturing							
Distribution of country participation (% of total regional FDI Inflow)						1990-2010	
Country	1990	1995	2000	2005	2010	%	RM Million
Saudi Arabia	100.0	100.0	100.0	0	7.36	3.45	161.71
Qatar	0	0	0	0	15.12	0.07	3.25
UAE	0	0	0	0	77.53	96.48	4,527.13

ที่มา: Evelyn S. Devadason, Malaysia: A Base for the Growing Asia-Middle East Market? [online]. 2013. Available from: <http://www.mei.edu/content/malaysia-base-growing-asia-middle-east-market> [2013, June 6].

ในปี ค.ศ. 2011 ซาอุดีอาระเบียเป็นประเทศอันดับที่ 5 ของประเทศที่มีอัตราการลงทุนมากที่สุดในมาเลเซียรองจากประเทศ ญี่ปุ่น เกาหลี สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ โดยซาอุดีอาระเบียได้ลงทุนเป็นจำนวนถึง 865 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2012¹⁶³ อาจกล่าวได้ว่าการลงทุนที่มาจากประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลายเป็นการลงทุนที่มีส่วนสำคัญต่อการเจริญเติบโต FDI ในมาเลเซีย ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าการลงทุน FDI ที่มีต่อมาเลเซียนั้นค่อนข้างประสบผลสำเร็จในการดึงดูดนักลงทุนจากโลกมุสลิมโดยเฉพาะในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยเงินลงทุนนี้ได้เข้ามาพัฒนาเศรษฐกิจให้กับมาเลเซียในด้านโครงการใหม่ๆ นักลงทุนเหล่านี้ได้กลายมาเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาโครงการต่างๆของมาเลเซีย อาจเนื่องมาจากการอำนวยความสะดวกทางการเงินของมาเลเซีย ในภาคการเงินอิสลาม สถาบันทางการเงินอิสลาม

ระบบการเงินอิสลามเป็นจุดแข็งของมาเลเซีย โดยผู้นำประเทศได้กำหนดบทบาทของรัฐให้เป็นผู้ส่งเสริมและผลักดันการเงินอิสลามมาอย่างต่อเนื่อง โดยมาเลเซียเป็นประเทศที่พยายามพัฒนาระบบการเงินอิสลาม เนื่องจากการตระหนักถึงศักยภาพของระบบการเงินอิสลามที่จะสามารถนำมาใช้เป็นอีกหนึ่งช่องทางจากระบบการเงินแบบทั่วไป ในมาเลเซียจึงมีธนาคารอิสลามทั้งหมด 12 แห่ง นอกเหนือจากธนาคารแบบทั่วไป โดยธนาคารอิสลามนี้จะอยู่ภายใต้การบริหารของธนาคาร

¹⁶³ibid.

Negara Malaysia การมีระบบการเงินอิสลามจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เอื้อต่อการส่งเสริมบรรยากาศการลงทุนในมาเลเซียสำหรับนักลงทุนที่มาจากกลุ่มประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลาง¹⁶⁴

นอกเหนือจากนี้มาเลเซียยังมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศเกี่ยวกับการสนับสนุนระบบการเงินอิสลามนั่นคือ การสนับสนุนธนาคารอิสลามและการเงินอิสลาม (Islamic Finance) ผ่านการเข้าร่วมกับไอดีบี และ International Islamic Financial Market Board เป็นต้น ทั้งนี้มาเลเซียพยายามนำเสนอตัวเองในฐานะตัวอย่างของประเทศที่ประสบความสำเร็จในระบบการเงินอิสลาม อันเนื่องมาจากการที่มาเลเซียมีเสถียรภาพทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ซึ่งปัจจัยต่างๆเหล่านี้ได้ส่งเสริมให้มาเลเซียกลายเป็นผู้นำทางการเงินอิสลาม โดยมาเลเซียได้กลายเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของภูมิภาค¹⁶⁵ ด้วยจุดแข็งนี้ทำให้มาเลเซียได้เปรียบกว่าหลายประเทศทั้งในระดับภูมิภาค จึงยิ่งกลายเป็นส่วนสนับสนุนให้นักลงทุนเหล่านี้เข้ามาลงทุนในมาเลเซีย และส่งผลประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจมาเลเซียได้อย่างดี

4.2.2 การท่องเที่ยว

หลังจากเหตุการณ์ 9/11 ที่เกิดขึ้นที่สหรัฐอเมริกาไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระหว่างมุมมองของโลกตะวันตกที่มีต่อโลกมุสลิมแล้ว ภาคการท่องเที่ยวทั่วโลกก็เช่นเดียวกันที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ครั้งนั้น โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวจากโลกอาหรับ หรือแม้แต่นักท่องเที่ยวชาวมุสลิมทั่วโลก นักท่องเที่ยวเหล่านี้ถูกมองในเชิงลบจากการถูกเหมารวมให้มีส่วนรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เกิดความไม่เข้าใจต่อชาวอาหรับและการไม่ต้อนรับของประเทศที่ไม่ใช่ประเทศมุสลิม อันเนื่องมาจากนโยบายการต่อต้านนักท่องเที่ยวที่มาจากอาหรับในหลายๆประเทศ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย และสหภาพยุโรป จากอคติที่มีต่อกลุ่มนักท่องเที่ยวเหล่านี้ส่งผลให้รัฐบาลของประเทศเหล่านี้ก็สนับสนุนให้ผู้ที่จะท่องเที่ยวมองหาจุดหมายปลายทางใหม่ๆในการท่องเที่ยวซึ่งนั่นก็คือ มาเลเซีย

สิ่งที่ทำให้มาเลเซียกลายเป็นที่ตอบโจทย์สำหรับนักท่องเที่ยวเหล่านี้คือ การเป็นประเทศมุสลิม ซึ่งส่งผลต่อบรรยากาศให้แก่นักท่องเที่ยวเหล่านี้รู้สึกมีความปลอดภัย ประกอบกับการเป็นประเทศมุสลิมจึงทำให้ขนบธรรมเนียมบางอย่างมีความคล้ายคลึงกัน เช่น อาหาร ส่งผลให้ในช่วง

¹⁶⁴ Awang Adek Bin Husin, "The Role of Malaysia in the Internationalisation of Islamic Finance," The Labuan International Islamic Finance Lecture Series I, Sheraton Hotel , Labuan [online]. 2013. Available from: <http://www.lofsa.gov.my/lofsa5/PubAnnSpe/speeches/Lecture%20by%20YB%20Datuk%20Dr%20Aw%ang%20Adek-%2015%20Sept%2006%.pdf> [2006, September 13].

¹⁶⁵ Ibid.

หลายปีที่ผ่านมา มาเลเซียกลายเป็นจุดหมายปลายทางที่มีนักท่องเที่ยวจากโลกมุสลิมโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศรอบอ่าว เดินทางมาท่องเที่ยวยังมาเลเซียมากขึ้น อีกทั้งผู้นำของมาเลเซียก็มีนโยบายที่ต้องการดึงดูดคนกลุ่มนี้ให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในมาเลเซียแทนจุดหมายเดิมในอดีตเห็นได้จากคำกล่าวของ Mahathir ที่ว่า “Tourism among the OIC countries is improving. We are getting more and more Arab coming here. This is actually the effect is of the Arabs are not welcome in Europe anymore.”¹⁶⁶

ในปี ค.ศ. 2001 มาเลเซียได้กระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซีด้วยกัน โดยรัฐบาลของมาเลเซียพยายามที่จะนำเสนอมาเลเซียในการเป็นจุดหมายปลายทางให้นักท่องเที่ยวจากโลกมุสลิม ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ 5 ตารางแสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังมาเลเซียตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001-2007

Country of Residence	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Saudi Arabia	39,957	45,007	20,077	39,432	53,638	67,679	78,278
Bahrain	0	0	0	0	0	-	6,874
Oman	7,284	8,432	5,703	7,983	9,228	11,905	19,525
Kuwait	7,428	10,470	3,599	12,063	11,506	13,369	17,650
UAE	13,762	14,124	6,047	21,161	29,606	35,118	38,170
Qatar	0	0	0	0	0	-	11,782
Syria	18,205	21,109	16,776	8,367	5,613	5,772	7,481

ที่มา: Asmak Binti Ab Rahman and Mohd Fausi Bin Abu-Hussin, “GCC Economic Integration Challenge and Opportunity for Malaysian Economic,” *The Journal of International Social Research*, Vol. 2/9 (Fall 2009), p. 52.

ซึ่งตารางจะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาจากโลกอาหรับมีการเพิ่มจำนวนขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มประเทศ GCC เนื่องจากกลุ่มประเทศเหล่านี้มีรายได้สูง แสดงให้เห็นว่ามาเลเซียประสบความสำเร็จในการดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ดังจะเห็นได้จากสถิตินักท่องเที่ยวที่มาจากซาอุดีอาระเบียและสหภาพอาหรับเอมิเรสต์ที่มีจำนวนสูงกว่าชาติอื่นๆ ส่งผลให้ตลอดระยะเวลา 7 ปีที่ผ่านมาดังที่แสดง

¹⁶⁶Raja Mohamad, An Exclusive Interview with Tun Dr. Mahathir Mohamad [online]. 2013. Available from: http://library.perdana.org.my/Digital_Content/Serials/OIC_Today/%5BVol%20%5D/An%20Exclusive%20Interview%20with%20Tun%20Dr.Mahathir%20Mohamad%20%5B42-46%5D [2013, December 11].

ในตาราง มาเลเซียได้กลายเป็นอีกทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวอาหรับที่ได้หันมาหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่จากผลกระทบของเหตุการณ์ 9/11 ที่เกิดขึ้น ประกอบกับการเป็นประเทศมุสลิมที่มีภาพลักษณ์ที่ดีในเวทีระหว่างประเทศที่ดีของมาเลเซีย การได้รับการยอมรับและชื่นชมจากโลกมุสลิม ความสัมพันธ์ที่ดำเนินมาอย่างยาวนานระหว่างมาเลเซียกับโลกอิสลาม ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งเสริมให้มาเลเซียได้รับความเชื่อมั่นจากกลุ่มนักท่องเที่ยวเหล่านี้ โดยจากผลสำรวจของสถาบันพระเจ้าเสี้ยวของสิงคโปร์ (Singapore-based Muslim travel consultancy Crescentrating) มาเลเซียได้กลายเป็นประเทศอันดับหนึ่งของประเทศมุสลิมที่ชาวมุสลิมเลือกให้เป็นจุดหมายปลายทางพักผ่อนในวันหยุด จากผลสำรวจ 50 ประเทศ โดยสาเหตุที่ทำให้มาเลเซียได้รับเลือกเนื่องมาจากมาเลเซียสามารถตอบสนองของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมเหล่านี้ได้ทั้งเรื่องของอาหารฮาลาล การมีสถานที่ไว้รองรับในการปฏิบัติศาสนพิธี ซึ่งนี้ทำให้อัตรานักท่องเที่ยวชาวมุสลิมในมาเลเซียเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ภาคส่วนการท่องเที่ยวของมาเลเซียมีมูลค่าสูงถึง 126 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2011¹⁶⁷

4.2.3 อาหารฮาลาล (Halal)

ด้วยจำนวนประชากรมุสลิมที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ความต้องการทางด้านฮาลาล¹⁶⁸เพิ่มสูงตามเช่นกัน จนในตอนนี้มีผู้ประกอบการฮาลาลมีมูลค่าสูงถึง 1.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งสร้างมูลค่าให้กับอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลเป็นอย่างมาก เฉพาะแค่ในตลาดของภูมิภาคตะวันออกกลาง อุตสาหกรรมอาหารฮาลาลมีมูลค่ามากถึง 20 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งไม่เป็นที่น่าแปลกใจว่าทำไมมาเลเซียจึงมีความต้องการที่จะเป็นศูนย์กลางของอาหารฮาลาล

เหตุการณ์ 9/11 ได้ก่อการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายภาคส่วน เช่น ภาคการท่องเที่ยว การหันมาตระหนักถึงการค้าระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซี การบริโภคอาหารฮาลาลก็เช่นเดียวกัน เหตุการณ์นี้ได้กลายเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดกระแสการตื่นตัวในการบริโภคฮาลาลของชาวมุสลิมทั่วโลก เนื่องมาจากสภาวะการตกเป็นจำเลยของสังคมโลกที่สร้างแรงกดดันเพิ่มมากขึ้นต่อการดำรงชีวิตของชาวมุสลิมทั่วโลก ส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาจากชาวมุสลิมคือ การหันมาเคร่งจารีตและปฏิบัติตามหลักการ

¹⁶⁷ Agence France Press, Malaysia Rated Top Muslim Friendly Holiday Destination [online]. 2013. Available from: <http://tribune.com.pk/story/494745/malaysia-rated-top-muslim-friendly-holiday-destination/> [2013, January 16].

¹⁶⁸ อาหารฮาลาล เป็นอาหารที่ต้องมีกระบวนการผลิตที่ถูกต้องตามข้อบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม ที่ปราศจากสิ่งต้องห้าม (ฮารอม) และมีคุณค่าทางอาหาร (ตอยยิบ)

อิสลามยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นตัวเร่งกระแสการพัฒนาธุรกิจฮาลาลที่มีในโลกให้สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว¹⁶⁹

อีกทั้งความเกรงกลัวต่อการเชื่อมโยงกับการก่อการร้ายของประเทศมุสลิมทั้งหลายที่เป็นพันธมิตรต่อสหรัฐจึงทำให้ประเทศที่ต้องการพัฒนาอาหารฮาลาลอย่างจริงจังคือ ซาอุดีอาระเบีย ถูกแขงหน้าโดยมาเลเซีย ได้มีโอกาสก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำในการพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลแทนตามความต้องการของผู้นำมาเลเซียที่ต้องการใช้โอกาสนี้ในการเป็นศูนย์กลางอาหารฮาลาล โดยให้มาเลเซียได้กลายเป็นผู้ส่งออกอาหารฮาลาลรายใหญ่ โดยเฉพาะในตลาดของโอไอซีซึ่งเป็นตลาดรายใหญ่สำหรับมาเลเซีย

ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี Abdullah Badawi ได้มีความมุ่งมั่นที่จะยกระดับอาหารฮาลาลให้เป็นอาหารของประชากรโลก โดยในหลายๆเวทีของการประชุมร่วมกับประเทศอิสลาม อับดุลลา บาดาวีในฐานะผู้นำประเทศมาเลเซียและประธานโอไอซีได้ร้องขอความร่วมมือร่วมใจจากประเทศสมาชิกโอไอซี โดยกล่าวถึงหน้าที่ของชาวมุสลิมทุกคนในโลกว่าเป็นพี่น้องร่วมศรัทธาเดียวกัน พี่งร่วมมือกันสนับสนุนกิจการต่างๆ ซึ่งจะเป็นการเผยแพร่หลักการอิสลามให้เกิดการขยายตัวออกสู่ประชาคมโลก ผ่านการค้าและการลงทุน และในฐานะที่มาเลเซียดำรงตำแหน่งประธานโอไอซี จะขอทำหน้าที่เป็นผู้นำและร่วมพัฒนากิจการฮาลาล อันจะนำความรุ่งเรืองและยุติธรรมมาสู่เศรษฐกิจโลกมิใช่แต่เพียงโลกอิสลามเท่านั้น¹⁷⁰

ด้วยการร้องขอความร่วมมือของมาเลเซียในผ่านทางเวทีการประชุมในโลกอิสลาม ส่งผลให้มาเลเซียสามารถผลักดันสินค้าฮาลาลนี้ไปสู่ตลาดประเทศสมาชิกได้อย่างดีเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด และการคาดการณ์ของมาเลเซียที่หวังจะให้ภูมิภาคตะวันออกกลางกลายเป็นตลาดส่งออกอาหารและสินค้าฮาลาลที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของมาเลเซีย¹⁷¹

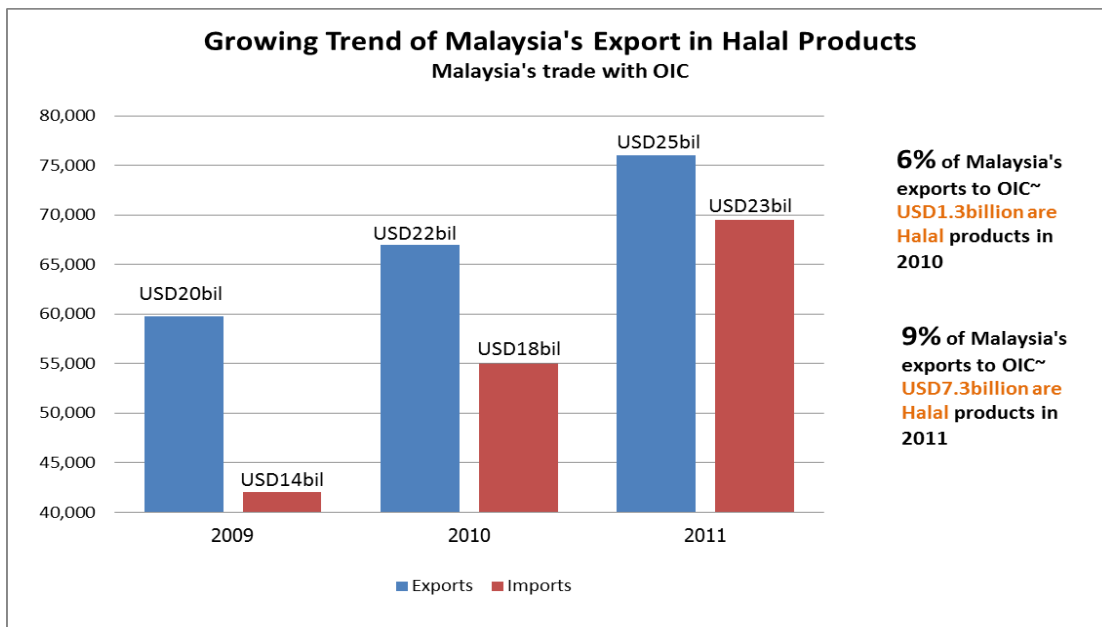
ดังจะเห็นได้จากแนวโน้มการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลของมาเลเซียดังภาพข้างล่างนี้ที่มีอัตราการเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ

¹⁶⁹ กุลลดา เกษบุญชู มีด, *มาเลเซียกับทุนนิยมอิสลาม: ผลกระทบต่อไทย*, หน้า 132-133.

¹⁷⁰ คำปราศรัยจาก นายกรัฐมนตรี บาดาวี ในการเปิดงาน World Halal Forum 2007. 7-8 พฤษภาคม 2007.

¹⁷¹ “Business Beyond Borders: Forging Partnership with the Muslim World”. WIFE Foundation. Special Commemorative Publication 2008.

รูปภาพที่ 7 กราฟแสดงอัตราการเจริญเติบโตของการส่งออกผลิตภัณฑ์ฮาลาลของมาเลเซียในปี ค.ศ. 2009-2011 (หน่วยเป็นมาเลย์ริงกิต)

ที่มา: Halal Industry Development Corporation, *Business Opportunities in Halal Industry* [online]. 2013. Available from: <http://www.mida.gov.my/env3/uploads/events/IDBG09052012/Halal%20Industry.pdf> [2012, May 10].

การเติบโตของการส่งออกผลิตภัณฑ์ฮาลาลยังส่งผลให้ภาคส่วนอื่นในเศรษฐกิจของมาเลเซียเจริญเติบโตตามไปด้วย เช่น ภาคส่วนการเงินอิสลาม เนื่องจากความต้องการของตลาดโลกที่มีมากขึ้นต่ออาหารฮาลาลหลังจากการเกิดเหตุการณ์ 9/11 มาเลเซียเองเล็งเห็นถึงความสำคัญตรงนี้ประกอบกับความพร้อมของมาเลเซียจากการได้รับยกย่องให้เป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามในภูมิภาค ซึ่งเป็นจุดแข็งและปัจจัยสำคัญที่จะดึงดูดนักลงทุนจากตะวันออกกลางให้เข้าร่วมในอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลของมาเลเซีย

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าภายใต้ความพยายามมีบทบาทในการสนับสนุนความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกโอไอซีไม่ว่าจะเรียกร้อง ร้องขอประเทศสมาชิกทั้งหลายให้ร่วมมือกันในการค้าและการลงทุน ได้สร้างผลดีให้กับมาเลเซียในด้านการเป็นผู้นำส่งออกผลิตภัณฑ์ฮาลาลและสร้างรายได้ให้กับมาเลเซียเป็นอย่างดี ส่งผลให้ภาคส่วนอื่นทางเศรษฐกิจเจริญเติบโตตามไปด้วย ทั้งด้านการเงินอิสลาม การสร้างงานให้กับแรงงานมาเลเซีย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลให้เศรษฐกิจของมาเลเซียพัฒนาไปด้วย

4.2.4 การได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน

ในประเด็นนี้จะกล่าวถึงการได้รับความช่วยเหลือของมาเลเซียจากการเข้าไปมีความสัมพันธ์กับโลกอิสลาม และการเข้าเป็นสมาชิกโอไอซี ซึ่งได้มีส่วนช่วยให้มาเลเซียสามารถพัฒนาประเทศไปได้ อย่างก้าวไกล และเป็นข้อได้เปรียบของมาเลเซียจากการดำเนินความสัมพันธ์กับโลกอิสลาม อาจกล่าวได้ว่าเป็นกลยุทธ์ที่ชาญฉลาดของผู้นำมาเลเซียในยุคนั้นก็ว่าได้ โดยความช่วยเหลือที่มาเลเซียได้รับ โดยมากเป็นไปในรูปแบบความสัมพันธ์ในระดับทวิภาคีที่มีต่อประเทศสมาชิกโอไอซี

ภายหลังจากที่มาเลเซียได้รับเอกราชจากเจ้าอาณานิคม สถานะของมาเลเซียในขณะนั้นก็คือ ประเทศเกิดใหม่ ที่ย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาหลายๆภาคส่วนของประเทศ ซึ่ง ณ ขณะนี้ มาเลเซียได้กลายมาเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่มีความทันสมัย และมีเศรษฐกิจที่เข้มแข็งประเทศหนึ่งในภูมิภาค จนมาเลเซียหวังว่าในปี ค.ศ. 2020 มาเลเซียจะกลายเป็นประเทศที่ประชากรมีรายได้สูง ดังเช่นประเทศที่พัฒนาแล้วหลายๆประเทศ

การดำเนินความสัมพันธ์กับโลกอิสลามภายใต้การนำของผู้นำมาเลเซียในยุคแรกได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่มาลาเซียในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะจากความสัมพันธ์ในระดับทวิภาคีระหว่างมาเลเซียกับซาอุดีอาระเบียซึ่งมีมาอย่างยาวนานทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ศาสนา และวัฒนธรรม ทำให้มาเลเซียได้รับความช่วยเหลือจากซาอุดีอาระเบียเป็นอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าการช่วยเหลือที่ได้รับนั้นนำไปสู่การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจให้กับมาเลเซียในฐานะประเทศเกิดใหม่ได้อย่างดีเยี่ยม สิ่งที่มาเลเซียได้รับจากความสัมพันธ์นี้ก็คือ ความช่วยเหลือทางการเงิน จากซาอุดีอาระเบียโดยแบ่งออกเป็น 2 ทาง คือ 1.จากกองทุนของซาอุดีอาระเบียที่มีชื่อว่า Saudi Development Fund (SDF) เงินกองทุนนี้ช่วยเหลือมาเลเซียเพื่อสร้างสถาบันศาสนาและกิจกรรมทางศาสนาในมาเลเซีย 2.ความช่วยเหลือโดยการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของมาเลเซีย

มาเลเซียเป็นหนึ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่ต้องการใช้ FDI ในการเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเป้าหมายแหล่งเงินทุนนี้ก็คือ กลุ่มประเทศที่ร่ำรวยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง และสถาบันการเงินระหว่างประเทศ โดยหวังว่าจะสามารถนำเงินทุนเหล่านี้มาใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1969-1983 FDI ได้กลายมาเป็นปัจจัยสำคัญในด้านเงินลงทุนระหว่างประเทศของมาเลเซียด้วยจำนวนเงินเงิน 550.26 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

หรือคิดเป็น 52% ของเงินลงทุนทั้งหมด¹⁷² ซึ่งแต่เดิมประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ไต้หวัน เกาหลีใต้ และประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน เป็นนักลงทุนรายใหญ่ให้กับมาเลเซีย

อย่างไรก็ตามซาอุดีอาระเบียได้เริ่มให้การช่วยเหลือทางการเงินและการลงทุนในโครงการพัฒนาต่างๆของมาเลเซียตลอดช่วงปี ค.ศ. 1975-1993 มาเลเซียได้รับเงินเป็นจำนวน 312.30 ล้านดอลลาร์ซาอุดีริยาล (Saudi Riyal) จากกองทุนการพัฒนาซาอุดีอาระเบีย โดยซาอุดีอาระเบียได้มีส่วนให้การช่วยเหลือทั้งการสร้างมหาวิทยาลัยให้แก่มาเลเซีย ยิ่งไปกว่านั้นคือ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินให้แก่มาเลเซียเพื่อพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 3 (1976-1983) ซึ่งตรงกับสมัยของนายกรัฐมนตรี Tunku Abdul Razak โดยให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของเงินกู้ยืมเป็นจำนวนถึง 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อช่วยให้มาเลเซียสามารถพัฒนาโครงการต่างๆ เช่น Pahang Tenggara Land Settlement Project เป็นจำนวนเงิน 52.70 ล้านดอลลาร์ (Saudi Riyal) เป็นต้น การให้ความช่วยเหลือยังคงดำเนินต่อเนื่องไปจนทำให้มาเลเซียสามารถนำเงินนี้ไปพัฒนาโครงการใหญ่ซึ่งโดยมากจะเน้นไปที่สถานการศึกษาาระดับสูง การสร้างสาธารณูปโภค เช่น โรงพยาบาล¹⁷³

ในปี ค.ศ. 1976-1983 มาเลเซียก็ยังคงเป็นประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือจากซาอุดีอาระเบียอย่างต่อเนื่องในรูปแบบเงินกู้ยืมที่มีดอกเบี้ยต่ำเพื่อนำมาพัฒนาโครงการต่างๆ ดังนั้นจะเห็นว่าจากการปูทางของผู้นำมาเลเซียรุ่นก่อนคือ สมัย Tunku Abdul Rahman โดยการเข้าไปมีบทบาทในโลกอิสลามด้วยการเป็นเลขาธิการโอไอซี ซึ่งเป็นองค์การที่มีความสำคัญในโลกมุสลิม ทำให้มาเลเซียเองก็ได้สร้างความสัมพันธ์กับประเทศอิสลามต่างๆ ดังเช่น ซาอุดีอาระเบีย ส่งผลให้มาเลเซียได้รับความช่วยเหลือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมากและสิ่งต่างๆเหล่านี้ได้กลายเป็นปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาประเทศในด้านอื่นต่อไป

นอกเหนือจากการได้รับความช่วยเหลือจากประเทศซาอุดีอาระเบีย มาเลเซียยังได้รับความช่วยเหลือจากประเทศมุสลิมอื่นอีก เช่น ประเทศโอมาน ซึ่งก็จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับการให้ความช่วยเหลือของประเทศซาอุดีอาระเบียนั่นคือ การให้ความช่วยเหลือด้านสินเชื่อเพื่อการลงทุน ซึ่งโอมานเป็นประเทศคู่ค้าอันดับ 3 ของมาเลเซีย โดยมีการเจริญเติบโตของมูลค่าการค้าจาก 28.1

¹⁷² Asmady Idris, Malaysia – Saudi Arabia Relations : Roots, Dimension, and Prospects [online]. 2013. Available from: <http://www.mei.edu/content/malaysia-saudi-arabia-relations-roots-dimensions-and-prospects> [2013, September 15].

¹⁷³ Ibid.

ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 1995 มาสู่ 1.06 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2006¹⁷⁴ ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าการที่มาเลเซียได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของโลกอิสลามได้เปิดโอกาสให้มาเลเซียเข้าไปมีความสัมพันธ์กับประเทศมุสลิมอื่นๆ โดยเฉพาะในระดับทวิภาคี อย่างเช่น ความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศสมาชิก GCC ซึ่งเป็นกลุ่มที่มาเลเซียมีความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมากท่ามกลางประเทศมุสลิมทั้งหลาย ซึ่งในด้านหนึ่งไม่เพียงแต่มาเลเซียจะได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน เช่น การให้เงินกู้ยืมเพื่อนำมาพัฒนาโครงการต่างๆทั้งทางด้านการศึกษา โครงสร้างสาธารณูปโภค แต่ยังคงกลายเป็นช่องทางการส่งเสริมทางเศรษฐกิจด้วยทั้งทางด้านการค้าและการลงทุน ดังจะเห็นได้จากหลายประเทศในกลุ่มประเทศ GCC อันได้แก่ ประเทศโอมาน และประเทศซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น ที่ได้กลายเป็นคู่ค้าทางเศรษฐกิจที่สำคัญของมาเลเซีย

ดังนั้นจะเห็นว่าพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับประเทศมุสลิมเหล่านี้ได้มีการแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์โดยในช่วงแรกความสัมพันธ์ในช่วงแรกๆอาจเป็นไปได้เพื่อการช่วยเหลือทางการเงิน แต่เมื่อเวลาผ่านไปมาเลเซียเองก็ได้ใช้ความสัมพันธ์นั้นเพื่อวัตถุประสงค์อื่น เช่น การส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างกัน ทำให้ประเทศเหล่านี้กลายเป็นช่องทางที่เอื้ออำนวยต่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกันเป็นอย่างมากดังจะเห็นได้จาก ประเทศคูเวต ที่มาเลเซียเองก็ต้องการให้ประเทศคูเวตเป็นประตูไปสู่การค้ากับกลุ่มประเทศ GCC เนื่องจากในปี ค.ศ. 2010 คูเวตได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานของ GCC ซึ่งจากตำแหน่งนี้ก็จะมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดการลงทุนมากยิ่งขึ้น ซึ่งคูเวตเองก็มองว่ามาเลเซียจะสามารถกลายเป็นประตูสู่การค้าระหว่างประเทศโลกอาหรับกับอาเซียนได้¹⁷⁵

นอกเหนือจากความช่วยเหลือของประเทศมุสลิมจากความสัมพันธ์ในระดับทวิภาคีแล้ว สิ่งที่มาเลเซียได้รับโดยตรงจากการเป็นหนึ่งในสมาชิกของโอไอซีก็คือ การได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันทางการเงินของโอไอซีที่เรียกว่า IDB (Islamic Development Bank) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักของโอไอซีที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกในการนำเงินไปพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ

มาเลเซียได้รับเงินช่วยเหลือจาก IDB โดยรูปแบบของการได้รับความช่วยเหลือเป็นไปในรูปแบบของการให้เงินกู้ยืมเพื่อนำไปใช้ในโครงการต่างๆ อีกทั้งยังมีในส่วนของการเป็นหุ้นส่วนใน

¹⁷⁴ Anita Joseph, Oman, Malaysia Ink Trade and Investment MoU [online]. 2013. Available from: <http://www.iskandarmalaysia.com.my/news/080120/oman-malaysia-ink-trade-and-investment-mou> [2008, January 20].

¹⁷⁵ Xinhua, Malaysia seeks Kuwait's Support to Boost Trade with Gulf Countries [online]. 2013. Available from: <http://english.people.com.cn/90001/90777/90851/7086112.html> [2010, July 29].

โครงการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือด้านเงินทุนให้กับมาเลเซียในอีกทางหนึ่ง โดยมากนั้นมาเลเซียจะนำความช่วยเหลือเหล่านี้มาใช้ในการสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้แก่ประเทศ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก เช่น ในโครงการ South Klang Valley Expressway¹⁷⁶

ซึ่งการได้รับความช่วยเหลือจาก IDB นั้นประเทศที่จะได้รับต้องเป็นสมาชิกของ IDB เท่านั้น ซึ่งก็คือการเป็นสมาชิกของโอไอซีด้วยเช่นกัน เพราะฉะนั้นจะเห็นการเข้าเป็นสมาชิกของโอไอซีนำมาซึ่งผลประโยชน์ต่อประเทศในด้านการพัฒนาให้แก่มาเลเซียมาก อันได้สร้างโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจให้สามารถพัฒนาต่อยอดไปได้ในอนาคต ทั้งนี้สอดคล้องกับความต้องการของ IDB ที่ต้องการให้ประเทศสมาชิกได้พัฒนาไปอย่างก้าวไกล

โดยสรุป

ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโลกอิสลามได้เปิดโอกาสให้มาเลเซียเข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองของโลกอิสลามเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นการเป็นตัวแทนของชาวมุสลิมทั่วโลกในการเข้าไปช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การเป็นผู้นำในการพยายามลบล้างอคติที่โลกตะวันตกมีต่อโลกอิสลาม สิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้ส่งเสริมสถานะให้แก่มาเลเซียในเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้มาเลเซียกลายเป็นที่ยอมรับในโลกอิสลาม ในอีกด้านหนึ่งจากความสัมพันธ์นี้เปิดโอกาสให้มาเลเซียได้เข้าไปมีความสัมพันธ์ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีกับประเทศมุสลิมทั้งหลายอันมีส่วนช่วยให้เกิดประโยชน์ให้แก่มาเลเซียในหลายด้านโดยเฉพาะในทางเศรษฐกิจ เช่น การได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจกับประเทศเหล่านี้ในด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าอิสลามได้กลายมาเป็นกลไกหนึ่งที่มีส่วนส่งเสริมให้มาเลเซียได้รับผลประโยชน์จากการเข้าไปมีความสัมพันธ์กับโลกอิสลามผ่านการเข้าเป็นสมาชิกโอไอซี

¹⁷⁶IDB, Member Country Partnership Strategy for Malaysia [online], 2 March 2014. Available from: http://www.isdb.org/irj/go/km/docs/documents/IDBDevelopments/Internet/English/IDB/CM/Publications/Partnership_Strategies/Malaysia.pdf

บทที่ 5

บทสรุป

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้นำเสนอบทบาทของอิสลามที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโอไอซี โดยเป็นการชี้ให้เห็นถึงการนำเอาศาสนาเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในทางการเมืองเพื่อเป็นกลยุทธ์ในการสร้างความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมผ่านการเข้าเป็นสมาชิกของโอไอซี ซึ่งภายใต้การศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของอิสลามที่มีต่อการเมืองมาเลเซีย รวมทั้งความเชื่อมโยงระหว่างมิติการเมืองภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อทิศทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นซึ่งนำไปสู่การมีผลประโยชน์ร่วมกัน

การที่อิสลามได้เข้ามามีบทบาทต่อการเมืองของมาเลเซียนั้นเป็นเพราะการนำเอาอิสลามเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในทางการเมืองของประเทศ ภายใต้บริบททางสังคมและสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่มาเลเซียได้เผชิญอยู่ขณะนั้น การเป็นประเทศเกิดใหม่ภายหลังจากที่ได้รับเอกราชจากเจ้าอาณานิคม ส่งผลให้ประเทศที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 4 เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำเป็นต้องเร่งสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพให้กับประเทศ โดยหนึ่งในเครื่องมือที่นำมาใช้ก็คือ ศาสนาอิสลาม ในการสร้างอัตลักษณ์ให้กับประเทศชาติ ซึ่งสิ่งนี้ได้กลายมาเป็นสิ่งที่ร้อยรัดชาติพันธุ์มาเลยเข้าไว้กับอิสลามอย่างแนบแน่น ภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ว่า “ชาวมลายูต้องเป็นบุคคลซึ่งนับถือศาสนาอิสลาม” แต่กระนั้นก็ตามเมื่อเวลาผ่านไปอิสลามไม่ถูกจำกัดอยู่เพียงบริบทของการนำมาใช้เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติเท่านั้น แต่อิสลามยังกลายมาเป็นเครื่องมือที่ผู้นำประเทศใช้เพื่อจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นท่ามกลางสังคมของมาเลเซีย นั่นคือเหตุการณ์การจลาจล 1969 ซึ่งกลายเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้อิสลามเข้ามามีบทบาทในทุกภาคส่วนของมาเลเซีย นับตั้งแต่ชีวิตประจำวันของผู้คนเรื่อยไปจนถึงนโยบายของรัฐ

อิสลามจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อรักษาความมีเสถียรภาพทางสังคมซึ่งด้านหนึ่งก็เปิดโอกาสให้ชาติพันธุ์มาเลยกลายเป็นกลุ่มคนที่ได้รับผลประโยชน์มากที่สุด ประกอบกับการเกิดกระแสการฟื้นฟูอิสลามขึ้นซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากโลกมุสลิม ได้เข้ามาท้าทายต่อหลักการอิสลามของผู้นำมาเลเซียที่มีลักษณะไปในแบบอิสลามทางสายกลาง (moderate Islam) ที่ไม่ปฏิเสธความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพัฒนาเศรษฐกิจ จึงทำให้สังคมมาเลเซียกลายเป็นสังคมที่อยู่ภายใต้ความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางความคิด นำไปสู่การช่วงชิงการกำหนดค่านิยมให้กับอิสลามที่แท้จริง ระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับพรรคฝ่ายค้านที่มีแนวคิดอิสลามไปในทางทวนกลับไปสู่ค่านิยมแบบดั้งเดิม (fundamentalism) ที่ต้องการให้มาเลเซียกลายเป็นรัฐอิสลาม (Islamic State)

ด้วยการพยายามลดทอนกระแสอิสลามแบบการทวนกลับไปสู่ค่านิยมดั้งเดิมที่เกิดขึ้นในมาเลเซีย ผู้นำมาเลเซียอย่าง Mahathir Mohamad จึงเลือกที่จะใช้อิสลามในวิถีทางของเขาในการ

เข้ามาตอบโต้จึงกลายเป็นที่มาของกระบวนการอิสลามนุวัตร์ (Islamization) ที่เกิดขึ้นและทวีความเข้มข้นเป็นอย่างยิ่ง ด้านหนึ่งคือการปรับใช้อิสลามให้เข้ากับสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ และอีกหลายภาคส่วนของมาเลเซีย ในอีกด้านหนึ่งคือการใช้อิสลามเป็นกลไกในการสร้างความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมเพื่อชี้ให้ชาวมาเลย์ได้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับประเด็นอิสลามทั้งภายในและภายนอกประเทศ จึงทำให้นโยบายต่างประเทศในสมัยนั้นได้ให้ความสำคัญกับโลกมุสลิมเป็นอันดับ 2 รองจากอาเซียน รวมถึงการก้าวเข้าไปมีบทบาทในโลกมุสลิมในฐานะ นักกิจกรรม ที่ทำให้มาเลเซียได้เข้าไปมีส่วนร่วมต่อประเด็นปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น การเป็นตัวแทนในการเจรจาในประเด็นปัญหาสำคัญๆ ซึ่งได้เปิดโอกาสให้มาเลเซียได้พาตัวเองเข้าไปอยู่ในการเมืองโลก ดังนั้นจะเห็นว่าการใช้อิสลามในทางการเมืองของผู้นำประเทศไม่ได้เพียงแต่เพื่อปรับบทบาทการเมืองภายในเท่านั้น แต่ได้เชื่อมโยงการเมืองภายในเข้าไว้กับการเมืองภายนอก ซึ่งเมื่อเกิดจุดเปลี่ยนที่สำคัญๆในการเมืองโลกจึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจว่าเหตุใดทิศทางการเมืองภายในของมาเลเซียเองจึงได้เปลี่ยนแปลงไปหรือได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นๆ

ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์วินาศกรรมที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา 9/11 ซึ่งถือได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อระหว่างโลกมุสลิมกับโลกตะวันตกเป็นอย่างมาก ทัศนคติความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้นระหว่างโลกมุสลิมกับโลกตะวันตกได้กลายเป็นปัญหาใหญ่ให้แก่มุสลิม และเป็นปัญหาที่โลกอิสลามเองมีความประสงค์ที่จะแก้ไขเพื่อให้ภาพลักษณ์ของอิสลามไม่ได้ถูกมองในเชิงลบอีกต่อไป สิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์นี้เข้ากับการเมืองภายในของมาเลเซีย นั่นคือ การเปิดโอกาสให้ผู้นำของมาเลเซียคือ Abdullah Badawi ได้ใช้โอกาสในครั้งนี้นำเสนอหลักการ Islam Hadhari ซึ่งเป็นหลักการที่มุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสร้างสังคมที่มีความยุติธรรม ซึ่งหลักการนี้อาจเป็นสิ่งที่สามารถตอบโจทย์ให้กับสังคมมาเลเซียได้ในแง่ของการมีประชากรที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ซึ่งชาติพันธุ์ชาวมาเลย์ได้กลายเป็นผู้ได้รับสิทธิพิเศษในหลายๆด้านภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์การจลาจล ค.ศ. 1969 และการออกนโยบายเศรษฐกิจใหม่ที่เรียกว่า New Economic Policy ซึ่งเอื้อสิทธิประโยชน์ให้กับชาติพันธุ์มาเลย์เป็นอย่างมาก

การนำเอาหลักการนี้มาใช้ในสังคมมาเลเซียอาจทำให้กลุ่มชาติพันธุ์อื่นสนับสนุนแนวคิดนี้ของรัฐบาล และอีกด้านหนึ่งก็เพื่อแสดงให้เห็นถึงจุดยืนของมาเลเซียที่มีต่อเหตุการณ์การก่อการร้ายที่เกิดขึ้นว่าแนวทางอิสลามของมาเลเซียไม่ได้เป็นไปในแบบแนวทางที่เน้นความรุนแรง (extremist) ตามแบบกลุ่มขบวนการที่ก่อการร้าย อีกทั้งมาเลเซียยังได้ใช้โอกาสนี้ในการชี้ให้ประชาชนชาวมาเลย์เห็นว่ารัฐบาลได้ปฏิเสธแนวทางอิสลามอื่นๆที่มีในสังคมมาเลเซียอย่างเช่น แนวทางแบบวนกลับไปหาคำสอนแบบดั้งเดิม (Fundamentalism) อย่างที่พรรค PAS ได้ยึดถือไว้ พร้อมกับได้แสดงให้เห็นว่าหลักการ Islam Hadhari ตามวิถีทางของรัฐบาลนั้นเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับจากนานา

ประเทศรวมถึงโลกอิสลามด้วย ซึ่งสิ่งนี้ย่อมจะช่วยสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐบาลและพรรค UMNO ได้เป็นอย่างมาก

โดยผู้นำมาเลเซียได้นำเสนอหลักการ Islam Hadhari นี้ให้แก่โลกมุสลิมซึ่งได้กลายมาเป็นหลักการที่ได้รับความสนใจจากทั่วโลกไม่เว้นแม้แต่สหรัฐอเมริกา สิ่งที่ทำให้หลักการนี้ได้รับการยอมรับอาจเป็นเพราะการคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมุสลิมกับสหรัฐอเมริกาที่มีมาอย่างต่อเนื่อง และการมีผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศมุสลิมทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต หรือแม้แต่มาเลเซียเอง การยอมรับหลักการนี้ในแง่หนึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศมุสลิมเหล่านี้ไม่ได้มีแนวคิดที่เห็นด้วยและสอดคล้องกับเหตุการณ์การก่อการร้ายที่เกิดขึ้น อีกทั้งหลักการนี้ยังส่งเสริมให้ประเทศมุสลิมได้พัฒนาศักยภาพที่ตนเองมีเพื่อไปสู่การเป็นประเทศที่มีสิทธิภาพและสามารถแสดงบทบาทได้อย่างเต็มที่ในการเมืองโลก ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันในทางเศรษฐกิจอยู่แล้ว แต่เหนือสิ่งอื่นใดการยอมรับหลักการ Islam Hadhari ของมาเลเซียนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของการเป็นผู้นำในโลกมุสลิมที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลกของมาเลเซีย รวมถึงพัฒนาการของอิสลามในทางการเมืองของมาเลเซียที่ได้เชื่อมโยงการเมืองภายนอกประเทศเข้าไว้กับการเมืองภายใน

ดังนั้นจากรอบความคิด Foreign Policy Tools ที่ได้นำมาวิเคราะห์สามารถอธิบายได้ว่ามาเลเซียได้ใช้ศาสนาอิสลามเข้ามาเป็นเครื่องมือ 2 ด้านด้วยกัน 1.ทางด้านการเมืองนั่นคือ การนำเอาศาสนาเข้ามาปรับใช้กับทั้งมิติการเมืองภายในและภายนอกเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาตินั่นคือการสร้างความมีเสถียรภาพให้กับประเทศ และการสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโลกมุสลิมด้วยการเข้าไปเป็นสมาชิกในโอไอซี ซึ่งเปิดโอกาสให้มาเลเซียได้แสดงบทบาทต่างๆทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจจนกลายเป็นที่ยอมรับในเวทีการเมืองระหว่างประเทศรวมทั้งโลกอิสลามด้วย 2.ทางด้านเศรษฐกิจ คือ การเข้าไปมีความสัมพันธ์กับโลกมุสลิมได้ทำให้รัฐเกิดใหม่อย่างมาเลเซียภายหลังที่ได้รับเอกราช ได้ใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์นี้ในการได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐานต่างๆซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ เมื่อเวลาผ่านไปประโยชน์จากความสัมพันธ์นี้ได้แปรเปลี่ยนจากการได้รับความช่วยเหลือเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างกันทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีไม่ว่าจะเป็น การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ความร่วมมือที่ระหว่างกันภายใต้การเป็นสมาชิกโอไอซี สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่นำมาซึ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้แก่มาเลเซีย

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการนำเอาศาสนาเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในทางการเมืองและนโยบายต่างประเทศได้ก่อให้เกิดผลทางด้านบวกแก่มาเลเซียเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่ใหญ่กว่าทางด้านภูมิศาสตร์และจำนวนประชากรอย่างอินโดนีเซียแล้วจะเห็นได้ว่าประเทศที่เล็กกว่าอย่างมาเลเซีย

และเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมุสลิมน้อยกว่าได้ใช้ประโยชน์จากอิสลามได้อย่างน่าสนใจทั้งที่ มาเลเซียก็ไม่ได้เป็นรัฐอิสลามอย่างเต็มตัวเป็นเพียงแค่อิสลาม และทั้งที่มาเลเซียเองไม่ได้มีอำนาจ ทางทหารหรือเศรษฐกิจเทียบเท่ากับประเทศมุสลิมอย่างเช่น ซาอุดีอาระเบีย แต่มาเลเซียกลับ สามารถเข้าไปแสดงบทบาทและได้รับการยอมรับจากโลกมุสลิม นั่นอาจเป็นเพราะการรู้จักปรับใช้ อิสลามในทางการเมืองของผู้นำมาเลเซียในทุกยุคทุกสมัยเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำลัง เติบโตอยู่ ซึ่งส่งผลให้บทบาทของอิสลามในทางการเมืองมาเลเซียเองมีการพัฒนาอยู่เรื่อยมาจนในที่สุด สามารถทำให้มาเลเซียสามารถใช้ประโยชน์จากอิสลามในการเป็นเครื่องมือทางการเมืองทั้งมิติภายใน และภายนอก และสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้กับมาเลเซีย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยมองว่าประเด็นอิสลามกับการเมืองมาเลเซียยังคงเป็นประเด็นที่สามารถ ทำการศึกษาได้ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของอิสลามที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับ โลกมุสลิมทั้งในแง่การเมืองและเศรษฐกิจ ด้วยความเป็นพลวัตของอิสลามในการเมืองมาเลเซีย ซึ่งถือ ได้ว่าเป็นจุดได้เปรียบของมาเลเซียเมื่อเปรียบเทียบกับอีกหลายๆประเทศในอาเซียนด้วยกัน นอกเหนือจากประเทศอินโดนีเซีย ประกอบกับพลังทางเศรษฐกิจของโลกมุสลิมที่นับวันจะยิ่งเติบโต ขึ้นเรื่อยๆโดยเฉพาะภาคการเงินอิสลาม ที่ได้เข้ามามีบทบาทหลังจากการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ ในปี ค.ศ. 1997 ซึ่งมาเลเซียก็เป็นศูนย์กลางการเงินอิสลามในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกทั้ง มาเลเซียยังสามารถเป็นสะพานเชื่อมระหว่างอาเซียนกับโอไอซีได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นแล้วจึงเป็น ที่น่าสนใจว่าในอนาคตอิสลามก็ยังคงจะกลายเป็นประเด็นที่มาเลเซียไม่อาจที่จะเพิกเฉยได้ และยังสามารถใช้เป็นกลยุทธ์ในทางการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้อย่างต่อเนื่องซึ่งอาจมีการ ปรับเปลี่ยนไปตามแต่ละสถานการณ์

รายการอ้างอิง

- A., Samy Florence. "Dr. Mahathir Blasts Oic for Failing to Unite Muslims." 2009.
- Abdul, Hamid Ahmad Fauzi. "Islamist Conservatism and the Demise of Islam Hadhari in Malaysia." In *The Eighth International Malaysian Studies Conference*.
- Abdullahil, Ahsan. "Muslim Society in Crisis: A Case Study of the Organization of Islamic Conference." University of Michigan, 1985.
- Ahmad, Hamid Fauzi Abdul. "The Formative Years of Dakwah Movement : Origin, Causes and Manifestions of Islamic Resurgence in Malaysia." *IKIM Journal* 10, no. 2 (2002): 88-89.
- Akbarzadeh Shahram, and Connor Kylie. "The Organization of the Islamic Conference : Sharing an Illusion." *Middle East Policy* 12, no. 2: 83.
- Akhtar, Aziz Zeti. "Enhancing Interlinkages and Opportunity : The Role of Islamic Finance." *NBR Analysis* 18, no. 4: 7.
- Aleksei, Malashenko. "Islam and Politics in Central Asian States." 2012.
- Alpaslan, Ozerdem. "The Contribution of the Organization of the Islamic Conference to the Peace Process in Mindanao." *Civil Wars* 14, no. 3: 397.
- Andreas, Ufen. "Mobilising Political Islam: Indonesia and Malaysia Compared." *Commonwealth & Comparative Politics* 47, no. 3 (2009): 310.
- Andrew, Humphreys. "Malaysia's Post-9/11 Security Strategy : Winning "Hearts and Minds" or Legitimising the Political Status Quo?". *Kajian Malaysia* 28, no. 1 (2010): 22.
- Anita, Joseph. "Oman, Malaysia Ink Trade and Investment Mou." 2013.
- Asmady, Idris. "Malaysia – Saudi Arabia Relations : Roots, Dimension, and Prospects ", 2013.
- Awang, Husin Adek Bin. "The Role of Malaysia in the Internationalisation of Islamic Finance." Sheraton Hotel, 2013.
- Badawi, Datuk Seri Abdullah Ahmad. "Islam Hadhari in a Muti - Racial Society." 2013.
- Bank, Islamic Development. "39 Years in the Service of Development." *Jumada* 1434H, no. May (2013): 5.
- . "Economic Cooperation among Idb Members Countries." *IDB Annual Report* 1425H, no. 26 (2005): 78.
- Benli, Altunisik Meliha. "The Possibilities and Limits of Turkey's Soft Power in the Middle East." *Insight Turkey* 10, no. 2: 41-54.
- Bruce, Vaughn. *Terrorism in Southeast Asia*. Pennsylvania: Diane Publishing, 2009.

- "Business Beyond Borders : Forging Partnership with the Muslim World." Special Commemorative Publication: WIFE Foundation, 2008.
- C., Campbell John. "The Soviet Union and the United States in the Middle East." *Annual of the American Academy of Political and Social Science* 401: 127.
- Chinyong, Liow Joseph. "Piety and Ilitics : Islamism ". In *Contemporary Malaysia*, 23-45. New York: Oxford University Press, 2009.
- COMCEC. "Cooperation Areas." 2013.
- . "Oic Ten Year Programme of Action - Economic Affairs." 2013.
- Conference, Islamic. "Third Extraordinary Session of the Islamic Summit Conference." 2012.
- Department of South Asian, Middle East and African Affairs. "องค์การความร่วมมืออิสลาม (Oic)." 2555.
- Evelyn, Devadason S. "Malaysia : A Base for the Growing Asia - Middle East Market?", 2013.
- Fakihah, Azahari. "Pioneering Effortd in Islamic Banking." 2013.
- Farish, Noor A. "Blood, Sweat and Jihad : The Radical of the Political Discourse of the Pan - Malaysian Islamic Party (Pas) from 1982 Onwards." *Contemporary Southeast Asia* 25, no. 2 (2003): 204.
- Fox Jonathan, and Samdler Shmuel. *Bringing Religion into International Relations*. New York: Palgrave Macmillan, 2004.
- G., Peletz Micheal. "'Ordinary Muslims" and Muslim Resurgents in Contemporary Malaysia : Notes on an Ambivalent Relationship." In *Islam in an Era of Nation- States*, edited by Hefner Robert W. and Horvatich Patricia. Honolulu: University of Hawai'i Press, 1997.
- Greg, Fealy. "Islam and Diplomacy in Southeast Asia : Less Than It Seems." In *Religion Faith and Global Politic*, 19-25. Australia: Department of International Relations, 2006.
- . "Islam in Southeast Asia : Domestic Pietism, Diplomacy and Security." In *Contemporary Southeast Asia* 136-55. New York: Palgrave Macmillan, 2004.
- Ioannis, Gatsiounis. "Islam Hadhari in Malaysia." *Current trends in Islamist Ideology* 3 (2006).
- James, Chin. "Malaysia the Rise of Najib and 1 Malaysia." *Southeast Asian Affairs* (2010): 164-79.
- Johan, Saravanamuttu. "The Dilemma of Independence." Penang: Universiti Sains Malaysia, 1983.

- . *Malaysia's Foreign Policy : The First Fifty Years, Alignment, Neutralism, Islamism*. Singapore: ISEAS Publishing 2010.
- K., Ramazani Rauhollah. *Iran's Foreign Policy 1941-1973 : A Study of Foreign Policy in Modernizing Nations*. Virginia: University Press of Virginia, 1975.
- Kabir, Hassan M. "An Empirical Investigation of Economic Cooperation among the Oic Member Countries." *ERF Working Paper*, no. 0212 (1998): 8.
- Kee, Beng Ooi. *Era of Transition Malaysia after Mahathir*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2006.
- Kelvin, Fong. "Malaysia Aims to Be among Top 5 Most Competitive Nations." 2012.
- Konuralp, Pamukeu. "Water Trade between Israel and Turkey : A Start in the Middle East?". *Middle East Policy* 10, no. 4: 83.
- L., Deibel Terry. "Instruments of State Power :Towards an Analytical Framework ", 2012.
- Lukman, Thaib. "Muslim Politics in Malaysia and the Democratization Process." *International Journal of Islamic Thought* 3 (2013): 49.
- "Malaysia a Model Muslim Nations, Says Zoellick." *New Strait Times*, 10 May 2005.
- Malaysia, Ministry of Foreign Affairs. "Foreign Policy Overview."
- "Malaysia, USA Sign Anti - Terror Declaration." *BBC Monitoring Service*, 15 May 2002.
- Md., Khalid Khadijah. "Malaysia's Growing Economic Relations with the Muslim World." 2013.
- Mun Har Wai, Ling Zheng Lam, and Yi Liew Khai. "Malaysia - West Asia Relations and Foreign Direct Investment : Proposal for an Ummah Network Based on Social Capital Concept." *The Journal of International Research* 2, no. 6 (Winter 2009): 1.
- O., Freedman Robert. "Soviet Policy toward the Middle East ". *Proceedings of the Academy of Political Science* 36, no. 4: 177.
- OIC. "Charter of the Organization of Islamic Conference." 2013.
- . "Declaration of the Rabat Islamic Summit Conference." 2014.
- . "Permanent Mission of the Organization of Islamic Conference." 2013.
- . "Resolution 1/3-E(Is)." 2013.
- . "Resolution 3/2 (Is)." 2013.
- . "Resolution 8/3." 2013.
- . "Resolution 17/11-P." 2013.
- . "Resolution 23/11 P." 2013.
- . "Resolution No.3/33-Af on the New Scale of Member States' Mandatory Contributions to Annual Budgets of the General Secretariat and Its Subsidiary Organs, 2006/7 ", 2013.
- Osman, Barkar. "Islam and Politics in the Post - Mahathir Era." 2013.

- Paddy, Datuk Dr. Bowie. *Attribute Tun Dr. Mahathir Bin Mohamad*. Kuala Lumpur: Percentakan Oscacor sdn Bhd, 2006.
- Parliament, European. *"The Organization of Islamic Cooperation: Defined- for Better and Worse- by Its Religious Dimension "*, 2014.
- Patrick, Jory. "From "Patani Melayu" to Thai Muslim." *ISIM Review* Autumn (2004): 42-43.
- Press, Agence France. *"Malaysia Rated Top Muslim Friendly Holiday Destination."*
- Rahman Ab Binti Asmak, and Abu-Hussin Fausi Bin Mohd. "Gcc Economic Integration Challenge and Opputunity for Malaysian Economic." *The Journal of International Social Research* 2/9, no. Fall (2009): 51.
- Rahman Saodah Abd., and Nurullah Abu Sadat. "Islamic Awakening and Its Role in Islamic Solidarity in Malaysia." *The American Journal of Islamic Social Sciences* 29: 107-08.
- Raja, Mohamad. *"An Exclusive Interview with Tun Dr. Mahathir Mohamad "*, 2013.
- Representatives, United States. *"Us-Saudi Arabia Trade Facts "*, 2014.
- Research, Global. *"Sleeping with the Devil : How U.S. And Saudi Backing of Al Qaeda Led 9/11."* 2013.
- Ruhanas, Halrun. "In Pursuit of National Interest : Change and Continuity in Malaysia's Foreign Policy Towards the Middle East." *International Journal of West Asian Studies* 1 (2009): 30.
- Saifuddeen Shaikh Modh, and Salleh Shaikh Mohd. *"Malaysia's Role in Revitalizing Oic."* 2013.
- Shamsul, A.B. *Identity Constructio, Nation Formation, and Islamic Revivalism in Malaysia. Islam in an Era of Nation - States : Politics and Religious in Muslims Southeast Asia*. edited by Hefner Robert W. and Horvaich Patricia Honolulu: Hawai'i University Press, 1997.
- Shamsul, Haque M. *"The Role of the State in Managing Ethnic Tension in Malaysia."* *American Behavioral Scientist* 47 (2003): 245.
- Shanti, Nair. *Islam in Malaysia's Foreig Policy*. New York: Routledge, 1997.
- Singh, Dhillion Karminder. *Malaysia Foreign Policy in the Mahathir Era 1981-2003*. Singapore: NUS Press, 2009.
- Siraj, Wahab. *"Model Malaysian Plan a Hit "*, 2014.
- "Speech by the Prime Minister of Malaysia the Hon. Dato Seri Dr. Mahathir Mohamad at the Opening of the 10 Th Session of the Islamic Summit Conference." news release., 2003, <http://www.oicsummit2003.org>.
- Stephen, Kinzer. *"Turkey Leads the Muslim World."* 2013.
- Steven, Stalinsky. *"Palestinian Foreign Aid : Saudi Financial Aid."* 2014.

- Syukri, Salleh Muhammad. "Establishing an Islamic State: Ideals and Realities in the State of Kelantan, Malaysia." *Southeast Asian Studies* 37, no. 2 (1999): 241.
- Toni, Johnson. "The Organization of Islamic Conference." 2014.
- Trade, Islamic Centre for Development. "The Evolution of the Oic Foreign Trade between 2005 and 2012." 2013.
- W., Ernst Carl. "The Perils of Civilizational Islam in Malaysia." In *Rethinking Islamic Studies: From Orientalism to Cosmopolitanism*, edited by Ernst Carl W. and Martin Richard C, 266-80. Columbia: University of South Carolina Press, 2012.
- Wayne, Arnold. "Malaysia Works to Sell Islam on Trade Benefits." 2014.
- World, League of Islamic. "The organization of the Islamic Conference (Oic) : Overview and Analysis." 2013.
- Xinhua. "Malaysia Seeks Kuwait's Support to Boost Trade with Gulf Countries." 2014.
- Zafar, Imam. "Oic and Kashmir Issue : Options for India." *International Studies* 39 (2002): 191-94.
- กุลลดา เกษบุญชู มีต์. "มาเลเซียกับทุนนิยมอิสลาม : ผลกระทบต่อไทย." 96. กรุงเทพมหานคร, 2551.
- . "มาเลเซียกับทุนนิยมอิสลาม: ผลกระทบต่อไทย." 88-91, 2551.
- คาศีjarah มูฮัมหมัด คาลิด. "ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับโลกอิสลาม." In การประชุมทางวิชาการ นานาชาติมาเลเซียหลังยุคมหาเธร์, 2546.
- ภวัศรพันธุ์, พวงทอง. "มาเลเซียกับสามจังหวัดชายแดน พินิจปัญหาจากกรอบอิสลามานุวัตร." *ฟ้าเดียวกัน* 5, no. 1 (2550): 170-71.
- มะลูลีม, จรัญ. "องค์การการประชุมอิสลาม." สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2550.
- ยอดพิจิตร, นันทวรรณ. "ดร.มหาเธร์กับบทบาทในการพัฒนาประเทศ." In การประชุมทางวิชาการ นานาชาติมาเลเซียหลังยุคมหาเธร์, 8-26, 2546.
- สมุทรโคจร, อนิรุทธิ์. "Middle East ประตูลู่ความมั่งคั่ง." กรุงเทพธุรกิจ *BIZWEEK*, 10-16 พฤศจิกายน 2549, A2.
- สอนศรี, สีดา. รัฐกับสังคมมุสลิมในฟิลิปปินส์ จากความขัดแย้งสู่ความร่วมมือ กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2550.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอภิรดา งามวงศ์สกุลเลิศ เกิดเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2531 ที่จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 2 สาขาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY